

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
The Influences of Arab Culture on Muslim Society in Muang District,
Satun Province

ชัยนั บ มะสมัน
Zainab Masman

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Islamic Studies
Prince of Songkla University
2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
 ผู้เขียน นางสาวชัยนัฏ มะสมัน
 สาขาวิชา อิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
 (ดร.ซาฟีอี อาดำ)

.....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การีนา)

.....กรรมการ
 (ดร.ซาฟีอี อาดำ)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอหนิง สือแต)

.....กรรมการ
 (ดร.อิบรอเฮม เต๊ะแห)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.ชาฟีอี อาดำ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นางสาวชยันน์ มะสมัน)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวชัยนัฏ มะสมัน)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ผู้เขียน	นางสาวชัยนั บ มะสมัน
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาคพบว่า

1) อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เริ่มขึ้นภายหลังจากสังคมมลายูในจังหวัดสตูล เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม โดยเริ่มจากวัฒนธรรมทางด้านภาษา ประกอบด้วย อักษรอาหรับ และคำยืม

2) วัฒนธรรมทางด้านกาย ประกอบด้วย หมวกกปิเยาะห์ ผ้าโพกศีรษะ เสื้อโด้บ และเสื้อคลุม

3) วัฒนธรรมทางด้านอาหาร ประกอบด้วย ข้าวมันชาวดืออาระเบีย ข้าวหมกไก่ และถั่วบด

วัฒนธรรมอาหารที่มีอิทธิพลต่อชาวสตูลเป็นอย่างมากนั้นคือ วัฒนธรรมทางการแต่งกาย เนื่องจากเป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนา และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชาวอำเภอเมือง จังหวัดสตูลในปัจจุบัน ตามด้วยวัฒนธรรมทางด้านภาษา และวัฒนธรรมทางด้านอาหาร

Thesis Title	The Influences of Arab Culture on Muslim Society in Muang District, Satun Province
Author	Mrs. Zainub Masman
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2015

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study culture and its influence, 2) to study the way of Muslim Arab culture and the life way of Muslim Culture in Muang district, Satun province, and 3) to examine the influences of the Muslim Arab culture on the Muslim community in Muang district, Satun province. The study relied on relevant document, literature, and data collected from interview of key informants. The research used an analytical and descriptive method.

The research found that

1) The influences of Muslim Arab culture on the Muslim community in Muang district, Satun province, came into being after the Malayu community therein converted to Islam, and the first Muslim Arab culture studied influencing on them is the linguistic one including Arabic alphabet and Arabic loan words

2) The second culture studied influencing on them is the clothing culture including Kopiah hat, Turban headband, Toub robe, and overcoat, and

3) The third culture influencing on them is the food culture including Saudi Arabian Biyarni (risotto), chicken Biyarni, and Humus (ground chick beans).

The Arab culture most influencing on the Muslim community in the area is the clothing culture due to its being the symbol of the religious learned men and has an economic implication in the area studied. The Second is the linguistic culture. And the third is the food culture.

موضوع البحث	أثر الثقافة العربية على المجتمع المسلم في دائرة مغوانج ولاية ستول
الباحثة	زينب مأسمن
البرنامج الرئيسي	الدراسات الإسلامية
العام الجامعي	1437 هـ

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى (١) دراسة الثقافة وأثر الثقافة (٢) دراسة طريقة حياة الثقافة العربية المسلمة وثقافة المجتمع المسلم في دائرة مغوانج، ولاية ستول (٣) دراسة أثر الثقافة العربية المسلمة على المجتمع المسلم في دائرة مغوانج، ولاية ستول. وتم جمع المعلومات من الكتب والوثائق المعنوية، والمقابلة الشخصية. واستخدم البحث تحليل المعلومات الحاصلة تحليلاً نصياً وتفصيلاً للوصول إلى نتائج البحثي وفقاً للأهداف المرسومة. ونتائج البحث كالتالية:

١. أن أثر الثقافة العربية المسلمة على المجتمع المسلم في دائرة مغوانج، ولاية ستول بدأ منذ أن استوطن الإسلام في ستول فكان أثرها الأول هو في الجانب اللغوي كحروف عربية وكلمات مأخوذة.

٢. وأثرها الثاني عليه في جانب اللباس كمثل طاقية وعمامة وثوب عربي وعباءة.

٣. وأثرها الثالث عليه في جانب الطعام كمثل كسبة وبرياني وحمص.

الثقافة العربية التي أثرت على المجتمع المسلم في دائرة مغوانج، ولاية ستول تأثيراً كبيراً وهي الثقافة من ناحية اللباس، لأنها من علامات العلماء والمثقفين في الدين، ولها دور كبير حالياً في الاقتصاد للمجتمع المسلم في دائرة مغوانج، ولاية ستول، وتابعها الثقافة من ناحية اللغة والثقافة من ناحية الطعام.

กิตติกรรมประกาศ

ขอสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ผู้ที่ทรงอภิบาลแห่งสากลโลกจักรวาล การประสานพร และความสันติจงประสบแต่ท่านเราะสูล ﷺ ผู้ที่เจริญด้วยคุณธรรม จริยธรรมอันสูงส่ง และเป็นแบบอย่างแก่นมนุษยชาติ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการอนุมัติ และความเมตตาแห่งอัลลอฮ์ ﷻ และด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากบรรดาคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลกรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบคุณ

ดร.ซาฟีอี อาดำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาในการอ่านตรวจทาน และให้คำแนะนำอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.อับลูเลาะ การีนาที่ได้ให้คำแนะนำและได้ให้เกียรติ เป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมกันนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ส่งคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับลูรอเนิง สื่อแต และดร.อิบรอเฮม เต๊ะแห ที่ได้ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งกรุณาให้คำแนะนำแนวทางอันเป็นประโยชน์ และช่วยตรวจสอบ แก้ไขวิทยานิพนธ์ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อาจารย์มุฮัมหมัดอิรซาด ไบกาเต็ม อดีตหัวหน้าแผนกวิชาภาษาอาหรับ ดร.ราซีฮ์ฮ์ฮ์ฮ์ฮ์ อาจารย์แผนกวิชาภาษาอาหรับ อาจารย์อรุณ อุมัจิ ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล คณาจารย์ และผู้นำมุสลิมทุกท่านที่ได้ให้เกียรติให้ข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

นายต่อเหล็บ โอรามหลง ที่ได้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดนางสาวพัชรี นิมนะ นักวิชาการอุดมศึกษาที่ให้บริการด้านเอกสารต่างๆ ในการทำวิจัยและเพื่อนๆร่วมห้องที่ได้คำแนะนำ

อาจารย์มุหัมหมัด ปะดุกา ผู้รับใบอนุญาต และอาจารย์ยะโกบ ปะดุกา ผู้อำนวยการโรงเรียนนอร์ธศาสน์วิทยาลัยนิตินิให้คำแนะนำและสนับสนุนการศึกษาต่อในครั้งนี้

นางอาษา มะสมัน และนายศักรินทร์ มะสมัน บิดามารดา นางอภิญญา หมัดลงจิ และนายกอเดช แทบทับ นางสาวน้ำชาย และสมาชิกในครอบครัวทุกท่านสำหรับกำลังใจ สนับสนุนการเรียนด้วยดีตลอดมา ซึ่งเป็นสิ่งผลักดันให้ผู้วิจัยพบกับความสำเร็จในครั้งนี้

สุดท้ายขอเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานความเมตตา และความดีงามแก่ผู้มีส่วนร่วมที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ชัยนับ มะสมัน

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(6)
مستخلص البحث	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญ	(9)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ – ไทย	(12)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ – อังกฤษ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา และปัญหา	1
1.2 อัครูอาน อัลหะดีษ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1.3 วัตถุประสงค์	14
1.4 ความสำคัญ และประโยชน์ของการวิจัย	14
1.5 ขอบเขตการวิจัย	15
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	16
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	17
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย	17
บทที่ 2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	20
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม	20
2.1.1 คำจำกัดความของวัฒนธรรม	20
2.1.2 ประเภทของวัฒนธรรม	23
2.1.3 ลักษณะของวัฒนธรรม	25
2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	26
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมอิสลาม	27
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำยืม	30
2.2.1 ความหมายของการยืมภาษา	30
2.2.2 ประเภทของคำยืม	31
2.2.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำ	32
2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับการแต่งกาย	33
2.3.1 สภาพภูมิอากาศ	33
2.3.2 ศีตรูทางธรรมชาติ	33

2.3.3	หน้าที่การงาน	33
2.3.4	วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี	34
2.3.5	ศาสนา และความเชื่อ	34
2.3.6	ความดึงดูดใจในเพศตรงข้าม	34
2.3.7	ฐานะทางเศรษฐกิจ	35
2.4	แนวคิดที่เกี่ยวกับอาหาร	35
2.4.1	อาหารกับชนชาติกลุ่มชาติพันธุ์	35
2.4.2	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกินของชาวอาหรับ	36
บทที่ 3	วิถีชีวิตของวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม และพื้นที่วิจัย	38
3.1	วิถีชีวิตของวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม	38
3.1.1	ประวัติความเป็นมาของชาวอาหรับมุสลิม	38
3.1.2	ข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิศาสตร์	39
3.1.3	ความเชื่อ และศาสนา	41
3.1.4	วัฒนธรรม	42
3.1.5	ที่อยู่อาศัย	43
3.1.6	ภาษาอาหรับ	47
3.1.7	พัฒนาการด้านการแต่งกาย	57
3.1.8	อาหาร	61
3.2	วิถีชีวิตของชาวมุสลิมมลายูในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล	64
3.2.1	ข้อมูลทั่วไป	64
3.2.2	ข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิศาสตร์	66
3.2.3	ศาสนา	67
3.2.4	ขนบธรรมเนียมประเพณี	68
3.2.5	ที่อยู่อาศัย	69
3.2.6	ภาษา	70
3.2.7	การแต่งกาย	71
3.2.8	อาหาร	74
บทที่ 4	อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อชาวมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล	79
4.1	วัฒนธรรมทางด้านภาษา	79
4.1.1	อักษรอาหรับ	79
4.1.2	คำยืม	82

4.2	วัฒนธรรมทางการแต่งกาย	94
4.2.1	หมวกปีกเยาะห์	95
4.2.2	ผ้าโพกศีรษะ	97
4.2.3	เสื่อโต้บ	97
4.2.3	เสื่อคลุม	98
4.3	วัฒนธรรมทางด้านอาหาร	99
4.3.1	ข้าวมันซาอูดีอาระเบีย	100
4.3.2	ข้าวหมกไก่	102
4.3.3	ฮุมมุส	106
บทที่ 5.	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	109
5.1	สรุปผลการวิจัย	111
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	121
5.3	ข้อเสนอแนะ	123
	บรรณานุกรม	124
	ภาคผนวก	134
	ประวัติผู้เขียน	186

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางเปรียบเทียบพยัญชนะอาหรับ-ไทย
วิทยาลัยอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง 2558

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ء , آ	อะลีฟ/ ฮัมซะฮฺ	อ ในกรณีเป็นพยัญชนะ และ อ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย
ب	บอ	บ
ت	ตอ	ต
ن	ซอ	ซ
ج	ญีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	ฮอ	ฮ
خ	คอ	ค
د	ดอล	ด
ذ	ซาล	ซ
ر	รอ	ร
ز	ซัย	ซุ
س	ซีน	ส มีข้อยกเว้น เช่น มูซา อีซา ยาซีน เป็นต้น
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอ	ฏ
ظ	ศอ	ศุ
ع	อัยน	อ
غ	ฮัยน	ฮ
ف	ฟา	ฟ
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮ่า	ฮ ในกรณีเป็นพยัญชนะ และ ฮ์ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย
و	วาว	ว
ي	ยาอ์	ย
الفتحة	อัลฟัตฮะฮฺ อ่านสระข้างบน	- (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาดัม ฯ) ะ, -าะ อี ในกรณีมีตัวสะกด) ละสระในบาง กรณี เช่น อะลี บะนี ฯ)
الكسرة	อัลกัศเราะฮฺ อ่านสระข้างล่าง	ั
الضمة	อัฎฎุมมะฮฺ อ่านสระข้างหน้า	ِ
الفتحة الممدودة	อัลฟัตฮะฮฺ อัลมัมดูตะฮฺ	า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟา ร็อบ ฯ)
الكسرة الممدودة	อัลกัศเราะฮฺ อัลมัมดูตะฮฺ	ั
الضمة الممدودة	อัฎฎุมมะฮฺ อัลมัมดูตะฮฺ	ِ
ال-الشمسية	อลีฟ ลาม อัซซิมซียะฮฺ	อั-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัตดีน อัจญ์นั
ال-القمرية	อะลีฟ ลาม อัลเกาะมะรียะฮฺ	อัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้นวรรค เช่น อัลกุรอาน อัลลอฮฺ อัลอิสลาม ฯ
ة	ต่าอ์มัรบูฎะฮฺ	ฮ์ เป็นเสียงเดียวกับ ฮฺ กรณีอ่านหยุดเป็น เสียง ฮ์ กรณีอ่านต่อเนื่องเป็นเสียง ต
ي	ยาอ์ มุค็อฟพะพะฮฺ	อ่านและสะกดตามการเขียน เช่น ฟี
ي	ยาอ์ นิสบะฮฺ หรือ ยาอ์ มุซัดดะฮฺ	สะกดยาอ์สองตัว เช่น ยะยะ อัซซาฟิยะฮฺ

ตารางเทียบพยัญชนะอาหรับ-อังกฤษ

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا	อลีฟ	a
ب	บ่า	b
ء	ฮัมซะฮฺ	a, i, u
ت	ต่า	t
ث	ซ่า	th
ج	ญีม	j
ح	ห่า	h
خ	ค่อ	kh
د	ดัล	d
ذ	ซาล	dh
ر	ร่อ	r
ز	ซาล	z
س	ซีน	s
ش	ชีน	sh
ص	ศอด	s
ض	ฎอด	d
ط	ฏอ	tt
ظ	ซอ	z
ع	อัยน	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยน	gh
ف	ฟ่า	f
ق	กอฟ	q
ك	กาฟ	k
ل	ลาม	l
م	มีม	m

ن	นูน	n
ھ	ฮ่าฮ์	w
و	วาว	h
ي	ย่าฮ์	y

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา และปัญหา

สังคมแต่ละสังคมนั้น ย่อมมีเอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะเรียกว่า วัฒนธรรมของตนเอง บางครั้งเป็นสิ่งที่สังคมนั้นๆ สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเอง แต่บางวัฒนธรรมนำมาจากสังคมอื่น แล้วผสมผสานเป็นวัฒนธรรมเดียวกัน จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ อย่างที่ปรากฏมากมายในปัจจุบัน ซึ่งคล้องจองกับหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ดำรัสว่า

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ
وَاللُّوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ﴾

(الرอม : 22)

ความว่า: “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือ การสร้างชั้นฟ้าทั้งหลาย และแผ่นดิน และการแตกต่างของภาษาของพวกเจ้า และผิวพรรณของพวกเจ้าแท้จริงในการนี้แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณสำหรับบรรดาผู้มีความรู้”

(อรรูม : 22)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 25/ 3) อธิบายไว้ว่า : “*خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ*”

หมายถึงอัลลอฮ์ ﷻ ได้สร้างชั้นฟ้า ซึ่งประกอบด้วย ความสูง ความกว้าง ท้องฟ้า ดวงดาว จักรวาล และการโคจรของสิ่งดังกล่าว *وَالْأَرْضِ* หมายถึงอัลลอฮ์ ﷻ ได้สร้างแผ่นดินซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ราบ พื้นที่สูง ภูเขา เหว ทะเล สัตว์ และต้นไม้ *أَلْسِنَتِكُمْ* หมายถึง บรรดาภาษาต่างๆ ดังนั้นบางกลุ่มใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสาร และบางกลุ่มใช้ภาษาอื่นในการสื่อสาร”

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ระบุอย่างชัดเจน ถึงจุดประสงค์ การให้มนุษย์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพื่อให้มนุษย์ได้มีสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และสมานฉันท์ ส่วนความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม และผิวพรรณนั้น พระองค์ต้องการให้มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้า เพราะเป็นศาสตร์ที่สำคัญที่ชี้ถึงความยิ่งใหญ่ และเดชานุภาพของพระองค์

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดเล็กๆ จังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ตอนใต้ของประเทศไทย ใกล้จังหวัดปัตตานี ที่มีการติดต่อการค้าระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับภูมิภาคแถบเอเชียตะวันตก และตะวันออก รวมถึงยุโรปตั้งแต่อดีต ทำให้จังหวัดสตูลมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับจังหวัดต่างๆ ผ่านเมืองปัตตานี และอื่นๆ ที่เข้ามาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่างๆ ระหว่างกันอย่างนั้น ซึ่งเป็นผลทำให้วัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาฝังรากในจังหวัดสตูล โดยบางวัฒนธรรมถูกยอมรับ และยึดถือเป็นแบบแผนประเพณี และการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม บางวัฒนธรรมถูกปรับเปลี่ยนผสมกลมกลืน ให้เข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นจนในที่สุดถูกหลอมรวมเป็นวัฒนธรรมมุสลิมสตูล

ในบรรดาวัฒนธรรมที่เข้ามาติดต่อกับวัฒนธรรมอิสลาม วัฒนธรรมอาหรับดูเหมือนเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีบทบาทมาตั้งแต่อดีตถึงแม้ว่า หลักฐาน และข้อพิสูจน์ที่กล่าวถึง การเริ่มเข้ามาของวัฒนธรรมอาหรับสู่จังหวัดปัตตานีที่ปฏิสัมพันธ์กับจังหวัดสตูลนั้นมีมาตั้งแต่เมื่อใดยังไม่เป็นที่แน่ชัด กุสตาฟเลอบอง ได้กล่าวถึง เส้นทางการค้าของพ่อค้าชาวอาหรับว่า “พ่อค้าชาวอาหรับจากเอเชียตะวันตก ได้เดินเรือมาติดต่อกับชายตามเมืองต่างๆ ในแถบตอนใต้ของคาบสมุทรมาลายู ก่อนการประสูติศาสนทูตมุฮัมมัด¹ โดยชาวอาหรับจะเดินเรือจากตอนใต้ของคาบสมุทรอาหรับผ่านอินเดีย มะละกา อ่าวไทยไปจนถึงทะเลจีนใต้¹

ในทางประวัติศาสตร์ย้อนหลังไปคริสต์ศตวรรษที่ 7 ระบบการเขียนภาษามลายูแตกต่างจากที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน หลักศิลาจารึกที่พบในเกาะสุมาตรา และบังกาคารึกด้วยตัวอักษรกีของอินเดีย ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมฮินดู-พุทธสมัยนั้น หลังจากนั้นคราวคริสต์ศตวรรษที่ 13² เมื่อศาสนาอิสลามได้แผ่ขยายเข้ามาได้นำหลักคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอาน และภาษาอาหรับ ซึ่งใช้เขียนพระคัมภีร์เข้ามาด้วยนับตั้งแต่นั้นมา ภาษาอินเดียโบราณในบริเวณนั้นก็ถูกแทนที่ด้วยภาษาอาหรับ ต่อมาชาวมุสลิมจึงหันมาใช้อักษรอาหรับเป็นตัวเขียน โดยมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างของภาษาท้องถิ่น³

จุดเริ่มต้นของการรับวัฒนธรรมอาหรับสู่สังคมมาลายู เป็นผลมาจากการรับนับถือศาสนาอิสลามของชาวมลายูโดยชาวอาหรับที่เข้ามาทำการค้าขายกับชาวเมือง และเผยแพร่ศาสนาไปด้วยในขณะที่การแต่งกายของชาวอาหรับก็แตกต่างไปจากชาวมลายูทำให้ชาวมลายูคิดว่า ชุดของชาวมุสลิมกอปร์ ชาวมลายูที่มีโอกาสเดินทางไปประกอบพิธีหัจญ์⁴ และบางส่วนก็ได้ศึกษาหาความรู้วิชาการทางด้านศาสนาไปด้วยพร้อมๆกัน จากการได้สัมผัส และใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางถิ่นกำเนิดของศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมอาหรับ เมื่อกลับมาถิ่น ก็นำวัฒนธรรมอาหรับติดตัวกลับมา และเผยแพร่ต่อๆ กันไป

ภาษาเป็นประการหนึ่งที่มีการผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ที่มาจากภายนอกซึ่งปรากฏในรูปแบบของคำยืมในภาษามลายูโดยเฉพาะภาษามลายูถิ่นสตูลมีคำยืมมาจากภาษาอาหรับมากมายหลายร้อยคำจนสามารถแบ่งออกเป็นหมวดต่างๆ ดังเช่นหมวดที่เกี่ยวกับศาสนา สังคม คำเรียกญาติ เครื่องแต่งกาย และอื่นๆ

อิทธิพลของภาษาอาหรับไม่เพียงแต่มีบทบาทเฉพาะในด้านการพูด และคำนับญาติ ยังรวมถึงลักษณะของไวยากรณ์ที่ใช้ในการเขียนตำรา กล่าวคือถ้าหากสังเกตรูปแบบการใช้ภาษาในกิตาบบายาวี⁵ ตั้งแต่อดีตจะพบว่าผู้แต่งเขียนโดยใช้ไวยากรณ์อาหรับ

ด้านการแต่งกายของชาวมุสลิมมาลายูในปัจจุบันจะเห็นว่า มีลักษณะที่แตกต่างกันไป บางคนสวมเสื้อเชิ้ต กางเกงขายาวแบบสมัยนิยม และบางคนสวมเสื้อแบบมุสลิม ที่เรียกว่า

¹ Gustave Le Bon, n.d : 553

² R.O. WINSTEDT, 1961 : 139

³ สุเทพ สุนทรภักซ์, 2547 : 105

⁴ หัจญ์ หมายถึง การจาริกแสวงบุญ ณ นครมักกะฮ์ (ประเทศซาอุดีอาระเบีย)

⁵ ตำราศาสนาที่เป็นภาษามลายูซึ่งใช้อักษรอาหรับในการเขียนซึ่งต่อมาเรียกว่า อักษรบายาวี

“ตือโอไล้ะบลาอง” ผ้าโสร่ง โดยมีการผสมผสานให้เข้ากับหมวก “กปีเยาะห์”⁶ เสื้อยาวสีขาว หรือ “ชุดโต๊บ”⁷ ผ้าซัรบัน หรือ “อิมามะฮ์”⁸ เสมือนเป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการประกอบศาสนากิจ ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงชาวอาหรับสวมชุดโต๊บในฐานะชุดธรรมดาที่สามารถสวมใส่ได้ทุกสถานที่ โดยไม่จำเป็นต้องสวมชุดเพียงแค่การประกอบศาสนากิจเหมือนกับในสังคมมลายู

อาหารตะวันออกลางเป็นอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากแหล่งอารยธรรมใหญ่สามแหล่ง คือ เปอร์เซีย อาหรับ และออตโตมาน เมื่อศาสนาอิสลามแพร่กระจายไป ทำให้วัฒนธรรมการปรุงอาหารของตะวันออกลางแพร่กระจายไปสู่อินเดียมาลายู-ชวรวรวมทั้งประเทศไทย

เมื่อกล่าวถึง วัฒนธรรมอาหรับหลายคน หมายถึง วัฒนธรรมอิสลาม เหตุเพราะศาสนาอิสลามมีจุดกำเนิดบนคาบสมุทรอาหรับ ฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่มาจากชาวอาหรับนั้นย่อมเป็นอิสลาม แต่ความเป็นจริงอาจไม่ใช่อย่างที่หลายคนเข้าใจ เนื่องจากวัฒนธรรมอิสลามนั้นเกิดจากบทบัญญัติ และคำสอนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นหลัก แต่วัฒนธรรมอาหรับเป็นวิถีชีวิตของชาวอาหรับ ซึ่งอาจสอดคล้องกับหลักการของศาสนา หรือไม่ก็ได้ ดังนั้นเราจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า “ชุดโต๊บ” เป็นชุดของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม และเป็นวัฒนธรรมอิสลามในขณะเดียวกัน เราสามารถที่จะกล่าวได้ว่าการละหมาด การถือศีลอด และการประกอบพิธีหัจญ์ เป็นวัฒนธรรมอิสลามเพราะว่าศาสนกิจดังกล่าวมาจากบทบัญญัติ

วัฒนธรรมไม่เพียงแต่บ่งบอกลักษณะ หรือเอกลักษณ์ของชนกลุ่มชนใด ในสังคมบางโอกาส วัฒนธรรมอาจบ่งบอกถึง ฐานะทางเศรษฐกิจอาชีพ สัญชาติ ศาสนา หรืออื่นๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านเครื่องแต่งกาย จะเห็นได้จาก ผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์ จะแต่งกายสุภาพเรียบร้อย นักธุรกิจ จะแต่งกายภูมิฐานดูน่าเชื่อถือ ในบางครั้งเราสามารถทราบถึงสัญชาติ หรือศาสนาของผู้คนได้โดยอาศัย การสังเกตจากเครื่องแต่งกายดัง เช่น สตรีชาวอินเดียมักจะสวมชุด紗หรี หรือหากเป็นสตรีชาวมุสลิมมาเลย์เซีย หรือบรูไนมักจะแต่งกายด้วยกูรุง¹⁰ ที่มีลวดลาย และสีอันฉูดฉาดเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ปัจจุบันเมื่อผู้คนสามารถมองเห็น และสัมผัสกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ทั่วทุกมุมโลกได้อย่างไม่มีข้อจำกัดการหลังไหลของสินค้า และผู้คนจึงกลายเป็นพลวัต หรือพลังขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจนกลายเป็นรูปของวัฒนธรรมสากล (เออร์ลาสวิงเกิล, 2547 : 110 -127) ในที่สุดภาพของวัฒนธรรมต่างแดนก็เข้ามาปรากฏอยู่รอบๆ ตัวเรา โดยเฉพาะสังคมมุสลิมมาลายูใน

⁶ กูปีเยาะห์ (Kopiyah) หรือ ปีเยาะห์ หมายถึง หมวกที่ชายชาวมุสลิมนิยมสวม โดยเฉพาะช่วงละหมาด ซึ่งส่วนใหญ่จะมีสีขาว และลวดลายตามสมัย (“Ketayap”, Ensiklopedia Sejarah dan Kebudayaan Malayu. 2, 1233)

⁷ โต๊บ หรือติซดาเซฮ์ หมายถึง เสื้อยาว มีทั้งคอกลม และคอปก ผ้าประมาณ 1 ฟุต หรือบางแบบผ้าตลอด ทำจากผ้าฝ้ายที่ขาว และขนสัตว์

⁸ อิมามะฮ์ (عمامة) หรือซัรบัน (سربان) หมายถึง ผ้าที่ใช้พันศีรษะ

⁹ ส่าหรี เป็นเครื่องแต่งกายสตรีอินเดียแบบหนึ่ง ประกอบด้วยผ้าชิ้นยาวประมาณ 5-6 เมตร ใช้เป็นทั้งผ้าถุง และผ้าห่ม ส่วนที่นุ่ง ยาวกรอมสั้น พันรอบตัว และจีบข้างหน้าเหนือตัวไว้ที่เอว ส่วนผ้าห่มใช้ชายผ้าที่เหลือพาดอก และสะพายบา โดยมากเป็นบ่าชายห้อยชายไปข้างหลัง ชายที่ห้อยถึงมาคลุมหัวก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 1186)

¹⁰ กูรุง (Baju Kurung) เป็นเครื่องแต่งกายของชาวมลายู สำหรับผู้หญิงจะมีลักษณะเป็นเสื้อแขนยาวคอกลมเล็ก และมีชายเสื้อยาวถึงเข่า (“Baju Kurung”, Ensiklopedia Sejarah dan Kebudayaan Malayu. 1, 392)

เขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล จนบางครั้งทำให้เข้าใจว่า วัฒนธรรมต่างแดนเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมุสลิมมลายูสตูล

ดังนั้นวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยเฉพาะทางด้านภาษา การแต่งกาย และอาหารตลอดจนประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมอาหรับ ในสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลอีกทั้งในปัจจุบันไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า วัฒนธรรมอาหรับไม่ได้เกี่ยวข้องกับสังคมมุสลิมทั้งนี้ เนื่องจากวัฒนธรรมอาหรับได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ ชาวมุสลิมมากมายในแต่ละปี และยังได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวมุสลิม จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า อิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลนี้เป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

1.2 อัลกรุอันอัลหะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกรุอันที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาอายุฮะดีษที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหรับสามารถจำแนกได้ดังนี้

1.2.1.1 อายุฮะดีษอัลกรุอันที่กล่าวถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสี

ผิว

ก. อัลลอฮฺ ﷻ ดำรัสว่า

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ
وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ﴾

(الرُّومُ : ٢٢)

ความว่า : “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือการสร้างชั้นฟ้าทั้งหลาย และแผ่นดิน และการแตกต่างของภาษาของพวกเจ้า และผิวพรรณของพวกเจ้า แท้จริงในการนี้แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณสำหรับบรรดาผู้มีความรู้”

(อรรูม : 22)

อิบน์กะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 25/ 3) อธิบายไว้ว่า : “خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ”

หมายถึง อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างชั้นฟ้า ซึ่งประกอบด้วย ความสูง ความกว้าง ท้องฟ้า ดวงดาว จักรวาล และการโคจรของสิ่งดังกล่าว وَالْأَرْضِ หมายถึง อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างแผ่นดินซึ่งประกอบด้วย พื้น ที่ราบ พื้นที่สูง ภูเขา เหว ทะเล สัตว์ และต้นไม้ اٰخْتِلَافِ اٰلْسِنَتِكُمْ หมายถึง บรรดาภาษาต่างๆ ดังนั้นบางกลุ่มใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสาร และบางกลุ่มใช้ภาษาอื่นในการสื่อสาร”

ข. อัลลอฮฺ ﷻ ดำรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ

شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

(الحجاء : ١٣)

ความว่า : “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชาย และเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์นั้น คือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(อัลหุญรอต : 13)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 1999 : 385/ 7) อธิบายไว้ว่า: “อัลลอฮ์ได้แจ้งข่าวแก่มนุษยชาติแท้จริงอัลลอฮ์ได้สร้างพวกเขาเหล่านั้นจากชีวิตเดียวกัน และได้สร้างอาดัม และฮะววาเป็นคู่กันและได้สร้างมนุษยชาติเป็นเผ่าพันธุ์”

1.2.1.2 อายะฮ์อัลกรุอานที่กล่าวถึงธรรมเนียมชีวิตของมุสลิม

ก. อัลลอฮ์ดำรัสว่า

﴿...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا...﴾

(المائدة : بعض من الآية، ٣)

ความว่า : “วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้วซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และข้าได้ให้ครบถ้วนแก่พวกเจ้าแล้วซึ่งความเมตตากรุณาของข้า และข้าได้เลือกอิสลามให้เป็นศาสนาแก่พวกเจ้า”

(ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์อัลมาอิดะฮ์ : 3)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 1999 : 25/ 3) อธิบายไว้ว่า : “นี่เป็นความโปรดปรานอันยิ่งใหญ่ที่อัลลอฮ์ทรงมอบให้แก่ ประชาชาตินั้นคือ การที่อัลลอฮ์ทรงทำให้ศาสนาของพวกเขาสเสร็จสมบูรณ์ทั้งนี้ก็เพื่อพวกเขาต้องไม่ไปแสวงหาหนทางอื่นนอกจากอิสลาม และเพื่อว่าพวกเขาจะไม่ไปแสวงหานบีคนใดอีกแล้วนอกจากนบีมุฮัมมัดของพวกเขานั้นด้วยเหตุนี้อัลลอฮ์จึงทำให้ท่านนบีมุฮัมมัดเป็นนบิต่านสุดท้ายแห่งมนุษย์ และญิน และไม่มีข้ออนุวัติใด นอกจากเป็นข้ออนุวัติของอัลลอฮ์และไม่มีข้อห้ามใดนอกจากเป็นข้อห้ามของพระองค์ และไม่มีแนวทางใดนอกจากเป็นกำหนดของพระองค์ และทุกสิ่งที่ทรงบอกไว้นั้นคือ ความถูกต้อง และความจริงไม่มีเท็จและการขัดแย้งในนั้น”

1.2.1.3 อายะฮ์อัลกรุอานที่กล่าวถึงภาษาอาหรับ

ก. อัลลอฮ์ดำรัสว่า

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

(يوسف : ٢)

ความว่า : “แท้จริงพวกเราได้ให้อัลกุรอาน แก่เขา เป็นภาษาอาหรับเพื่อพวกเขาจะใช้ปัญญาคิด”

(ยสุฟ : 2)

อัลกุรฎีย์ (al-Qūrtūbiy, 2003 : 9 /118) อธิบายไว้ว่าอธิบายไว้ว่า : ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ “โอ้บรรดาประชาชาติอาหรับ จงอ่านอัลกุรอานด้วยภาษาของพวกเขา และใช้สติปัญญาคิดใคร่ครวญถึงเรื่องราวในอัลกุรอาน”

1.2.1.4 อายะฮ์อัลกุรอานที่กล่าวถึงการแต่งกาย

ก. อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า

﴿يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسَ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾

(الأعراف : ٢٦)

ความว่า : “ลูกหลานอาดัมเอ๋ย ! แท้จริงเราได้ให้ลงมาแก่พวกเขาแล้วซึ่งเครื่องนุ่งห่มที่ปกปิดสิ่งที่อันน่าละอายของพวกเขา และเครื่องนุ่งห่มที่ให้ความสวยงาม และเครื่องนุ่งห่มแห่งความยำเกรง นั่นคือ สิ่งที่ดีเยี่ยม นั่นแหละคือ ส่วนหนึ่งจากบรรดาโอองการของอัลลอฮฺ ﷻ เพื่อที่ว่าเขาเหล่านั้นจะได้รำลึก”

(อัลอะรอฟ : 26)

อัลบุฆะาะวี (al-Baghaaiy, 2002 : 25/ 3) อธิบายไว้ว่า : “ يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ ” หมายถึง อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างเครื่องนุ่งห่มให้กับพวกเขา และบางทีคนได้กล่าวว่าแท้จริงอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ เพราะเครื่องนุ่งห่มมาจากวัตถุบนพื้นแผ่นดิน และวัตถุบนนั้นก็คือ สิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานลงมาจากฟากฟ้า”

ข. อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า

﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾

(الأعراف : ٣١)

ความว่า : “ลูกหลานของอาดัมเอ๋ย ! จงเอา เครื่องประดับกายของพวกเขา ณ ทุกมัสยิด และจงกิน และจงดื่ม และจงอย่าฟุ่มเฟือย แท้จริงพระองค์ไม่ชอบบรรดาผู้ที่ฟุ่มเฟือย”

(อัลอะรอฟ : 31)

ง. อัลลอฮฺﷻดำรัสว่า

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

(الأعراف : ٣١)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัดﷺ) ว่า ผู้ใดเล่า ที่ให้ เป็นที่ ต้องห้ามซึ่งเครื่องประดับร่างกายจากอัลลอฮ์ที่พระองค์ได้ทรงให้ ออกมาสำหรับปวงบ่าวของพระองค์ และบรรดาสิ่งดีๆ จากปัจจัย ยังชีพจงกล่าวเถิด(มุฮัมมัดﷺ) ว่าสิ่งเหล่านั้นสำหรับบรรดาผู้ที่ ศรัทธา ในชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้ (และสำหรับพวกเขา) โดยเฉพาะ ในวันกิยามะฮ์ ในทำนองนั้นแหละเราจะแจกแจง โองการทั้งหลายแก่ผู้รู้”

(อัลอะอฺรอฟ : 31)

จากการศึกษาบรรดาอายะฮ์อัลกรุอานที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า มุสลิมทุกคนจะต้อสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด และสวยงามจาก เครื่องแต่งกายที่พระองค์ ได้ทรงผลิตจากต้นไม้ อาทิ ผ้าเปลือกไม้ก็ดี ที่ได้ทรงให้เกิดขึ้นจากสัตว์ อาทิ ผ้าไหม และผ้าขนสัตว์ ตลอดจนที่ทรงผลิตขึ้นจากร่ม อาทิ ผ้าที่ใช้เป็นเสื่อเกราะก็ดี และ จะต้องไม่ห้ามตัวเองที่จะใช้ประโยชน์จากความโปรดปรานเหล่านี้

1.2.1.5 อายะฮ์อัลกรุอานที่กล่าวถึงอาหาร และการแต่งกาย

ก. อัลลอฮฺﷻดำรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾

(آل عمران : ١٧٢)

ความว่า : “บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงกินสิ่งที่ดี และสะอาดที่เราได้ ประทานให้แก่สุเจ้าและจงขอบคุณต่ออัลลอฮฺﷻ ถ้าหากพระองค์ เเทานั้นที่สุเจ้าเคารพภักดี”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 172)

ข. อัลลอฮฺﷻดำรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾

(آل عمران : ١٦٨)

ความว่า : “มนุษย์เอ๋ย จงกินสิ่งที่ได้รับอนุมัติ และที่ดีจากที่มีอยู่ในแผ่นดิน และจงอย่าปฏิบัติตามแนวทางของมาร เพราะมารเป็นศัตรูที่เปิดเผยของสุเจ้า”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 168)

จากการศึกษาบรรดาอายะฮ์อัลกรุอานที่กล่าวมาข้างต้นสามารถทราบถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องดื่ม หรือเครื่องนุ่งห่ม อัลลอฮ์ ﷻ ได้อนุมัติเพื่อบ่าวของพระองค์จะได้ใช้ประโยชน์ในการภักดีต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ¹¹

1.2.2 อัลหะดีษที่เกี่ยวข้อง

1.2.2.1 หะดีษที่กล่าวถึงอิสลามท่านเราะฮ์ลุสฎ็อล็กล่าวว่

((إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَوْشُرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْعَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَىْءٍ مِّنَ الدُّجَىِّ))

(أخرجه البخاري، ٧٢٥٢:٢٠٠٨)

ความว่า : “แท้จริงศาสนา (อิสลาม) นั้นง่าย และจะไม่มีผู้ใดแม้แต่คนเดียว ที่จะประสบความสำเร็จลำบากเกินความสามารถในการปฏิบัติ นอกจากสิ่งนั้นเขาสามารถจะกระทำได้ ดังนั้น พวกเจ้าจงยืนหยัดบนความถูกต้อง และจงพยายามใกล้ชิดกับหลักการศาสนาให้มากที่สุด และจงให้ข่าวดี และจงอาศัยความช่วยเหลือทั้งยามเช้า และยามเย็น และช่วงเวลาหนึ่งในยามค่ำคืน”

(บันทึกโดย al-Bukhariy, 2008 : 7252)

อัลหะฟิซ อิบน์ เราะฮ์ลุบ รอฮิมะฮุสลุลลอฮ์ (al-Hafiz Ibn Rajab Rohimahulah, 1996 : 94/1) ได้อธิบายว่า : “อิสลามไม่ส่งเสริมในการใช้ความรุนแรง เพราะมนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมในการถือปฏิบัติศาสนาหรือไม่ยอมรับถือปฏิบัติ”

1.2.2.2 หะดีษที่กล่าวถึงอาหาร ท่านเราะฮ์ลุสฎ็อล็กล่าวว่

((يَا غُلَامُ، سَمَّ اللَّهُ وَكُلْ بِمِخْنِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِينُكَ))

(أخرجه مسلم، ٢٠٠١: ٢٠٢٢)

ความว่า : “โอ้เด็กน้อยเอ๋ยจงกล่าวพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ และจงรับประทานด้วยมือขวา และรับประทานอาหารที่อยู่ถัดจากท่าน”

(บันทึกโดย Muslim, 2001 : 2022)

อิมามอัชชาฟีอีย (Iman al-Shafi'iy, 1990) ได้อธิบายว่า : “อย่ายกระดับชัยฏอน (ซาตาน) ด้วยการที่ไม่กล่าวบัสมาละฮ์ (ดูอาร์) ก่อนรับประทานอาหาร”

1.2.2.3 หะดีษที่กล่าวถึง อาหารที่ดีที่สุด คือน้ำจิ้ม ท่านเราะฮ์ลุสฎ็อล็กล่าวว่

¹¹ ริซัลยฺ สะอะ. หน้า 1

((عن طَلْحَةَ بْنِ نَافِعٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ بِيَدِي ذَاتَ يَوْمٍ إِلَى مَنْزِلِهِ فَأَخْرَجَ إِلَيْهِ فَلَمَّا مِنْ خُبْرٍ فَقَالَ مَا مِنْ أَدْمٍ فَقَالُوا لَا إِلَّا شَيْءٌ مِنْ خَلٍّ قَالَ فَإِنَّ الْخَلَّ نِعْمَ الْأَدْمُ قَالَ جَابِرٌ فَمَا زِلْتُ أُحِبُّ الْخَلَّ مُنْذُ سَمِعْتُهَا مِنْ نَبِيِّ اللَّهِ وَ قَالَ طَلْحَةُ مَا زِلْتُ أُحِبُّ الْخَلَّ مُنْذُ سَمِعْتُهَا مِنْ جَابِرٍ))

(أخرجه مسلم، ١٦٧ : ٢٠٥٢)

ความว่า : “ฎ็อลฮะฮฺ บินนาฟิอฺ รายงานว่า เขาได้ยิน ญาบิรฺ บินอับดุลลอฮฺ กล่าวว่า : ท่านเราะสูลﷺ จึงมือฉันไปที่บ้านของท่าน และให้ขนมปังชิ้นหนึ่งแก่เขา และกล่าวว่า “มีน้ำจิ้มไหม”? พวกเขาบอกว่า “ไม่มีอะไรเลยนอกจากน้ำสายชนิดหนึ่ง” ท่านจึงกล่าวว่า “น้ำจิ้มที่ดีที่สุดคือ น้ำส้มสายชู” ญาบิรฺ กล่าวว่า “ฉันชอบน้ำส้มสายชูนับตั้งแต่ฉันได้ยินท่านเราะสูลﷺ เช่นนั้น” และฎ็อลฮะฮฺ ได้กล่าวว่า “ฉันชอบน้ำส้มสายชูตั้งแต่ฉันได้ยินจากญาบิรฺ”

(บันทึกโดย Muslim, 167 : 2052)

1.2.2.4 หะดีษที่กล่าวถึงการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่มุสลิมทุกคนพึงปฏิบัติต่อต่างศาสนิกท่านเราะสูลﷺ กล่าวว่า

((وَوَخَالِقِ النَّاسِ جُلُقٍ حَسَنٍ))

(أخرجه الترمذي، د.ت : ١٩٨٧)

ความว่า : “และเจ้าจงคบหากับเพื่อนมนุษย์ด้วยกิจกรรมารยาทที่ดีงาม”

(บันทึกโดย al-Tirmīdhīy, 1987)

1.2.2.5 หะดีษที่กล่าวถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละเผ่าพันธุ์ท่านเราะสูลﷺ กล่าวว่า

((يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَلَا إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ، وَإِنَّ آبَاءَكُمْ وَاحِدٌ، أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أَعْجَمِيٍّ، وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ، وَلَا لِأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ، وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى...))

(رواه أحمد، ١٩٩٨ : ٢٢٣٩١)

ความว่า : “โอ้ประชาชาติทั้งหลาย พึงทราบเถิดว่า พระผู้อภิบาลของพวกท่านมีองค์เดียว และบิดาของพวกท่านก็มีคนเดียว และพึงทราบเถิดว่าชาวอาหรับนั้นไม่ได้ประเสริฐไปกว่าผู้ที่ไม่ใช่ชาวอาหรับและผู้ที่ไม่ใช่ชาวอาหรับก็ไม่ได้ประเสริฐไปกว่าชาวอาหรับ

คนผิวแดงไม่ได้ประเสริฐกว่าคนผิวดำ และคนผิวดำก็ไม่ได้
ประเสริฐไปกว่าคนผิวแดง นอกเสียจากว่าด้วยความยำเกรง
.....”

(บันทึกโดย Ahmad, 1991 : 22391)

1.2.2.6 หะดีษที่กล่าวถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ที่มีอยู่ใน
สังคมว่าท่านเราะสูลﷺกล่าวว่า

((إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةِ قَبْضَتِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ،
فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى ذَلِكَ : الْأَحْمَرُ، وَالْأَسْوَدُ، وَالْأَبْيَضُ، وَبَيْنَ ذَلِكَ،
وَالسَّهْلُ، وَالْحَزْنُ، وَالطَّيِّبُ، وَالْحَبِيثُ))

(رواه الترمذي، ٢٨٧٩، ١٩٨٣)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮ์ ได้ทรงสร้างอาดัมจากดิน ซึ่งได้ถูกรวบรวมมาจากส่วนต่าง ๆ ของโลก ฉะนั้นลักษณะลูกหลานของอาดัม (มนุษย์ทุกคน : ผู้วิจัย) จึงขึ้นอยู่กับลักษณะของแผ่นดิน ด้วยเหตุดังกล่าวบางคนในหมู่พวกเขาจึงมีผิวแดง บางคนมีผิวขาวผิวดำ และระหว่างทั้งสามนั้น และบางคนก็มีนิสัยเรียบร้อย บางคนก็หยาบกระด้าง บางคนก็ดี และบางคนก็เลว”

(บันทึกโดย al-Tirmīdhī, 1983 : 2879)

จากการศึกษา บรรดาอายุฮ์อัลกรูอานที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบถึง การสร้างที่าน นปีอาดัม และบ่งบอกถึงพลานุภาพของอัลลอฮ์ﷻ แต่อีกแง่หนึ่งจะสังเกตเห็น การวางแนวคิดเกี่ยวกับสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาของศาสนทูตมุฮัมมัดﷺ โดยท่านได้ระบุถึง ความแตกต่างของมนุษย์ทั้ง ด้านชาติพันธุ์ และลักษณะนิสัย เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจลักษณะอันซับซ้อนของสังคม และพฤติกรรมของมนุษย์ว่าทั้งสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนนั้นแตกต่างกัน โดยมีปัจจัยหลักคือสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือ สังคมมนุษย์ที่ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์แตกต่างกัน มีปัญหา และความจำเป็นในการดำรงชีวิตที่ต่างกัน ทำให้วัฒนธรรมนิสัยใจคอ รวมถึงลักษณะทางกายภาพของมนุษย์ในแต่ละสังคมแตกต่างกันไปด้วย

1.2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.2.3.1 จากการศึกษาตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลวัฒนธรรมของอาหรับต่อสังคมมุสลิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบางท่านดังนี้

1) จี อาร์ ทิบเบตต์ (G.R. Tibbetts, 1956 : 205 -206) เขียนไว้ใน Pre – Islamic Arabia and Southeast Asia) ว่า ชาวอาหรับได้มาถึงแหลมมลายูประมาณศตวรรษที่ 1-2 โดยอาศัยหลักฐานจากลูกปัดประมาณ 600 ชิ้นที่ค้นพบบนแหลมมลายู

2) ฟิลิป เคฮิตติ (Philip K. Hitti, 1970 : 45-50) “History of Arabs” ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชาวอาหรับกับภูมิภาคมลายู เกิดก่อนอิสลามมานานแล้ว ซึ่งความสัมพันธ์นี้เกิดขึ้น ก่อนอิสลามจะมีขึ้นในโลกอาหรับด้วยซ้ำ โดยชาวอาหรับทางตอนใต้เรียกว่า

พวกเขาเบียน (Sabean) ซึ่งเป็นพวกที่มีวัฒนธรรมสูงส่งพวกเขาได้สถาปนาการปกครองที่เข้มแข็งรัฐของพวกเขาเจริญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมทางการค้าของภายในรัฐคนอาหรับชาวซาเบียนมีความชำนาญพิเศษทางการเดินทางเรือจนกระทั่ง พวกเขาสามารถนำอิทธิพลทางการค้า ในแถบมหาสมุทรอินเดีย

3) อารังศักดิ์ อายุวัฒน์นะ (2517 : 447-449) ได้เขียนถึง การตั้งเมืองสตูลไว้ในหนังสือเรื่องไทยในมาเลเซียว่า “เมืองสตูลในอดีตนั้น เป็นเพียงหมู่บ้าน หรือตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรี หากต้องการกล่าวถึงเมืองสตูลนั้น ต้องกล่าวถึงเมืองไทรบุรีก่อน เมืองไทรบุรี เป็นหนึ่งในสี่หัวเมืองประเทศราชมลายู อันมีเมืองกลันตัน ตรัง กานูเปอร์ลิส และไทรบุรีเป็นเมืองที่เป็นจุดตั้งญาติสนิทมิตรที่รักอยู่ร่วมในการปกครองของพระมหากษัตริย์เดียวกันมาเป็นเวลาช้านาน”

4) ฟาดิล (Fadil, 2517 : 447-449) ได้กล่าวถึง เมืองไทรบุรีไว้ในหนังสือที่ชื่อว่า Alor Setar 250 Tahu 1735-1985 ว่า : “เมืองไทรบุรีก็เป็นเหมือนกับเมืองอื่นๆ ในแถบดินแดนมลายู ที่เป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น เมืองไทรบุรี หรือเคดาห์นั้นเคยอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ นอกจากประเทศอังกฤษแล้ว ญี่ปุ่นก็เช่นกันที่ต้องการเมืองไทรบุรี”

5) อุมร์ ฟารูค บายูนิด (Omar Farouk Bajunid, 1996 : 102) ได้ศึกษาเรื่อง “The Arabs in Southeast Asia : A Preliminary Overview” พบว่า ชาวอาหรับเข้ามาอาศัยในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะเวลาช้านานแล้ว โดยสามารถแบ่งลักษณะการเข้ามาออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. เข้ามาช่วงก่อนยุคอาณานิคมหลายศตวรรษ โดยมีการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม และสังคมท้องถิ่นในระยะนี้สภาพแห่งความเป็นอาหรับจะยังไม่ปรากฏ เนื่องจากพื้นที่ใหม่มีสภาพทางสังคมวัฒนธรรมแตกต่างไปจากพื้นที่ที่ตัวเองอาศัยอยู่

2. การเข้ามาในยุคอาณานิคมซึ่งสภาพแห่งความเป็นอาหรับจะปรากฏเพิ่มมากขึ้นโดยสังเกตได้จากชุมชนอาหรับที่อยู่คู่กับการค้า

6) มุฮัมมัด ตอยยิบ บิน อุสมาน (Mohd Taib Bin Osman, อ้างในอัสสมิง กาเซ็ง, 2544 : 20) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับ คำศัพท์ภาษาต่างประเทศ ในหนังสือภาษามลายูมาตรฐานในช่วงปี ค.ศ 1941 โดยในส่วนของคำศัพท์ของภาษาอาหรับนั้น เขาได้ทำควมวิจัยเฉพาะคำศัพท์ที่ไม่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

จากการวิจัยพบว่า คำศัพท์ภาษาอาหรับส่วนใหญ่ ถูกนำมาใช้อ้างถึง สิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาในวัฒนธรรมมุสลิม เช่น สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ศัพท์วิชาการ และการเมืองการปกครอง ซึ่งศัพท์เหล่านั้น ส่วนใหญ่ถูกยืมมาจากตะวันตก เข้ามายังภูมิภาคมลายูผ่านภาษาอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอียิปต์ และตุรกี ทั้งนี้เนื่องจาก ในช่วงเวลาดังกล่าวทั้งสองประเทศมีการติดต่อ และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโลกตะวันตก

7) Ismail Hamid (2545 : 62) ได้เขียนไว้ในหนังสือ “การเผยแผ่อิสลามในเอเชีย และภูมิภาคมลายู” ซึ่งแปลโดยอับดุลเลาะอับรู่ว่า ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศอาหรับกับหมู่เกาะมลายูปรากฏขึ้น ก่อนการเกิดขึ้นของศาสนาอิสลามในแผ่นดินอาหรับ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าว เกิดขึ้นผ่านการค้าระหว่างภูมิภาคมลายูกับประเทศอาหรับเท่านั้น ใน

ขณะเดียวกันชาวอาหรับได้ตั้งชุมชนของตนเองขึ้น ในภูมิภาคมาลาญก่อนที่ลัทธิอิสลามจะพัฒนาเร็ว พวกเขาถอยกลับไปยังประเทศจีนหรือกลับไปยังประเทศอาหรับ

8) มุฮัมมัด อับดุล ญับบารเบก (Muhammad Abd al- Jabbar Bag, 198, อ้างใน Hasan Madmarn, 2002 : 46- 47) ได้ทำการศึกษาคำยืมภาษาอาหรับ ในภาษามลายูมาตรฐาน ในแง่ของอิทธิพลทางด้านภาษาพบว่า ภาษาอาหรับเป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่ยิ่งใหญ่ ภาษาอาหรับเป็นภาษาพิธีกรรมของศาสนาอิสลาม แหล่งที่มาของศาสนาอิสลามคือ คัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษก็เขียนด้วยภาษาอาหรับคัมภีร์อันเป็นที่มาของศาสนาอิสลามดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นชาวอาหรับ หรือไม่ใช่ชาวอาหรับทั่วโลกก็ต้องอ่านจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอาหรับ ภาษาอาหรับเป็นสื่อกลางของศาสนาอิสลาม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งภาษาอาหรับ และศาสนาอิสลามมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันยากที่จะแยกออกจากกันได้คำที่ยืมมาจากภาษาอาหรับจะพบได้ในภาษาจำนวนมากของทวีปเอเชียแอฟริกา และยุโรปภาษาในทวีปเอเชียได้แก่เปอร์เซีย ตุรกี เคอร์ดิส อูรดู ฮินดี ออริยา ทมิฬ เบงกาลี และมลายูฯ

9) งานข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสารสำนักงานจังหวัดสตูล (2546 : 2) ได้กล่าวถึงสตูลว่า “ในอดีตสตูลเป็นเพียงตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรี เรียกว่า มูเก็มสโทย แปลว่า ตำบลสะท้อน ในปี พ.ศ. 2452 สตูลได้รวมอยู่ในมณฑลภูเก็ต และได้รับการยกฐานะจากเมืองสตูลเป็นจังหวัด ในปี พ.ศ. 2475 หลังจากไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย”

10) จารึก รัตนโอภาส และคณะ (2546 : 48) ได้กล่าวถึง เรื่องเมืองสตูลไว้ในหนังสือ แลหลัง 160 ปีเมืองสตูล ในช่วงก่อนการตั้งเป็นจังหวัดสตูลนั้นเมืองสตูล หรือมูเก็มสโทย มีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองมาตลอด ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมูเก็มสโทยนั้น เป็นส่วนหนึ่งของเมืองไทรบุรี ในปี พ.ศ. 2352-2381 หลังจากนั้นปี พ.ศ. 2382 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงแบ่งแยกเมืองไทรบุรีออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. เมืองไทรบุรี ตนกูอาญุม เป็นเจ้าเมือง
2. เมืองเปอร์ลิส ตวนไซยิดฮุเซ็น เป็นเจ้าเมือง
3. เมืองกูปังปาสุ ตนกูฮาซัน เป็นเจ้าเมือง
4. เมืองสตูล ตนกูมูฮัมมัด เป็นเจ้าเมือง

11) สตูลมีอาณาเขตทางทิศใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย คือ รัฐเปอร์ลิส และรัฐเคตาทางทิศเหนือติดต่อกับอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุงทางทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา และรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย ส่วนทางทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย

12) กุสตาฟ เลดบอง (Gustave Le Bon, n.d. : 533) ได้เขียนในหนังสือ “Hadarah al-Arad” ว่าการติดต่อระหว่างพ่อค้าชาวอาหรับกับชนชาติแถบคาบสมุทรมาลาญเกิดขึ้นก่อนการประสูติของท่านนบีมุฮัมมัดﷺ โดยอาศัยเส้นทางการเดินเรืออินเดีย มะลากา อ่าวไทย ไปจนถึงทะเลจีนใต้

13) อิบน์ คอร์ดาดบะฮ (Ibn Khurdadhbah) ได้เขียนในหนังสือ “alMasalikwa al- Mamalik” ว่า ระหว่างเดินทางไปยังจีนพ่อค้าชาวอาหรับได้แวะตามเมืองต่างๆ ในคาบสมุทรมาลาญอาทิ กาละฮ (เกดะฮ) ดิยูมัน (ดีโอมัน) ซาละฮัตฟันซุร และรัมนีเป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีอาณาจักรชาบิจญ์ (ศรีวิชัย) ซึ่งเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ และกษัตริย์ของอาณาจักรที่มีชื่อว่ามหาราช¹²

1.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.4.1 การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลวัฒนธรรมของอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

دنุพล ไชยสินธุ์ (2542 : บทคัดย่อ) ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “สำนวนอีสาน: การศึกษาเชิงวัฒนธรรม” จากการศึกษาพบว่า สำนวนอีสานซึ่งได้บันทึกความคิด และสัญลักษณ์ทางภาษา มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชุมชน ปรากฏฐานคิดหลักใน 3 เรื่อง ได้แก่ 1. สิ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ พืช สัตว์ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ที่แวดล้อม 2. สิ่งเหนือธรรมชาติ ที่มนุษย์เชื่อว่ามีอิทธิพลสามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ได้ เช่น ภูผปีศาจ เทวาอารักษ์ 3. สังคมหรือสถาบันที่มนุษย์อาศัยอยู่ และสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เห็นถึง ปรัชญา ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทางการดำเนินชีวิตของคนอีสานได้เป็นอย่างดี และวิเคราะห์ในเชิงวิทยาการคงปรากฏภาพชีวิต และสังคมคนอีสานได้ชัดเจนมากขึ้น

วิบูลย์ หวังรายนาม (2547 : บทคัดย่อ) ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิมในเขตชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า **ประการแรก** วิธีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามด้านการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย ของชาวไทยมุสลิมในเขตชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครมีทั้งที่ปฏิบัติเป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามและไม่ปรากฏอยู่ในคำสอนของศาสนาอิสลาม **ประการที่สอง** มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย ไปในทิศทางที่สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมากขึ้น เรื่องใดที่ไม่อยู่ในหลักคำสอนของศาสนามีผู้ปฏิบัติน้อยลงไป **ประการที่สาม** ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากการได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจากตำราเรียนทางด้านศาสนาหรือสื่อที่ศนุปรกรณ์ที่สื่อความหมายเป็นภาษาไทย และบทบาทของโรงเรียนสอนศาสนาที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงความเจริญของการคมนาคมและเทคโนโลยี

มุหัมมัดมันซูร หมัดเร้าะ (2551 : บทคัดย่อ) ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลวัฒนธรรมของอาหรับต่อสังคมมลายูในจังหวัดปัตตานี” จากการศึกษาพบว่า อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมลายูใน จังหวัดปัตตานีเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม โดยเริ่มจากวัฒนธรรมทางภาษา ประกอบด้วย อักษรอาหรับ และคำยืม ตามด้วยวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ประกอบด้วย หมวกกปิเยาะห์ ผ้าพันศีรษะ เสื้อโด้บ และเสื้อคลุม นอกจากนี้ยังพบว่า วัฒนธรรมด้านการแต่งกายแบบชาวอาหรับเป็นเครื่องหมายของอุละมาอ์ (ผู้มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม) และปัจจุบันยังมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของชาวมลายูในจังหวัดปัตตานีด้วย

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิมในเขตชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีทั้งเป็นไปตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และหากเรื่องใดไม่ปรากฏอยู่ในคำสอนของศาสนา ซึ่งเกิดจากการผสมผสานทาง

¹² al-Maktabah al-Islāmiyah. (2007: 6 April 2007)

วัฒนธรรม ความสำคัญที่มีต่อเรื่องนั้นจะค่อยๆ ลดลงไป จากงานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำเอกสาร หรือสื่ออื่นๆ ที่จะเป็นการให้ความรู้ที่ถูกต้อง และชัดเจนในวิถีการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอิสลาม ด้านการเกิด การแต่งงาน การแต่งกาย และการตาย เผยแพร่ให้กับชุมชนมุสลิมได้รับทราบ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน อันจะก่อให้เกิดผลดีกับการปฏิบัติตนของชาวไทยมุสลิมในทุกพื้นที่

จากเอกสาร และงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ชาวอาหรับติดต่อการค้าชาวปัตตานีตั้งแต่อดีต จังหวัดสตูลมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับจังหวัดต่างๆ ผ่านเมืองปัตตานีและอื่นๆ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงไม่ปรากฏว่า ชาวมุสลิมมลายูสตูล ช่วงก่อนการรับนับถือศาสนาอิสลามรับเอาวัฒนธรรมของชาวอาหรับ เมื่อศาสนาอิสลามเกิดขึ้นถูกนำมาเผยแพร่ ในดินแดนแถบคาบสมุทรมลายู ร่องรอยของการรับวัฒนธรรมอาหรับ ซึ่งมีทั้งด้านภาษา ศิลปกรรม การแต่งกาย และอาหารการกินนั้น เริ่มปรากฏขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

1.3 วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.3.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
- 1.3.2 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
- 1.3.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

1.4 ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับ

- 1.4.1 ทราบถึงวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
- 1.4.2 ทราบถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 1.4.3 ทราบถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 1.4.4 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นองค์ความรู้ ในการเรียนการสอนวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม และวัฒนธรรมมุสลิม
- 1.4.5 ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 1.4.6 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาลู่ทางต่อการประกอบธุรกิจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และเขตใกล้เคียง

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล” นี้ผู้วิจัยได้วางขอบเขตการศึกษาไว้ 2 ด้านดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังนี้

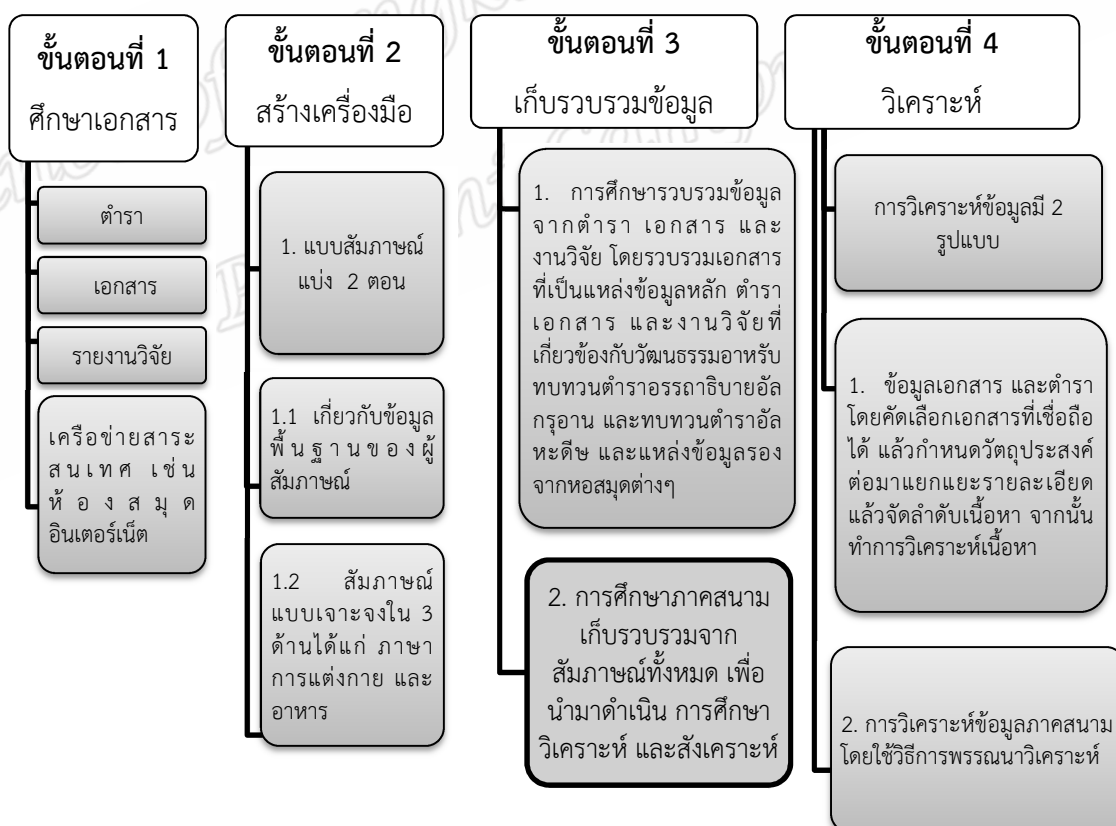
- 1.5.1.1 ศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
- 1.5.1.2 ศึกษาถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของชาวมุสลิม
- 1.5.1.3 ศึกษาถึงอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1.5.1.4 ศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายเฉพาะการแต่งกายของสุภาพบุรุษ

1.5.2 ขอบเขตด้านภาคสนาม มีดังนี้

ประชากรในการศึกษาวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ครูสอนภาษาอาหรับ และผู้นำมุสลิม จำนวน 25 ราย ประกอบด้วย อาจารย์ จำนวน 5 ราย ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ จำนวน 10 ราย และผู้นำมุสลิม จำนวน 10 ราย

1.5.3 กรอบแนวคิด

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1.6.1 ความหมายภาษาไทยของพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ผู้วิจัยได้ยึดความหมายอัลกุรอานฉบับแปลความหมายภาษาไทย โดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย ฮ.ศ. 1419 (พ.ศ. 2542) ซึ่งผู้วิจัยจะอ้างอิง ในบรรณานุกรมเพียงครั้งเดียว

1.6.2 การอ้างอิงอัลกุรอาน ผู้วิจัย ได้ใช้การอ้างอิง โดยระบุชื่อสุเราะฮ์เป็นภาษาไทย และลำดับอายะฮ์เช่น (อัลอันอาม : 1) หมายถึง สุเราะฮ์อัลอันอามอายะฮ์ที่ 1 เป็นต้น

1.6.3 การกล่าวถึง โองการในอัลกุรอาน ผู้วิจัยได้ใช้คำว่าอายะฮ์ เพื่อทับศัพท์เดิมไว้

1.6.4 เครื่องหมาย ﴿...﴾ วงเล็บดอกไม้ ใช้สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน

1.6.5 เครื่องหมาย “...” เป็นเครื่องหมายที่ใช้ สำหรับการแปลความหมายของอัลกุรอาน และอัลหะดีษ ตลอดจนคำพูดของนักวิชาการที่นำมาอ้างอิง

1.6.6 การอ้างอิงหะดีษ ผู้วิจัยได้อ้างผู้บันทึกหะดีษปีพิมพ์ และหมายเลขหะดีษโดยเขียนไว้หลังตัวบทและเครื่องหมาย (125 : 2008 أخرجه مسلم) หมายถึง หะดีษ (บันทึกโดย Muslim, 2008 : 125)

1.6.7 ตัวบทหะดีษได้อยู่ในวงเล็บสองวงคือ ((...))

1.6.8 การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย และไทย-อังกฤษ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.6.9 การอ้างอิงข้อความอื่นที่นอกเหนือจากอัลกุรอาน และหะดีษหากเป็นการคัดลอกข้อความทั้งหมด ผู้วิจัยได้อ้างอิงแบบนาม-ปี (Author-Date) โดยระบุชื่อผู้แต่ง เป็นภาษาโรมันปีที่พิมพ์ และเลขหน้าในวงเล็บ (...) เช่น (Muhammad al-Mundhiriy, 1953 : 8)

1.6.10 การแปลตำราหนังสือ และเอกสารต่างๆ จากภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้แปลความหมายตามคำศัพท์เดิม และรักษาความหมายเดิมของข้อความอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.6.11 สัญลักษณ์ ۞ เป็นภาษาอาหรับมาจากคำว่า “อัซซะวะญ์ลละ” หมายถึง ผู้ทรงอำนาจ และผู้ทรงยิ่งใหญ่จะเขียนต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงอัลลอฮ์ ۞ ทุกครั้ง

1.6.12 สัญลักษณ์ ۞ เป็นภาษาอาหรับมาจากคำว่า “คือลัลลุลอฮ์อะลัยฮิวะสัลลัม” หมายถึง อัลลอฮ์ ۞ ได้ทรงให้นิมัต¹³ และสาละมัต¹⁴ แต่ท่านนบิจะเขียนต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงนบีมุหัมมัด ۞ ทุกครั้ง

¹³ ความดีต่างๆ เช่นการขึ้นในหนทางที่ถูกต้อง เป็นต้น

¹⁴ ความสันติ ความสุข

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 วัฒนธรรมอาหรับ หมายถึง วัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย และอาหารของชาวอาหรับที่ปรากฏในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1.7.2 สังคมมุสลิม หมายถึง สังคมชาวไทยเชื้อสายมลายู ที่นับถือศาสนาอิสลามพูดภาษามลายูอาศัยอยู่ใน จังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสรวมถึงพื้นที่อำเภอจะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อยจังหวัดสงขลา

1.7.3 ชาวจังหวัดสตูล หมายถึง ชาวไทยเชื้อสายมลายูหรืออื่นๆที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งที่พูดภาษามลายู และภาษาไทย แต่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1.7.4 อิทธิพล หมายถึง อิทธิพลทางด้านภาษา การแต่งกาย และทางด้านอาหาร

1.8 วิธีการดำเนินการวิจัย

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.8.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.8.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งอาศัยอยู่ใน 12 ตำบล 70 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง และ 1 เทศบาลตำบล มีจำนวนประชากรรวม 112,486 คน¹⁵ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 74.10

1.8.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การได้มาของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความเป็นตัวแทนที่ดี โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ อาจารย์ จำนวน 5 ราย ได้แก่ อาจารย์แผนกภาษาอาหรับ หรืออาจารย์ที่จบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ จำนวน 10 ราย ได้แก่ ครูสอนภาษาอาหรับ หรือจบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ผู้นำมุสลิม จำนวน 10 ราย ได้แก่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บข้อมูลได้แก่ อาจารย์ ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ และผู้นำมุสลิม จำนวน 25 ราย แสดงตามตารางที่ 6 ดังนี้

ลำดับที่	ตำแหน่ง	กลุ่มตัวอย่าง
		จำนวน
1	อาจารย์	5
2	ครูผู้สอนวิชาอาหรับ	10

¹⁵ อำเภอเมืองสตูล <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AD%E0%B8%B3%E0> สืบค้นวันที่ 22 เมษายน 2559

ลำดับที่	ตำแหน่ง	กลุ่มตัวอย่าง
		จำนวน
3	ผู้นำมุสลิม	10
รวมทั้งหมด		25

1.8.2 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) อาศัยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)

1.8.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.8.3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล ใน 3 ด้าน ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย และอาหาร

1.8.3.2 การสร้างเครื่องมือ

ก. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

ข. จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้เกี่ยวกับการศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล จากนั้น ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามขอบเขต

ค. แบบสัมภาษณ์ที่สร้างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ง. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 1 คน เพื่อความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1.8.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอน และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนต่างๆ ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1.8.4.1 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัย

ก. การเก็บข้อมูลที่เป็นตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหารจากแหล่งเอกสารต่างๆ

ข. รวบรวมเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และแหล่งข้อมูลรองจาก หอสมุดต่างๆ เช่น หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุด

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดประจำ จังหวัดสตูล ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ของจังหวัดสตูล และข้อมูลจากอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ อาทิ เช่น PDF เป็นต้น และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.8.4.2 การศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรอง และหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษาถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากสัมภาษณ์ทั้งหมด เพื่อนำมาดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์

1.8.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 รูปแบบ

1.8.5.1 ศึกษาเนื้อหาสาระจากตำรา หนังสือ เอกสารต่างๆ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมอาหรับ และมลายูสตูล เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วน โดยหลักการคัดเลือกเอกสารที่เชื่อถือได้ ที่มีความสมบูรณ์ ต่อมาศึกษาวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบขอบเขตเนื้อหา แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เช่น แยกแยะรายละเอียดของเนื้อหาเพื่อจัดลำดับเนื้อหา เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของเนื้อหา และทำการวิเคราะห์เนื้อหา

1.8.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)

Prince of Songkhro
Pattani Campus

บทที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา เรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลนั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม และแนวคิดที่เกี่ยวกับภาษา โดยเฉพาะในเรื่องของคำยืม เพื่อเป็นพื้นฐาน แนวทางในการศึกษา และเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวคิด และทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม รวมถึงภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์การปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวอาหรับและชาวมุสลิมในจังหวัดสตูล โดยสังเขปดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

2.1.1 คำจำกัดความของวัฒนธรรม

พระยาอนุมาน ราชธน (2515 : 6) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับ พฤติกรรม วาจาท่าทาง กิจกรรม และผลผลิตของกิจกรรมที่มนุษย์ในสังคมผลิต หรือปรับปรุงขึ้นจากธรรมชาติ ในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 หมายถึง ลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบอันดีงาม ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

อารง สุทธาศาสน์ (2519 : 132-133) กล่าวว่า วัฒนธรรมในความหมายโดยทั่วไปคือ แนวทางการดำรงชีวิตของสังคม หรือของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่สืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งอย่างไม่ขาดสาย วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แต่ละสังคมถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นแบบฉบับของชีวิต ซึ่งคนส่วนมากหวงแหน และปกป้องรักษา

ดำรง ฐานดี (2520 : 30) ได้กล่าวถึง ความหมายของวัฒนธรรมว่า ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ ในสังคมนั้นยอมรับนับถือ และปฏิบัติตาม รวมทั้งเก็บสะสม และถ่ายทอด วิธีการประพฤติปฏิบัตินั้นต่อไปยังลูกหลานด้วย

ระวีวรรณ ชุ่มพฤษ (2528 : 7) กล่าวว่า วัฒนธรรม เป็นชื่อรวมสำหรับแบบอย่างของพฤติกรรมทั้งหลายที่ได้มาทางสังคม และถ่ายทอดกันไปทางสังคม โดยอาศัยสัญลักษณ์ วัฒนธรรมจึงเป็นชื่อสำหรับสัมฤทธิ์ผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมือ อุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย ศีลธรรม และศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสัมฤทธิ์ผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ ฯลฯ

นอกจากนี้งานพิก สัตย์สงวน (2543 : 21-22) ได้รวบรวมคำนิยามของ วัฒนธรรมที่สำคัญ ของนักมานุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงไว้ดังนี้

เอ็ดเวิร์ด บี ไทเลอร์ (Edward B. Tylor) ได้นิยามคำว่า วัฒนธรรมไว้อย่าง ชัดเจนเป็นครั้งแรกว่า วัฒนธรรม คือ “สิ่งทั้งหมดที่มีลักษณะซับซ้อน ซึ่งรวมทั้งความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี และความสามารถอื่นๆ รวมทั้งอุปนิสัยต่างๆ ที่มนุษย์ ได้มาโดยการเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกของสังคม”

ไวท์ (White) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัฒนธรรม คือ “การจัดระเบียบของ ปราภฏการณ์ต่างๆ กล่าวคือ เป็นการจัดระเบียบของการกระทำต่างๆ หรือแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ การจัดระเบียบของความคิดต่างๆ เช่น ความเชื่อ ความรู้ต่างๆ และเป็นการจัดระเบียบของความรู้สึก ที่ผูกพันอยู่กับสิ่งต่างๆ เช่น ทศนคติ การจัดระเบียบดังกล่าวขึ้นอยู่กับการใช้ระบบสัญลักษณ์ วัฒนธรรม เริ่มมีขึ้นเมื่อมนุษย์กลายเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่มีการแสดงออก โดยใช้ระบบสัญลักษณ์ เพราะสัญลักษณ์สำคัญอันนี้ ทำให้วัฒนธรรมถ่ายทอดจากคนๆ หนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งได้”

คูณ (Coon) นิยามว่าคือ วัฒนธรรม คือ ผลรวมทั้งหมดของวิถี ที่ทำมนุษย์ อยู่ได้ และมีการถ่ายทอดจากชั่วชีวิตหนึ่ง โดยการเรียนรู้

เคิลลี (Kelly) นิยามวัฒนธรรมว่า คือ “ทุกสิ่ง ทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อาจเป็นสิ่งมีเหตุผล หรือไม่มีเหตุผลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อ เป็นแนวทางการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมของมนุษย์”

เฮอร์สโกวิทส์ (Herskovits) ได้นิยามวัฒนธรรมไว้อย่างสั้นๆ ว่าคือ “สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมา”

ลินตัน (Linton) นิยามวัฒนธรรมว่า คือ “กลุ่มคนที่จัดระเบียบแล้ว ที่มีแบบ แผนพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้อันเป็นลักษณะของสังคมที่เฉพาะของสังคมหนึ่ง”

บิตนีย์ (Bibney) นิยามวัฒนธรรมว่า “เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้มาโดยการเรียนรู้ หรือเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการอบรมสั่งสอน รวมทั้งความคิดของปัจเจกชนต่างๆ ภายในสังคมนั้น และความเฉลียวฉลาด ศิลปะ ความคิดทางสังคม และสถาบันที่สมาชิกของสังคม มักยอมรับร่วมกัน และที่สมาชิกพยายามปฏิบัติตาม”

คูเบอร์ (Cuber) ได้นิยามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคำนิยามที่ให้ลักษณะต่างๆ ของ วัฒนธรรมชัดเจนมากที่สุดว่า วัฒนธรรม คือ “แบบแผนพฤติกรรม ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ และยังรวมผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น ทศนคติ ค่านิยม สิ่งของต่างๆ ที่ คนทำขึ้น และความรู้ที่มีอยู่ร่วมกันในกลุ่มชนหนึ่งๆ และมีการถ่ายทอดไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ใน สังคม”

โครเบอ์ (Kroeber) นิยามวัฒนธรรมว่า “วัฒนธรรมประกอบไปด้วย แบบแผนพฤติกรรมที่ได้มา โดยการเรียนรู้ และถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง โดยใช้ระบบสัญลักษณ์นั้น เป็นผลสำเร็จที่แตกต่างกันไปในกลุ่มชนต่างๆ วัฒนธรรมยังรวมถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรม ยังประกอบไปด้วย ความคิดตามประเพณี (ที่มีประวัติศาสตร์ และมีการเลือกมาจากหลายๆ อย่าง) และค่านิยมที่ติดตามมาระบบวัฒนธรรมนั้น อาจพิจารณาในแง่หนึ่งว่า เป็นผลผลิตของการกระทำ และในอีกแง่หนึ่ง มันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการกระทำต่อไป”

ส่วนอมรา พงศาพิชญ์ (2547: 25) นิยามว่าวัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นกำหนดขึ้น มิใช่สิ่งที่มีมนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้ หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรม หรือความคิด ตลอดจนวิธีการ หรือระบบการทำงาน ฉะนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบในสังคมมนุษย์สร้างขึ้นมิใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ

สำหรับวัฒนธรรมตามทรรศนะของอิสลามนั้น วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาดังกล่าวของริยาฎ นะฮอซาน อาฆอ (Riyād Na‘asān’ Āghā) ที่ได้ให้นิยามของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมก็คือ ศาสนาที่ประกอบขึ้นด้วยส่วนประกอบสำคัญต่างๆ¹

จากนิยาม และจำกัดความข้างต้นที่ไม่รวมถึง วัฒนธรรมตามทรรศนะอิสลาม สรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นนอกเหนือจากธรรมชาติ ดังนั้นวัฒนธรรมอาจเป็นทั้งแนวคิด ทศนคติ มโนคติ ความรู้ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนการกระทำต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ และการถ่ายทอดต่อกันมาของสังคม วัฒนธรรมจึงไม่เป็นเพียงวัตถุ ฉะนั้นสังคมที่ต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน บุคคลใดที่อยู่ในวัฒนธรรมใด ก็จะมีปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น ฉะนั้นวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประเทศ และไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครดีกว่าของใคร

วัฒนธรรมที่ปรากฏ ในแต่ละสังคมมีลักษณะที่สำคัญคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อมีวัฒนธรรมที่แปลกปลอมสู่สังคมหนึ่ง เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ก็อาจจะเลือนลงได้ ทั้งนี้คุณค่าที่สำคัญของวัฒนธรรม คือ ความหลากหลาย เมื่อมีแนวคิด ในเรื่องความหลากหลายของวัฒนธรรม ในแต่ละสังคมจึงต้องรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ ในขณะเดียวกันก็ต้องปรับปรุง พัฒนาวัฒนธรรมของตนให้เจริญงอกงาม เหตุนี้จึงทำให้แต่ละสังคมมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมซึ่งกัน และกัน ดังนั้นการส่งเสริมความเจริญทางด้านวัฒนธรรมจึงต้องดำเนินไปพร้อมกับการรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไว้ด้วย

¹ “Halab Durrat al-Mudun” (Online) Search from <http://www.aleppo-cic.sy/acic/magz/modules/news/print/php?storyid=54> [20 April 2007]

2.1.2 ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ หรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกิริยามารยาท

ณรงค์ เส็งประชา (2524 : 23) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมี 2 ประเภท คือ ประการแรก วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีต่างๆ เช่น เครื่องใช้ในครัวเรือน อาคารบ้านเรือน ยานพาหนะ ฯลฯ ประการที่สอง ได้แก่ วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ หมายถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ภาษา ความเชื่อ ภาษา ศีลธรรม วิถีการกระทำ ฯลฯ

ส่วนประดิษฐ์ มัชฌิมา (2522 : 13) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางความคิด หรือความเชื่อถือ หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อถือ หรือความรู้สึกนึกคิดของสังคม ซึ่งอาจจะถูก หรือผิดก็ได้ เช่น ความจริงทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อระเบียบแบบแผน หรือประเพณีที่บุคคลในสังคมยึดถือ และปฏิบัติร่วมกัน เช่น ระเบียบประเพณี จารีต กฎหมาย ฯลฯ วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งของ หรือเครื่องใช้ต่างๆ ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ มีหรือครอบครองเพื่อประโยชน์ของสังคม

จุมพล หนีมพานิช (2526 : 140) ได้อธิบายเกี่ยวกับ วัฒนธรรมเพิ่มเติมว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ทั้งหลาย วัฒนธรรมทางสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ ความประพฤติปฏิบัติตามมารยาททางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับจิตใจ และศีลธรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

วราคม ทีสุกะ (2524 : 33) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภทคือ คติธรรมเป็นวัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับ หลักการดำเนินชีวิต ได้แก่ ตติพจน์ คำสุภาสิต ตลอดจนศาสนาสุภาสิต เนติธรรม เป็นวัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับกฎระเบียบปฏิบัติตัวบทกฎหมาย วัตถุธรรม เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสหธรรมเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ การปฏิบัติ การอยู่ร่วมกัน เช่น มารยาททางสังคม มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการไปงานศพ มารยาทในการเข้าฟังการปาฐกถา และการอภิปราย

ในส่วนของวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ หรือวัฒนธรรมทางจิตใจนั้น นักวิชาการอย่าง งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 53-54) ได้แบ่งวัฒนธรรมประเภทนี้ออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่

1. สถาบันสังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา ศาสนา แพทย์ และสาธารณสุข เป็นต้น

2. วัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับการควบคุมทางสังคมคือ วัฒนธรรมที่ช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคม ซึ่งได้แก่

ศาสนา ซึ่งในหลักศาสนาจะมีข้อห้ามต่างๆ เช่น การห้ามลักทรัพย์ ห้ามดื่มของมึนเมา ศาสนาจึงช่วยควบคุมทางสังคมได้

ความเชื่อทางสังคม คือ ระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เป็นของคนจำนวนมากในสังคม เช่น ในสังคมไทยคนจำนวนมากเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ บุญ บาป การทำบุญ และโลกหน้า

ค่านิยม คือ มาตรฐานที่ใช้วัดว่าสิ่งใดมีค่าในสังคมบ้าง เมื่อใดมีค่า คนก็อยากมี อยากเป็น อยากได้ ความเชื่อในค่านิยมของสังคมเกิดความมีระเบียบขึ้นได้

ประเพณีต่างๆ แต่ละสังคมมีประเพณีต่างๆ ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน เมื่อคนทำตามประเพณี จะทำให้สังคมเกิดความมีระเบียบขึ้นได้

กฎหมาย คือ การควบคุมสังคมโดยตรง และทำให้เกิดความมีระเบียบขึ้นในสังคมได้อย่างดี

3. ศิลปะ หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ทัศนกรรม ดนตรี การละคร นาฏศิลป์ และวรรณกรรม เป็นต้น

4. ภาษา คือ ระบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารติดต่อกัน ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน รวมทั้งกิริยาท่าทางต่างๆ

5. พิธีกรรม

ส่วนอมรา พงศาวดาร (2547 : 25-31) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. วัฒนธรรมในลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ข้อตกลงอย่างไม่เป็นทางการของสมาชิกในสังคม ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติทั้งในระดับบุคคล และระดับสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังเรียนรู้ และสืบทอดจากคนรุ่นก่อน เช่น การทอรองเท้าก่อนเข้าบ้าน การแสดงความเคารพต่อผู้อาวุโสกว่า ส่วนความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อทางศาสนา หรือความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ภูตผีปีศาจ เป็นต้น ซึ่งความเชื่อดังกล่าวมีความสำคัญมากต่อวัฒนธรรม เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดขนบธรรมเนียมประเพณี และพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

2. วัฒนธรรมในลักษณะสิ่งประดิษฐ์ และสถาปัตยกรรม ทั้งวัฒนธรรมที่ค้นพบสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุต่างๆ

วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมมนุษย์ ที่ได้จัดสรรขึ้น เพื่อใช้ในการดำรง อยู่ สามารถจำแนกได้เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านความ สะดวกสบายทางกาย อันได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่มห่ม เป็นต้น ส่วน วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเครื่องที่ก่อให้เกิด ความสุขทางใจ อันได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ศิลธรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้แบ่งแยกจากกัน และสังคมหนึ่งๆ จะมีวัฒนธรรมทั้งสองในลักษณะที่สมดุลกัน

จากเนื้อหาของวัฒนธรรมดังกล่าวมาข้างต้น ปรากฏอยู่ในสังคม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ก็คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ ซึ่งเกิดจากการความคิดของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ศิลปกรรม ประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่ง ใช้เป็นประจำทุกวัน และวัฒนธรรมทางจิตใจ หรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และกิริยามารยาท

2.1.3 ลักษณะของวัฒนธรรม

พระยาอนูมาน ราชชน (2515 : 73) กล่าวถึง ลักษณะของวัฒนธรรมมี 4 ประการดังนี้ ประการแรก จะต้องมีการสะสม หมายถึง จะต้องมีความเดิมอยู่ก่อนแล้ว จะสะสมทุนนั้น ให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และประการที่สอง วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุงหมายถึง ต้องรู้จักตัดแปลง และ ปรับปรุงส่วนที่บกพร่องอยู่ให้เหมาะสม และถูกต้อง ประการที่สาม จะต้องมีการถ่ายทอดคือ ทำให้ วัฒนธรรมนั้นๆ แพร่หลายในวงกว้าง ประการที่สี่ มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่น หรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

อานนท์ อาภาภิรม (2516 : 43) ได้เห็นความเห็นว่า ลักษณะที่สำคัญของ วัฒนธรรมคือ วัฒนธรรมเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรม อันเกิดจากการเรียนรู้คือ สามารถเรียนรู้กันได้ (Learned Way of Behavior) มิใช่เกิดขึ้นเองโดยปราศจากการเรียนรู้มาก่อน เพราะมนุษย์มีสมอง อันทรงคุณภาพ จึงทำให้สามารถรู้จักคิด ถ่ายทอด และเรียนรู้ ขบวนการดังกล่าว เกิดขึ้นจากการที่มี บุคคลมีการติดต่อกับบุคคลอื่น ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรม มีลักษณะเป็นมรดกแห่ง สังคมเป็นผล

ชูด้า จิตพิทักษ์ (2528 : 145) ได้กล่าวถึง ลักษณะของวัฒนธรรมในลักษณะ เดียวกันว่า วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นอัตตา เนื่องจากไม่อยู่ภายในกรอบของเอกัตบุคคล ไม่พึ่งพาอาศัย บุคคลใดโดยเฉพาะ ทั้งไม่คุมรูปอยู่ชนิดตายตัวไม่ว่ารูปแกน หรือรูปเต็ม ถ้าเปรียบกับวัตถุแล้ว วัฒนธรรมไม่ใช่ธาตุแท้ แต่สารผสมทรงตัวอยู่ได้ด้วยอาศัยเหตุปัจจัยซึ่งหล่อหลอม และ เปลี่ยนแปลงได้ วัฒนธรรมเก่าเสื่อมลงสูญไปสิ่งใหม่ก็เข้ามาแทนที่ ซึ่งย่อมครอบคลุมไปถึงสิ่งเก่าที่เล่า ใหม่ด้วย ทั้งนี้เพราะมนุษย์เราไม่หยุดนิ่งยอมผลิตคิดค้น ทำสิ่งเก่าให้แปลกใหม่อยู่เสมอ สิ่งใดที่สม อัยาศัยของกลุ่มย่อยเป็นที่ยอมรับ และถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะของวัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้ สะสมเป็นเวลายาวนาน พร้อมกับมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และถ่ายทอดเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต หรือจารีต ภูมิปัญญา ศาสนา สิ่งประดิษฐ์ และวัตถุอื่นๆ ในวิถีชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยม จึงอาจกล่าวได้ว่า พื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมนั้นๆ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมส่วนมากเกิดจากการประดิษฐ์ และการแพร่กระจาย (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, 2521 : 14)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ นั้นเกิดจากการที่มนุษย์ประดิษฐ์ และสร้างขึ้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ในสังคมนั้นๆ ซึ่ง สุริชัย หวันแก้ว (2547 : 157-158)

1. การเปลี่ยนแปลงจากภายใน (Endogenous Change) อย่างเช่น จากการประดิษฐ์ คิดค้นวิธีการผลิตใหม่ขึ้นในสังคมนั้นเอง จากการต่อสู้ขัดแย้งระหว่างกลุ่ม และกระบวนการในสังคม จากการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงจากชนชั้นนำ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Exogenous Change) อย่างเช่น การรับเอาเทคโนโลยี หรือสิ่งประดิษฐ์มาจากภายนอกการล่าอาณานิคม ซึ่งบางกรณีการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอกอาจเกิดขึ้น โดยความสมัครใจของผู้คนในสังคม หรือบางครั้งอาจโดยการใช้กำลังบีบบังคับ

พระยาอนุমান ราชชน (2515 : 65) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะแ่งใดลักษณะใด จะเป็นอย่างเชื่องช้า หรือรวดเร็ว ก็ขึ้นอยู่กับการสร้างสรรค์วัฒนธรรม (Acculturation) คือ การที่วัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกันว่าจะมีมาก หรือน้อย และมีความรุนแรงเพียงใด

นอกจากนั้นสังคมมนุษย์ มีการรับวัฒนธรรม บางส่วนมาจากสังคมข้างเคียง จากค่านิยมหลักที่ไม่ขัดต่อสังคม และมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ ทำให้วัฒนธรรมจากสังคมอื่นกลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น การรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่น ในระยะแรกนั้นเรียกว่า การยืมวัฒนธรรม เมื่อกาลเวลาผ่านไปการยืมก็กลายเป็นการรับวัฒนธรรม และการรับวัฒนธรรมนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมยังมีความเกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเปรียบเสมือนกับเชือกสองเส้นที่ถูกนำมาพันเกลียวคู่กัน หรือเหรียญสองด้าน ซึ่งเป็นคนละส่วนคนละด้านกัน แต่ก็มี การเกี่ยวพันกันอย่างหนาแน่น ดังที่โครเบอร์ (Kroeber, อังโน ผ่องพันธุ์

มณีร์ตัน, 2521 : 19) ได้กล่าวว่า สังคม และวัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบซึ่งกัน และกัน เช่นเดียวกับ กระจกสองหน้าของกระจกแผ่นเดียว วัฒนธรรมแต่ละแห่งย่อมเกี่ยวข้องกับสังคมของตน โดย อัตโนมัต

ดังนั้นในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นก็จำเป็นต้อง ศึกษาทั้งด้านสังคม และวัฒนธรรม เพราะไม่ใช่เพียงว่าทั้งสองเรื่องมีอิทธิพลต่อกัน และกันเท่านั้น แต่ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบทั้งสอง ก็ซับซ้อนการรวมแนวความคิดทางสังคม และวัฒนธรรมทั้งสอง อย่างเข้าไว้ด้วยกัน จึงเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม รวมเอา การเปลี่ยนแปลงในวิธีการที่มนุษย์ใช้ เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของเขา การเปลี่ยนแปลงในด้าน หนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ (ผ่องพันธุ์ มณีร์ตัน, 2521 : 20)

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมอิสลาม

วัฒนธรรมอิสลาม มิได้จำกัดตัวเองอยู่กับชนิดของอาคารเสื่อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาคาร บ้านเรือน หรือวิธีการติดตามสื่อสาร แต่วัฒนธรรมอิสลามหมายถึง การปฏิบัติปฏิบัติ ความ สำนึกทางจิตใจ และค่านิยมทางศีลธรรมนอกจากนี้วัฒนธรรมอิสลามยังหมายถึง ความยุติธรรม ชั้นดี ธรรม การแสดงออกทางจิตใจที่เจริญ ตลอดจนศิลปะ และวรรณกรรม (สุรพล ทรงวีระ, 2519 : 9)

โดยทั่วไปศาสนา มักจะแยกกิจกรรมของศาสนาออกจากกิจกรรมทางโลก หรือแยกศาสนา นอกจากวัฒนธรรมถึงแม้ว่า กิจกรรมบางอย่าง จะมีต้นกำเนิดมาจากศาสนาก็ตาม แต่สำหรับวัฒนธรรมอิสลาม แล้วศาสนาเป็นรากฐานเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมของผู้นับถือ โดยสิ้นเชิง ดังความเห็นของนักวิชาการอิสลาม ซึ่งเห็นว่า ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสิ่งเดียวกันอย่างแบ่งแยก มิได้สำหรับคนมุสลิม วัฒนธรรมอิสลามช่วยนิยามขอบเขตทางสังคมให้แก่คนมุสลิม ศาสนาอิสลามนั้น มีฐานะเป็นดิน (วิถีชีวิต) ดังนั้นศาสนาจึงรวมกิจการทุกอย่างของมนุษย์ไว้ การเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ แยกไม่ออกจากศาสนาอิสลาม (สุรินทร์ พิศสุวรรณ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์, ม.ป.ป : 163)

สุรพล ทรงวีระ (2519 : 10) กล่าวว่า วัฒนธรรมอิสลามมีมาแต่ดั้งเดิม และ ผูกติดกับเสาหลักของศาสนา นั่นคือ หลักการศรัทธาของอิสลามเป็นรากฐานที่วัฒนธรรมอิสลามตั้งอยู่ โดยมีรากฐานที่สำคัญคือ อัลกรุอาน

ด้วยเหตุนี้ศาสนาอิสลามจึงแตกต่างจากความเชื่ออื่นๆ หลายประการ ที่ สำคัญก็คือ ลักษณะอันรอบด้านของศาสนา นี้ กระทบครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ไว้ทั้งสิ้น จริงอยู่เป็นไปได้ที่จะสร้างวิถีชีวิตอย่างรอบด้าน สำหรับชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวฮินดู โดยอาศัย ศาสนาของแต่ละคน แต่สำหรับชาวมุสลิม คัมภีร์อัลกรุอาน และจริยวัตรของศาสดาซึ่งปรากฏอยู่ในอัลหะดีษ เป็นแนวทางที่ชัดเจน (สุรินทร์ พิศสุวรรณ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์, ม.ป.ป : 119)

บรรจง บินกาซัน (2522 : 161) ได้กล่าวถึง ศาสนาอิสลามว่า อิสลามเป็น แนวทางในการดำเนินชีวิตสำหรับมนุษย์ทุกอย่างก้าว ตลอดจนเป็นทั้งกฎระเบียบของการอยู่ร่วมกันใน

สังคม ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องเศรษฐกิจ การปกครอง กฎหมาย วัฒนธรรม จริยธรรม วิทยาการต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ในทุกสาขา โดยมีคัมภีร์อัลกุรอาน และแบบอย่างคำสอนของศาสนา มุฮัมมัด ﷺ เป็นธรรมนูญสูงสุด

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535 : 8) กล่าวถึง วัฒนธรรมอิสลามว่า หมายถึงวิถีในการดำเนินชีวิต หรือรูปแบบแห่งพฤติกรรมของมุสลิมตลอดจนสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความศรัทธาว่า อัลลอฮ์ﷻ คือ พระเจ้าเพียงองค์เดียว และมุฮัมมัดﷺ คือ ศาสนาทูตของพระองค์

มอร์แกน (Morgan, 1985, อ้างถึง อุษา จารุภา, 2541 : 33) กล่าวถึง วิถีชีวิตมุสลิมว่า วิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมถูกกำหนด โดยคำสอนบทบัญญัติที่ละเอียดอ่อนของพระคัมภีร์อัลกุรอานที่บัญญัติไว้นานนับศตวรรษ และโดยจริยปฏิบัติของศาสดามุฮัมมัดﷺ

ส่วนอารง สุธาศาสน์ (2519 : 133) มีความเห็นว่า วัฒนธรรมกับเรื่องศาสนาก็คือ เรื่องเดียวกัน แยกกันไม่ออก เพราะส่วนหนึ่งของศาสนาอิสลาม คือ แนวทางดำรงชีวิตที่สังคมมุสลิมถือว่าถูกต้อง ซึ่งถ้ามองอีกแง่หนึ่งก็คือ วัฒนธรรมของสังคมนั้นเอง โดยสุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2547 : 186) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในตัวศาสนาอิสลามย่อมไม่มีวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ในความเป็นมุสลิมของศาสนิกชนอิสลาม ย่อมต้องมีการรับเอาประเพณีท้องถิ่นไว้มากบ้างน้อยบ้าง ตามภาวะ และกลุ่มชน และวิถีชีวิตของมุสลิมย่อมอาศัย (1) ศาสนาบัญญัติ (2) ขนบประเพณีที่ไม่ขัดกับศาสนบัญญัติ (3) ระเบียบของบ้านเมือง และ (4) ความเป็นสากลนิยม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของอักบาร์ เอส. อาเหม็ด (Akbar S. Ahmad) นักมานุษยวิทยาชาวปากีสถานที่ได้เสนอว่า ศาสนาอิสลามนั้นมีเพียงหนึ่ง แต่ความเป็นมุสลิมนั้นมีหลากหลาย (สุเทพ สุนทรเกสัช, 2548 : 99)

นอกจากนี้อะหมัด บัทรฺ หะสุนฺ ('Aḥmad Badr Hasūn) กล่าวว่า วัฒนธรรมอิสลามเป็นวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ที่สุดของมนุษย์ เนื่องจากการผสมผสานระหว่างอารยธรรมเก่าแก่ กับกฎเกณฑ์ของพระเจ้า ซึ่งรียาฎ นะฮอซาน อาฮอ (Riyāḍ Na'sān 'Āghā) กล่าวว่า มันเป็นวัฒนธรรมที่พิเศษ เนื่องจากมันได้ผสมผสานอารยธรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน และลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ วัฒนธรรมอิสลามไม่ได้เป็นเพียงวัฒนธรรมของชาวมุสลิม หากแต่ยังสามารถเป็นวัฒนธรรมของชนต่างศาสนิกอีกด้วยดังคำกล่าวของโยฮานา อิบรอฮีม (Yūḥanā 'Ibrāhīm) บาทหลวงใหญ่แห่งซีเรีย ความว่า “เราชาวคริสต์ถือว่า วัฒนธรรมอิสลามนั้นคือ วัฒนธรรมของเรา เนื่องจากวัฒนธรรมดังกล่าวได้ช่วยเหลือลอมวิถีชีวิตของชาวคริสต์ด้วยเช่นกัน”² จากความเห็นดังกล่าวจะเห็นถึงลักษณะพิเศษของวัฒนธรรมอิสลามที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกลุ่มของผู้นับถือเป็นหลัก

² “Halab Durrat al-Mudun” (Online) Search from

[http://www.aleppocic.sy/acic/magz/modules/news/print.php?storyid=54\[20 April 2007\]](http://www.aleppocic.sy/acic/magz/modules/news/print.php?storyid=54[20 April 2007])

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมอิสลามนั้นปรากฏในเนื้อหาหลักของอัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างอัลลอฮ์ ﷻ และมนุษย์ ซึ่งหลักการพื้นฐานของวัฒนธรรมอิสลามที่อัลกุรอานได้นิยามไว้มีใจความดังนี้

﴿...تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ

بِاللَّهِ.....﴾

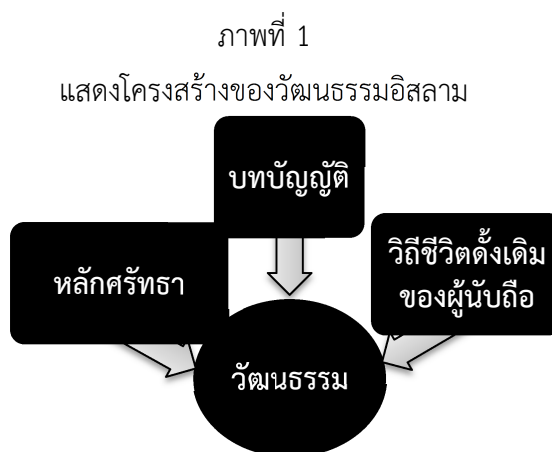
(بعض من الآية آل عمران : 110)

ความว่า : พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และมีศรัทธามั่นในอัลลอฮ์

(ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ อาลอะอิมรอม : 110)

อิสมาอีล อัลฟารูกี ('Ismā'īl al-Fārūqī) อ่างใน อรุณ วิทยานนท์ (2536 : 268) ได้อธิบายถึง พื้นฐานของวิถีชีวิตแบบอิสลามว่า “หลักศรัทธา” ซึ่งเป็นการยอมรับอย่างมั่นใจว่าอัลลอฮ์ ﷻ เป็นหนึ่งสมบูรณ์เป็นผู้สร้างที่อยู่เหนือธรรมชาติเป็นพระเจ้า และเป็นนายของทุกสิ่งนั้น เป็นแก่นแท้ของวัฒนธรรมอิสลาม เนื่องจาก “หลักศรัทธา” คือ หลักการปูทางให้กับพื้นฐานชีวิตอิสลาม ความคิด พฤติกรรม รวมถึงวัฒนธรรมอิสลามยังเป็นผลผลิตของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวหลากหลายทางประวัติศาสตร์ ศาสนา สังคม และการเมืองอัน จะนำไปสู่การผลิดอกออกผลอย่างงดงามของวัฒนธรรม และอารยธรรมอิสลามอย่างที่ปรากฏในปัจจุบันตามส่วนต่างๆ ของโลก อย่างเช่น ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย รวมถึงประเทศที่มีมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อย อย่างเช่น ประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

หากพิจารณาประวัติศาสตร์อิสลามที่แพร่ขยายออกไปในอาหรับ จะเห็นได้ว่า หลักศรัทธา และบทบัญญัติทำหน้าที่เป็นพื้นฐาน สำหรับการพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมอิสลามของโลก สิ่งนี้เห็นได้เมื่อพูดถึงรูปธรรมทางวัฒนธรรม อย่างเช่น วัฒนธรรมมุสลิมของยุโรป หรือแม้แต่วัฒนธรรมอิสลามมุสลิมอเมริกา ทั้งหมดนี้เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมอิสลาม ความงดงามหลายอย่างในวัฒนธรรมอิสลามเห็นได้จากแนวโน้มความหลากหลาย ในความคิดอิสลามในด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ สถาปัตยกรรม ดนตรี วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การค้า และการพาณิชย์ ซึ่งปรากฏขึ้นมาในโลกมุสลิมตั้งแต่ 1400 กว่าปีมาแล้ว และในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมก็จะมีส่วนอนุเคราะห์ต่อไปถึงวัฒนธรรมในอนาคต ดังนั้นความหลากหลายในวัฒนธรรมทางศาสนาจึงเป็นผลผลิตแห่งการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างโลกทัศน์ทางศาสนา และสังคมที่หลากหลายของมนุษย์ซึ่งสามารถแสดงเป็นโครงสร้างได้ดังนี้

ที่มา : มุหัมมัดซูร หมดเร้าะ, 2551 : 28

จากโครงสร้างข้างต้นจะเห็นว่า วัฒนธรรมอิสลามเกิดจากการผสมผสานระหว่างหลักศรัทธา บทบัญญัติ และวิถีชีวิตของผู้นับถือ ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมอิสลามของแต่ละกลุ่มชน จึงมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความหลากหลายของผู้นับถือ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างก็พยายามปรับแต่งให้เข้าวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองไปพร้อมกับความพยายามที่จะรักษาแก่นแท้ของอิสลามเอาไว้ในเวลาเดียวกัน

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักศรัทธา บทบัญญัติ หรือคำสอนที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และสุนนะฮ์ของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ดังนั้นมุสลิมจึงไม่สามารถแยกวิถีชีวิตของตนเองออกจากอิสลามได้ เนื่องจากศาสนาอิสลามมีลักษณะ และวัฒนธรรมที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ และจิตใจให้เป็นไปตามกรอบของอิสลาม ดังนั้นในทุกๆ แง่มุมของวิถีชีวิตมุสลิมตั้งแต่ การเดิน การนั่ง การนอน ตลอดจนการเมือง การปกครอง การศึกษา การแพทย์ เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม จะถูกกำหนดด้วยคำว่าอิสลามทั้งสิ้น

ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากวิทยานิพนธ์ของมุหัมมัดซูร หมดเร้าะ. (2551). อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมภายในจังหวัดปัตตานี. สาขาวิชาอิสลามศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี).

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำยืม

2.2.1 ความหมายของการยืมภาษา

การยืมภาษา คือ การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ซึ่งลักษณะที่มีการยืมมีทั้ง ด้านเสียง พยัญชนะ สระวรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภท โดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น การแสดงพหูพจน์ และหน่วยสร้างต่างๆ เช่น ประโยค กรรมวาจก เป็นต้น (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2532 : 23)

คริสตัล (crystal) ให้คำจำกัดความของการยืมภาษา หมายถึง การที่หน่วยทางภาษา (Linguistic Unit) โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นคำของภาษาหนึ่งถูกใช้ในอีกภาษาหนึ่ง หรือในภาษาถิ่นหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้านั้นไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของภาษานั้นๆ เป็นต้น (อัสสมิง กาเซ็ง, 2544 : 8)

2.2.1.1 แนวคิดเรื่องการสัมผัสภาษา

การยืมคำนั้นเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมของการสัมผัสภาษา ซึ่งมีแนวคิดดังนี้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, (2532 : 31-32) ได้นิยามการสัมผัสภาษา หมายถึง ปรากฏการณ์ที่คนใดคนหนึ่งพูดได้หลายภาษา และสามารถใช้เหล่านั้นสลับกับไปมาได้ ทำให้ภาษาหลายภาษามีอิทธิพลซึ่งกันและกัน และการยืมภาษาก็เป็นปรากฏการณ์หนึ่งในหลายๆ ปรากฏการณ์ที่เกิดจากการสัมผัสภาษา

คริสตัล (Crystal) อธิบายเกี่ยวกับการสัมผัสภาษาว่า การสัมผัสภาษาเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นสถานการณ์ของความต่อเนื่องทางภูมิศาสตร์ หรือความใกล้ชิดกันของกลุ่มสังคมระหว่างภาษา หรือระหว่างภาษาถิ่น สภาพที่ใกล้ชิดกัน ทั้งในแง่ภูมิศาสตร์ และในแง่ของสังคม ทำให้ภาษามีอิทธิพลต่อกันผลของสถานการณ์การสัมผัสภาษาอาจปรากฏออกมาในรูปของการเจริญเติบโตของภาษา รูปของการยืม และรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เป็นต้น (อัสสมิง กาเซ็ง, 2544 : 8)

จากแนวคิดจะเห็นว่า การยืมคำนั้นเกิดขึ้นภายใต้สภาวะของการสัมผัส และการสัมผัสภาษา เกิดจากความต่อเนื่องทางภูมิศาสตร์ หรือความใกล้ชิดกันของกลุ่มชนในสังคมที่พูดภาษาต่างกัน

2.2.2 ประเภทของคำยืม

ฮิวเกน (Hauge, 1989 : 23 - 24) อธิบายว่า คำยืมจะเป็นชนิดใดก็ตามสามารถอธิบายได้ในลักษณะของการเปลี่ยนแปลง และทดแทนลักษณะเดิม คำยืมทุกคำจะตกอยู่ในสองลักษณะ คือ คำยืมที่ยังคงรูปเดิมทั้งเสียง และความหมาย (Complete Importation) และคำยืมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง และการทดแทนขึ้น (Complete Substitution) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

2.2.2.1 คำยืมทับศัพท์ (Loanwords)

คำยืมทับศัพท์ คือ คำยืมที่ยืมทั้งเสียง และความหมายพร้อมกันมีการปรับเปลี่ยนลักษณะทางเสียงของคำยืมให้เหมือน หรือคล้ายคลึงกับการออกเสียงคำต่างๆ ไปในภาษา หรือไม่มีการปรับเปลี่ยนลักษณะทางเสียงของคำยืมก็ได้ ซึ่งคำยืมส่วนใหญ่เป็นคำยืมลักษณะนี้ ดังพบได้ในภาษามลายู ซึ่งยืมคำจากภาษาอาหรับ เช่น กุโบร อากัล หรืออาแก ดูนียา เป็นต้น

2.2.2.2 คำยืมปน (Loanblends)

คำยืมปน คือ คำยืมที่ยืมเข้ามาแล้วใช้ผสมกับคำ ที่มีอยู่ในภาษาของผู้รับ สามารถพบได้ในภาษามลายู ซึ่งยืมคำจากภาษาอาหรับ เช่น มือนาขอ กาเอ็งมานัน โตะอิมัม ดี ยัง เป็นต้น คำว่า “โตะ” เป็นคำภาษามลายูถิ่นสตูล หมายถึง “ผู้อาวุโส” ส่วนคำว่า “อิมัม” เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง “ผู้นำในการทำละหมาด”

2.2.2.3 คำยืมแปล (Loanshifts)

คำยืมแปล คือ คำยืมที่มีการยืมความหมายของคำในภาษาผู้ให้มา แปล และสร้างคำใหม่ขึ้นในภาษาผู้รับ ดังเช่นคำว่า มะฮู จือปู ซึ่งคนมลายูสตูลใช้เรียก ขนมทองหยอด เป็นคำยืมที่ได้ยืมจากภาษาไทย เป็นต้น

2.2.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำ

สุทธิวงษ์ พงศ์ไพบุลย์ (2516 : 14 – 79, อ้างถึง ปราณี ภายอรุณสุทธิ์, 2526 : 17 - 18) ได้สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมดังนี้

1. ทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ หรือจากการแต่งงาน การสมาคมติดต่อ และการได้แก่อุปการะ
2. ทางด้านภูมิศาสตร์ คือ มีดินแดนใกล้ชิดกัน ซึ่งปัจจุบัน การคมนาคม การสื่อสาร และสื่อมวลชนที่เจริญก้าวหน้า ทำให้คนในดินแดนที่อยู่ห่างเหินมีโอกาสติดสัมพันธ์สัมพันธ์กัน
3. ทางด้านธุรกิจการค้า การค้าระหว่างชนต่างชาติ การโฆษณาสินค้าต้องใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารระหว่างกัน จึงเกิดการยืมคำขึ้นทั้งที่จงใจ และไม่รู้ตัว
4. ทางด้านศาสนา การรับเอาศาสนาเข้าในประเทศ ย่อมได้รับเอาภาษาที่ใช้ในการสอนเข้ามาในภาษาด้วย เพราะผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนา จำเป็นต้องใช้ภาษาเป็นสื่อในการสอนศาสนา
5. ทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการศึกษา วิทยาการ และเครื่องมือเครื่องใช้กรณีนี้ ภาษาผู้ใช้มักจะต้องเป็นชนชาติที่เจริญกว่าภาษาผู้รับ ตัวอย่าง การศึกษาในชั้นสูง มักจะใช้ตำราภาษาอังกฤษ มีการเรียนวิชาการปกครองของอังกฤษ และฝรั่งเศส วิชาการแพทย์ และเครื่องกลของเยอรมัน วิชาการเกษตรของนิวซีแลนด์ เป็นต้น

ดังนั้นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมนั้น ประกอบด้วย คือ ทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ หรือจากการแต่งงาน ทางด้านภูมิศาสตร์ คือมีดินแดนใกล้ชิดกัน ทางด้านธุรกิจการค้า การค้าระหว่างชนต่างชาติ ทางด้านศาสนา การรับเอาศาสนาเข้าในประเทศ และทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการศึกษา วิทยาการ และเครื่องมือ เครื่องใช้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแต่งกาย

เครื่องแต่งกายเป็นสิ่งมนุษย์ นำมาใช้เป็นเครื่องนุ่มห่มร่างกาย ในอดีตมนุษย์ได้แต่งกาย โดยใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ใบหญ้า หนังสัตว์ ขนนก ดิน สี เป็นต้น มนุษย์บางเผ่าพันธุ์ รู้จักการใช้สีจากพืชนำมาเขียน หรือสีก เพื่อเป็นเครื่องตกแต่งแทนการห่อหุ้มร่างกายต่อมามนุษย์เรียนรู้วิธีที่จะดัดแปลง การใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากธรรมชาติให้เหมาะสม และสะดวกต่อการแต่งกายตามลำดับ เช่น ผูก มัด สาน ถัก ทอ อัด เป็นต้น มาจนถึงในที่สุดรู้จักการใช้วิธีตัด และเย็บจนกลายเป็นเทคโนโลยี

ในทางกายภาพมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างที่อ่อนแอ เพราะมีภูมิต้านทานทางธรรมชาติ น้อยกว่าสัตว์ และผิวหนังของมนุษย์ก็บอบบาง จึงจำเป็นต้องมีสิ่งปกปิดร่างกาย เพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้ จากความจำเป็น ดังนั้นจึงเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่จะแต่งกาย เพื่อสนองความต้องการของสังคม และอื่นๆ จึงทำให้เครื่องแต่งกายมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามปัจจัย และสิ่งแวดล้อมดังนี้

2.3.1 สภาพภูมิอากาศ

ภูมิประเทศ และดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกัน การใช้เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายก็แตกต่างกันไปด้วย ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตที่มีอากาศหนาวจำเป็นต้องใช้เสื้อผ้าที่หนา หรือหลายๆ ชั้น ส่วนผู้ที่อยู่ในเขตที่มีอากาศร้อนก็ใช้เสื้อผ้าบาง และน้อยชิ้นเป็นผลทำให้มีลักษณะของเครื่องแต่งกายของแต่ละถิ่นมีรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งในเรื่องของสีสันทัน และลักษณะของใยผ้าวัสดุที่นำมาทอ อาทิ ชาวอียิปต์รู้จักนำป่าน ลินินมาทอเป็นผ้าที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ส่วนชาวบาบิโลเนีย และซีเรียมีการเลี้ยงสัตว์ จึงนำขนสัตว์มาทอเป็นผ้าของสัตว์สีต่างๆ และผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตอบอุ่นก็ใช้ผ้าโปร่ง บางมีสีสันทันสวยงามเป็นต้น³

2.3.2 ศัตรูทางธรรมชาติ

ประเทศในแถบร้อน มักจะได้รับผลจากพวกสัตว์ และแมลงต่างๆ ผู้คนในแถบนี้ จึงหาวิธีป้องกัน โดยพอกร่างกายไว้ด้วยโคลน กระโปรงที่ทำจากหญ้า เช่น พวกฮาไวเอียน ที่อยู่แถวทะเลแปซิฟิก และพวกโมซันนิค เผ่าไซบี ซึ่งปัจจุบันยังคงนุ่งกันอยู่ แม้ว่ากระโปรงหญ้าที่พวกเขาคิดว่าจะป้องกันแมลงจะกลับกลายเป็นที่เก็บแมลงมากกว่า หรือในกรณีของอูนู หรือ โอนู ซึ่งชาวพื้นเมืองของญี่ปุ่นรู้จักใช้กางเกงขายาว เพื่อป้องกันสัตว์ และแมลงต่างๆ เป็นต้น

2.3.3 หน้าที่การงาน

ในอดีตมนุษย์ใช้หนังสัตว์ และใบไม้ เพื่อป้องกันอันตรายจากการถูกหนามเกี่ยว และแมลงกัดต่อย ในเวลาที่เข้าป่า เพื่อหาอาหาร ต่อมาเมื่อสังคมเจริญขึ้นมนุษย์ก็สามารถนำใยจากต้นแฟลกซ์มาทอเป็นผืนผ้าที่รู้จักกันในนามของผ้าลินิน เมื่อความเจริญทางด้านวิทยาการมากขึ้น ผ้าที่ผลิตก็มีเพิ่มขึ้นมากมายหลายชนิด และมีกาประดิษฐ์เสื้อผ้าชนิดพิเศษ ซึ่งตรงกับความต้องการ

³ สวาท เสนาณรงค์, ม.ป.ป. : 144

ของผู้สวมใส่ โดยเฉพาะประเภทเหมืองแร่ เกษตรกร คนงานอุตสาหกรรม ทหาร ตำรวจ พนักงานดับเพลิง เป็นต้น

2.3.4 วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชน จำเป็นต้องมีระเบียบ แลกกฎเกณฑ์ เพื่อที่จะอยู่ด้วยกันได้อย่างสงบสุข การปฏิบัติสืบต่อกันมานี้เอง จึงกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมสังคม

ในสมัยโบราณ มนุษย์ต้องการฉลองประเพณีสำคัญ เช่น การเกิด เริ่มโต การตาย การเก็บเกี่ยว หรือเริ่มเข้าสู่สังคมกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งในการงานนี้พวกเขาก็จะพวกเขาก็จะแต่งตัวประดับประดาร่างกายด้วยเครื่องประดับต่างๆ เช่น ขนนก หนังสัตว์ และการทาสีตามร่างกาย การสักเจาะ บางครั้งก็ทำลวดส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อแสดงยศ หรือตำแหน่งปัจจุบัน ก็ยังคงมีอยู่กลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองตามพื้นที่ต่างๆ นอกจากนี้ปัจจุบันเรายังได้นำเอาความคิดเหล่านี้มาประยุกต์ให้เข้ากับโลกปัจจุบัน โดยผลิตเป็นเครื่องสำอางชนิดต่างๆ ที่นิยมใช้กันอยู่ทุกวันนี้ เช่น ลิปสติก อายแชโดว์ เป็นต้น

จากการแต่งกายของมนุษย์จะผิตแผกกันออกไปตามสภาพของสิ่งแวดล้อมและความจำเป็นนี้เอง

2.3.5 ศาสนา และความเชื่อ

ศาสนา และความเชื่อมีบทบาทสำคัญในการแต่งกาย จะเห็นได้จากรูปแบบของการแต่งกายของสตรีมุสลิมที่มีการปกปิดร่างกายมิดชิด เป็นผลมาจากคำสอนของศาสนาอิสลามที่บัญญัติให้สตรีต้องสวมปกปิดร่างกายให้มิดชิด เว้นไว้แต่เพียงใบหน้า และฝ่ามือนอกจากนี้เสื้อผ้าที่สวมก็จะต้องไม่รัดรูปจนเห็นทรวดทรง หรือในกรณีของชาวฮินดู ซึ่งเมื่อนางเป็นหม้ายจะต้องไม่เติมจุดบนหน้าผาก และไม่สวมเสื้อผ้าสีสดฉูดฉาด ฉะนั้นนางจะถูกตัดทอนจากสมาชิกในสังคม

นอกจากนี้วัฒนธรรมการนุ่งผ้าใต้สะดือของสตรีชาวอินเดีย สามารถถ่ายทอดความเชื่อว่า “สตรีใดตะโพกกว้าง มีเนื้อมาก และแผ่นลิ้นยาว สะดือ และกว้างมีรอยสะดือลึก และกว้างมีรอยสะดือเวียนขวาสตรีใดมีลักษณะอย่างนี้ สตรีนั้นมีความสุข” ได้เป็นอย่างดี⁴

2.3.6 ความดึงดูดใจในเพศตรงกันข้าม

ความดึงดูดใจในเพศตรงข้าม เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีความต้องการที่จะแต่งตัวแตกต่างกัน เช่น เมื่อเริ่มเติบโตเข้าวัยหนุ่มสาวมีความสมบูรณ์ทางเพศเป็นธรรมชาติที่ต้องทำตัวเองให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่เพศตรงข้ามการแต่งกายดีขึ้นรู้จักรักสวยรักงามมีการจับจ่าย ในเรื่องเสื้อผ้ามากขึ้น ผู้สนองความต้องการเหล่านี้ได้ก็คือ นักออกแบบเสื้อผ้าที่มีชื่อเสียงต่างๆ เกิดขึ้นได้พยายามออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้เหมาะกับลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามระดับของสังคม

⁴ ส.พลาญน้อย, 2532 : 182

2.3.7 ฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลเป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบของการแต่งกาย จะพบได้จากสังคมทั่วไปที่มีฐานะดีมักใช้เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายที่ดีมีคุณภาพ และยี่ห้อดี ซึ่งเสื้อผ้าประเภทนี้มักมีราคาสูง นอกจากเสื้อผ้าแล้ว เครื่องประดับต่างๆ เช่น เครื่องเพชร นาฬิกา สร้อย แหวน เป็นต้น นั้นเป็นที่นิยมในกลุ่มนี้มักสวมใส่ควบคู่กับเสื้อผ้าที่สวยงาม และทันสมัย ซึ่งรูปแบบการแต่งกายสามารถบ่งบอกถึงชนชั้น สภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย เช่น ชนชั้นเจ้านาย ชนชั้นผู้ใหญ่ ชาวบ้าน และชนชั้นกรรมกร เป็นต้น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับอาหาร

2.4.1 อาหารกับชนชาติกลุ่มชาติพันธุ์

มนุษย์ในทุกสังคมวัฒนธรรม ล้วนมีรูปแบบอาหาร และพฤติกรรมการบริโภคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มตน หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรมอาหาร” อาหารจะเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการแสดงความหลากหลายของชนชาติ และเป็นสิ่งหนึ่งของการจำแนกความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรมของตนเองออกจากผู้คนในกลุ่มสังคมวัฒนธรรมอื่นๆ

วัฒนธรรมอาหาร หมายความว่า แบบแผนการดำเนินชีวิตทางด้านการบริโภคอาหาร ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น สร้าง หรือทำขึ้นที่เกี่ยวกับอาหาร ซึ่งบุคคลได้เรียนรู้ และรับถ่ายทอดต่อกัน จากรุ่นหนึ่งอีกรุ่นหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ได้กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นแล้วว่า เรื่องของ “อาหาร” และ “การกิน” มิได้เป็นเพียงแค่ความต้องการจำเป็นทางสรีระ และความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์เท่านั้น แต่อาหารเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มีขั้นตอน กระบวนการในการสั่งสม สืบทอด และส่งผ่านมายังคนรุ่นหลังสืบต่อกันไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ยิ่งไปกว่านั้น อาหารของคนแต่ละยุคแต่ละสมัย ก็มักถูกแปรเปลี่ยนรูปแบบไปตามสภาพสังคมวัฒนธรรมของยุคสมัยนั้นๆ ด้วย

ดังตัวอย่างเช่น ชาวอเมริกา และชาวยุโรป ที่มีอาหารขนาดเล็กกลองเรื่อยๆ อาหารส่วนใหญ่ถูกผลิตออกมาให้รองรับความสะดวกสบาย และความเร่งรีบในชีวิตประจำวัน อาหารสดถูกแปรรูปเป็นอาหารแห้ง อาหารแห้งถูกแปรรูปเป็นอาหารผง หรืออาหารเม็ดในลักษณะพร้อมดื่มกับน้ำยี่ห้ออุตสาหกรรม และเทคโนโลยีของพวกเขาก้าวหน้ามากขึ้นเท่าไร วัฒนธรรมสำหรับอาหารที่ปรากฏในชีวิตปัจจุบันของพวกเขาก็ยิ่งจะหดลงไปทุกที และกลับกลายเป็นวัฒนธรรมอาหารแห้ง ความเร่งรีบ ธุรกิจร้านอาหารในประเทศเหล่านี้ จึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากคนส่วนใหญ่ต้องอาศัยพึ่งพาผู้ชำนาญเฉพาะทางในการพยายามรักษาวัฒนธรรมอาหารของพวกเขาให้คงอยู่ให้ได้มากที่สุด ซึ่งแตกต่างกันอย่างมากกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ อย่างเช่น ประเทศไทย ที่แม้ว่าภาพ

ของกรุงเทพมหานครเมืองฟ้าอมร จะเริ่มก้าวตามวิถีชีวิตของชาวตะวันตก ที่ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็พบเจออาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) หรือแมคคา ฟู้ดค้าขายอาหารได้ทั่วทุกหนแห่ง แต่หากมองภาพรวมของทั้งประเทศแล้ว คนไทยก็ยังคตินิยมประกอบอาหารรับประทานเองอยู่เป็นส่วนใหญ่ ในแต่ละภาค แต่ละท้องถิ่น ก็มีอาหารพื้นเมืองของตนเป็นเครื่องแสดงความแตกต่าง หรือบอกความเป็นตัวตนของคนแต่ละกลุ่มได้ดี และเมื่อนำมาประกอบกับเรื่องความเชื่อในอาหาร ก็ยิ่งทำให้เห็นภาพความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์นี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ชาวไทยเชื้อสายจีน มีการถือศีลกินเจ งดบริโภคเนื้อสัตว์ทุกชนิดเป็นเวลา 9-10 วัน ขึ้นอยู่กับความเชื่อของชาวจีนแต่ละกลุ่ม หรือหากชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มไหนที่นับถือเจ้าแม่กวนอิม ก็จะไม่บริโภคเนื้อวัวตลอดชีวิต ชาวฮินดู มีข้อห้ามในการบริโภคเนื้อวัว เนื่องจากการนับถือพระโคว่า เป็นสัตว์ที่ประเสริฐที่เป็นพาหนะของเหล่าเทพทั้งหลายในศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ชาวมุสลิมจะงดรับประทานอาหาร และน้ำทุกชนิดในช่วงเดือนรอมฎอน ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนกระทั่งถึงพระอาทิตย์ตก จึงรับประทานเป็นปกติ ตลอดระยะเวลา 30 วัน เป็นต้น

แม้ว่าอาหารที่กลุ่มต่างๆ เลือกกินจะเป็นไปอย่างไม่ต้องสงสัยตามความจำเป็นทางสรีระ ตามสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกทางเทคนิค และเศรษฐกิจที่พวกเขามีอยู่ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนประกอบกันเป็นส่วนหนึ่งของบริบทที่กว้างออกไปอีก อันได้แก่ภูมิหลังทางสังคมและประวัติศาสตร์ และทัศนคติการมองโลก ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มूलเหตุทางอุดมการณ์ศาสนา ความเชื่ออย่างเดียวกันที่มีบทบาทสำคัญ ในการเลือกอาหารหลัก และวิธีการปรุงอาหารที่สร้างขึ้นเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม หรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม⁵

2.4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกินของชาวอาหรับ

2.4.2.1 วัตถุประสงค์

ภูมิภาคตะวันออกกลางมีลักษณะที่หลากหลายในแง่ของแหล่งน้ำ ดิน และสภาพภูมิอากาศ มีทะเลทรายที่กว้างใหญ่ และบริเวณพื้นที่ที่มีดินที่สมบูรณ์ ปัจจุบันชาวอาหรับหันมาให้ความสำคัญต่อเกษตรกรรม เนื่องจากผลผลิตของภูมิภาคได้เพิ่มมากขึ้น ในพื้นที่เพาะปลูกเท่าเดิม เป็นผลมาจากการเสริมปัจจัยช่วยต่างๆ ทางด้านเกษตรกรรม เช่น ปุ๋ย ระบบชลประทาน และการใช้พืชพันธุ์ต่างๆ ที่ทำให้ผลผลิตสูง

จากสภาพภูมิประเทศทำให้แต่ละประเทศ มีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน จึงทำให้ประเทศต่างๆ ทำอาหารจากวัตถุประสงค์ที่ทำได้ง่าย เช่น ฝ้าย ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง เป็นพืชหลักที่ปลูกในฤดูร้อนส่วนพืชตระกูลถั่ว ถั่วอียิปต์นั้นเป็นพืชที่ปลูกในฤดูหนาวส่วนผักผลไม้ปลูกได้ตลอดปี

เครื่องเทศเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญมาปรุงเป็นอาหาร ดินแดนอาหรับก็หาใช้ต้นทางผลิตพืชเครื่องเทศเสียทีเดียว (แม้มีบันทึกว่าในสมัยของพระเจ้าบาบิโลนแห่งอัสซีเรียได้ปลูกเครื่องเทศและพืช ที่ให้น้ำมันหอมระเหยไว้ในอุทยานเป็นจำนวนมาก อ้างในสวนดุสิตเครื่องเทศ -

⁵ นักร บัญมาเลิศ, 2546 : 4-5

สมุนไพรรไทย (suandusitcuisine.com) ทว่าส่วนใหญ่แล้วชาวอาหรับทำตัวเป็นพ่อค้าคนกลางขายเครื่องเทศเสียมากกว่า ซึ่งต้นทางของพืชเครื่องเทศแล้วอยู่ที่ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากข้อมูลข้างต้นได้กล่าวถึง เส้นทางการค้าเครื่องเทศในสมัยโบราณ มี 2 แห่ง คือ อินเดียกับหมู่เกาะโมลุกกะ (หมู่เกาะเครื่องเทศ) ของอินโดนีเซีย โดยพริกไทยอบเชย และกระวานมาจากอินเดียเป็นหลัก ส่วนอบเชย กานพลู ลูกจันทน์เทศ และดอกจันทน์มาจากโมลุกกะ ขณะที่การค้าเครื่องเทศมีมาช้านาน ในเอเชียจีนมีการค้าขายขิงกับกานพลูกับอินโดฯ มาเป็นระยะเวลานานกว่า 300 ปีก่อนคริสต์ศักราช โดยชาวเกาะโมลุกกะเดินเรือค้าเครื่องเทศไปไกลถึงแอฟริกาตะวันออก และเครื่องเทศเดินทางสู่อาณาจักรโรมันในเมดิเตอร์ เรเนียน โดยผ่านทะเลแดงหรืออ่าวเปอร์เซียสู่เล็กซานเดรีย และกรุงโรมัน

นอกเหนือจากเส้นทางทะเลแล้ว ใช้เส้นทางบกค้าขาย คือ เส้นทางสายไหม “ผลผลิตจากหมู่เกาะโมลุกกะถูกส่งต่อไปยังจีนและเปอร์เซีย (อิหร่านปัจจุบัน) เส้นทางขนส่งเครื่องเทศที่เรียก “Golden road to Samarkand” ถูกใช้ติดต่อกันนานนับพันปี โดยกองคาราวานอูฐขนาดใหญ่ถึง 4,000 ตัว ทำหน้าที่ขนเครื่องเทศจำพวกอบเชย ดอกจันทน์ พริกไทย และกานพลูจากหมู่เกาะโมลุกกะและอินเดีย ขิงแห้งจากจีน เพื่อนำไปขายในตลาดอียิปต์” (ภก.สรจักร ศิริบริรักษ์ เกษัชโกชนา วารสารหมออนามัยปีที่ 19 ฉ.ที่ 3 www.mohanamai.com/ ไฟล์ pdf)⁶

ดังนั้นวัตถุดิบต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นวัตถุดิบที่ชาวอาหรับนำมาใช้ในการปรุงแต่งอาหารในชีวิตประจำวัน

⁶ เนติ โชติช่วงนิธิ, 2556 สืบค้นวันที่ 16 ตุลาคม 2558.

บทที่ 3

วิถีชีวิตของวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมมลายู ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

3.1 วิถีชีวิตของวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม

3.1.1 ประวัติความเป็นมาของชาวอาหรับมุสลิม

อาหรับในด้านภาษาศาสตร์หมายถึง “ทะเลทราย” ดินแดนที่แห้งแล้งปราศจากน้ำ และพืชพันธุ์ คำว่า “อาหรับ” เป็นคำที่ใช้เรียกคาบสมุทรอาหรับ และผู้คนที่อาศัยอยู่ ณ ดินแดนแห่งนี้มาตั้งแต่อดีตกาล (Hasan 'Ibrāhīm Hasan, 1964 : 1/1) ซึ่งเกี่ยวกับที่มา และความหมายของคำว่า “อาหรับ” นักวิชาการหลายท่านแสดงความเห็นที่แตกต่าง และสอดคล้องกัน ดังนี้

อัลস্যยิด อับดุลอะซีซ สาเล็ม (al-Siyid Abd al-'Azīz Sālim, n.d. : 43-44) ได้กล่าวถึง วิวัฒนาการด้านความหมายของอาหรับว่า คำว่า “อาหรับ” เริ่มมีปรากฏตั้งแต่ ศตวรรษที่ 8 ก่อนคริสตกาล ในรูปแบบต่างๆ เช่น Aribi, Urbi, Arbi ซึ่งหมายถึง พื้นที่ชนบท ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศอิรัก หลังจากนั้นในปี 530 ก่อนคริสต์ศักราช คำ ๆ นี้หมายถึง พื้นที่ชนบทที่ตั้งอยู่ระหว่างประเทศอิรักกับซีเรีย และรวมไปถึงแหลมซีนาย ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสต์ศักราช เฮโรโดตัส (Herodotus) ได้ใช้คำว่า อาหรับในความหมายของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับทั้งหมด รวมถึงทะเลทรายทางตะวันออกของอียิปต์ ซึ่งอยู่ระหว่างแม่น้ำไนล์กับทะเลแดง แต่ขณะเดียวกัน ชาวอาหรับเองก็ไม่ได้เรียกตัวเองว่า “อาหรับ” โดยชาวอาหรับที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ จะเรียกตัวเองตามชื่อของเผ่า หรือสถานที่ ซึ่งตัวเองอาศัยอยู่ อาทิเช่น ชาวกูรอยซ์ ชาวคอซรือจ หรือชาวมักกะฮฺ ชาวมะดีนะฮฺ เป็นต้น

โนลเดก (Noledeke) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ความหมายของอาหรับ ว่า “คำว่าอาหรับ หมายถึง ทะเลทราย ส่วนคำว่าอารเบีย หมายถึง ดินแดนที่เป็นทะเลทราย ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศซีเรีย คาบสมุทรอาหรับ และแหลมซีนาย” (Hasan 'Ibrāhīm Hasan, 1964 : 1/1)

ฟิลิป เค ฮิตติ (Philip K. Hitti, 1970 : 6) กล่าวว่า “อาหรับ หมายถึง ผู้ที่พูดภาษาอาหรับทั้งหมด และผู้ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ”

ส่วนแอลาสเดียร์ ดรายสเดล (Alasdair Drysdale) อ้างใน จรัญ มะลูลีม (2541 : 56) กล่าวถึง อาหรับว่า ชาวอาหรับเอง ใช้เรียกเฉพาะชาวเผ่าที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับมาตั้งแต่แรก หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับคนเผ่าเหล่านั้นเท่านั้น สำหรับผู้ที่ใช้ภาษาอาหรับนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นชาวอาหรับเสมอไป แต่ทุกวันนี้คำว่า “อาหรับ” กลับรวมเอาทุกคนที่พูดภาษาอาหรับเป็นผลให้รวมเอาผู้ที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตา และวัฒนธรรมในบางด้านแตกต่างไป จากชาวอาหรับดั้งเดิมในคาบสมุทรอาหรับเป็นอย่างมากเข้าไปด้วย”

เฮช เอ อาร์ กิบบ์ (H. A. R. Gibb) ได้ให้คำนิยามคำว่า อาหรับที่รัดกุมมากกว่า โดยท่านกล่าวว่า "ชาวอาหรับคือ บรรดาผู้ซึ่งเจริญรอยตามมุฮัมมัดﷺ และเป็น ผู้ที่ เคยมีประวัติศาสตร์แห่งจักรวรรดิอันรุ่งโรจน์ นอกจากนี้พวกเขายังอนุรักษ์ภาษาอาหรับ มรดกแห่งวัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นเจ้าของร่วมกัน" ซึ่งเบอร์นาร์ด เลวิส (Bernard Lewis) ได้อธิบายเพิ่มเติม

จากการสำรวจวิวัฒนาการของคำว่า “อาหรับ” ในมุมมองทางประวัติศาสตร์ และนิรุกติศาสตร์ ท่านได้ ปรารถนาว่า "ความภาคภูมิใจของชาวอาหรับทั้งหลายในความเป็นอาหรับ และจิตสำนึกแห่งสัมพันธภาพที่พันนาการพวกเขาทั้งหลายไว้ด้วยกันทั้งในอดีต และปัจจุบันนั้นมีความเข้มข้นอย่างยิ่ง" และท่านยังได้ตั้งข้อสังเกต จากการรวมตัวกันของบรรดาผู้นำอาหรับเมื่อไม่นานมานี้ ได้บ่งชี้ถึง ความเป็นอาหรับในมิติใหม่ดังนี้ "ผู้ใดก็ตามที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินของเรา พูดภาษาของเรา เติบโตขึ้นในบรรยากาศแห่งวัฒนธรรมของเรา และมีความภาคภูมิใจต่อกิตติศักดิ์อันเกรียงไกรของเรา ถือว่าเขาเป็นบุคคลหนึ่งจากในหมู่พวกเรา" (Omar Farouk Bajunid, 1996 : 24)

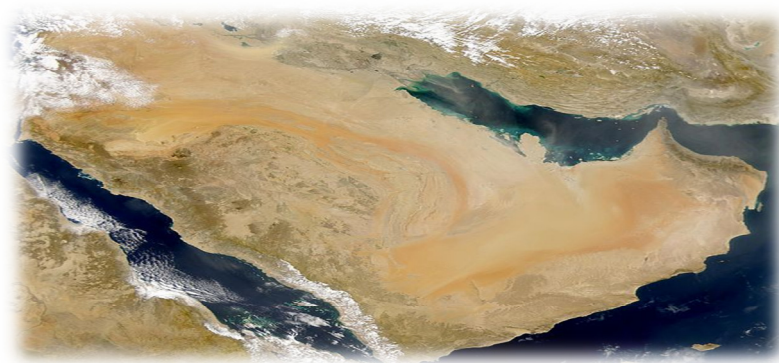
จากนิยามความหมายของคำว่า “อาหรับ” พบว่า ความหมายของอาหรับถูกจำกัดขอบเขตเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ และพื้นที่ทางตะวันออกของประเทศอียิปต์ เท่านั้นซึ่งอันที่จริงในปัจจุบันชาวอาหรับมีอยู่กระจายตามพื้นที่ต่างๆ นอกเหนือจากคาบสมุทรอาหรับ อาทิเช่น แอฟริกาเหนือ และหมู่เกาะโคโมโรสในมหาสมุทรอินเดีย เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายดินแดนของราชวงศ์ต่าง ๆ ในอดีต ฉะนั้นในปัจจุบันคำว่าอาหรับ จึงหมายถึง ผู้ที่ใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาแม่ มีสำนึกในความเป็นอาหรับ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม

3.1.2 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิศาสตร์

คาบสมุทรอาหรับตั้งอยู่ระหว่างละติจูด 12 องศา 41 ลิปดา 35 ฟลิปดาเหนือ ถึงละติจูด 32 องศา 22 ลิปดา 07 ฟลิปดาเหนือ และลองจิจูด 34 องศา 31 ลิปดา 02 ฟลิปดาตะวันออก ถึงลองจิจูด 59 องศา 51 ลิปดา 37 ฟลิปดาตะวันออก อาณาเขตของคาบสมุทรอาหรับทางทิศตะวันตกติดกับทะเลแดง และแหลมซีนาย ทิศตะวันออกติดกับอ่าวเปอร์เซีย และพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศอิรัก ทิศใต้ติดกับทะเลอาหรับ ซึ่งเป็นทางออกสู่มหาสมุทรอินเดีย ส่วนทางด้านทิศเหนือติดกับซีเรีย และพื้นที่บางส่วนของประเทศอิรัก โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 1,000,000-1,300,000 ตารางไมล์ ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยประเทศต่างๆ 9 ประเทศ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย เยเมน โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ บาห์เรน คูเวต อิรัก และจอร์แดน¹

ภาพที่ 2

ที่ตั้งของคาบสมุทรอาหรับ

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=ที่ตั้งของคาบสมุทรอาหรับ>

¹ มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, (2551 : 53)

ภาพที่ 3
ที่ตั้งประเทศต่างๆ ของคาบสมุทรอาหรับในปัจจุบัน

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=แผนที่แสดงที่ตั้ง+คาบสมุทรอาหรับ>

สำหรับสภาพของคาบสมุทรอาหรับจะขึ้นอยู่กับพื้นที่ในคาบสมุทรเอง โดยพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นทะเลทรายที่ปราศจากแหล่งน้ำ ส่วนพื้นที่บริเวณชายขอบจะเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ จากสภาพดังกล่าวเป็นผลทำให้ผู้คนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มชาวเผ่าเร่ร่อน กับกลุ่มชาวเมือง ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และหัตถกรรม

นักวิชาการชาวกรีก และโรมันได้แบ่งคาบสมุทรอาหรับออกเป็น 3 ส่วน (Hasan 'Ibrāhīm Hasan, 1964 : 1/4) ได้แก่ 1. เขตไซโดเนีย (Arabia Petraea) หรือ Arabia Petrix มีสภาพเป็นเทือกเขา ที่ราบสูง เป็นพื้นที่ระหว่างแคว้นอิฐาซกับทะเลสาบเดดซี ซึ่งเป็นที่ตั้งนครเพตรา เมืองหลวงของอาณาจักรนาบาเทียน รวมถึงพื้นที่บริเวณแหลมซีนาย 2. เขตอุดมสมบูรณ์ (Arabia Felix) เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีอาณาเขต ตั้งแต่ตอนกลางจนถึงตอนใต้ของคาบสมุทรอาหรับ รวมถึงภูมิภาคแถบทะเลแดง อ่าวเปอร์เซีย และมหาสมุทรอินเดีย คือรวมแคว้นอิฐาซ ยะมามะฮ์ นัจด์ เยเมน ทะเลาะเราะเมาวัต โอมาญ และบาร์ทเรนด้วย (ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์, 2521:7) 3. เขต

ทะเลทราย (Arabia Deserta) มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่เป็นทะเลทรายทั้งหมด ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวชนบท และเนื่องจากเป็นพื้นที่ๆ ใหญ่ (Yāqūt, 1955 : 245)

แม้ว่าพื้นที่ของคาบสมุทรอาหรับส่วนใหญ่เป็นทะเลทราย ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นทะเลทรายที่ปราศจากน้ำ หรือการเพาะปลูก เพราะสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นก็คือ มีพื้นที่ราบลุ่มสลับกับหุบเขาอยู่ ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ เหมาะสำหรับการเกษตร เลี้ยงปศุสัตว์ และการตั้งถิ่นฐาน

ดินแดนอาหรับนั้นไม่ใช่ดินแดนที่เต็มไปด้วยทะเลทรายที่แห้งแล้ง หากแต่เมื่อหลายพันปีก่อน เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด มีการเพาะปลูก มีหมู่บ้าน และประชากรมากมาย” (Hasan 'Ibrāhīm Hasan, 1964 : 1/5)

3.1.3 ความเชื่อ และศาสนา

ความเชื่อของชาวอาหรับ เริ่มแรกก่อนการนับถือศาสนาอิสลามนั้น เป็นความเชื่อแบบสัญลักษณ์นิยม (Totemism) คือ การใช้สัตว์ พืช หรือ วัตถุ เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่าพร้อมกับเคารพนับถือสิ่งเหล่านั้น และเชื่อว่ามันจะปกป้องคุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือพวกเขาได้ ในยามที่ประสบความทุกข์ยาก หรือภัยพิบัติ ซึ่งหากสัญลักษณ์ประจำเผ่าเป็นสัตว์ พวกเขาจะปล่อยและไม่ยุ่งเกี่ยวกับมัน และหากเป็นพืชพวกเขาก็จะไม่ตัด หรือนำมาเป็นอาหาร นอกจากจะประสบภัยแล้งอย่างหนัก อ้างถึง (Muhammad Abd al-Mu‘īd Khan, Quoted in al-Sayyid Abd al-‘Azīz Sālim, n.d. : 405) จากความเชื่อข้างต้นสามารถสังเกตได้ จากสังคมาหรับได้หลายประการ ดังนี้

1. ชาวอาหรับมักตั้งชื่อเผ่าของตัวเอง โดยใช้ชื่อของสัตว์ประเภทต่างๆ เช่น สัตว์ป่า บงูอะสัด (สิงโต) บงูพะฮัด (เสือชีตาร์ เสือดาว) บงูเกาะบืออะฮฺ (หมาไน) บงูกัลบ (สุนัข) สัตว์บก เช่น เซาร (วัว) กิรด์ (ลิง) ซือบ (สุนัขป่า) ซิบยาน (กวาง) กุนฟูซ (เม่น) สัตว์ปีก เช่น อุกอบ นัสร (นกอินทรี) สัตว์น้ำ เช่น กุรอยซ์ (ปลาฉลาม) พืช เช่น อัลเซาะละฮฺ (ขี้กาเทศ) นับด์ (พืช) วัตถุ เช่น ซือคร์ พือร์ (หิน) และสัตว์เลื้อยคลาน เช่น หัยยะฮฺ หะนัซ (งู) เป็นต้น 2. ชาวอาหรับเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของสัตว์ต่างๆ โดยจะเคารพบูชาเหมือนลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Totemism) อื่นๆ แต่ที่แตกต่างคือ ชาวอาหรับจะเคารพเพื่อความบริสุทธิ์มงคลในชีวิต

2. ชาวอาหรับเชื่อว่า รูปสลักสัญลักษณ์ประจำเผ่าสามารถปกป้องสมาชิกของเผ่าจากภัยอันตราย และจะนำโชค ชัยชนะ ในยามสงครามด้วย ดังเช่น ในสงครามอุหุด ออบุซุฟยาน ได้นำรูปสลักอัลลาต และอุซซาไปทำสงครามด้วย ในเรื่องของความเชื่อเกี่ยวกับกลางดี และกลางร้าย

3. การห้ามสัมผัส หรือเอ่ยนามของสัตว์สัญลักษณ์ประจำเผ่า โดยตรงด้วยเหตุนี้ ทำให้ชาวอาหรับต้องใช้ชื่ออื่นเรียกแทนชื่อจริงของสัตว์นั้น ๆ เช่น เรียก มัจลัม แทน นะอะมะฮฺ (นกกระจอกเทศ) ออบู อัลหาริช แทน อัลอะสัด (สิงโต) อิบนู อาวา แทน อัลชะอะละบะฮฺ (หมาไน) และเรียกอุมมูอามิร แทน อัลเกาะบูกอ (สุนัขป่า) เป็นต้น

4. เมื่อสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่าตายลง ชาวอาหรับเผ่านั้น ๆ จะจัดพิธีฝังศพ และไว้อาลัยให้กับสัตว์อันเป็นสัญลักษณ์ ดังเช่น เมื่อ บ努 อัลหาริซ พบกวางตายพวกเขาจะนำผ้ามาคลุม และห่อซากของมันไว้แล้วนำไปฝัง หลังจากนั้นก็จะไว้อาลัยให้มันเป็นเวลา 6 วันหรือเมื่อพวกเขาพบงู พวกเขาจะไม่ทำร้ายหรือฆ่ามัน เนื่องจากเชื่อว่า เมื่อฆ่ามันแล้วจะมีปีศาจมาล้างแค้นเป็นต้น

ในช่วงศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสต์ศักราชชาวอาหรับได้รับอิทธิพล เรื่องศาสนา จากอารยธรรมใกล้เคียง เช่น บาบิโลน โรมัน และเยเมน โดยเฉพาะลัทธิบูชาเทพเจ้าของเยเมนมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อลัทธิบูชาเทพเจ้าของอารยธรรมเมโสโปเตเมีย และการนับถือดวงดาว ซึ่งมีแหล่งกำเนิดจากพวกคอปืออะฮ์ และพวกกิลมาน ซึ่งชาวอาหรับเหนือก็ได้รับเอาความเชื่อนี้ มาจากชาวเยเมน ความเชื่อดังกล่าวมีตรีเทพเป็นพื้นฐานหลัก โดยตรีเทพนั้นประกอบด้วย พระจันทร์ พระอาทิตย์ และพระศุกร์ซึ่งจะเหมือนกับความเชื่อของชาวบาบิโลเนียนที่นับถือพระจันทร์เป็นเทพชิน พระอาทิตย์เป็นเทพซัมซ และพระศุกร์เป็นอัสตอร์ โดยพวกเขาถือว่า เทพชิน เป็นเทพสูงสุดมีฐานะเป็นบิดาของเทพซัมซสัญลักษณ์ของเทพชินเป็นจันทร์เสี้ยว ในขณะที่เทพอัสตอร์ ซึ่งเป็นเทพเจ้าลำดับสามใช้สัญลักษณ์เป็นดาวศุกร์

3.1.4 วัฒนธรรม

สภาพของคาบสมุทรอาหรับมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทะเลทรายปราศจากแหล่งน้ำ ส่วนพื้นที่บริเวณชายขอบจะเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ทำให้ผู้คนอยู่อาศัยในพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มชาวเผ่าเร่ร่อน หรือพวกเบดูอินและกลุ่มชาวเมืองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และหัตถกรรม โดยกลุ่มนี้จะมีที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำกินที่มั่นคง ถาวร

วัฒนธรรมอาหรับดั้งเดิมนั้น จะปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของชาวเบดูอินซึ่งมีลักษณะเรียบง่ายไม่ซับซ้อน ทั้งในเรื่องของการแต่งกาย อาหารการกินและวิถีชีวิตความเป็นอยู่จะเห็นได้ว่า ชาวเบดูอินยังคงรักษาวัฒนธรรมดังกล่าวไว้อย่างเหนียวแน่น แม้ว่าวิถีชีวิตของชาวอาหรับ ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม สำหรับวัฒนธรรมของชาวเมืองนั้นเนื่องจากวิถีชีวิตของชาวเมืองเปลี่ยนไปตามสภาพของการเมือง โดยเริ่มจากชุมชนเล็กๆ และขยายไปเป็นชุมชนใหญ่ พร้อมกับมีการติดต่อกับวัฒนธรรมภายนอกจึงเป็นผลให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป เมื่อชาวอาหรับพิชิตดินแดนต่างๆ ที่สำคัญคือ เปอร์เซีย และโรมันทำให้เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกล่าวคือ เดิมที่ชาวอาหรับมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่หรูหรา ก็หันไปใช้ชีวิตที่หรูหรา เน้นความสะดวกสบาย จะกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมอาหรับไม่ได้หยุดนิ่ง พัฒนาอยู่ตลอดเวลา

วัฒนธรรมท้องถิ่น จารีตประเพณี และค่านิยมต่างๆ จึงคงลักษณะดั้งเดิม โดยไม่ถูกครอบงำ หรือรับอิทธิพลใดๆ จากวัฒนธรรมต่างชาติ คนพื้นเมืองของภูมิภาคนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ชาวเมือง (ชนชั้นสูงที่อยู่ในเมือง) ชาวนา (ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชนบท หรือตามโอเอซิส (Oasis)) และชาวเบดูอินที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง แต่เดินทางเร่ร่อนไปในทะเลทราย เพื่อหาแหล่งน้ำ และทุ่งหญ้าให้แก่ฝูงสัตว์ของตนวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนตั้งแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักถึงแม้ประเทศมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย วิถีชีวิตของชนทั้ง สามประเภท มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างไม่เหนียวแน่น แต่ก็ต้อง

อาศัยพึ่งพาซึ่งกัน และกัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชนพื้นเมืองท้องถิ่น สามารถอธิบายได้จากวิถีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพที่สำคัญ

(ก) ชาวเมืองคือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองที่ประกอบด้วยผู้มีอาชีพหลากหลาย เป็นผู้มีอำนาจในการปกครอง ข้าราชการ พ่อค้า นักธุรกิจ ช่างฝีมือ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมายเป็นชนชั้นสูงที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากชาวเร่ร่อน และชาวบ้าน หรือชาวไร่ ชาวนา คนชั้นกลางที่เป็นพ่อค้า ช่างฝีมือผู้ชำนาญทางอาชีพด้านใดด้านหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อย ผู้ที่เป็นชนชั้นล่าง คือ พ่อค้าเร่ กรรมกรและชาวเบดูอิน เมืองเป็นศูนย์กลางการค้าขาย มีตลาดเป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้าของเกษตรกร

(ข) ชาวนา ชาวไร่ ประกอบอาชีพ กสิกรรม อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ตามโอเอซิส ซึ่งมีแหล่งน้ำที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ ความสัมพันธ์กับชาวเมือง คือ การเสียภาษีให้แก่ผู้ครองในเมือง ชาวบ้าน ชาวนาเป็นเจ้าของที่ดินเล็กๆ แต่ละหมู่บ้านเป็นครอบครัวที่เป็นญาติเกี่ยวโยงกัน แต่ละครอบครัวมีผู้นำที่มีอาวุโส จากครอบครัวที่มีอิทธิพลสูงสุดในตระกูลที่แบ่งอำนาจในการปกครองของหมู่บ้านร่วมกับหัวหน้าตระกูลอื่นๆ ชาวนาเหมือนชาวเร่ร่อนที่มีชีวิตอยู่อย่างสงบ ชาวบ้านปฏิบัติตนเป็นที่พอใจผู้มีอำนาจ ไม่เชื่อถือสิ่งต่างๆ ที่มาจากสังคมภายนอกหมู่บ้าน หรือแม้แต่เพื่อนบ้านของตนเอง และมีทัศนคติทางลบ ต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะในสังคมของชาวนาไม่มีใครปรารถนา เป็นที่ดูถูกของชาวเมือง และชาวเร่ร่อนว่าเป็นทาสของแผ่นดิน

(ค) ชาวเร่ร่อนเบดูอินเดินทางเร่ร่อนไปในทะเลทรายในคาบสมุทรอาระเบีย เพื่อหาแหล่งน้ำและทุ่งหญ้าให้แก่ฝูงสัตว์ของตนโดยไม่มีที่พักพิงเป็นหลักแหล่ง ชาวเบดูอินเลี้ยงสัตว์เพื่อขายให้แก่ชาวเมือง ชาวนา และแลกเปลี่ยนสินค้าที่ต้องการ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ชาวเบดูอินจะอาศัยอยู่ในกระโจมที่ทำด้วยขนแกะ หรือขนม้า มีทรัพย์สินสมบัติเท่าที่สามารถบรรทุกทุกไปบนหลังสัตว์เท่านั้น กระโจมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นที่อยู่ของผู้ชาย อีกส่วนหนึ่งเป็นของผู้หญิง เด็ก และข้าวของที่จำเป็น ชาวเบดูอินจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ส่วนที่เล็กที่สุดคือครอบครัว (Family) แต่ละครอบครัวจะรวมกันเป็นตระกูล (Clan) ซึ่งมีความเกี่ยวพันกันทางสายเลือด และรวมหลายตระกูลเป็นเผ่า (Tribe) มีผู้อาวุโสที่สุดเป็นหัวหน้าเผ่าเรียกว่า ชัยค (Shaykh) และใช้ชื่อบรรพบุรุษไว้หน้าชื่อร่วมกัน (Philip K. Hitti, 1970 : 26)

3.1.5 ที่อยู่อาศัย

ความแตกต่างทางภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตรวมถึง อิทธิพลจากภายนอก เป็นตัวกำหนดลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวอาหรับ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า รูปแบบที่อยู่อาศัย ซึ่งปรากฏบนคาบสมุทรอาหรับนั้นมีสามลักษณะด้วยกัน คือ กระโจมของชาวเบดูอิน กระท่อมของชาวชนบท และบ้านปูนของชาวเมือง

กระโจม หรือเต็นท์เป็นที่พักอาศัยของชาวเบดูอิน หรือพวกเร่ร่อนซึ่งจะประกอบด้วยเสา 9 ต้น แต่ละต้นสูงประมาณ 5-7 ฟุต และคลุมด้วยหนังแกะที่ถูกนำมาเย็บติดกันเป็นผืนขนาดใหญ่ โดยกระโจมแต่ละหลังจะมีขนาดยาว 20-30 ฟุต และกว้างไม่เกิน 10 ฟุต พื้นที่ภายในจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านซ้ายใช้เป็นที่พักสำหรับผู้ชาย ส่วนด้านขวาเป็นที่พัก สำหรับผู้หญิง และเด็ก ซึ่งจะมีการแบ่งสัดส่วนชัดเจน โดยใช้พรมที่ทอจากขนสัตว์ซึ่งกันไว้ เนื่องจากชาวเบดูอินใช้ชีวิตแบบเร่ร่อน ฉะนั้นเครื่องใช้ต่างๆ ก็จะมีเพียงไม่กี่ชิ้นได้แก่ เครื่องใช้ในครัว หีบสำหรับใส่ของ พรม

ถุงใส่น้ำ ข้าวสาลี และโมหิน ซึ่งเครื่องใช้ทั้งหมดสามารถเคลื่อนย้าย หรือนำติดตัวไปได้ ในยามที่ย้ายที่อยู่ใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างภาพที่กระโจมของชาวอาหรับบางพื้นที่ ดังนี้

ภาพที่ 4
วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวอาหรับ

ที่มา : <http://www.uaesheep.com/vb/showthread.php?t=4390>

ภาพที่ 5
กระโจมของชาวอาหรับคูเวต

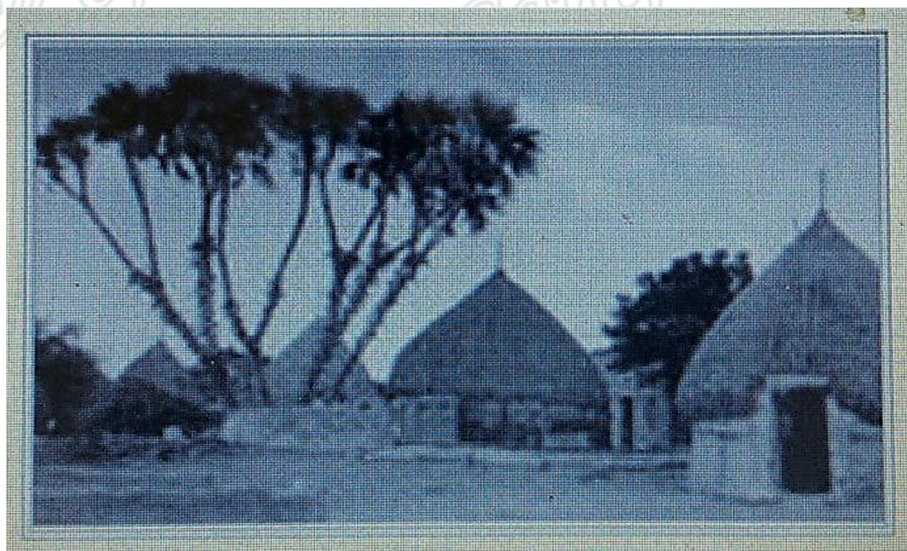
ที่มา : <http://www.mekshat.com/vb/showthread.php>

ภาพที่ 6
กระโจมของชาวสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์

ที่มา : <https://www.google.co.th> กระโจมชาวอาหรับ

ภาพที่ 7
กระท่อมของชาวอาหรับ

ที่มา: มูหัมมัดมัดซุร หมัดเราะ, 2551: 104

บ้าน อาคารแบบก่ออิฐถือปูน เป็นที่อยู่อาศัยของชาวอาหรับในเมือง หรือ เขตที่เจริญซึ่งจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันในด้านสถาปัตยกรรมวัสดุที่ใช้ก่อสร้างจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และค่านิยม ในเยเมนจะพบอาคารขนาดใหญ่ลักษณะเหมือนปราสาท ถูกสร้างอยู่บนภูเขา โดยใช้หินเป็นส่วนประกอบหลัก ในการก่อสร้างซึ่งเป็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ ที่

ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษคือ พวกอิมยาไรต์ ส่วนในเมืองแบกแดด บัสเราะฮ์ และทางตะวันออกเฉียงของคาบสมุทรอาหรับ มักใช้สถาปัตยกรรมแบบเปอร์เซียในการก่อสร้าง ซึ่งลักษณะของบ้านที่อยู่อาศัย จะมีส่วนเหมือน และส่วนต่างไปตามพื้นที่ดังนี้

บ้านของชาวอิรัก สร้างแบบหลังคาแบน ๆ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยจะถูกใช้เป็นที่สำหรับเจ้าของบ้าน และสมาชิกในครอบครัวขึ้นมานอนเล่นรับลมในคืนที่มีอากาศร้อน บ้านของชาวอิรัก โดยทั่วไปจะนิยมปลูกอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสำหรับบ้านที่อยู่ในย่านที่เจริญแล้วของตัวเมือง มักจะปลูกเป็นแบบตะวันตก

บ้านของชาวโอมาน มีลานบ้านเป็นศูนย์กลางสำหรับใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว แบ่งออกเป็นห้องโดยรอบ สร้างด้วยอิฐ หรือหินเป็นกำแพงหนา ปิดทึบ มีหน้าต่างน้อยบานทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความร้อนและความหนาวเย็นของอากาศรวมทั้งกันลมที่จะพัดพาทรายเข้ามาในตัวบ้านด้วยและมีการแบ่งแยกระหว่างบริเวณของสมาชิกในครอบครัวกับส่วนที่เข้ารับแขกซึ่งเป็นส่วนที่ผู้ชายใช้พบปะพูดคุยกัน (Wizārat al-'Ilām Sulṭanat 'Umān, 2001 : 376 - 377)

ที่อยู่อาศัยของชาวจอร์แดนมักก่อสร้างด้วยดิน อิฐ หรือหินเป็นทรงสี่เหลี่ยมทึบหลังคาเรียบมีประตู และหน้าต่างน้อยประตูทำเป็นซุ้มโค้งกำแพงบ้านจะมีความหนา เพื่อป้องกันความร้อน และเก็บอากาศภายในบ้านให้มีความเย็นมักสร้างรวมกลุ่มกันเป็นชุมชน ทำให้เพิ่มความแข็งแรง

ชาวสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จะเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับ การดำเนินชีวิตของผู้คนและสภาพแวดล้อม ในฤดูหนาวพวกเร่ร่อนอาศัยในเต็นท์ที่สะดวกในการเคลื่อนย้าย และในฤดูร้อนสร้างที่พักด้วยใบปาล์มเพื่อให้มีอากาศถ่ายเท ซึ่งเป็นวัสดุที่คนอาศัยแถบชายฝั่งใช้สร้างเป็นที่พักเช่นกัน ในบริเวณตอนในของประเทศ สร้างเป็นบ้านถาวร โดยสร้างด้วยดิน อิฐ หรือดินตากแห้งเชื่อมด้วยปูนขาว ที่ทำจากเปลือกหอยแล้วผสมกับดิน มีลานบ้านเป็นศูนย์กลางไปสู่ห้องต่าง ๆ มีห้องสำหรับใช้พบปะสังสรรค์ของผู้ชาย ซึ่งแยกจากส่วนใช้งานอื่น ๆ ของครอบครัว Nawāfidh : al-Baitfī al-'Imārāt, 2007 อ้างถึง มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, 2551 : 106)

ชาวคูเวต ปลูกสร้างโดยให้มีลานบ้าน โดยมีห้องอยู่รอบ ๆ ตกแต่งด้วยการทาสีหรือประดับโมเสกมีห้องพิเศษหรือเต็นท์สำหรับเป็นที่พบปะสังสรรค์ในหมู่ผู้ชาย รูปแบบสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นของคูเวตมีลักษณะเป็นหอคอยที่มี 3 ยอดบนฐานเดียวกัน มีโดมบนส่วนยอด

กาตาร์ มักก่อสร้างอาคารเป็นตึกหลายชั้น ก่อด้วยดินหรืออิฐ มีสวนปลูกต้นไม้ เพื่อลดความร้อน บ้านจะแบ่งเป็นสัดส่วน โดยแบ่งส่วนของครอบครัวออกจากบริเวณที่รับแขกที่เรียกว่า มัจลิส (Majlis) เป็นที่พบปะสังสรรค์ของผู้ชาย ซึ่งในการรับแขกมักนั่งกับพื้นหรือเบาะ

ส่วนบ้านเรือนที่อาศัยของชาวบาห์เรน มักสร้างเป็นทรงสี่เหลี่ยมหลังคาเรียบแบน ก่อผนังสูง และหนาด้วยอิฐหรือหิน ฉาบด้วยปูน มีหน้าต่างน้อย เพื่อป้องกันความร้อนจากอากาศ และลมพายุภายในแบ่งเป็นสัดส่วน มีลานบ้านเป็นศูนย์กลางรวมกันเป็นชุมชนใหญ่

ภาพที่ 8

ลักษณะอาคารบ้านเรือนในเยเมน

ที่มา : <http://travel.thaiza.com/อัล-ฮัจจะราร์-เสน่ห์หมู่บ้านอิสลามเหนือเทือกเขาฮาร์ราช>

3.1.6 ภาษาอาหรับ

ภาษาอาหรับ เป็นหนึ่งในหกภาษาแรกของโลก ที่มีผู้ใช้กันอยู่ทั่วไป ภาษาอาหรับมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อชาวมุสลิมทั้งหมด ไม่ว่าจะภาษาเดิมของพวกเขาจะเป็นภาษาใด เพราะพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งเป็นชาวอาหรับ ดังนั้นภาษาอาหรับจึงเป็นภาษาที่วิวัฒนาการมา สำหรับชาวมุสลิม คำรับจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้านั้นมีความสมบูรณ์ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง

ดังนั้นการแปลคำภีร์อัลกุรอานจากภาษาอาหรับเป็นภาษาอื่น เพื่อเข้าแทนที่ภาษาอาหรับ จึงไม่ได้รับการยอมรับยกเว้น เพื่อสื่อความหมาย ชาวมุสลิม ที่ไม่ได้เป็นอาหรับจำนวนมากอ่านอัลกุรอาน และละหมาดใช้ภาษาอาหรับ โดยไม่รู้ความหมายของอัลกุรอานทั้งหมด คำในภาษาอาหรับได้เข้าไปอยู่ในภาษาอื่นๆ จำนวนมากโดยผ่านศาสนาอิสลาม อันเป็นผลมาจากการพาณิชย์ และปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองอักขระของภาษาอาหรับนั้น เป็นพื้นฐานของภาษาเปอร์เซีย ปชห์ตุ (Pastu) อูรดู และอักขระในภาษาอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก (จรัญ มะลูลีม, 2541 : 29)

ภาษาอาหรับเป็นภาษาในตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic) หรือแอฟโรเอเชียติก (Afroasiatic) เป็นภาษาที่มีผู้พูดมากที่สุดภาษาหนึ่งของโลกคือ ประมาณกว่า 206 ล้านคน ภาษาอาหรับ เป็นภาษาหนึ่งของชนกลุ่มใหญ่ในโลกอาหรับคือ ประเทศต่างๆ ในตะวันออกกลาง นอกจากนี้จะเป็นภาษาของคนส่วนใหญ่ของประเทศอาหรับ เป็นภาษาของชนกลุ่มน้อยในอีกหลายๆ ประเทศในแอฟริกา เช่น ประเทศไนจีเรีย ซาอุดี อาหรับเอมิเรตส์ และอีกหลายประเทศในเอเชีย เช่น ประเทศอิหร่าน ประเทศต่างๆ ในอดีตสหภาพโซเวียต นอกจากนี้แล้วภาษาอาหรับเป็นภาษาของชาวมุสลิมทั่วโลก เนื่องจากภาษาอาหรับเป็นภาษาคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งเป็นคัมภีร์ของชาวมุสลิมที่ทุกคนต้องอ่าน และทำความเข้าใจ และยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต (อัสมิง กาเซ็ง, 2544 : 32)

ปัจจุบัน ภาษาอาหรับเป็นสื่อกลางแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด สำหรับผู้คนประมาณ 600 ล้านคน เป็นเวลาหลายศตวรรษนับตั้งแต่สมัยกลาง ภาษาอาหรับถูกใช้สำหรับเรียนรู้วัฒนธรรม และความคิดก้าวหน้าในชาติที่เจริญแล้ว ระหว่างศตวรรษที่ 9-12 ตัราราแพทย์

ประวัติศาสตร์ ศาสนศาสตร์ ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ผลิตขึ้น โดยใช้ภาษาอาหรับมากกว่า ภาษาอื่น ภาษาของชาติตะวันตกหลายภาษาได้ยืมคำในภาษาอาหรับไปใช้ ดังเช่นคำว่า magazine, cotton, arsenal ในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้อักษรอาหรับยังถูกใช้ทั่วโลก เป็นที่สองรองจากภาษาละติน นอกจากนี้ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสารแล้วยังมีภาษาถิ่น ซึ่งแบ่งตามพื้นที่ของผู้พูดอีก 5 กลุ่ม โดย อลี อับดุลวาเฮด วาฟีย์ ('Alīy Abd al-Wāhid Wāfiy, n.d. : 149) ได้แบ่งออกเป็นสำเนียงถิ่นต่างๆ ดังนี้

1. ภาษาอาหรับถิ่นฮิญาซ และ نجد รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในฮิญาซ نجد และเยเมน
2. ภาษาอาหรับถิ่นซีเรีย รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในซีเรีย เลบานอน ปาเลสไตน์ และภาคตะวันออกของจอร์แดน
3. ภาษาอาหรับถิ่นอิรัก รวมถึงภาษาถิ่นย่อยต่าง ๆ ที่ใช้พูดในอิรัก
4. ภาษาอาหรับถิ่นอียิปต์ รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในอียิปต์กับชูดาน
5. ภาษาอาหรับถิ่นโมร็อกโก รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา

ภาษาอาหรับถิ่นในแต่ละกลุ่ม จะมีภาษาถิ่นย่อยอีกหลายภาษา อย่างเช่น ภาษาถิ่นอียิปต์ ก็จะมีภาษาถิ่นย่อยอีกหลายร้อยภาษา ซึ่งจะแตกต่างกันตามพื้นที่ที่ผู้พูดอาศัยอยู่ ซึ่งบางครั้งจะพบว่า หมู่บ้าน 2 แห่งที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกันมีภาษาถิ่นย่อยที่แตกต่างกันในด้านการออกเสียง คำศัพท์ และสำนวนการใช้ แต่ถึงแม้ว่าภาษาถิ่นจะมีความแตกต่างกัน แต่ผู้พูดในแต่ละภาษาก็จะสามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ เนื่องจากศัพท์แต่ละคำล้วนมาจากรากศัพท์คำเดียวกัน จึงทำให้ผู้พูดสามารถเดาความหมายของคำนั้นๆ ได้ รวมถึงการแพร่ขยาย ด้านการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ในรูปของการท่องเที่ยว และการอพยพของแรงงาน การขยายตัวในด้านการรู้หนังสือ ทำให้ชาวอาหรับคุ้นเคยภาษาถิ่นย่อยของกัน และกัน

3.1.6.1 ต้นกำเนิดอักษรโบราณ

อักษรลิ่ม² (Cunieform) ของพวกอัครคาเดียน ถือเป็นอักษรเก่าแก่ที่สุด แต่อักษรดังกล่าวเป็นอักษรภาพ (Ideography) ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับอักษร Hieroglyphic ของอียิปต์โบราณที่ถูกประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้ภาพในการสื่อความหมาย เช่น ภาพดวงดาวหมายถึง ท้องฟ้า หรือดวงดาว เป็นต้น อักษรทั้งสองแบบมิได้ถูกประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนเสียง ซึ่งถือเป็นลักษณะของอักษรในภาษาต่างๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

อักษรแรกของโลกที่ถูกประดิษฐ์ เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงพูดคือ อักษรยูการิติก (Ugaritic)³ ของพวกฟินิเซียน ซึ่งถือเป็นกลุ่มแรกที่ประดิษฐ์อักษรเซเมติกเป็นสัญลักษณ์แทนเสียง ซึ่งต่างจากอักษรลิ่ม (Cunieform) หรืออักษรภาพ (Hieroglyphic) ของอียิปต์ ดังกล่าวมาข้างต้น จากนั้นอักษรยูการิติก หรือทั่วไปเรียกว่า อักษรฟินิเซียน ได้กลายมาเป็นอักษรต้นแบบ ให้แก่อักษรในภาษาต่างๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วโลกทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ซึ่งจะกล่าวโดยสรุปดังนี้

² ดูภาพอักษรลิ่ม ในภาคผนวกที่ 1

³ ดูภาพอักษรยูการิติก ในภาคผนวกที่ 2

อักษรฟินีเซียน ได้ถูกพัฒนาไปเป็นอักษรอิบรูโบราณ และพัฒนาต่อมาเป็นอักษรอิบรูคลาสสิก ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน และถูกพัฒนาต่อเป็นอักษรปาเลโอราอิก และนาบาเทียน จากอักษรปาเลโอราอิก ได้ถูกพัฒนาต่อเป็นอักษรซีเรอิก และจากอักษรซีเรอิก ก็ถูกใช้เป็นอักษรมองโกล และแมนจูเรียน ส่วนอักษรนาบาเทียน-ซีเรอิกก็ถูกพัฒนา ต่อเป็นอักษรอารบิก

นอกจากนั้นอักษรฟินีเซียน ยังเป็นต้นแบบของอักษรอาราเมอิก ต่อมาได้กลายเป็นต้นแบบของอักษร อินโด-บัคเตอร์เรียน (Indo - bacteriens) หรืออักษรต่างๆ ที่ใช้ในชมพูทวีป และจากอักษรดังกล่าว ได้กลายมาเป็นอักษรที่ใช้กันในประเทศอินเดีย ไทย กัมพูชา และมลายูในส่วนของอักษรไทยนั้น ศาสตราจารย์

ออร์ช เซเดส์ กล่าวถึง ที่มาของอักษรไทยว่า “อักษรเก่าที่สุดคือ อักษรพราหมีของพระเจ้าอโศก เมื่อประมาณ พ.ศ. 300 โดยได้แบบอย่างมาจากอักษรฟินีเซียนที่อยู่ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อักษรกรีก ละติน รวมทั้งอินเดีย และตัวอักษรฟินีเซียนเป็นต้น สกุลของตัวอักษร ซึ่งใช้ในสยามประเทศกับทั้งประเทศใกล้เคียงด้วย (พจนานุกรม ฉบับมติชน, 2547 : 1003-1004)

3.1.6.2 อักษรอาหรับ

ประวัติ และการกำเนิดตัวเขียนในภาษาอาหรับ พัฒนามาจาก อักษรรูปภาพ (Ideography) เพื่อสื่อความหมาย ลำดับต่อมาเป็นสัญลักษณ์แทนความหมาย ซึ่งเชื่อกันว่า จุดเริ่มต้นของอักษรอาหรับในยุคแรกนั้น มาจากเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ (Wasms) ที่ถูกทำขึ้น โดยพวกเบดูอิน เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของเผ่าเบดูอิน นักวิชาการคาดว่า ภาษาเขียนของพวกเซไมต์ดั้งเดิมนั้น อยู่ที่โมอาบ⁴ จากการค้นพบจารึกบริเวณคาบสมุทรซันาย ในช่วงปี ค.ศ. 1900 ได้มีการค้นพบ จารึกที่เขียนด้วยอักษรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอักษรฟินีเซียนอย่างมาก ซึ่งอายุของอักษรนี้อยู่ระหว่างศตวรรษที่ 15-20 ก่อนคริสต์ศักราช ต่อมาในปี ค.ศ. 1923 นักโบราณคดีได้ค้นพบ จารึกที่เขียนด้วยอักษรเซมิติก มีอายุราว 1300 ปี ก่อนคริสต์ศักราช โดยจารึกดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับ สุสานของกษัตริย์อาฮีรอม (Ahiram) ของภูไบล์ ซึ่งเป็นเมืองสำคัญของชาวฟินีเซียน เมืองหนึ่งจากหลักฐานที่ค้นพบบ่งชี้ว่า อักษรเซมิติกนั้นถูกใช้อย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 10 ก่อนคริสต์ศักราช

อักษรอาหรับโบราณที่เก่าแก่ที่สุดซึ่งถูกค้นพบได้แก่ อักษรที่ใช้กันในแถบตอนเหนือของอิฐาซในคาบสมุทรอาหรับที่ตำบลโตมาอ์ ฮิจร์ และอัลอุลา ซึ่งอักษรดังกล่าว มีพัฒนาการมาจากอักษรมุสนัดของพวกมะอินในอาหรับตอนใต้ ที่พัฒนามาจากอักษรยูการิติก (Ugaritic) ของพวกโฟนีเซียน

อักษรลิหยาไนต์มีรูปแบบใกล้เคียงกันกับอักษรมุสนัดและจะเขียนจากขวาไปซ้าย

อักษรเซมิติกเป็นอักษรที่พัฒนามาจากอักษรมุสนัด เช่นเดียวกัน แต่จะมีระบบการเขียนและความสวยงามน้อยกว่า อักษรลิหยาไนต์ โดยสังเกตได้จากรูปแบบการเขียนที่ไม่แน่นอน ซึ่งส่วนมากจะเขียนจากบนลงล่าง

⁴ เป็นเมืองโบราณตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของทะเลสาบเดตซี

อักษรซาเปียติก มีรูปแบบใกล้เคียงกันมากกับอักษรลิหยาไนต์ แต่จะมีระบบการเขียนที่แตกต่างกันคือ ในบางครั้งจะเขียนจากขวาไปซ้าย และในบางครั้งจะเขียนจากซ้ายไปขวา

โดยทั้งสามอักษร จะมีรูปแบบการเขียนอักษรเหมือนกันคือ อักษรตัวเดียวจะมีรูปแบบการเขียนหลายแบบ มีรูปแบบใส่เครื่องหมายของอักษรที่เป็นตัวสะกดของคำ แต่ไม่มีระบบสระเสียงสั้น ยาว และไม่มีการใส่จุด เพื่อแยกอักษรที่เขียนเหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน ดังเช่นอักษรอาหรับในปัจจุบัน อาทิ ٤ ٦ ٧ ٨ ٩ เป็นต้น ครั้นในยุคที่อาณาจักรนาบาเทียนเรืองอำนาจ และมีอิทธิพลครอบคลุมพื้นที่คาบสมุทรอาหรับทั้งหมดทางตอนเหนือตัวอักษรอาหรับก็ได้พัฒนาไปใช้รูปแบบการเขียนของตัวอักษรนาบาเทียนซึ่งพัฒนามาจากอักษรอาราเมอิกจากจารึกนัมมาเราะฮ์ (Nemer)⁵ จะพบ รูปแบบการเชื่อมต่อของตัวอักษรในการเขียน ซึ่งจะต่างจากยุคแรกที่เขียนอักษรแยกจากกัน

ต่อมาใน ค.ศ. 512 อักษรอาหรับ ได้พัฒนารูปแบบอักษรต่อจากนาบาเทียนช่วงแรก ซึ่งอาจเรียกอักษรดังกล่าวได้ว่า อักษรนาบาเทียน ช่วงที่สอง และจากจารึกชะบัตและเฮารอน⁶ จะพบว่า รูปแบบตัวอักษรที่ใช้เขียนมีลักษณะใกล้เคียงกับอักษรอาหรับปัจจุบัน ในระดับหนึ่ง แต่ถึงกระนั้นทั้งอักษรนาบาเทียนช่วงแรก และช่วงที่สองก็ยังไม่มีการพัฒนาด้านการใช้ตัวสะกด และการใส่จุดแต่อย่างใด โดยนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า ในช่วงนี้มีพัฒนาการด้านรูปแบบตัวอักษรอย่างกว้างขวางแต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีการค้นพบหลักฐานยืนยันความเห็นดังกล่าว หลังจากนั้นอักษรอาหรับก็ได้รับอิทธิพลจากอักษรซีเรอิก ตั้งแต่ คริสต์ศตวรรษที่ 7 เป็นต้นมา อักษรอาหรับก็ได้ถูกพัฒนาเรื่อยมาโดยเริ่มจากการเปลี่ยนรูปแบบอักษรจากเดิมที่ใช้เฉพาะจารึกประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวต่างๆ บนแผ่นหินมาเป็นอักษรหวัดที่ใช้สื่อสารระหว่างกัน และได้เพิ่มเสียงที่ไม่มีในภาษาเซมิติกเหนืออีก 5 เสียง คือ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ซึ่งไม่เคยปรากฏในระบบของอักษรเซมิติกโบราณและเริ่มใช้ระบบการเติมจุด เพื่อแยกอักษรที่มีลักษณะเหมือนกันแต่อ่านออกเสียงต่างกัน อาทิ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ เป็นต้น แต่กระนั้นก็ยังไม่มีการใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกตัวสะกด และการซ้ำอักษรจนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 7 ได้เริ่มมีการใช้อักษร ٢٠ ٢١ ٢٢ เป็นสัญลักษณ์แทนสระเสียงยาว และเครื่องหมาย “จุด” แทนสระเสียงสั้น ซึ่งจะคล้ายคลึงกับระบบการเขียนของภาษาซีเรอิกตะวันออกแต่อย่างไรก็ตามระบบการเขียนในแบบดังกล่าวถูกใช้เพียงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น ต่อมาประมาณศตวรรษที่ 8 อับู อัลอัสวัต อัลดุอะลีย์ (‘Abū al-‘Aswad al-Du‘alīy) ได้วางระบบ การใช้สัญลักษณ์แทนสระเสียงสั้น และการซ้ำเสียงในแต่ละอักษร (Tashdīd) ซึ่งระบบนี้ได้ถูกใช้เรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน กล่าวคือ ท่านได้กำหนดให้อักษรอลีฟ (ا) แทนเสียง อะ โดยเขียนในแนวนอนบนตัวอักษร (·) กำหนดให้อักษรยาล์ (ي) แทนเสียง อิ โดย เขียนกลับหลังล่างตัวอักษร (=) กำหนดให้อักษรวาว

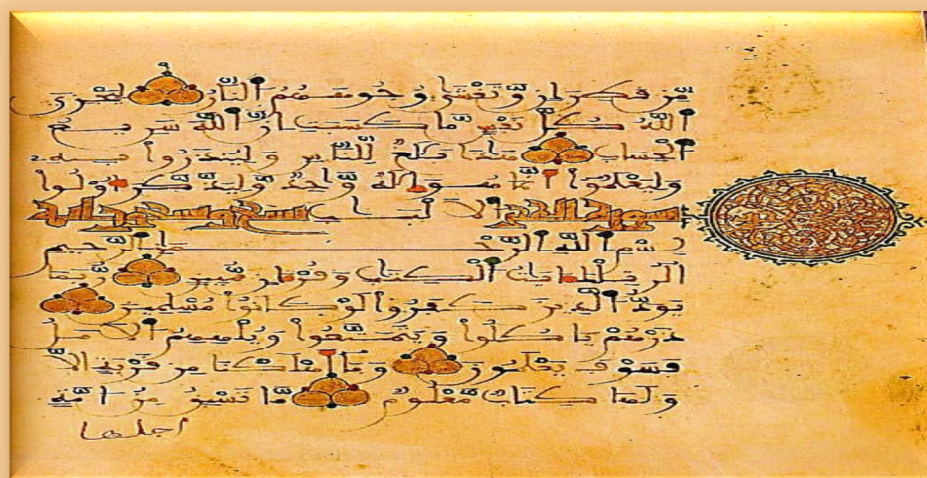
⁵ จารึก Nemer ถูกค้นพบในป้อมโบราณของโรมัน ตั้งอยู่ใกล้กับเมืองดามัสกัส ทางทิศใต้เขตอัคเศาะฟา ประเทศ ซีเรีย ซึ่งจากจารึกทราบว่า เป็นสุสานของกษัตริย์อิมรูกอยซ์ บิน อัมร์ ของอาณาจักร อัลฮิเราะฮ์ ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของคาบสมุทรอาหรับ โดยจารึกนี้ถูกเขียนด้วยอักษรนาบาติก ระบุปี คริสต์ศักราช 328

(๑) แทนเสียง อู โดยเขียนไว้บนตัวอักษร (ُ) และกำหนดให้อักษรฮาล์ (ھ) เป็นเครื่องหมายแทนตัวสะกด (ไม่ออกเสียง) โดยเขียนไว้บนตัวอักษร (ِ) ส่วนสัญลักษณ์แทนการซ้ำเสียง ท่านได้ใช้ลายหยักตรงส่วนหัวอักษรสีน (ٓ) เป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึง อักษรที่เป็นทั้งตัวสะกดและอ่านออกเสียง โดยจะเขียนไว้บนตัวอักษร (َ) ซึ่งวิธีการดังกล่าวคล้ายคลึงกับระบบการเขียน ในภาษาซีเรอิกตะวันตก

การบันทึกอัลกุรอานนอกจากจะเป็นหลักฐานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านอักษรวิธีแล้วยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนารูปแบบอักษรอาหรับเดิมที่อายุแตกต่างกันของอัลกุรอานจะถูกบันทึกในสองรูปแบบด้วยกัน คือ การท่องจำ และการบันทึกตามวัสดุต่างๆ เช่น แผ่นหนัง กระจก ทางอินทผลัม เศษภาชนะ แผ่นหิน และเศษไม้ ลักษณะ หรือรูปแบบอักษรที่ใช้เขียนจึงถูกจำกัด ต่อมาสมัยอับบาซียะฮ์ ชาวอาหรับได้นำเข้ากระดาษจากตัมกัส และได้ใช้กันอย่างแพร่หลายจนถึงยุคกลาง และเปลี่ยนมาใช้กระดาษที่นำเข้ามาจากตะวันตก จึงได้เริ่มมีการบันทึกอัลกุรอานลงบนกระดาษ

ภาพที่ 9

คัมภีร์อัลกุรอานภาษาอาหรับอายุราวพุทธศตวรรษที่ 17

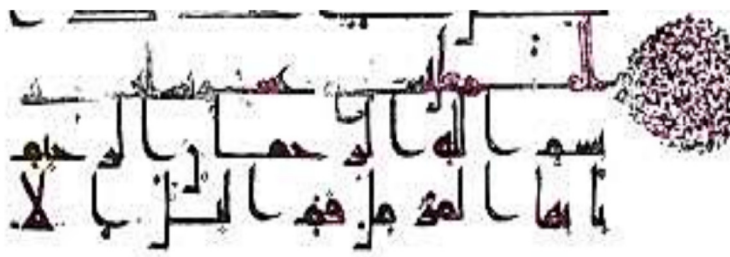

ที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/กลุ่มภาษาเซมิติก>

เมื่อเริ่มมีการรวบรวม และบันทึกอัลกุรอานลงบนกระดาษ อักษรอาหรับแบบแรกที่ใช้เขียน คือ อักษรกูฟิก (Kufic) ซึ่งมีลักษณะเป็นเหลี่ยม โดยอักษรนี้ถูกกำหนดให้ใช้เป็นอักษรเฉพาะ สำหรับบันทึกอายะฮ์อัลกุรอาน จนกระทั่งศตวรรษที่ 12 เมื่ออิสลามได้ขยายตัวออกไปยังดินแดนต่างๆ นักบันทึกอัลกุรอาน จึงได้ประดิษฐ์อักษรอาหรับขึ้นอีกหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบจะมีลายเส้นที่อ่อนช้อย สวยงาม แตกต่างกันไปตามจินตนาการของศิลปิน หรือนักเขียน จนบางครั้งอาจเป็นรูปสัตว์คน และภาชนะ

ภาพที่ 10

อักษรกูฟิก

ที่มา: D.S. Margoliouth, 1905 : 219

สำหรับตัวอักษร ที่ใช้เขียนในงานธุรกิจ การบริหาร การค้า วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์รวมทั้งการตอบโต้จดหมาย เป็นตัวอักษรหกแบบ ซึ่งอิบนุมุกละฮฺ ('Ibn Muqlah) ได้ประดิษฐ์ขึ้น ในตอนต้นศตวรรษที่ 10 ใช้เป็นแบบสำหรับเขียนตัวอักษรประดิษฐ์ของอิสลามมาจนทุกวันนี้ โดยอักษรแต่ละแบบก็ได้พัฒนาไปอีกมากคือ มีตัวอักษรแบบ นัสคฺ มุหักก็อก ร็อยหานีย์ เตากีรุกอะฮฺ ชุลูซ และมัฆรีบีย ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะ โดยสรุปดังต่อไปนี้

อักษรแบบนัสคฺ (Naskh) เป็นอักษร ที่มีความงดงามที่สุดในบรรดาอักษร ที่ใช้เขียนบันทึกประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแบบที่เหมาะสมกับการเขียนบนกระดาษ มีลักษณะโค้งแบบเรขาคณิต ไม่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน และยังเขียนง่ายมีมาตรฐานจังหวะช่องไฟ และแบบอักษรยังสวยงามอีกด้วย ด้วยเหตุนี้มักคัดลอก จึงนิยมใช้อักษรนี้คัดลอกคัมภีร์อัลกุรอาน และตำราอื่นๆ

ภาพที่ 11

อักษรนัสค

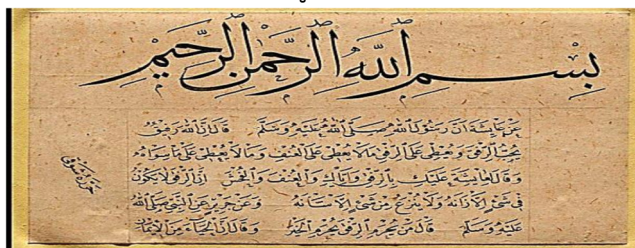
ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

อักษรแบบมุหักก็อก (Muḥaqqaq) เป็นชื่อเรียกตัวอักษรในยุคแรก ที่มีลักษณะเป็นเหลี่ยมมนน้อยกว่า แบบคูฟิก มีจังหวะช่องไฟงดงาม และมีความประณีตในแบบ เป็นลักษณะการเขียนที่มีรายละเอียดมากมายภายหลังจากการค้นพบ วิธีผลิตกระดาษในปี ค.ศ. 750 อักษรแบบมุหักก็อกจึงได้รับความนิยมสูงขึ้น เพราะสามารถเขียนรายละเอียดสะดวกขึ้น ในระหว่างสมัยเคาะลีฟะฮฺอุมัยยิดได้มีการดัดแปลงรูปแบบมุหักก็อกให้มีส่วนโค้งมากขึ้นซึ่งได้พัฒนาตามกฎเกณฑ์ของอิบนิ มุกละฮฺ แต่ยังคงรักษารูปแบบของรายละเอียดเดิมอยู่ ลักษณะสำคัญอีกอย่างคือ

⁷ มุหัมมัดมันซูร หมดเร้าะ, 2551 : 96

เป็นอักษรที่มีส่วนเส้นตั้งยาว และแทบจะไม่มีเส้นล่ำใต้บรรทัด อิบน์ อัลเบาวาบได้ พัฒนาการเขียน อักษรมุหักก็อก ได้แบบที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งมีลักษณะเส้นโค้งงอตัน และเพิ่มความสูงของเส้นแนวตั้ง มากขึ้น และแบบอักษรที่ได้รับความนิยมถึงสี่ศตวรรษที่ใช้คัดลอกอัลกุรอาน โดยเฉพาะกลุ่มอิสลาม ชิกะวันออกระหว่างศตวรรษที่ 13 และ 14 อียิปต์ในสมัยราชวงศ์มัมลุก (Mamlūk) ในอิรัก และ เปอร์เซีย ในราชวงศ์โมกุล

ภาพที่ 12
อักษรมุหักก็อก

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

อักษรแบบร็อยหานีย์ (Rayḥānīy) เป็นรูปแบบอักษรที่พัฒนา และผสมผสานระหว่างแบบนัสค (Naskh) และแบบซุลูซ (Thuluth) และมีลักษณะใกล้เคียงกับแบบ มุหักก็อก (Muhaqqaq) แต่มีลักษณะเส้นเล็ก ขอบบางกว่า ซึ่งนิยมจารึกด้วยปากกา ปากตัดขนาด กว้างครึ่งหนึ่งของแบบมุหักก็อก สันนิษฐานว่า อาจมาจาก ชื่อของผู้ประดิษฐ์แบบอักษรคนแรก คือ อลี อิบน์อุบัยดะฮ์ อัลร็อยหานีย์ ('Alīy 'Ibn 'Ubaydah al-Rayḥānīy) แต่อัลกุรอานที่คัดลอกด้วย อักษรแบบร็อยหานีย์ ที่สวยงามที่สุด ซึ่งยังคงอยู่ในปัจจุบันนั้น จารึกโดยลายมือของยากูต อัลมุส ตะอะคีมี⁸

ภาพที่ 13
อักษรร็อยหานีย์

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

อักษรแบบเตากี (Tawqīy) เป็นแบบอักษรที่พัฒนา มาจากลายมือ ของสุลต่านแห่งราชวงศ์อับบาซียะฮ์ มีลักษณะใกล้เคียงกับอักษรในแบบซุลูซ (Thuluth) แต่มีเส้น

⁸ มุหัมมัดมันซูร หมดเร้าะ, 2551 : 98

หนาโค้งมากกว่า และให้ความรู้สึกหนักแน่นกว่า บางครั้งจึงนิยมใช้ประดับส่วนสำคัญของอัลกุรอาน อักษรแบบเตาก็ได้พัฒนาสมบูรณ์แบบในปลายศตวรรษ 11 โดยอิบน์ อัลกอเสม (‘Ibn al-Qāsim) ซึ่งเป็นศิษย์ของอิบน์ อัลบาวาบ (‘Ibn al-Bawwab) ระหว่างปลายศตวรรษ 15 เตาก็เป็นแบบที่นิยมแพร่หลายกันมากในตุรกี และได้พัฒนาแบบ เกิดความหลากหลายมากที่สุดในประเทศนี้ แต่ไม่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวอาหรับ⁹

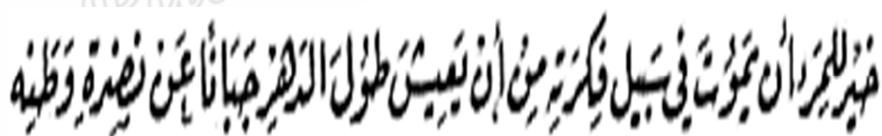
ภาพที่ 14
อักษรเตาเกียะ

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

อักษรแบบรูกอะฮฺ (Ruq‘ah) เป็นแบบแยกย่อย มาจากแบบนัสค์ และซุลูซ ลักษณะรูปทรงค่อนข้างเรขาคณิต และจะเล่นตัวตวัดหางสั้น วนปลายของอักษรใกล้เคียงกับแบบซุลูซมาก เป็นตัวหนังสือ ที่ใช้เป็นสื่อในชีวิตประจำวัน นิยมกันมาก ในกลุ่มนักประดิษฐ์อักษรชาวออตโตมาน (Ottoman) พัฒนาสมบูรณ์แบบโดย ชัยคฺ หะมะดูลลอฮฺ อัลอะมาซี (Shaykh Ḥamadullahal-‘Amāsī) และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันกลายเป็นแบบอักษรที่ชาวอาหรับ นิยมเขียนในชีวิตประจำวันมากที่สุด

ภาพที่ 15
อักษรรูกอะฮฺ

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

อักษรแบบซุลูซ (Thuluth) มีลักษณะแข็งนิ่งขาดลีลาการเคลื่อนไหวใช้สำหรับการประดับตกแต่งทั้งในตำรา และจารึกบนวัสดุอื่นๆ แบบซุลูซที่ในการประดับตกแต่ง ได้รับการพัฒนา โดยอิบน์ อัลบาวาบ และยากูต เป็นรูปแบบอักษรที่นิยมใช้ตกแต่งคัมภีร์อัลกุรอาน และคัมภีร์ทางศาสนา โดยจะใช้ตกแต่งหัวเรื่อง ชื่อบท และส่วนประดับอื่นๆ แต่ไม่นิยมใช้อักษรซุลูซลอกทั้งหมดเนื่องจากยากต่อการเขียนและใช้เวลานาน¹⁰

⁹ มุหัมมัดมันซูร หมดเร้าะ, 2551 : 98

¹⁰ _____, 2551 : 99

ภาพที่ 16
อักษรชุกุซ

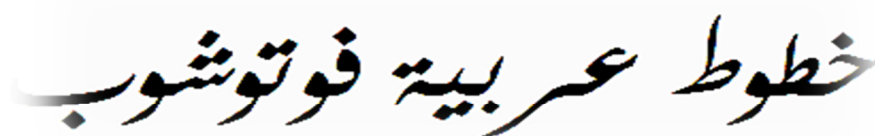

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

อักษรแบบมัฆริบีย์ หรืออันตะลุซีย์(Maghribīy or 'Andalūsīy)¹¹ ได้กล่าวถึง แบบตัวอักษรแบบโค้ง แบบต่างๆ มาแล้ว ทั้งหมดล้วน แต่เป็นแบบที่พัฒนา ในประเทศมุสลิมซีกตะวันตก ซึ่งในขณะนั้น จีนนิยมแบบอักษรคูฟิคแบบต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเส้นตรง ทั้งแนวตั้งและแนวนอน ดังนั้นอักษรแบบคูฟิค จึงมีผู้พยายามดัดแปลง ปรับปรุงให้มีลักษณะโค้ง เพื่อสะดวก ในการให้แพร่หลายในประเทศมุสลิมซีกตะวันตก ด้วยเหตุนี้เอง จึงเกิดเป็นแบบอักษร ที่มีลักษณะเส้นโค้ง เรียกว่า มัฆริบีย์ (Maghribīy) ซึ่งหมายถึง ตะวันตก ภายหลังได้แพร่หลายสู่ประเทศต่างๆ ทางตะวันออกเฉียงเหนือของแอฟริกา และสเปน ลักษณะที่สังเกตได้ง่ายคือ มุมของอักษรมีลักษณะมน ส่วนหางของตัวอักษรที่ลากลงล่าง มีส่วนโค้งลึกจรดอักษรบรรทัดล่าง มีลักษณะการลากเส้นค่อนข้างอิสระ เส้นอักษรแนวตั้งส่วนปลายบนโค้งไปทางซ้ายเล็กน้อย นับว่าเป็นแบบอักษร โค้งซีกตะวันตก ซึ่งมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์อีกแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากแบบตะวันออกดังที่กล่าวมาแล้ว (ดลมนรรัตน์ บากา และคณะ, 2529 : 35)

อักษรแบบฟารีซีย์ (Fārisīy) มีการพัฒนาตัวอักษรแบบนัสตะอ์ลีย์ เป็นอักษรที่มีรูปแบบสวยที่สุด มีลายเส้นอ่อนช้อย ด้วยเหตุผล ดังกล่าว จึงได้รับความนิยมจากศิลปิน เนื่องจากสามารถ ทำให้ศิลปินจินตนาการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านตัวอักษรออกมาเป็นภาพต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ จนบางครั้งปรากฏเป็นภาพคน สัตว์ และสิ่งของ โดยเป็นแบบที่ใช้กันมาก ในข้อความที่เป็นภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเอาตัวอักษรอาหรับไปใช้ในภาษาของตน และได้สร้างแบบอย่างการเขียนของตนขึ้น และยังคงใช้อยู่จวบจนปัจจุบัน

ภาพที่ 17
อักษรฟารีซีย์

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

¹¹ พัฒนาจากอักษรคูฟิค ประมาณศตวรรษที่ 10 ในเมืองกัยเราะฮวาน (Qairawān) ประเทศตูนิเซีย ด้วยเหตุนี้บางครั้งจึงเรียกว่า แบบกัยเราะฮวานีย์ (Qairawānīy)

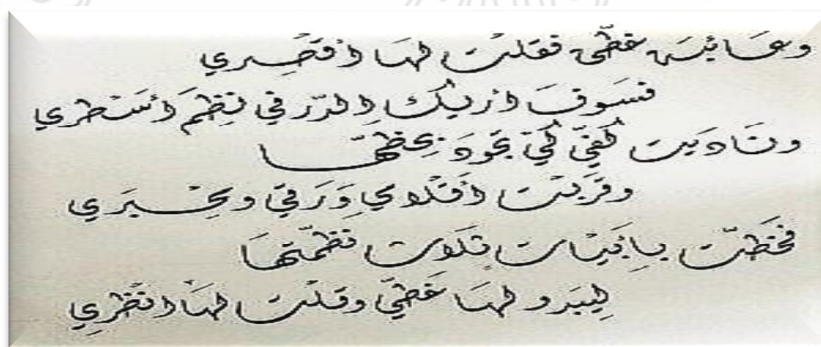
อักษรแบบตุฆรอห์ หรือตุฆรอ (Tughra) เป็นอักษรที่มีรูปแบบเฉพาะ มีลักษณะผสมระหว่างแบบตีวานีย์ กับแบบขุลุซ ซึ่งรูปแบบในการเขียนได้พัฒนามาจากรอยกำกับของสุลต่านตีมูริด แห่งราชวงศ์มองโกลในศาสนาสุหนี่ที่ส่งถึง สุลต่านบายะซิดแห่งราชวงศ์ออตโตมาน ต่อมาถูกพัฒนาจนกลายเป็นตราประจำราชสำนักของสุลต่านใช้ประทับพระราชโองการ หรือเหรียญกษาปณ์ สำหรับคำว่าตุฆรอมาจากภาษาตาร์ตาร์ที่ใช้เรียกสุลต่าน โดยผู้ที่นำคำนี้มาใช้เป็นคนแรกคือ สุลต่านมูรอด ที่ 1 (MurādI) แห่งราชวงศ์ออตโตมาน¹²

ภาพที่ 18
อักษรตุฆรอ

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

ภาพที่ 19
อักษรตีวานีย์

ที่มา : https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7_%D8%B9%D8

ปัจจุบันอักษรอาหรับยังถูกนำมาใช้เขียนในกลุ่มประเทศอาหรับแล้วยังเป็นอักษรที่ใช้เขียนในภาษาอื่น ๆ อีกหลายภาษาได้แก่ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาตุรกีก่อนที่จะมีการปฏิวัติอักษรมาใช้อักษรโรมานซ์ ภาษาชาวาฮีลีภาษามาดากัสการ์ ภาษาชันซีบาร์ และภาษาอูรดูเป็นต้น นอกจากนี้ (‘Alīy Abd al-Wāhid Wāfiy, n.d. : 257) พบว่า อักษรอาหรับยังถูกใช้เป็นตัวเขียนในภาษาของชาวสเปนที่สืบเชื้อสายมาจากชาวอาหรับ โดยมีชื่อเรียกว่า ภาษาอัลฆาเนียร์หรืออัลฆาเมียร์โต

¹² มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, 2551 : 100

3.1.7 พัฒนาการด้านการแต่งกาย

การแต่งกายของชาวอาหรับ มีพัฒนาการตามการเปลี่ยนแปลงของราชวงศ์ต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ ราชวงศ์อุมัยยะฮฺ และอับบาซียะฮฺ อาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคแรก ที่ชาวอาหรับได้รับเอาวัฒนธรรมจากภายนอก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมากภายในสังคมอาหรับ

ในยุคแรกแห่งอิสลาม การแต่งกายของชาวอาหรับ เป็นไปอย่างเรียบง่าย ดังจะเห็นได้ จากการแต่งกายของท่านศาสนทูตมุหัมมัด ﷺ รวมทั้งเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่ท่านต่างก็ใช้ชีวิตอย่างสมถะและซื่อสัตย์ จนบางคนกล่าวว่าท่านเหมือนผู้ทรงศีลที่อยู่อาศัยของท่านก็ไม่ได้เป็นปราสาทราชวังใหญ่โตสถานที่ประชุมก็ไม่ได้สร้างอย่างวิจิตรพิสดารท่านอยู่ในกระท่อมอย่างภาคภูมิใจ และทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองทำงานด้วยมือของตนเองไม่มีองค์รักษ์คอยพิทักษ์ เพื่อความปลอดภัยส่วนตัว ประตูบ้านของท่านเปิดอยู่เสมอสำหรับคนจน และท่านคอยสดับฟังคำร้องทุกข์ของประชาชนด้วยตัวท่านเอง โดยแต่ละท่านจะสวมเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เสื้อยาวผ่าด้านหน้าโดยตลอด (Qabā') และคาดด้วยเข็มขัดหนัง เสื้อคลุมทำจากขนอฐู ('Abā'ah) สำหรับสวมทับด้านนอกสุด กางเกงขนาดพอดีตัวยาวประมาณหน้าแข้ง ส่วนเครื่องต่างกายสำหรับศีรษะประกอบด้วย หมวก (Tāqīyah) สำหรับสวมก่อนพันทับด้วยผ้า และผ้าพันศีรษะ ('Imāmah) โดยขนาดของผ้าจะขึ้นอยู่กับคุณวุฒิและวัยวุฒิ กล่าวคือ ผู้อาวุโส หรือนักการศาสนาจะสวมผ้าโพกศีรษะที่มีขนาดใหญ่ และหนากว่าบุคคลทั่วไป

การแต่งกายของสตรีอาหรับ ประกอบด้วย กางเกงยาว เสื้อแขนยาวผ่าคอ แล้วสวมทับด้วยเสื้อยาว (Ridā') และเสื้อคลุมยาว (Hibrāh) สำหรับสวมทับเวลาออกนอกบ้าน เพื่อป้องกันฝุ่น ดิน ไม่ให้เปื้อนเสื้อผ้า และผ้าคลุมไว้สำหรับพันศีรษะเหลือไว้ส่วนของใบหน้า และใช้ชายผ้าที่เหลือพันรอบต้นคอ จะไม่ใช่ผ้าคลุมศีรษะแบบสวมเหมือนอย่างที่ปรากฏ ในสังคมมุสลิมไทย โดยการแต่งกายดังที่กล่าวมายังคงมีการใช้อยู่จวบจนปัจจุบัน

ครั้นสมัยสุไลมาน บิน अबดุลมาลิก เคาะลีฟะฮฺท่านที่ 7 ในราชวงศ์อุมัยยะฮฺ (ค.ศ.715-717) ได้เริ่มมีการประดับเครื่องต่างกาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่รับมาจากเมืองต่าง ๆ เช่น เยเมน กูพะฮฺ และอเล็กซานเดรีย ประชาชนในยุคนั้นมีการประดับประดาเสื้อคลุม กางเกง ผ้าพันศีรษะ และหมวก (al-Mas'ūdīy, 1346 : 2/162) นอกเหนือจากการประดับแล้ว รูปแบบของการแต่งกาย ส่วนใหญ่ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมอาหรับแบบดั้งเดิม

จนกระทั่งในยุคของราชวงศ์อับบาซียะฮฺช่วงที่ 1 (ค.ศ.750-847) ซึ่งเป็นยุคที่กระแสของวัฒนธรรมเปอร์เซีย เข้ามามีบทบาทเหนือ วัฒนธรรมอาหรับ โดยเฉพาะในราชสำนัก ยุคนี้เครื่องแต่งกายแบบเปอร์เซียได้กลายมาเป็นชุดประจำราชสำนักของราชวงศ์อับบาซียะฮฺ ซึ่ง อัลเฟรด ฟอน เครเมอร์ (Alfred Von Kremer) กล่าวว่า “อิทธิพลวัฒนธรรมเปอร์เซียต่อราชสำนักอับบาซียะฮฺ มีมากที่สุด ในสมัยของเคาะลีฟะฮฺ อัลฮาดิ ฮารูน อรรเราะซิด และอัลมะอฺมิน เนื่องจาก เคาะลีฟะฮฺทั้งสามท่านมีที่ปรึกษา หรือคณะบริหารระดับสูงเป็นชาวเปอร์เซีย” (Ḥasan 'Ibrāhīm Ḥasan, 1965 :3/427)

ในสมัยของอับดุลอะซีซ อัลมันซุร เคาะลีฟะฮฺท่านที่ 2 แห่งราชวงศ์อับบาซียะฮฺ (ค.ศ.754-775) ได้มีการกำหนดให้ใช้หมวกเปอร์เซีย (Qalansuwah) มีลักษณะยาว ส่วนปลายเป็นรูปทรงกรวย และมีสีดำ พร้อมกับเริ่มมีการตกแต่งประดับประดา เครื่องต่างกายด้วยดินทอง ซึ่ง

การแต่งกายลักษณะนี้ จะจำกัดเฉพาะเคาะลีฟะฮ์เท่านั้น ดังภาพของเคาะลีฟะฮ์อัลมุตะวัคกีลบน เหยียญสำหรับเครื่องแต่งกายของชนชั้นสูง ประกอบด้วย กางเกงตัวใหญ่ เสื้อเชิร์ต เสื้อผ้ายาว ผ่า ด้านหน้ามักทำจากขนสัตว์ เสื้อคลุมยาว เข็มขัด และรองเท้า ซึ่งทั้งหมดเป็นรูปแบบการแต่งกายตาม วัฒนธรรมเปอร์เซีย ส่วนสีที่นิยมแต่งคือ สีขาว ทั้งนี้เป็นอิทธิพลจากคำกล่าวของศาสนทูตมุฮัมมัดﷺ ที่มีใจความว่า “อัลลอฮ์ทรงสร้างสรวงสวรรค์เป็นสีขาว และเครื่องแต่งกายที่ดีที่พวกท่านจะสวมใส่มัน ในขณะที่ยังมีชีวิต และเสียชีวิต¹³ คือ สีขาว” ซึ่งคำกล่าวนี้นี้ แม้จะไม่ทราบ ที่มาชัดเจนแต่ผู้วิจัยพบ ตัวบทที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกับคำกล่าวข้างต้น ดังปรากฏในสุนัน อัดติรมิซีย (1983) ก็ตาม อัลญะนาอิช หะดีษที่ 915 และก็ตาม อัลอาดาบ หะดีษที่ 2734 โดยท่านศาสนทูตมุฮัมมัดﷺ ได้กล่าวว่า

((البَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضِ فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ، وَكُنُوا فِيهَا

مَوْتَاكُمْ))

ความว่า “พวกท่านจงสวมใส่เครื่องแต่งกายสีขาวเถิด เพราะ สีขาวนั้นเป็นเครื่องแต่งกายที่ดีอย่างหนึ่งของพวกท่าน และ พวกท่านจงห่อศพด้วยผ้าสีขาวเถิด”

(บันทึกโดย al-Tirmīdhīy, 1983 : 915)

วัฒนธรรมการพันศีรษะนั้น ชาวอาหรับได้ถือปฏิบัติสืบทอด มาจากบรรพบุรุษ ตั้งแต่ยุคก่อนอิสลาม เพื่อรักษาวัฒนธรรมดังกล่าว ในสังคมเมือง ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11 สังคมอาหรับ โดยเฉพาะในอิรักได้มีการประกาศห้ามไม่ให้ถอดผ้าพันศีรษะ หรืออิมามะฮุนอกจากในช่วง ประกอบพิธีฮัจญ์ซึ่งนโยบายนี้คล้ายกับการประกาศ ใช้รัฐธรรมนูญของไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และมีกำหนดให้ใช้ผ้าพันศีรษะสีดำในงานพิธี และงานฉลองต่างๆ ที่มีเคาะลีฟะฮ์เข้าร่วม เนื่องจากสีดำเป็นสีประจำราชวงศ์อับบาสิยะฮ์ ดังนั้นในการแต่งกายเคาะลีฟะฮ์ จะสวมหมวกและพันทับด้วยผ้า (*Imāmah) สีดำ

ภาพที่ 20

อิกอลสำหรับคาดศีรษะ (ภาพซ้าย) และหมวกกัฟฟียะฮ์ (ภาพขวา)

ที่มา : <http://my.dek-d.com/cutiebunny/writer/viewlongc.php>

¹³ ห่อด้วยผ้าสีขาว

ภาพที่ 21

ผ้าโพกศีรษะแบบซุมมาฆ (ภาพซ้าย) และซุตเราะฮฺ (ภาพขวา)

ภาพที่ 22

เสื้อคลุม Bisht / Meshlah ชาวอาหรับระดับบราซงค์ หรือผู้มีตำแหน่งระดับสูง

ที่มา : <http://board.postjung.com/686489.html>

ภาพที่ 23

การแต่งกายแบบชาวโอมาน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewdiary>

3.1.8 อาหาร

3.1.8.1 ลักษณะอาหาร

อาหารตะวันออกกลาง เป็นอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากแหล่งอารยธรรมใหญ่สามแหล่ง คือ เปอร์เซีย อาหรับ และออตโตมาน เมื่อศาสนาอิสลามแพร่กระจายไป ทำให้วัฒนธรรมการปรุงอาหารของตะวันออกกลางแพร่กระจายไปสู่อินเดีย มลายู - ชวา รวมทั้งประเทศไทย

อาหารหลักของทุกชนชั้นนั้นคือ เนื้อแกะ เนื้อแพะ เนื้อวัว เครื่องเทศ ขนมปัง หัวหอม ผักต่างๆ น้ำเชื่อมผลไม้ น้ำผึ้ง เกลือ และกระเทียม ซึ่งลักษณะเด่นของอาหารตะวันออกกลางได้แก่

เนื้อสัตว์ นิยมต้มเคี่ยวจนอาหารนุ่ม และยังนำเนื้อสัตว์ที่นุ่มแล้วไปปรุงอาหารอย่างอื่นได้อีกส่วนในเปอร์เซีย จะนิยมรับประทานเนื้อสัตว์กับถั่วหรือผลไม้แห้ง

ผัก ผักที่สำคัญได้แก่ ถั่วชนิดต่างๆ มะเขือ แตงกวา กระเจี๊ยบเขียว นิยมใช้นม โยเกิร์ต เนยแขก หรือกี้ แต่ไม่นิยมใช้น้ำมันมะกอก นอกจากนั้นยังนิยมปรุงอาหารยัดไส้นานาชนิด

แป้ง แป้งเป็นข้าวสาลี และข้าวบาร์เลย์ซึ่งนำมาทำเป็นขนมปัง ส่วนข้าวเจ้าถือเป็นอาหารพิเศษที่ปรุงอย่างประณีตเป็นข้าวหมกนานาชนิด แต่ไม่ใช่อาหารประจำวัน นิยมปรุงแต่งอาหารด้วยหญ้าฝรั่น เครื่องเทศนานาชนิด น้ำกุหลาบและขมิ้น

เมื่อพูดถึงอาหรับหลายคนหมายรวมว่า อาหรับนั้นคือ มุสลิม และมุสลิมคือ อาหรับทั้งที่มีคนอาหรับที่นับถือศาสนาอื่นๆ มากมายนอกจากนั้นเวลาเอ่ยคำว่า “อาหรับ” มักจะคิดว่าอาหรับคือ คนที่มาจากตะวันออกกลาง

3.1.8.2 การบริโภคอาหาร

(ก) อาหารในมือต่างๆ

อาหารเข้า นิยมรับประทานอาหารเบาๆ เป็นอาหารเข้าดั้งเดิมของชาวอาหรับอาทิ ผลไม้รวม (เสิร์ฟกับโยเกิร์ตหรือน้ำผึ้ง) “Hummus” (ถั่วบดผสมน้ำมันมะนาวและน้ำมันมะกอก เสิร์ฟกับผักสด และผักดอง) “Foul moudamas” ซุปถั่วสไตล์อาหรับ Arabic flat bread ขนมปังอาหรับ (ไขกวนใส่หัวหอม และมะเขือเทศ) น้ำผลไม้คั้นสด น้ำส้ม น้ำเกรฟฟรุต น้ำแตงโม หรือน้ำสับปะรด และกาแฟ กาแฟปราศจากคาเฟอีน ชา นมสด หรือช็อกโกแลตร้อน

ภาพที่ 26

Ful Medames

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Ful+Medames&biw>

อาหารกลางวัน และอาหารเย็น อาหารทั้ง 2 มื้อนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยชาวอาหรับอเมริกัน จะนิยมนำเนื้อไก่ แกะ หรือแพะมาย่าง และราดด้วยซอสที่ทำจากถั่ว และเครื่องเทศชนิดต่างๆ รวมถึงปลา และอาหารทะเลย่าง โดยนิยมนำรับประทานคู่กับข้าวที่หุงด้วยเครื่องเทศแบบอินเดีย หรือคู่กับ “Pita Bread” ซึ่งเป็นขนมปังอบที่ทำจากแป้งสาลี ลักษณะคล้ายโรตีสี่แต่นานกว่า และแผ่นใหญ่

ภาพที่ 27

Pita Bread

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=Ful+Medames&biw=863&bih=617>

ของหวาน คือ ขนมประเภท “Pastry” โดยทั่วไปเป็นแป้งอบราดน้ำผึ้ง และโรยด้วยถั่ว¹⁴

¹⁴ เศรษฐกิจต่างประเทศ (ฝ่ายวิชาการ). 2549 : 1

3.1.8.3 อาหารอาหรับ

ภาพที่ 28

Kabsa (ซาอูดีอาระเบีย)

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/อาหารตะวันออกกลาง>

ภาพที่ 29

ถั่วบดผสมน้ำมันาว และน้ำมันมะกอก เสิร์ฟกับผักสด และผักดอง

ที่มา : <http://treemeals.lnshop.com/article/เรื่องราวของฮัมมัส>

ภาพที่ 30

ข้าวหมกชาวตูโบริ มีข้าวหมกไก่ และแพะ ข้าวหอมด้วยหญ้าฝรั่นจากอิหร่าน

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=ข้าวหมก+อาหรับ>

3.2 วิถีชีวิตของชาวมุสลิมภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

3.2.1 ข้อมูลทั่วไป

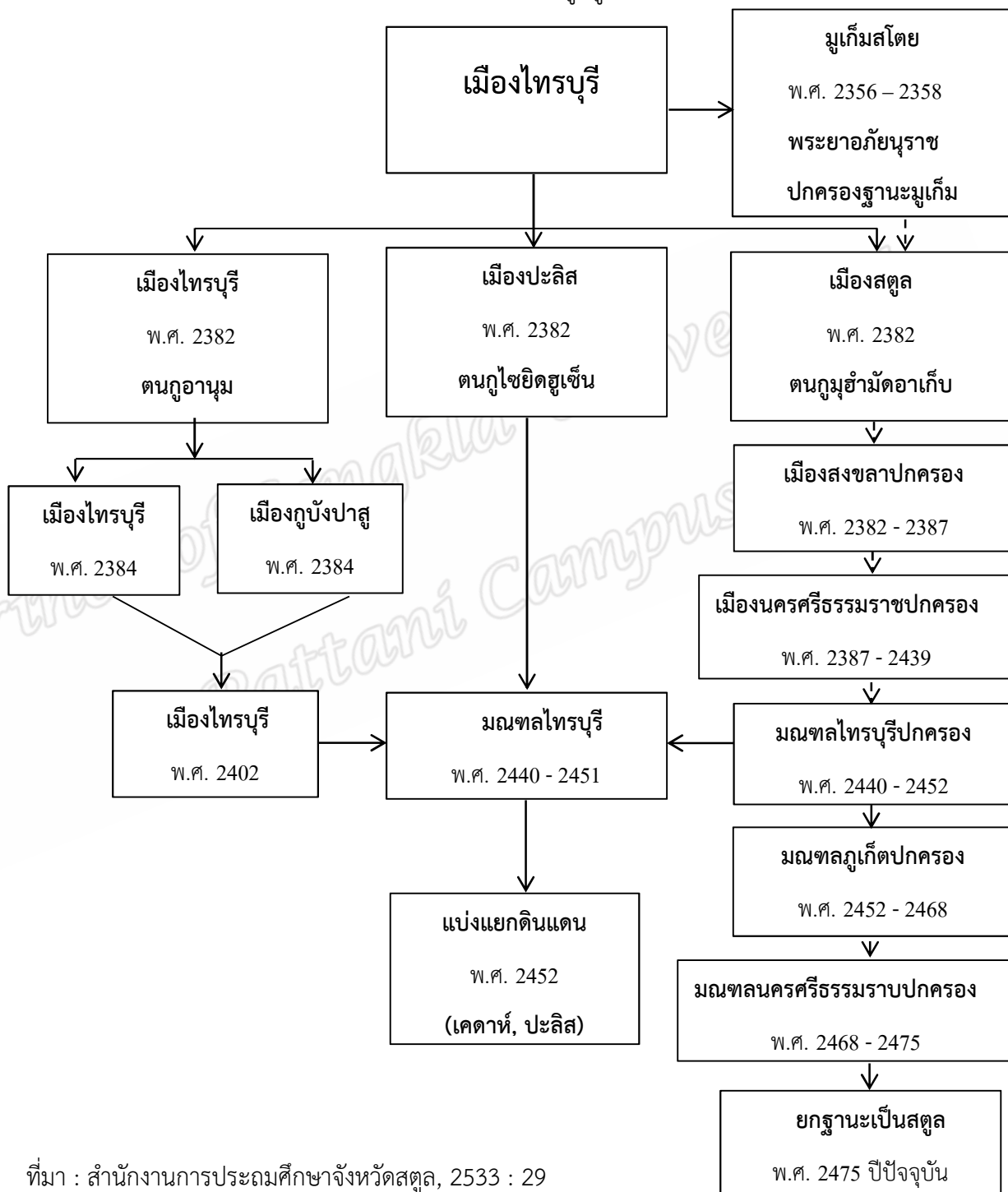
อำเภอเมืองสตูล เป็นอำเภอซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการของรัฐบาลที่สำคัญของจังหวัดสตูล ดังนั้น ประวัติความเป็นมาของอำเภอเมืองสตูล จึงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดสตูล เริ่มตั้งแต่ตั้งเมืองสตูล เป็นต้นมา ตามประวัติศาสตร์ของจังหวัดสตูลกล่าวไว้ว่า จังหวัดสตูลเดิมได้รวมอยู่กับรัฐเคดาห์หรือรัฐไทรบุรี ซึ่งเป็นรัฐหนึ่งในแหลมมาลายู (ประเทศมาเลเซีย) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 รัฐเคดาห์หรือรัฐไทรบุรีได้ตกมาอยู่ในการปกครองของราชอาณาจักรไทย และทรงได้จัดการปกครองตนเองตามประเพณีบ้านเมือง โดยทรงแต่งตั้งคนพื้นเมืองเป็นกรรมการฝ่ายปกครองและฝ่ายตุลาการตามแบบอย่างในแหลมมาลายู ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์แก่เจ้าเมืองไทรบุรี (สุลต่านอะหมัดตายนูดิยาเล็มชะ) ให้เป็นพระยาไทรบุรีตามแบบอย่างเป็นคนแรก ส่วนราชการงานเมืองทั้งหลายในเมืองไทรบุรีนั้น ทรงโปรดเกล้าให้อยู่ในความปกครองดูแลของเมืองนครศรีธรรมราชในเวลาต่อมา เนื่องจากรัฐไทรบุรีได้ก่อความไม่สงบขึ้นหลายครั้ง เพื่อขจัดความยุ่งยากในการปกครอง จึงได้จัดการปรับปรุงการปกครองรัฐไทรบุรีเสียใหม่ โดยแบ่งแยกรัฐไทรบุรีตั้งเป็นหัวเมืองต่างๆ จำนวน 4 เมือง คือ เมืองกูปังปาสุ เมืองเปอร์ลิส เมืองไทรบุรี และเมืองสตูล เมื่อปี พ.ศ. 2376 โดยทรงแต่งตั้งเชื้อพระวงศ์ของพระยาไทรบุรีขึ้นปกครองเมืองแต่ละเมืองสำหรับเมืองสตูลนั้นได้ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้งให้ทวนกู๊ปศนู ซึ่งเป็นต้นตระกูลสนุนบุตร มาปกครองเมืองสตูล และพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็นพระยาอภัยนุราชชาติรายนากิติศรีอินตราวิยาหาพระยาสตูล เป็นเจ้าเมืองสตูลคนแรกและให้เมืองสตูลอยู่ในความดูแลของเมืองนครศรีธรรมราชตามเดิม

เมื่อ พ.ศ. 2440 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าให้รวมเมืองกูปังปาสุ เมืองเปอร์ลิส และเมืองสตูลเข้ากับรัฐไทรบุรีอย่างเดิมและจัดการปกครองตั้งเป็นมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่ามณฑลไทรบุรีและโปรดเกล้าแต่งตั้งให้พระยาไทรบุรีเป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลไทรบุรีสืบต่อมาถึง พ.ศ. 2452 รัฐบาลไทยและรัฐบาลอังกฤษได้ทำสัญญาตกลงแบ่งปันเขตแดนกัน ระหว่างสหพันธรัฐมาลายูกับประเทศไทย โดยประเทศไทยยินยอมยกเมืองในแหลมมาลายูซึ่งอยู่ในปกครองของไทย ได้แก่ รัฐกลันตัน รัฐตรังกานู รัฐไทรบุรี ให้อยู่ในการปกครองของสหราชอาณาจักรอังกฤษเพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิบางอย่างด้วยเหตุผลทางการเมืองสมัยนั้น โดยผลแห่งสัญญูปกปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสหราชอาณาจักรอังกฤษฉบับนี้ มณฑลไทรบุรีต้องตกอยู่ในความปกครองของสหราชอาณาจักรอังกฤษเกือบทั้งหมด คงเหลือเมืองสตูลเพียงเมืองเดียวที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ด้วยความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยของเจ้าเมืองสตูลในสมัยนั้นเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่เมืองสตูลมิได้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษเช่นเมืองอื่นๆ ในแหลมมาลายู เมื่อ พ.ศ. 2453 เมืองสตูล มีฐานะเป็นหัวเมืองจัตวารวมอยู่ในมณฑลภูเก็ต เมื่อ พ.ศ. 2475 มีฐานะเป็นจังหวัดเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย

จังหวัดสตูล (เมืองสตูล) เดิมมีชื่อเรียกตามภาษาพื้นเมืองว่า “เมืองสะโตย” ซึ่งแปลว่า “ต้นกระทอน” สันนิษฐานว่าที่ตั้งเมืองแต่เดิมมีต้นกระทอนมาก นอกจากนี้ยังมีสร้อยชื่อว่า “มาบังนัครา” แปลว่า “เมืองพิมาน” หรือสถานที่อันเป็นที่สิงสถิตย์ของเทพดาเมือง

สตูล จึงน่าจะมีความหมายว่า “เมืองแห่งสันติสุข” ซึ่งก็สังเกตได้ว่าเมืองสตูลนั้นตั้งแต่โบราณไม่เคย
ก่อความยุ่งยากทางการปกครองให้แก่บ้านเมืองเลย¹⁵

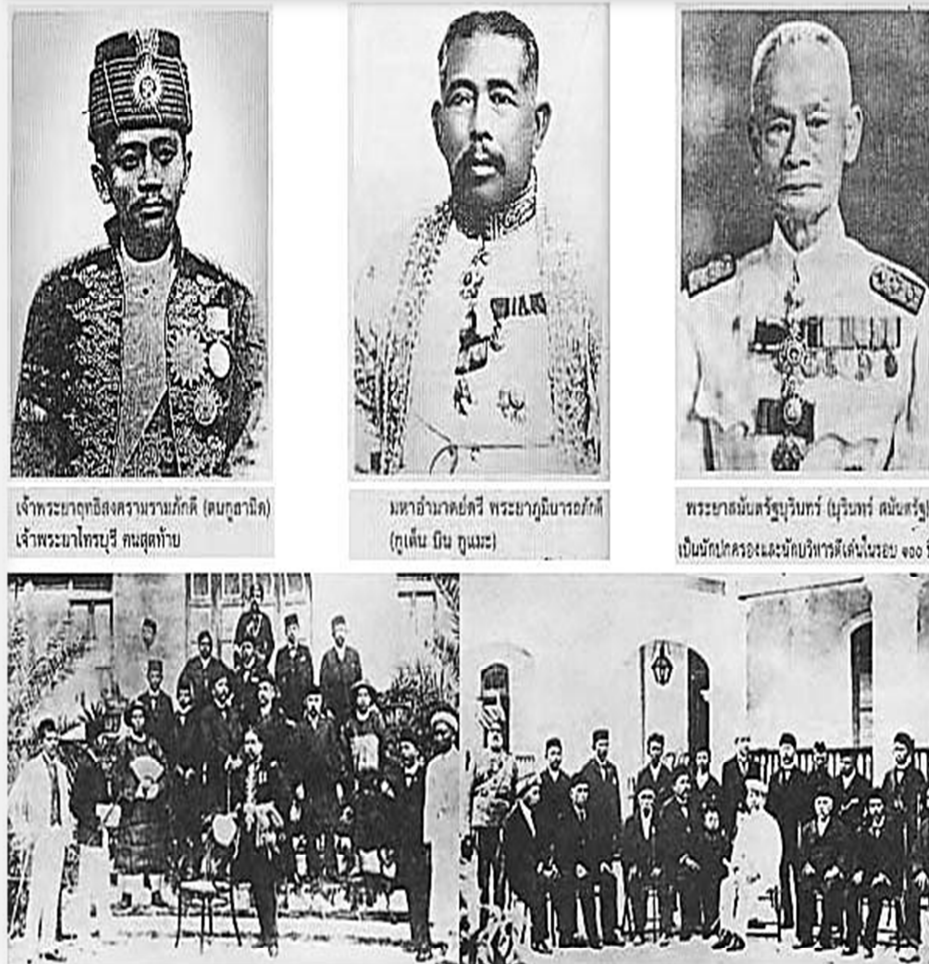
ภาพที่ 31
แผนผังแสดงลำดับการตั้งเมืองสตูลมูเก็มสโตย

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล, 2533 : 29

¹⁵ ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ. (2553). สืบค้นวันที่ 12 เมษายน 2558

ภาพที่ 32
เจ้าเมืองที่ปกครองจังหวัดสตูล

เจ้าพระยาสุรสีงครนรามภักดี (คนกูธามิด)
เจ้าพระยาไทรบุรี คนสุดท้าย

มหาอำมาตย์ตรี พระยาภูนิบารภักดี
(กูเด็น บิน กูมะระ)

พระยาธิบดีศรีบูรินทร์ (บุรินทร์ คนบุรี)
เป็นนักปกครองและนักบริหารดีเด่นในรอบ ๑๐๐ ปี

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=ศาสนาในภาคใต้>

3.2.2 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิศาสตร์

3.2.2.1 ที่ตั้งทางด้านภูมิศาสตร์

อำเภอเมืองสตูล เป็นอำเภอสุดเขตแดนใต้ของประเทศไทยด้านฝั่งมหาสมุทรอินเดียทางชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลตะวันตก เป็นอำเภอที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศสมาพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยเส้นทางรถยนต์ 973 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทางบกประมาณ 881 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 550,633 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ทางทะเลประมาณ 1,118.98 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ 176,485 ไร่ พื้นที่ป่าสงวนหวงห้ามประมาณ 306,962 ไร่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล
ทิศใต้	ติดต่อกับรัฐเปอร์ลิสและรัฐเคดาห์สมาพันธรัฐมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับรัฐเปอร์ลิส สมาพันธรัฐมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล และมหาสมุทรอินเดีย

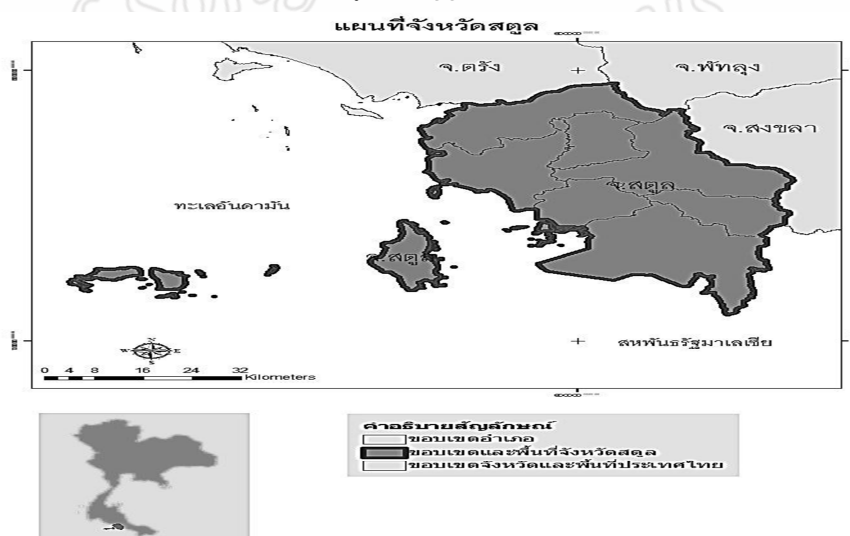
3.2.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเมืองสตูลมีเขตแดนติดต่อกับมาเลเซียทางภาคพื้นดิน 45 กิโลเมตร ทางทะเลประมาณ 44 ไมล์ทะเล พื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออก เป็นเนินเขาและภูเขา สลับซับซ้อนโดยมีเทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขานครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นทิวยาวทอดแนวสู่ทิศใต้ต่อกับทิวเขาสันกาลาศรี พื้นที่ค่อยๆ ลาดเอียงลงสู่ทะเลด้านทิศตะวันตกและทิศใต้มีที่ราบแคบๆ ขนาบไปกับชายฝั่งทะเล ถัดจากที่ราบลงไปเป็นป่าชายเลน เป็นอำเภอที่ไม่มีแม่น้ำไหลผ่านมีแต่ลำน้ำสายสั้นๆ

นอกจากนี้ยังมีชายฝั่งทะเลติดต่อกับทะเลอันดามัน เป็นระยะทาง 80 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นเกาะ ประมาณ 62 เกาะ

ภูมิอากาศ มีลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นแถบศูนย์สูตร คือ อากาศจะร้อนชื้น ฝนตกชุก มีฤดูกาล 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ช่วงฤดูร้อนมีระยะสั้น เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากมหาสมุทรอินเดียเข้าสู่ผืนแผ่นดินใหญ่ อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 28.6 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยร้อยละ 28 ปริมาณน้ำฝนรวม 2,362.9 มิลลิเมตร ปริมาณฝนตกทั้งปี 14 วัน/เดือน¹⁶

ภาพที่ 33

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบล, 2548 : 12

3.2.3 ศาสนา

การนับถือศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอเมืองสตูล นับถือศาสนาอิสลามโดยคิดเป็นร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 18.42 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1 อื่น ๆ

¹⁶ ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ.(2553). สืบค้นวันที่ 12 เมษายน 2558

ร้อยละ 0.58 มีมัสยิด จำนวน 50 แห่ง มีผู้นำศาสนา 150 คน วัด 10 แห่ง สำนักสงฆ์ 5 แห่ง มีพระสังฆาธิการ 25 รูป พระภิกษุ 33 รูป สามเณร 23 รูป โบสถ์โปรเตสแตนต์ 1 แห่ง¹⁷

ชาวมุสลิมมลายูสตุล สืบเชื้อสายมาจากชาวมลายู โดยชาวไทยเชื้อสายมลายูในสตุลมีความแตกต่างจากชาวไทยเชื้อสายมลายูในแถบปัตตานี แต่จะมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับชาวมลายูในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) และได้รับการผสมผสานกับอิทธิพลของวัฒนธรรมไทย ชาวสตุลที่มีเชื้อสายมลายูแต่เดิมใช้ ภาษามลายูเกดะห์ ในการสื่อสาร แต่ในช่วงระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งร้อยปี ชาวสตุลก็ลืมภาษามลายูถิ่นของตน เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สามารถ พูดภาษามลายูถิ่นได้ ต่างกับเยาวชนในตัวเมืองปัตตานี และยะลา แต่ก็ยังมีประชาชนที่ยังใช้ภาษามลายูถิ่นได้ 13 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล คือ ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลตำมะลัง และตำบลบ้านควน นั้นยังใช้ ภาษามลายูถิ่น อ่านคุตบะห์บรรยายธรรมในมัสยิด ในวันศุกร์ นอกนั้นในชีวิตประจำวันชาวสตุลนิยมพูดภาษาไทยมากกว่า ซึ่งแตกต่างจากชาวไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสที่ร้อยละ 80 ยังใช้ภาษามลายูได้ มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่เป็นกลุ่มสังคมเมือง ซึ่งพูดมลายูได้เล็กน้อย หรือพูดปนภาษาไทย (หมัดคูเส็น หมัดหมัน, 2556 : 156 – 157)

สำหรับประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ตามหลักศาสนาอิสลาม มีลักษณะพิเศษเฉพาะท้องถิ่น เช่น ประเพณีการเกิด การแต่งงาน การเข้าสู่สูติ ฮารีรายอ วันเมาลิต อาซูรอ¹⁸

3.2.4 ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาวอำเภอเมืองสตุลได้รับการสืบทอดมา โดยต่อเนื่องดังนี้

1). ประเพณีลอยเรือของชาวเล ที่หมู่เกาะลิเป๊ะ โดยทำกันมานานแล้ว ผู้ริเริ่ม คือ โต๊ะอาหลี ซึ่งชาวเลถือเป็นบรรพบุรุษคนสำคัญ เพราะเป็นผู้บุกเบิกเกาะนี้เป็นคนแรกและเป็นที่เคารพนับถือของชาวเลเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อโต๊ะอาหลีถึงแก่กรรมลง ชาวเลจึงสร้างศาลาหรือศาลให้เป็นที่สถิตของดวงวิญญาณไว้ในบริเวณหมู่บ้าน เพื่อระลึกถึงคุณความดีและไว้เคารพบูชา ชาวเลถือกันว่าเป็นดวงวิญญาณที่ศักดิ์สิทธิ์สามารถบันดาลให้เกิดเป็นสิริมงคลและอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ จึงมาบนบานเพื่อขอพระเป็นประจำก่อนจะออกทะเลจับปลา

2). ศิลปการแสดง การละเล่นและการกีฬาพื้นเมือง เช่น มะโย่ง ลีละ ร้องเง็ง ซัมเป็ง ดาระ ระเบ๋าชาวเล

3). งานประเพณีและงานมงคล เช่น การทำบุญผู้สูงอายุ งานแต่งงาน บวชนาค ขึ้นบ้านใหม่ งานฮารีรายอ งานประเพณีแข่งว่าว งานทำบุญงานศพ

4). งานประเพณีท้องถิ่น เช่น การทำบุญตักบาตร วันขึ้นปีใหม่ มาฆะบูชา งานบุญเข้าพรรษา งานบุญเดือนสิบ¹⁹

¹⁷ ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2553 สืบค้นวันที่ 12 เมษายน 2558

¹⁸ Siteemaream, 2551 สืบค้นวันที่ 5 มีนาคม 2558

¹⁹ ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ.(2553). สืบค้นวันที่ 12 เมษายน 2558

3.2.5 ที่อยู่อาศัย

รูปแบบของอาคารบ้านเรือนดั้งเดิม แสดงออกถึงสถาปัตยกรรม ที่ผสมผสานระหว่างบ้านเรือนของชาวปักษ์ใต้กับรูปแบบของเมืองไทรบุรี บ้านทำจากไม้ ยกพื้นสูงประมาณ 1- 2.5 เมตร ปล่อยให้ถุนโล่งเสาเรือนจะมีฐานรองรับ ภาษาปักษ์ใต้เรียก “ตีนเสา” ทำจากหิน หรือคอนกรีตสำเร็จรูป เสาเรือนจึงไม่ฝังลงในดินการสร้างบ้านแบบ ใช้ตีนเสาเป็นรูปแบบการสร้างบ้านสมัยก่อน ปรากฏให้เห็นทั่วไป เช่น แบบบ้านในจังหวัดพัทลุง ตรัง สงขลา และนครศรีธรรมราช แต่ปัจจุบันนี้หาได้ค่อนข้างยาก เพราะมีการรื้อถอน แล้วสร้างบ้านแบบสมัยใหม่ขึ้นแทน²⁰

ภาพที่ 34
บ้านเรือนแบบสมัยก่อน

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=ae2BuBH2NIU>

ภาพที่ 35
บ้านเรือนปัจจุบัน

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=บ้านปัจจุบันสตูล>

²⁰ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, 2548 : 146

3.2.6 ภาษา

จังหวัดสตูลประกอบด้วยกลุ่มชน 2 วัฒนธรรมได้แก่ ชาวมุสลิมไทยมีเชื้อสายมลายูเดิม บางส่วนยังใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน กับชาวไทยพุทธ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และตรังมาแต่อดีต เนื่องจากว่า เมืองสตูลตกอยู่ภายใต้การปกครองนครศรีธรรมราชมายาวนาน จึงได้รับอิทธิพลด้านภาษาไทยท้องถิ่นภาคใต้ จนกลายเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของจังหวัดนี้ คือ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่พูดภาษามลายูไม่ได้ ทุกวันนี้ยังคงเหลืออยู่ไม่กี่ท้องที่ ที่ชาวไทยมุสลิมนิยมใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลท่ามะลิ้ง ตำบลปูยู ตำบลบ้านควน และตำบลฉลุงบางหมู่บ้าน²¹

3.2.6.1 ภาษาถิ่นสตูล

ภาษาถิ่น หมายถึง รูปของภาษาที่พูดกันในท้องถิ่นแต่ละถิ่นเป็นไปตามอิทธิพลของภูมิศาสตร์ที่กำหนดขึ้น เป็นภาษาย่อยของภาษามาตรฐานเดียวกัน ภาษาในแต่ละถิ่นมีลักษณะที่แตกต่าง หรือใกล้เคียงกับภาษามาตรฐาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อมทางด้านภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมความแตกต่างนี้ จะต้องอาศัยความรู้สึกนึกคิด ความรู้ และประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรม

ภาษามลายูถิ่น หมายถึง ภาษามลายูสำเนียงใดสำเนียงหนึ่งที่พูดกันในแต่ละท้องถิ่น เป็นภาษาย่อยของภาษามาตรฐาน ซึ่งเป็นภาษาราชการ และภาษาแห่งชาติของประเทศ มาเลเซียอินโดนีเซีย และบรูไน

ภาษามลายูถิ่นภาคใต้ของประเทศไทย หมายถึง ภาษามลายูถิ่นที่พูดกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ในบริเวณจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย ไม่จำกัดว่าเป็นจังหวัดใด โดยมากจะพูดกันในท้องถิ่นบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และในจังหวัดสงขลาบางอำเภอ แต่จะพูดกันมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ลักษณะการเรียกชื่อภาษามลายูถิ่น มักจะเรียกตามชื่อจังหวัดที่ใช้ภาษานั้น ๆ เช่น ถ้าเป็นภาษามลายูถิ่นที่พูดกันในท้องถิ่นจังหวัดสตูล ก็เรียกว่า ภาษามลายูถิ่นสตูล ถ้าเป็นภาษามลายูที่พูดกันในท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ก็จะเรียกว่า ภาษามลายูถิ่นปัตตานี ภาษามลายูถิ่นยะลา และภาษามลายูถิ่นนราธิวาส ตามลำดับ บางทีก็เรียกรวม ๆ กันว่า ภาษามลายูถิ่นใต้ ซึ่งการแบ่งกลุ่มภาษามลายูถิ่นใต้นี้ อาจแบ่งได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ 1. ภาษามลายูสำเนียงฝั่งทะเลตะวันตก ซึ่งมีภาษามลายูถิ่นสตูลเป็นแม่แบบ 2. ภาษามลายูสำเนียงฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีภาษามลายูถิ่นปัตตานี (ปัตตานี เป็นแม่แบบ) ผอ.บก.ตชด.ภาค ๔ ค่ายรามคาแหง อ.เมือง จ.สงขลา, 2554 : 3 - 4)

ภาษามลายูถิ่นสตูล หมายถึง ภาษามลายูที่พูดกันในท้องถิ่นจังหวัดสตูลมีผู้คนใช้ ไม่มาก เพราะชาวสตูลในปัจจุบันนี้ โดยส่วนมากนิยมใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ที่ใช้ภาษามลายูบ้างนั้นมักเป็นชาวไทยมุสลิมในบางตำบลเท่านั้น เช่น ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลท่ามะลิ้ง ตำบลบ้านควน และตำบลฉลุงบางหมู่บ้าน ภาษามลายูถิ่นสตูลนี้ ออกเสียงแตกต่างจากภาษามลายูถิ่นปัตตานี แต่ใกล้เคียงกับสำเนียงภาษามลายูถิ่นปะลิส (Perlis Dialect) อันเป็นรัฐทางตอนเหนือแถบฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศมาเลเซีย ภาษาจะอย่างไรก็ตาม ภาษามลายูถิ่นสตูลนี้ ก็ยังสามารถ

²¹ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, 2548 : 149 - 150

นำไปใช้สื่อสารกับผู้ที่ใช้ภาษามลายูถิ่นปัตตานีได้ โดยไม่ลำบากนัก (รัตติยา สาและ, 2534 : 2-3 อ้างใน อลิสา คู่มเคียม, 2546 : 2)

จะเห็นได้ว่าความเป็นมาดังกล่าว ทำให้เห็นถึงวัฒนธรรมในการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ของชาวสตูล รวมถึงอิทธิพลด้านต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนในการยืมภาษามลายูเข้ามาใช้ร่วมกับภาษาไทยถิ่นสตูล ดังที่ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล, 2533 : 47) สรุปว่า จังหวัดสตูลมีสองลักษณะวัฒนธรรมได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธซึ่งทั้ง 2 วัฒนธรรมนี้ จะเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ (ฉันทส ทองช่วย, 2536 : 44 -62) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางภาษาของจังหวัดสตูลว่า “จังหวัดสตูลมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา และรัฐปะลิสของประเทศมาเลเซีย ทำให้จังหวัดสตูลได้รับวัฒนธรรมทางภาษาต่างจากกลุ่มชนต่างๆ ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล จึงมีลักษณะประสมประสานกันระหว่างของกลุ่มชนหลายกลุ่ม ได้แก่ ชาวไทย ชาวมลายู และชาวเล²² เป็นต้น และที่มีลักษณะโดดเด่นมากคือ การประสมประสานกันระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล กับภาษามลายูถิ่นที่รู้จักกันในนาม “ภาษาสาม”

3.2.7 การแต่งกาย

การแต่งกายนั้นคือ การนำเอาสิ่งต่างๆ มาปกคลุมร่างกายตามโอกาสต่างๆ ทั้งนี้เพื่อปกปิดร่างกาย เพื่อความอบอุ่น ป้องกันสัตว์ และแมลง และความสวยงาม ดังที่ บุญยง เกศเทศ²³ ได้ให้ความหมายของเครื่องแต่งกายว่า การแต่งกายเป็นการปกคลุมร่างกาย เพื่อป้องกันความร้อน ความหนาว และเพื่อปกปิดความอาย ตลอดจนการกำหนดวิธีการแต่งกายเนื่องในโอกาสต่างๆ ในอดีตใช้เปลือกไม้ หนังสัตว์ ปัจจุบันใช้ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าใยสังเคราะห์สำหรับการตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย ตลอดจนคัดเลือกชนิด และสีของเครื่องแต่งกายที่คิดขึ้น การรักษาความสะอาดเครื่องแต่งกาย โดยวิธีต่างๆ เช่น ผึ่งแดด ซักน้ำเหล่านี้ เป็นต้น

โดยปกติชาวภาคใต้ทั่วไปนิยมสวมเสื้อผ้าบางๆ นุ่งหลวย สำหรับอยู่กับบ้าน เพราะสภาพอากาศใกล้ศูนย์สูตร ค่อนข้างร้อน ความร้อนแต่ละฤดูกาลไม่แตกต่างกันนัก จึงใช้เสื้อผ้าลักษณะเดียวกันได้ตลอดทั้งปี ส่วนชุดทำงานผู้ชายมักมีผ้าโพกศีรษะ เพื่อกันแดดกันฝน หรือใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น ซับเหงื่อ หรือคาดเอว นิยมปกปิดเฉพาะส่วนที่จำเป็น ส่วนใหญ่นิยมนุ่งผ้าโสร่งผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าซิ่น หญิงมีอายุ นิยมนุ่งผ้าถุงพิมพ์ลาย หรือผ้าโจงกระเบน ส่วนผู้หญิงในภาคใต้ตอนล่าง และภาคใต้ฝั่งตะวันตกนิยมนุ่งผ้าพิมพ์ลายที่เรียกว่า ผ้าปาเต๊ะตามแบบวัฒนธรรม ชาวมลายู และนิยมพิมพ์ลาย เพื่อใช้เองกันอย่างแพร่หลาย (สุริวงค์พงศ์ไพบูลย์ และคณะ, 2543 :197 อ้างจาก มูหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, 2551 : 170)

เมื่อศาสนาอิสลามเข้ามาสู่ภาคใต้ตอนล่าง ตามศาสนบัญญัติเป็นหลักกว้างๆ ว่าชายมุสลิมต้องปิดอวัยวะของร่างกายที่อยู่ระหว่างสะดือกับหัวเข่า หญิงมุสลิมต้องปิดทั้งร่างกาย เว้นใบหน้า และฝ่ามือ ขณะที่ผู้อื่นร่วมอยู่ด้วย ยกเว้นผู้ที่ศาสนาห้ามแต่งงานด้วย ถ้าเปิดถือเป็นบาป

²² ชาวเล หมายถึง คนที่อาศัย และทำมาหากินอยู่กับทะเล เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน และช่องแคบมะละกานับตั้งแต่หมู่เกาะมะริดในประเทศสหภาพพม่าลงไปถึงประเทศมาเลเซีย

²³ บุญยง เกศเทศ, 2534 : 18

หญิงมุสลิมจึงนิยมใช้ผ้าคลุมหัวที่บางเบา เป็นผ้าแพรมีสีพื้น หรือลายดอกไม้ตามรสนิยม (ครองชัย หัตถา, 2548 : 36)

การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ผู้ชายนิยมนุ่งโสร่ง หรือที่เรียกว่า “ปาแลกัต หรือ ปาลีกัต” เสื้อที่สวมอาจใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาว หรือ เสื้อแขนกระบอก ตัดด้วยผ้าแพร หน้าอกผ่าลึกลงมาถึงกลางอก เรียกเสื้อแบบนี้ว่า “ตะโละบลางา” สวมหมวกกลมสีขาว หรือหมวก “ซองเกาะ” สีดำ สำหรับผู้ชายมุสลิมที่มีเชื้อสายเจ้าเมือง หรือฐานะดี จะสวมกางเกงขาบานทำจากผ้าแพร หรือผ้าเนื้อนุ่มอย่างดี เวลานุ่งจะใช้พันทบเอาไว้ สวมเสื้อตะโละบลางา สวมหมวกซองเกาะที่สีเข้ากับชุด บางครั้งอาจใช้ผ้าพันศีรษะ หรือ “ตะงูโละ” แทนหมวกการใช้ผ้าพันศีรษะจะแตกต่างกันตามฐานะ และตระกูลบางครั้งผู้แต่งอาจเหน็บกริช

ภาพที่ 36

การแต่งกายแบบสมัยก่อน

ที่มา : <https://www.facebook.com/202Hmu2TceABiLangXmeuxngCstul/photos/pcb>

ส่วนสตรีนิยมนุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ตัวเสื้อยาวถึงใต้สะโพก ผ่าอกถึงกลางลำตัว เรียกว่าเสื้อ “กะบายาลาโปะะ” หรือกะบายาแบบตัวยาว หากตัวเสื้อสั้นถึงกลางสะโพก ผ่าอกตลอดเรียกว่า “กะบายาแปะ” สมัยก่อนนิยม ใช้กระดุมทำด้วยทองคำ ทำเป็นรูปดอกไม้ รูปผีเสื้อ กลัดติดไว้ 5 เม็ด มีสร้อยทองร้อยติดไว้ทุกตัว เรียกกระดุมนี้ว่า “เกรอซัง” หรือ “กรอซัง” จึงมีชุดแต่งกายแบบ “กรุง” และ “บันดุง” นอกไปจากชุดกะบายาลาโปะะ แต่ทุกวันนี้สตรีมุสลิม นิยมแต่งกายแบบมิดชิดตามหลักศาสนา ที่เรียกว่า “ชุดฮีญาบ” ซึ่งเป็นชุดหลวมๆ มีผ้าคลุมศีรษะ ถึงหน้าอก สวมรองเท้ายาว ถักเท้า ด้วยมักเห็นสตรีแต่งกายชุดฮีญาบ ในชีวิตประจำวัน²⁴

²⁴ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, 2548 : 161 - 162

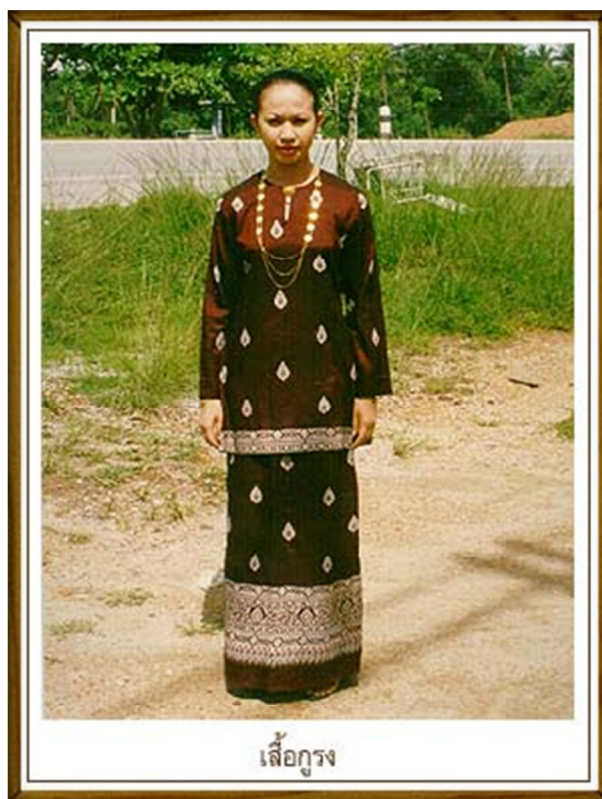
ภาพที่ 37
ชุดสตรีสมัยก่อน

การแต่งกาย

ที่มา : <http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=24794>

ภาพที่ 38
เสื้อถุง เป็นการแต่งกายตามประเพณีดั้งเดิม

เสื้อถุง

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=%E0%B9%80%E0%B8%AA&source=lnms&>

ภาพที่ 39

ชาวมุสลิมนิยมแต่งกายชุดพื้นเมืองปัจจุบัน

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=การแต่งมุสลิมสตูล>

การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ว่า การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซีย ซึ่งส่วนใหญ่ จะแต่งกายแบบพื้นเมือง คือ ผู้ชายจะสวมหมวกไม่มีปีก เรียกว่า “หมวกแขกดำ” บางทีสวมหมวกทรงกลมสีขาว ภาษาพื้นเมืองสตูลเรียกว่า “กะเปี้ยะ” หรือ “ซอเกาะ” บางทีก็สวม “ซาตะงัน” (คือ ผ้าโพกศีรษะแบบเจ้าเมืองมลายูสมัยก่อน) สวมเสื้อคอตั้ง (คอจีน) แขนยาวผ่าครึ่งอก เรียกว่า “โตะระหงา” หรือ “ตะโละปลาง่า” นุ่งกางเกงขายาว ขากว้าง คล้ายกางเกงจีนสีเดียวกับเสื้อ แล้วใช้ผ้าโสร่งที่มีลวดลายงาม สวมทับกางเกง และชายเสื้ออีกทีหนึ่ง โดยให้ยาวเหนือเข่า บางทีได้ประยุกต์ เป็นผ้าโสร่งยาวกรอมเท้า ไม่สวมรองเท้า สำหรับการแต่งกายผู้หญิง จะสวมเสื้อแขนกระบอกยาว เรียกว่า “เกอรบายาบันดง” ลักษณะเสื้อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เสื้อบานง” เป็นแบบเสื้อที่ได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซีย หรือชวา²⁵ การแต่งกายของมุสลิมจังหวัดส่วนใหญ่รับอิทธิพลมาจากมลายู และอินโดนีเซีย แต่ระยะหลัง การแต่งกายแบบตะวันออกกลางมีมากขึ้น เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มตะวันออก และการศึกษาต่อที่ประเทศอาหรับนั้นเป็นผลทำให้วัฒนธรรมตะวันออกกลางปรากฏเห็นจนทุกวันนี้

3.2.8 อาหาร

อาหารการกินในชีวิตประจำวันของชาวสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาหารในภาคใต้ทั่ว ๆ ไป เพราะผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งนำมาใช้ปรุงอาหารนั้นเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ อาหารพื้นเมืองของชาวสตูล มีรสชาติที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิม กับชาวไทยพุทธ จึงก่อเกิดวัฒนธรรมด้านอาหารการกินที่หลากหลาย มีให้เลือกลิ้มชิมรสมากมาย ได้แก่ อาหารคาว ต่อไปนี้

²⁵ สุนีย์ สำหนาว, 2545 : 7

1. แกงกรูหม่า เป็นอาหารคาวประเภทแกง แต่มีน้ำแกงมาก ปรงตามสูตรของท้องถิ่น มีเครื่องปรุงหลายชนิดกลิ่นหอมน่ารับประทาน ในการทำบุญตามประเพณีท้องถิ่นนิยมทำแกงกรูหม่ากันมาก อาจใช้เนื้อวัว หรือเนื้อไก่ก็ได้

ภาพที่ 40
แกงกรูหม่า

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=แกงกรูหม่า+สตูล>

2. แกงปจรี เป็นกับข้าวที่มีรสหวาน ผสมกลิ่นเครื่องเทศ มักจะใช้เป็นอาหารเลี้ยงเนื่องในการจัดงานต่างๆ เช่น การแต่งงาน เป็นต้น²⁶

ภาพที่ 41
แกงปจรี

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=แกงกรูหม่า+สตูล>

²⁶ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, 2533 : 147

3. แกงตอแมะ หรือ ตูมิ เป็นแกงที่ปรุงรับประทานกันในชีวิตประจำวัน มีกลิ่นหอมจากเครื่องเทศไม่เผ็ดจัด อาจแกงด้วยเนื้อ ไก่หรือปลาก็ได้ที่นิยมกันมากมักใช้ปลา²⁷

ภาพที่ 42
แกงตอแมะ กับอาจาด

ที่มา : <http://27.254.38.19/~sipa017/index.php/อาหารขึ้นชื่อเมืองสตูล>

4. แดงจิ้ม เป็นอาหารประเภทผักปรุงอย่างพิเศษประเภทน้ำจิ้ม ซึ่งปรุงด้วย ถั่วลิสง น้ำตาลทราย มะขามเปียก พริกแห้ง ใช้รับประทานกับแตงกวา โดยนำแตงกวามาหั่นเป็นฝอยๆ ตามขวางใส่จานแล้วเอาน้ำจิ้มที่เตรียมไว้ราดหน้าแตงกวา รับประทานคู่กับอาหารทั่วไป

5. อาจืด หรืออาจาด จัดเป็นอาหารประเภทเครื่องเคียง เครื่องปรุงมีหลายอย่าง เช่น ลูกตลิงปลิง สับปะรส แดงกวา หน่อไม้ เกลือ และถั่วลิสงเป็นหลัก ไม่มีเนื้อ หรือปลา

6. รอยะ หรือปัสมอส เป็นอาหารว่าง เครื่องปรุงมีหลายอย่าง เช่น สับปะรด แดงกวา มันแกว หั่นเป็นชิ้นๆ แล้วราดด้วยน้ำแกง

ภาพที่ 43
รอยะ หรือปัสมอส

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=รอยะ+สตูล>

²⁷ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, 2533 : 148

ส่วนอาหารประเภทของหวาน ที่ชาวมุสลิมนิยมทำขึ้นตามเทศกาล หรือในชีวิตประจำวันที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวสตูล ได้แก่

1. ขนมมูตู ทำจากแป้งข้าวเจ้า โดยวิธีนำแป้งมานึ่งก่อน ตากแดดให้แห้งแล้ว ร่อนด้วยตะแกรง นำมาใส่ในถ้วยตะไลตามขนาดที่ต้องการ โดยใส่แป้งลงไป ในถ้วยประมาณครึ่งถ้วย ก่อนจะกดแป้งให้แน่น แล้วนำน้ำตาลทรายแดงใส่ลงไป เพื่อทำเป็นไส้ นำแป้งอีกส่วนหนึ่งกดทับลงไป ให้เสมopakถ้วย แล้วนำไปคว่ำในภาชนะที่รองด้วยใบตอง เพื่อนึ่งให้สุกอีกครั้ง ขนมมูตูอาจรับประทานได้เลย หรือคลุกกับมะพร้าวขูด เกือบจะทำให้รสชาติอร่อยยิ่งขึ้น²⁸

2. ขนมลอป๊ะ ประงจากข้าวเหนียว โดยใช้ข้าวเหนียวแช่น้ำปูนในประมาณ ครึ่งชั่วโมง ยกให้สะเด็ดน้ำ นำใบเตยหอมมาโขลกให้ละเอียดคั้นน้ำออกให้ได้ปริมาณพอสมควรเพื่อจะนำไปผัดกับแป้งข้าวเหนียวที่สะเด็ดน้ำดีแล้ว นำข้าวเหนียวไปห่อใบตอง ให้ห่อยาวพอสมควร ใช้เชือกมัดหัวท้าย แล้วนำไปนึ่ง รับประทานกับมะพร้าวขูด ราคาน้ำตาลอ้อย หรือน้ำตาลเคี้ยว

3. ขนมโรตีกาพาย ขนมที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสตูลประงจากจากแป้งสาลี น้ำตาล และเกลือ ลักษณะเป็นแผ่นที่เหล็มเล็กๆ บางขนาดเท่าที่ต้องการ ใช้อบในเตาจนสุกมีสีเหลืองอ่อน รับประทานกับน้ำชา หรือกาแฟ

ภาพที่ 44

โรตีกาพาย

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=โรตีกาพายสตูล>

4. ขนมมูตะ หรือขนมดอกคำเจียก ประงจากแป้งข้าวเหนียว เกลือ มะพร้าวขูด น้ำตาล ลักษณะเป็นแผ่นบางๆ และมีส่วนเป็นไส้ของขนม ขนมมูตะถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดสตูล

5. ขนมแป้งกั๋ง ประงจากแป้งข้าวเจ้า กวนกับน้ำกะทิผสมเกลือ แล้วนำไปอบในตู้อบให้ขนมสุกทั่วแล้วนำมาตัดเป็นชิ้นเล็กๆ รับประทานได้

²⁸ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล, 2533 : 148 - 149

ปัจจุบันอาหาร ถือเป็นที่ยินยอมของชาวสตูลคือ ข้าวมันชาอูติ ข้าวหมก ฮัมมัสดังที่ นัฏกร บุญมาเลิศ²⁹ ได้กล่าวว่า ชาวอาหรับ - เปอร์เซียได้เดินเรือเข้ามาค้าขาย และตั้งหลักแหล่งอยู่ทางใต้ สำหรับอาหารของมุสลิมเชื้อสายอาหรับ-เปอร์เซียนั้น นับว่ามีความโดดเด่นแทบจะเรียกได้ว่าเป็นแม่แบบของอาหารที่มุสลิมนิยมรับประทานเลยทีเดียว อาหารทุกประเภทจะมีเครื่องเทศเป็นหัวใจสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ยี่ห่วย ลูกผักชี ฯลฯ อาหารอาหรับ เปอร์เซียที่แพร่หลาย และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักก็ ได้แก่ ข้าวหมก ข้าวมะเขือเทศ อาจาเทศ กะباب แกงกุ่มหมา หรือแกงกุ่มซีฮ์ ซึ่งสมัยก่อนชาวสตูลได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทางด้านอาหารอาหรับ โดยทางอ้อมจากจังหวัดเพื่อนบ้าน ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาสแต่ปัจจุบันวัฒนธรรมดังกล่าวนั้นชาวสตูลได้รับโดยตรงกล่าวคือ ชาวสตูลได้ศึกษาต่อประเทศอาหรับ และประกอบพิธีฮัจญ์แล้วนำวัฒนธรรมเหล่านี้เผยแพร่สู่ถิ่นของตนดังปรากฏเห็นจนทุกวันนี้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

²⁹ นัฏกร บุญมาเลิศ, 2546 : 7

บทที่ 4

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อชาวมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

วัฒนธรรมอาหารเป็นวัฒนธรรม ที่มีแหล่งกำเนิดจากคาบสมุทรอาหรับ ภายใต้สภาพภูมิอากาศที่เป็นทะเลทราย ร้อน และแห้งแล้ง ดังนั้นการที่วัฒนธรรมอาหารจะมีอิทธิพลต่อสังคมอื่นจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะกับสังคมมลายูที่อาศัยอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามเมื่อศาสนาอิสลามได้ถูกนำมาเผยแพร่ในสังคมมลายูวัฒนธรรมอาหาร ซึ่งมาพร้อมกับศาสนาอิสลามจึงได้ถูกยอมรับจากชาวมลายู โดยวัฒนธรรมอาหารค่อยๆถูกนำมาผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เด่นชัด ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านภาษา จากนั้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 17¹ เป็นต้นมา ชาวมลายูจากจังหวัดสตูลบางคนได้ไปศึกษาหาความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามที่ต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ และปากีสถาน² ซึ่งผู้ศึกษาต้องใช้เวลานานหลายปีจึงมีเวลามากพอที่จะซึมซับเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นเอาไว้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านภาษา ทางด้านการแต่งกาย และทางด้านอาหาร เมื่อบุคคลเหล่านี้กลับสู่สังคมของตนเองก็นำวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาด้วย ซึ่งเป็นจุดเริ่มการแพร่กระจายวัฒนธรรมอาหารสู่สังคมมลายู ในจังหวัดสตูล สำหรับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารที่มีต่อสังคมมลายูในจังหวัดสตูลมีดังต่อไปนี้

4.1 วัฒนธรรมทางด้านภาษา

4.1.1 อักษรอาหรับ

ก่อนศาสนาอิสลามจะถูกเผยแพร่ ภาษามลายูได้รับอิทธิพลจากภาษาสันสกฤต และภาษาชวาโกโน ตามความเห็นของวินสเต็ด (R.O. Winstedt, 1961 : 139) กล่าวถึงภาษาในสมัยนั้นว่า ภาษามลายูได้อักษรกรีก และเทวนาครี เป็นตัวเขียน แต่หลังจากที่ศาสนาอิสลาม ถูกเผยแพร่ภาษาอาหรับ ในฐานะที่เป็นภาษาแห่งคำสอนของศาสนาอิสลาม ก็เริ่มเข้ามา มีบทบาทแทนที่ภาษาสันสกฤต ในหมู่ชาวมลายู จากนั้นอักษรอาหรับ ก็ได้ถูกนำมาใช้เป็นตัวเขียนในภาษามลายู โดย เรียกว่า อักษรยาวิ คำว่า ยาวิเป็นคำที่มาจาก ยว ทวีป หมายถึง เกาะข้าวเดียว ตามความเห็นของยวาระลาต เนห์รู (2537 : 386) ส่วนความหมายที่สองนั้นคำว่า ยาวิ เป็นคำที่ชาวอาหรับ ใช้เรียกผู้คนที่อาศัยอยู่ในเกาะสุมาตราที่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายู³

อักษรอาหรับ ถูกประดิษฐ์ขึ้น เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงในภาษาอาหรับ ดังนั้นในการนำอักษรดังกล่าวมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง ในภาษาอื่น อย่างเช่น เปอร์เซีย อูรดู ตุรกี อาเซอร์ไบจาน และมลายูจึงไม่สามารถแทนเสียงที่มีอยู่ได้ทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ผู้ประดิษฐ์อักษร

¹ มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, 2551:174

² รวมเรื่องเมืองสตูลที่ระลึกครบรอบ 150 ปี, 2533 : 52

³ มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ 2551: 174- 175

จึงต้องมีการดัดแปลงอักษรอาหรับเพิ่ม เพื่อแทนเสียงที่ขาดหายไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การดัดแปลงอักษรในแต่ละภาษาได้ใช้วิธีการเดียวกัน คือ การเพิ่มจำนวนจุดหรือขีดอย่างเช่น ج ถูกดัดแปลงมาจาก ج และ ڤ ดัดแปลงจาก ڤ เป็นต้น สันนิษฐานว่า ชาวเปอร์เซีย เป็นผู้ดัดแปลงเป็นภาษาแรก จากนั้นภาษาอื่น ก็ได้ยึดแนวทางเดียวกันนี้ ไปประยุกต์ใช้กับภาษาของตน สำหรับภาษามลายูได้ใช้วิธีการสองแบบ คือ

1. ยืมอักษรเปอร์เซีย ที่มีเสียงเหมือนกับภาษามลายู
2. ดัดแปลงอักษรใหม่ โดยการเพิ่มจุด (ดูตารางที่ 9)

เอสเอ็ม นาภิ อัลออตตัส (S. M. Naquib al-Attas, 1969 : 27) ได้กล่าวว่า คนมลายูได้คิดค้นอักษรใหม่ขึ้นมาอีก 5 อักษร คือ ڤ ج ڤ ڤ ڤ ส่วนฮัมดาน अबดุลเราะห์มาน (Hamdan Abdul Rahman, 1999 : 4) มีความคิดเห็นว่า อักษร ڤ ڤ ڤ นั้นยืมมาจากเปอร์เซีย ส่วน ڤ คนมลายูเป็นผู้คิดค้นขึ้นมาใหม่ แต่จากการศึกษาพบว่าอักษร ج และ ڤ เป็นอักษรที่ยืมมาจากอักษรเปอร์เซีย เนื่องจากเป็นเสียงเดียวกับที่มีในภาษามลายูส่วนอักษร ڤ กับ ڤ เป็นอักษรที่คนมลายูดัดแปลงมาจากอักษรอาหรับ โดยการเพิ่มจุด กล่าวคือ ڤ ดัดแปลงมาจาก ڤ และ ڤ ดัดแปลงมาจาก ڤ ซึ่งวิธีการนี้ยังพบในภาษาอื่นๆ ที่ใช้อักษรอาหรับเป็นตัวเขียน อาทิ ภาษาอูรดูอาเซอร์ไบจาน ตุรกีเคิร์ด หรือแม้แต่ภาษาเซียวเอ้อจิง (Xiaoérjīng) และอุยกูร์ (Uighur) ในตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของโอมาร์อ่าวัง (Omar Awang, 1978 : 3)

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบอักษรยาวีกับอักษรอาหรับ และเปอร์เซีย

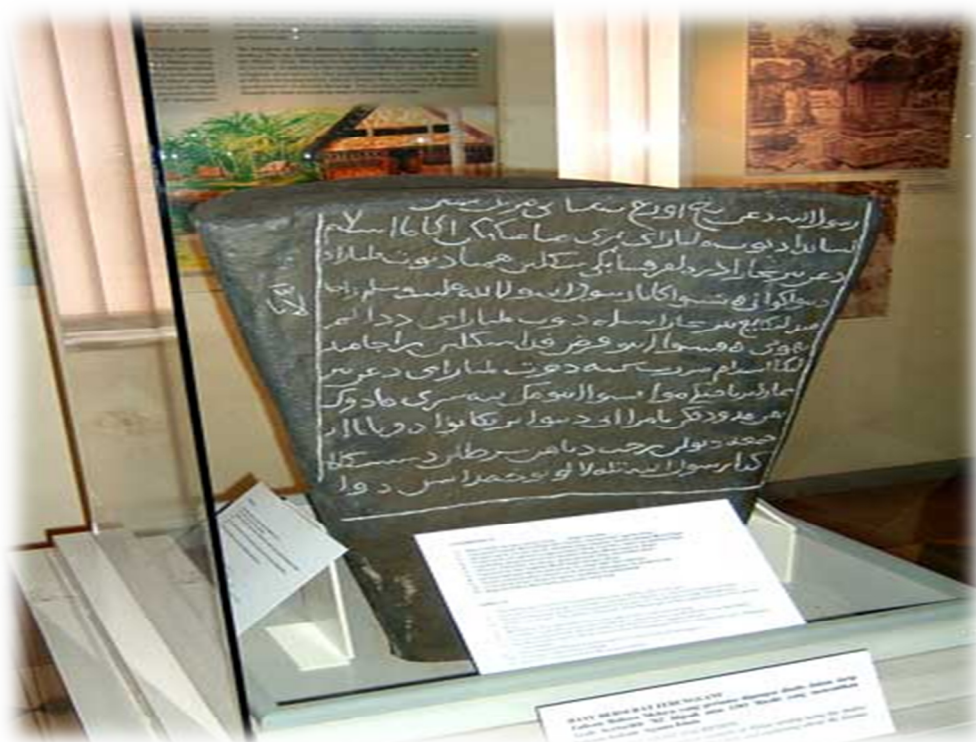
ลำดับ	อักษรยาวี	ชื่ออักษร	อักษรเปอร์เซีย	อักษรอาหรับ
1		Alif	ا	ا
2		Ba	ب	ب
	-	-		-
3		Ta	ت	ت
4		Tha	ث	ث
5		Jim	ج	ج
6		ha	ح	ح
7		Kha	خ	خ

8		Ca		-
9		Dal	د	د
10	د	Dhal	ذ	ذ
11	ذ	Ra	ر	ر
12	ز	Zai	ز	ز
	-	-		-
13	س	Sin	س	س
14	ش	Shin	ش	ش
15	ص	Sad	ص	ص
16	ض	Dad	ض	ض
17	ط	Ta	ط	ط
18	ظ	Za	ظ	ظ
19	ع	'ain	ع	ع
20	غ	Ghain	غ	غ
21	غ	Nga	-	-
22	ف	Pa	ف	ف
23	ق	Qaf	ق	ق
24	ك	Kaf	ك	ك
25	ك	ga		
26	ل	Lam	ل	ل
27	م	Min	م	م
28	ن	Nun	ن	ن
29	و	Wau	و	و
30	ه	Ha	ه	ه
31	لا	Lam-alif	-	-
32	ء	hamzah	-	ء

อักษรยาวี เป็นอักษรที่ถูกดัดแปลงมาจากอักษรภาษาอาหรับ ในช่วงแรกของการเผยแพร่ศาสนาอิสลามสู่สังคมมลายู แม้ว่าจะยังไม่สามารถหาข้อสรุปของการกำเนิดอิสลามได้นั้น แต่ก็เป็นไปได้ว่า อิสลามถูกเผยแพร่ครั้งแรกในปีฮิจเราะฮ์ที่ 440 ซึ่งตรงกับ คริสต์ศักราช 1104 อย่างไรก็ตาม ในส่วนของอักษรยาวีนั้น เชื่อว่าถูกนำมาใช้ในภาษามลายูหลังปีฮิจเราะฮ์ ที่ 700 หรือประมาณศตวรรษที่ 14 ทั้งนี้ อาศัยหลักฐานจากจารึกตรังกานู ที่ระบุว่าจารึก เมื่อคริสต์ศักราช 1303 โดยจากจารึกสังเกตเห็นว่า อักษรที่ใช้เขียน ยังไม่มีการเติมจุดแต่ประการใด ซึ่งเหมือนกับระบบการเขียนในภาษาอาหรับยุคแรก ๆ หลังจากศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา (อ้างใน มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ 2551 : 177) ระบบการเขียนอักษรยาวี ก็ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนกลายมาเป็นระบบการเขียน ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

ภาพที่ 45

จารึกตรังกานู เขียนเมื่อ พ.ศ. 1846 เป็นการเขียนด้วยอักษรยาวีที่เก่าที่สุด

ที่มา : <http://www.wikiwand.com/th/อักษรยาวี>

4.1.2 คำยืม

ในด้านคำศัพท์ คำหลายคำในภาษามลายูถูกแทนที่ด้วย ภาษาอาหรับ และ ภาษาเปอร์เซีย เนื่องจากภาษาอาหรับ เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ ทางด้านศาสนา และองค์ความรู้ ด้านอื่นๆ ที่สำคัญ ในภูมิภาคมลายูในยุคอิสลามนั้น คำศัพท์เฉพาะด้าน ในสาขาวิชาต่างๆ ได้ถูกบัญญัติ และเขียนในภาษามลายู เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านคำศัพท์อย่างรวดเร็ว ด้วย

การยืมคำศัพท์ในสาขาวิชาต่างๆ มาจากภาษาอาหรับ อาทิ วิชาอัลกรุอัน วิชาอัลหะดีษ วิชาภาษาอาหรับ วิชาอัลอะกีดะฮฺ วิชาอัลฟิฮฺ วิชาฮัตตารีค และวิชาอัลอัคลาค⁴

ในช่วงเวลาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13⁵ เป็นต้นมา คำศัพท์ภาษาอาหรับหลายคำ ถูกยืมใช้ในภาษามลายู โดยมีการปรับเปลี่ยนเสียง เพื่อให้เข้ากับเสียง ในภาษามลายู จากการศึกษา คำยืมภาษาอาหรับ ในภาษามลายูถิ่นสตูลพบว่า ภาษาอาหรับหลากหลายคำถูกยืมใช้ ได้แก่ การตั้งชื่อสถาบันโรงเรียนเอกชน มัสยิด สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล⁶ ซึ่งผู้ใช้มักไม่ทราบว่าคำเหล่านั้น ถูกยืมมาจากภาษาอาหรับ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ศึกษาภาษาอาหรับ เนื่องจากคำศัพท์ได้ถูกปรับเสียง ให้เข้ากับระบบเสียง ในภาษาถิ่นสตูล และเป็นภาษาที่ผู้คนใช้ต่อๆ กันมาโดยกระบวนการยืมคำ เริ่มจากการสอนศาสนาตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาอาหรับ และวิชาการศาสนาเป็นอย่างดี เมื่อทำการสอนก็ใช้วิธีการกล่าวถึง ตัวบทที่เป็นภาษาอาหรับแล้ว อธิบายด้วยภาษามลายูถิ่น และภาษาไทย⁷ เมื่อกระบวนการนี้ เกิดขึ้นซ้ำๆ ทำให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์แล้ว นำมาใช้เวลาต่อมา จากนั้นผู้เรียนก็จะนำคำเหล่านั้น ไปใช้ในวงกว้างต่อไป ดังกลุ่มคำในตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 2

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม และข้อบัญญัติต่าง ๆ

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อายุล	أجل	เวลาตายที่พระเจ้าลิขิตไว้
อาคีเราะฮฺ	آخرة	ภพหน้า
อีมาน	إيمان	ความศรัทธา
บรักัต	بركة	สิริมงคล
บิตอะฮฺ	بدعة	อุตริ
บาฎูล	باطل	การปฏิบัติศาสนากินเป็นโมฆะ
ตักลีด	تقليد	เลียนแบบ หรือตามแบบผู้อื่น
เตาเฮด	توحيد	เอกภาพ
เตาบัต	توبة	ขออภัยโทษต่อพระเจ้า

⁴ สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. 2016. สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2558.

⁵ มุหัมมัดมันซูร หมดเร้าะ. 2551: 78

⁶ มุฮัมมัดอิรซาด ไบกาเด็ม, สัมภาษณ์วันที่ 22 มกราคม 2558

⁷ อรุณ อุมัจ, สัมภาษณ์ 9 สิงหาคม 2558

ตักวา	تقوى	ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์
ฮายี	حج	ประกอบพิธีฮัจญ์
ซีเกรา	ذكر	กล่าวสรรเสริญ
เราะฮ์มะต	رحمة	สรรพสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
ซาฟาอ์ต	شفاعة	ความช่วยเหลือจากศาสดา
ซาฮาตะฮ์	شهادة	กล่าวปฏิญาณ
ซารีอะฮ์	شريعة	บัญญัติศาสนา
ซาร์ฎ	شرط	เงื่อนไข
เซาะ	صح	ถูกต้องตามหลักศาสนา
อามัล	عمل	การปฏิบัติศาสนกิจ
อาร์ช	عرش	บัลลังก์ของพระเจ้า
อากีตะฮ์	عقيدة	หลักการศรัทธา
ฆอบ	غيب	สิ่งเร้นลับ
ฟัรฎุ	فرض	ศาสนกิจภาคบังคับ
มัซฮับ	مذهب	นิกายในศาสนา
มักโรฮ์	مكروه	สิ่งในควรละเว้น
มูรตัด	مرتد	ออกนอกศาสนา
วะฮียู	وحي	วิวรณ์จากพระเจ้า
วุญุด	وجود	การมี
วาญิบ	واجب	สิ่งที่ต้องทำในทางศาสนา
วุฎูอ์	وضوء	อาบน้ำละหมาด

ตารางที่ 3
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับอุทาน

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อัลลอฮ์ ฮูอักบับ !	الله أكبر !	อัลลอฮ์ผู้ทรงเกรียงไกล
อัสซตะอ์ฟิรุลลอฮ์ !	أستغفر الله !	ฉันขอภัยโทษต่ออัลลอฮ์

อินลิลละฮฺ ฮีวาอินนา อี้ลัยฮีรอयी ฮูน !	إنا لله وإنا إليه راجعون !	แท้จริงพวกเราเป็นกรรมสิทธิ์ ของอัลลอฮฺ และแท้จริงพวกเรา ต้องกลับคืนสู่พระองค์
อัลฮัมดุลิลละฮฺ !	الحمد لله !	การสรรเสริญเป็นสิทธิ ของอัลลอฮฺ
สุบฮานัลลอฮฺ !	سبحان الله !	มหาบริสุทธิ์พระเจ้าสากลโลก
ลา อี้ลาฮา อิลลัลลอฮฺ !	لا إله إلا الله !	ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจาก พระองค์
มาฮาอัลลอฮฺ !	ما شاء الله !	รู้สึกยินดีในสิ่งต่างๆ ซึ่งแปลว่า พระประสงค์ของอัลลอฮฺ
วานาอูสูบิลละ ฮีมินสาลิก !	ونعوذ بالله من ذلك !	ขอพระองค์ให้หลุดพ้นจากเรื่อง เลวร้าย

ตารางที่ 4

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับชื่อเฉพาะ และชื่อสถานที่

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อิบรอเฮม	ابراهيم	ชื่ออิบรอฮิม
ดีอะเรฮฺ	ادريس	ชื่ออิติริส
อิสมาแอน	اسماعيل	ชื่ออิสมาอิล
บัยตุลเลาะฮฺ	بيت الله	วิหาร
ยีน	جنّ	ปีศาจ, ญิน
คอดีเยาะ	خديجة	ชื่อเคาะห์ดีเยาะ
ดาวูด	داود	ชื่อดาวูด
ซัยโตน	زيتون	ชื่อสำหรับผู้หญิง, มะกอก
ไซนัับ	زينب	ชื่อซัยนัับ
อับดุลรอมาน	عبد الرحمن	บ่าวของอัลลอฮฺผู้ทรงกรุณา
ฟาเลสตี้น	فلسطين	ปาเลสไตน์
กูโบร์	قبور	สุสาน
กีบาช	كباش	แกะ
มัยดาน	ميدان	สนาม

มักดับ	مكتب	สำนักงาน
มัสญิด	مسجد	มัสญิด

ตารางที่ 5
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับการศึกษา

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อียาชะฮย	إجازة	มอบใบประกาศนียบัตร
باب	باب	บท, เรื่อง, บรรพ
ตาแระ	تاريخ	ประวัติ, วิชาประวัติศาสตร์
ตัจวีด	تجويد	วิชาว่าด้วยการอ่านอัลกุรอาน
ตะรีฟ	تعريف	คำจำกัดความ
ตัฟสีร	تفسير	การอธิบายอัลกุรอาน
ฮาเดอ	حديث	วิชาอัลหะดีษ
ฮาแป	حفظ	ท่องจำ
ฮีกายะฮ	حكاية	พงศาวดาร, ตำนาน
คอตัม	ختم	จบจากการเรียนอัลกุรอาน
ร็วายะฮ	رواية	เรื่องราวที่เล่าสู่กันมา, นิยาย
แชเอะ	شعر	ร้อยโคลง
ซอรอฟ	صرف	วิชาอักษรวิธี
อากีตะฮ	عقيدة	วิชาหลักการศรัทธา
เอลมุ	علم	ความรู้, วิชาความรู้
ฟารอิด	فرائض	วิชาว่าด้วยการแบ่งมรดก
แปเกะฮ	فقه	วิชาหลักกฎหมายอิสลาม
กรูอาน	قرآن	วิชาอัลกุรอาน
กึตาบ	كتاب	ตำราศาสนา
นาฮู	نحو	วิชาไวยากรณ์อาหรับ

ตารางที่ 6
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับ ชื่อวันเดือนปี เวลา และการคำนวณ

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อิสแนน	الإثنين	วันจันทร์
อาฮะ	الأحد	วันอาทิตย์
ราบู	الأربعاء	วันพุธ
ชือบาชอ	الثلاثاء	วันจันทร์
ยุมอะ	الجمعة	วันศุกร์
คอมียู	الخميس	วันพฤหัสบดี
สะตุ	السبت	วันเสาร์
มุฮารอม	محرم	เดือนแรกของปฏิทินอาหรับ
สอพะ	صفر	เดือนที่สองของปฏิทินอาหรับ
รอปีอุลเอาวัล	ربيع الأول	เดือนที่สามของปฏิทินอาหรับ
รอปีอุลอาคีร์	ربيع الآخر	เดือนที่สี่ของปฏิทินอาหรับ
ยามาดิลเอาวัล	جمادى الأول	เดือนที่ห้าของปฏิทินอาหรับ
ยามาดิลอาคีร์	جمادى الآخر	เดือนที่หกของปฏิทินอาหรับ
รือยั๊บ	رجب	เดือนที่เจ็ดของปฏิทินอาหรับ
ชะบาน	شعبان	เดือนที่แปดของปฏิทินอาหรับ
รอมาดอน	رمضان	เดือนที่เก้าของปฏิทินอาหรับ
เซาวาน	شوال	เดือนที่สิบของปฏิทินอาหรับ
ซุลแก๊ะตะฮฺ	ذو القعدة	เดือนที่สิบเอ็ดของปฏิทินอาหรับ
ซุลฮิจญะฮฺ	ذو الحجة	เดือนที่สิบสองของปฏิทินอาหรับ
อาเคร	أخير	สาย, สุดท้าย
อาแซ	أزل	แรกเริ่มเดิมที, บรรพกาล
อะวัล	أول	ต้น, เดิมที
บากี้	باقي	แบ่ง, จำนวนที่เหลือ
ยัตวาล	جدول	ตาราง, กำหนดการ

ซามัน	زمان	สมัย
อุมร	عمر	อายุ, ระยะเวลา
วักตู	وقت	เวลา, สมัย
อิจเราะฮฺ	هجرة	ศักราชอิสลาม

ตารางที่ 7

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับสังคม เครือญาติ และฐานะ

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อาดับ	أدب	มารยาท
อัคลาก	أخلاق	จริยธรรม
อะฮฺลี	أهل	นัก, ผู้เชี่ยวชาญ, สมาชิก
ยี้ราน	جيران	เพื่อนบ้าน
คอลี	خالي	ลุง, อา
ซูรีญะ	ذرية	ทายาท
อาอิบ	عيب	อับอาย, นาละอาย
อาวาม	عوام	สามัญชน
ปาเกร	فقير	คนยากไร้
โกม	قوم	กลุ่ม, พวก
มะรุฟ	معروف	มีชื่อเสียง, ความดี
มารูเวาะฮฺ	مروءة	ศักดิ์ศรี, เกียรติ
มิสเกน	مسكين	คนยากจน
มัชโฮะ	مشهور	มีชื่อเสียง, โด่งดัง
นาปาเกาะฮฺ	نفقة	ค่าเลี้ยงดู
นีเกาะฮฺ	نكاح	แต่งงาน
วอแระฮฺ	وارث	ญาติพี่น้อง

ตารางที่ 8
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อาละ	آلة	เครื่องมือ, อุปกรณ์
คอยมะฮฺ	خيمة	เต็นท์
ดาวะ	دواة	หมึก
รีแฮ	رحال	ที่วางอัลกุรอาน
ซื่อแบะฮฺ	سبحة	ลูกประคำ
อาลามะ	علامة	เครื่องหมาย
กาลัม	قلم	ดินสอ
กือซี	كرسي	เก้าอี้
โละฮฺ	لوح	กระดานชนวน
บาตุ่มรัมมะ	مرمر	หินอ่อน
มาโฮะ	مهور	ตราประทับ
ฮาวาอฺ	هواء	อากาศ

ตารางที่ 9
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับการเมือง และการปกครอง

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อามาน	أمان	สันติสุข
ตัดเบ	تدبير	ปกครอง, บริหาร
ญีฮาด	جهاد	การต่อสู้ในหนทางศาสนา
กอลีเฟะฮฺ	خليفة	เจ้าผู้ครองนคร, กาลิบ
ดาอีเฆาะ	دائرة	อำเภอ
เตาละฮฺ	دولة	รัฐโรจน์, ราชวงศ์
ระยัต	رعية	ราษฎร
ซุลตอน	سلطان	สุลต่าน
อาเด	عادل	ยุติธรรม

มูเกม	مقيم	หมู่บ้าน
วอเก	وكيل	ผู้แทน
วีลายะฮ	ولاية	จังหวัด, รัฐ, มลรัฐ

ตารางที่ 10
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับสำนวน คำพูด

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
บาลาเฆาะฮ	بلاغة	วาทศิลป์
รอบบี	ربي	พระเจ้าของข้า
ฟาแซะฮ	فصيح	พูดคล่อง
กาลีเฆาะฮ	كلمة	คำ, วลี, ประโยค
ลีละ, ลีลเฆาะฮ	الله	ด้วยพระเจ้า
ลูเอะฮ	لغة	ภาษาถิ่น
ลาฟา	لفظ	กล่าวคำ
มีซาล	مثال	สมมุติ, ตัวอย่าง
วาเลา	ولو	ถึงแม้ว่า, แมกระนั้น
ยะนี	يعني	คือว่า

ตารางที่ 11
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม และศาลยุติธรรม

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
ฮาเกม	حاكم	ผู้พิพากศาล
ฮุกม	حكم	คำพิพากษา
ตะฮวา	دعوى	เรียกร้อง, อ้าง
ฟัตวา	فتوى	คำวินิจฉัยชี้ขาด
กอดี	قاضي	ผู้พิพากษา
มะฮกามะฮ	محكمة	ศาล
วาซียะ	وصية	พินัยกรรม, คำสั่งเสีย

ตารางที่ 12
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับร่างกาย และลักษณะนิสัย

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อามานะฮ	أمانة	ความน่าเชื่อถือ
บาดาน	بدن	ร่างกาย, หน่วยงาน
ญาชะ	جسد	ร่างกาย
ฮัลกุม	حلقوم	ลูกกระเดือก
ฮาญะ	حياة	ชีวิต
โระฮ	روح	วิญญาณ
ซีพะ	صفة	ลักษณะ
ดอแอะฮ	ضعيف	อ่อนแอ
กูวะ	قوة	แข็งแรง
มาญีฮูน	مجنون	บ้า, เจ้าอารมณ์
นาพะฮ	نفس	ลมหายใจ
วาญะ	وجه	หน้า
แฮบะ	هيبة	มีภูมิสง่า

ตารางที่ 13
ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับสุขภาพ และการแพทย์

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
วอเซ	بواسير	โรคริดสีดวงทวาร
กอซียะ	خاصية	สรรพคุณ
แซฮะ	صحة	สุขภาพสมบูรณ์
ตอฮูน	طاعون	อหิวาตกโรค
มะฮูน	معجون	ยาแผนโบราณ
มูฮอระ	مضرة	ลูกลาม

ตารางที่ 14

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
บายู โต้ะ	ثوب	เสื้อคลุมยาว
ยูเบาะฮ	جبة	เสื้อคลุม, เสื้อครุย
ฮีญาบ	حجاب	ผ้าคลุมผมของสตรีมุสลิม
ดูวาเราะฮ	دوارة	ผ้าคลุมสตรีมุสลิม
ซีอริอบาน	سريال	ผ้าขาวที่ใช้โพกหัวของชายมุสลิม
ซีอิลัวะฮ	سروال	กางเกง
แอกอ	عقال	เสวียนคาดศีรษะ
กือปีเยาะฮ	كوفية ، قفية	หมวกขาวของชายชาวมุสลิม

ตารางที่ 15

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การค้า

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
รีบอ	ربا	ดอกเบี้ย
อาเซล	حاصل	ภาษี
ซีอแรกะ	شركة	บริษัท, ห้างหุ้นส่วน

ตารางที่ 16

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับอาหาร และผลไม้

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
บูเวาะฮ นานะฮ	أناناس	ลูกสับปะรด
บูเวาะฮ ตอเฟาะฮ	تفاح	ลูกแอปเปิล
บูเวาะฮ ตามะ	تمر	อินทผลัม
บูเวาะฮ ไชตุน	زيتون	ลูกมะกอก
อาซุร้อ	عاشوراء	ชื่อขนมหวานมักทำในช่วงเดือนแรกของปีอิสลาม

บุเวาะห์ กุลดี	الخلد شجرة	ผลไม้ที่นบืออตำกลินเข้าไป
----------------	------------	---------------------------

ตารางที่ 17

ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับประเพณีและการละเล่น

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
ดีเก	ذكر	การขับร้องหมู, ลีเก
อาดะ	عادة	ประเพณี, ธรรมเนียม
อีดีลอัดฮา	عيد الأضحى	วันตรุษหลังจากประกอบพิธีฮัจญ์
อีดีลฟิตรี	عيد الفطر	วันตรุษหลังจากการถือศีลอด
เมาะโละ	مولود	เมาลิด
นาเซะ	نشيد	การขับร้องประสานเสียง

ตารางที่ 18

ตัวอย่างคำอื่นๆ

ภาษามลายูถิ่น	ภาษาอาหรับ	ความหมาย
อาซซ	أساس	ฐาน
ยือแนฮ	جنس	ชนิด
ฮา	حال	เรื่อง, เรื่องราว
คอบะ	خبر	ข่าวคราว
คูชูช	خصوص	เฉพาะ
ซื่อปะ	سبب	เพราะ, สาเหตุ
ซอแะฮ	صحيح	แน่ชัด
มะนอ, มะนา	معنى	ความหมาย
มาซาอาเลาะฮ	مسألة	ปัญหา, ประเด็น
มุชตาเฮ	مستحيل	เป็นไปได้
มังกือฮุ	مقصود	จุดประสงค์
มุเกิน	ممکن	เป็นไปได้

วัฒนธรรมทางด้านภาษาอาหรับที่ปรากฏอยู่ในสังคมมลายูสตูล ทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนไปพอสมควร โดยคำภาษาอาหรับจะถูกยืมมาใช้ในการตั้งชื่อมัสยิด สถานศึกษาโรงเรียนเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล⁸

4.2 วัฒนธรรมทางการแต่งกาย

การแต่งกายของชาวอำเภอเมืองสตูล ก่อนได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอาหรับนั้น ก็เหมือนกับชุมชนอื่นในจังหวัดสตูล สำหรับผู้ชายมลายูสตูลทั่วไป นิยมแต่งกายนุ่งโจง หรือที่เรียกว่า “ปาแลกัต” “ปาเล็กัต” (Palekat) เสื้อที่สวมอาจใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาว หรือเสื้อแขนกระบอกตัดด้วยผ้าแพรหน้าอกผ่าลงมาประมาณกลางอก เรียกว่าเสื้อ “ตะโละบลางา” โปกผ้าลักษณะกลมสีขาว หรือหมวกของเกาะ (Songkok) สีดำ

ผู้ชายมลายูสตูลที่มีเชื้อสายเจ้า หรือฐานะดีจะสวมกางเกงขาบานที่ตัดด้วยผ้าแพรหรือผ้าเนื้อนุ่มอย่างดี เวลานุ่งใช้พับทบพันไว้บางครั้งผู้แต่งอาจเห็นบริขไ้ด้วย เสื้อใช้แบบเสื้อตะโละบลางา สวมหมวกของเกาะที่สีเข้ากับชุดในงานมงคลจะใช้ผ้าพันโปกศีรษะแทนหมวก การพันผ้าโปกศีรษะจะแตกต่างกัน ตามชั้นตระกูล เรียกผ้านี้ว่า “ตะงูโละ” ซึ่งการแต่งกายในลักษณะนี้ ปัจจุบันยังเห็นได้ ในสังคมอินโดนีเซีย และมาเลเซีย⁹ นอกจากนี้ ยังมีภาพวาดขบวนเสด็จประพาสของราชินีฮิยาเป็นรูปชายแต่งกายโดยใช้ผ้าโปกศีรษะ ซึ่งในสมัยนั้นอาจจะยังไม่นิยมสวมหมวกกปิเยาะห์ ในขณะที่เดียวกันจากภาพถ่ายเจ้าเมืองของ 7 หัวเมือง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (อ้างในหม่อมมัตม้นชูร หมัดเราะ, 2551: 191) สะท้อนให้เห็นการใช้หมวกรูปทรงต่างๆ แล้วก็เริ่มมีการสวมหมวกของเกาะ

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นชนชั้นปกครอง และข้าราชการ นิยมใช้ผ้าโปกศีรษะเมื่อแต่งกายด้วยชุดท้องถิ่น และชุดเครื่องแบบข้าราชการ จนกระทั่ง สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มมีการแต่งกายด้วยชุดสากลนิยม และชุดข้าราชการ มักใช้หมวกของเกาะ ซึ่งทำด้วย ผ้ากำมะหยี่สีดำ ส่วนประชาชนสวมเสื้อตะโละบลางา นุ่งโจง และโปกศีรษะ หรือสวมหมวกของเกาะ โดยนิยมสวมใส่ในเวลาประกอบพิธีทางศาสนา เช่น ละหมาด และงานเทศกาล เช่น วันอิดิลฟิตรี วันอิดิลอฎฮา เป็นต้น ต่อมากระแสความนิยมลดลง เนื่องจากหมวกกปิเยาะห์ เริ่มแพร่หลายมากขึ้น เดิมที่หมวกกปิเยาะห์นิยมสวมใส่ในกลุ่มโต๊ะครู กลุ่มอุstad และกลุ่มนักตะอวะฮ์¹⁰ หลังจากนั้นค่อยๆ ขยายสู่บุคคลทั่วไป

⁸ ดูภาพผนวกที่ 3,4

⁹ สัมภาษณ์อำมิม มินยามิน 5 มีนาคม 2558

¹⁰ ครูสอนศาสนาตามปอเนาะ และนักศึกษาตามมัสยิดสตูล

4.2.1 หมวกกปิเยาะห์

หมวก Tagiya/ Taqiyah เป็นคำยืมจากภาษาอาหรับ คนไทยใช้ทับศัพท์ว่า หมวกกะปิเยาะห์¹¹ กปิเยาะห์เป็นคำที่กลายเสียงมาจากคำว่า กุฟิยะฮ ในภาษาอาหรับ ซึ่งหมายถึง เมืองกุฟะฮ ในประเทศอิรัก ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตหมวกที่ดีที่สุดในสมัยราชวงศ์อับบาซียะฮ โดยชาวเมืองดังกล่าวได้ใช้คำว่า กุฟิยะฮ ในความหมายของสิ่งที่ครอบบนศีรษะ หรือหมวกนั่นเอง และจากหลักฐานซึ่งเป็นรูปแกะสลัก ในสมัยอัสสิเรียน (อ้างอิง : มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ. 2551: 190) จะเห็นได้ว่า ชาวอาหรับนั้น มีการสวมกปิเยาะห์ และใช้เสวียนคาดศีรษะ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในปัจจุบัน

ชื่อที่ใช้สำหรับเรียกหมวกของชาวอาหรับจะมีอยู่หลายคำด้วยกัน โดยจะขึ้นอยู่กับพื้นที่ อาทิ ประเทศอิรักเรียกว่า กุฟิยะฮ ในสหรัฐอเมริกาเอมิเรตส์ เรียกว่า เกาะหฟิยะฮ ในโอมานเรียกว่ากุ่มมะฮ และในซาอุดีอาระเบียเรียกว่า กัฟิยะฮ รูปทรงของกปิเยาะห์มีหลากหลายมีการออกแบบลวดลายต่าง ปัก และฉลุ เพื่อเป็นทางระบายอากาศให้สวมใส่สบาย หมวกกปิเยาะห์ของชาวอาหรับประเทศกลุ่มอ่าวเปอร์เซีย นิยมใช้ลายโครเซตสีขาว สวมแบบแนบศีรษะ¹² สำหรับกปิเยาะห์ ในสำเนียงของมุสลิมมลายูสตูล เป็นคำที่มาจากกัฟิยะฮ ในสำเนียงของชาวซาอุดีอาระเบีย

เหตุผลในการใช้หมวกของชาวอาหรับมี 2 ประการด้วยกัน

ประการแรก ชาวอาหรับใช้กปิเยาะห์ครอบศีรษะเพื่อป้องกันความร้อน โดยเฉพาะในฤดูร้อน ความเย็นในฤดูหนาว และป้องกันฝุ่นผง โดยใช้ร่วมกับผ้าโพกศีรษะ ซึ่งเป็นเหตุผลทางสภาพอากาศ

ประการที่สอง เป็นเหตุผลทางด้านศาสนา เนื่องจากมุสลิมส่วนใหญ่นิยมสวมใส่ กปิเยาะห์ ในขณะที่ละหมาด โดยเฉพาะในกลุ่มของมุสลิมอินเดีย ปากีสถานที่ถือว่าขณะละหมาดนั้นจะต้องสวมหมวกเสมอ

หมวกกปิเยาะห์ ที่ใช้มีหลายรูปแบบด้วยกัน 1.กปิเยาะห์ที่ทำมาจาก ผ้าธรรมดาสีขาว และไม่มีการตกแต่งใดๆ 2.กปิเยาะห์ผ้าแบบหนา และมีการปักลวดลาย 3.กปิเยาะห์แบบโอมาน ซึ่งมีใช้กันมาก ในกลุ่มของชาวโอมาน ชันซีบา และแอฟริกาตะวันออก โดยกปิเยาะห์แบบผ้า จะมีส่วนประกอบ 2.ส่วนคือ ส่วนฐาน และส่วนบน หรือส่วนหัว 4.กปิเยาะห์แบบถัก ซึ่งจะมีสี และลวดลายขึ้นอยู่กับด้าย ที่ใช้ถัก และความต้องการของผู้ใช้ 5.กปิเยาะห์แบบแพชั่น เป็นหมวกที่เน้นสีสันทัน และลวดลายที่สวยงาม (อ้างอิง: มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ 2551 : 191)

การสวมหมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตูล จะปรากฏเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

¹¹ ชาคริต เกตุเรือนโรจน์, 2553 : 69

¹² _____, 2553 : 69

กลุ่มที่ 1 ผู้รู้ เช่น โต้ะครู อุस्ताส และนักตะอวะฮฺ (นักเผยแพร่ศาสนา)¹³ และผู้นำศาสนา เช่น อิหม่าม คอเตบ และบิลาล¹⁴ ซึ่งในมุมมองของผู้รู้เกี่ยวกับ การสวมหมวกเป็น สัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นถึง ความแตกต่างทางด้านศาสนา

กลุ่มที่ 2 บุคคลทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะสวมประกอบศาสนกิจ เช่น ละหมาด ซึ่งให้เหตุผลว่า ประการที่หนึ่ง การละหมาดจะไม่สมบูรณ์ หากเส้นผมมาปิดหน้าผาก ในขณะเวลาสุยุด (ก้มกราบ) ดังนั้น กปิเยาะห์จึงถูกใช้สำหรับรวบผมเอาไว้ไม่ให้มาปิดหน้าผาก ประการที่สอง ความเชื่อที่ว่า สวมแล้วได้ผลบุญ เนื่องจากเป็นการแต่งกายตามสุนนะฮฺ (แบบฉบับ) ของท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ¹⁵ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอร์จันบัวแก้ว และคณะ, (2549 : 33) และความเข้าใจของชาวบ้านทั่วไปที่มักมองว่าการสวมหมวกเป็นเงื่อนไขที่ต้องกระทำเวลาละหมาด ซึ่งก็สอดคล้องกับคำกล่าวของเจ๊ะอับดุลลาห์หลังปูเต๊ะ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเฉลิมเกียรติขุนทองเพชร, (2547 : 33) ได้เขียนไว้ว่า

“...เรื่องสมายังก็ต้องใช้หมวกกูปิเยาะห์หมวกแก๊ปใช้

ไม่ได้เพราะอะไรละ? ก็ทราบไม่ถึง นี่เป็นเครื่อง

ประกอบศาสนาผู้กลับจากเมกกะใหม่ๆ...”

คำพูดดังกล่าว แสดงถึงความเข้าใจของบุคคลทั่วไป เริ่มแรกที่มีการ ใช้หมวก กปิเยาะห์ ซึ่งความเข้าใจดังกล่าว สืบทอดต่อมาจวบจนปัจจุบันว่า กปิเยาะห์เป็นเครื่องแต่งกาย ที่จำเป็นต้องสวมละหมาด หากไม่สวมอาจโดนตำหนิ (รอเซต บูเตียะ, สัมภาษณ์ 2 เมษายน 2558)

จากการศึกษา ลักษณะการแต่งกายของท่านศาสนทูต โดยรวมพบว่า ท่านมักจะสวมเสื้อคลุม และเสื้อม้าธรรมดา ซึ่งจากแนวทางดังกล่าวแสดงถึง การแต่งกายที่เกิดจากเหตุผลทางด้านภูมิอากาศเป็นหลัก เพื่อป้องกันความร้อน หรือความเย็น ต่ออากาศภายนอกมากเกินไป สำหรับอิมามะฮฺ (ผ้าโพกศีรษะ) มีขนาดพอดี สำหรับป้องกันอันตรายจากความร้อน หรือความหนาวเย็น ภายนอก และท่านจะนำปลายหนึ่งมาพันใต้คางของท่านเป็นการปิดกั้น ไม่ให้ความร้อน หรือความเย็นมากกระทบกับบริเวณต้นคอ ทำให้ผ้าโพกศีรษะแน่นหนามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาขี่อูฐ ซี่ม้า หรือลา บางครั้งท่านเคยนุ่งผ้าโสร่งที่ไม่ได้เย็บเป็นถุง เป็นลักษณะการแต่งกายของชาวอาหรับโดยทั่วไป (อ่างไน : มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, 2551: 191-192) จะเห็นได้ว่า การสวมหมวกกปิเยาะห์เป็นเพียง วัฒนธรรมการแต่งกายอย่างหนึ่งของชาวอาหรับ ซึ่งผู้วิจัยเองเห็นว่า การสวมหมวกกปิเยาะห์ เป็นประเพณีการแต่งกาย ที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติ หรือคำสอนของศาสนาอิสลามแต่อย่างใด

¹³ สัมภาษณ์ สุกรี นาคกระวัด. 28 กรกฎาคม 2558 โดยดูภาพผนวกที่ 5

¹⁴ สัมภาษณ์ อรุณ อุม่าจิ. 9 สิงหาคม 2558 โดยดูภาพผนวกที่ 6

4.2.2 ผ้าโพกศีรษะ

มีลักษณะเป็นผ้าสี่เหลี่ยมด้านเท่า มีขนาด 1.3 เมตร ใช้สำหรับคลุม หรือพันศีรษะ โดยมีรูปแบบการคลุมที่หลากหลายซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นที่ และลักษณะงานของผู้ใช้ อาทิ กลุ่มชาวประมง และช่างฝีมือ เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้นิยมคลุม โดยใช้ชายผ้าส่วนที่เหลือนั้นพันรอบศีรษะ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการทำงานที่ต้องการความคล่องตัว โดยเรียกลักษณะการพันในแบบนี้ว่า ตูร์บันด์ (Turban) หรือ สร์บัน ในภาษาไทย และภาษามลายูถิ่น สำหรับพนักงานบริษัท และบุคคลทั่วไป นิยมคลุมโดยการพับมุมผ้าเข้าหากันเป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วคลุมศีรษะ จากนั้นคาดด้วยเสวียนเชือกสีดำ ('Iqāl) ทั้งนี้ชื่อเรียกแตกต่างกัน คือ ผ้าสีขาว เรียกว่า “ฆุตเราะฮฺ” (Ghutrah) ส่วนผ้าลายขาวสลับแดง เรียกว่า “ซุม่าฆ” (Shumāgh) หรือ “หัทฏาะฮฺ” (Hattah) นอกจากลายขาวสลับแดง แล้วยังมีลายขาวสลับดำ ซึ่งนิยมใช้กันในหมู่ชาวปาเลสไตน์ จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของขบวนการปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization) และสัญลักษณ์ทางการเมืองของชาวปาเลสไตน์ นอกจากนี้ยังพบการใช้ผ้าลายดังกล่าวในกลุ่มของชาวอิรักอีกด้วย โดยสรุปการใช้ผ้าคลุม และพันศีรษะนั้นเป็นที่นิยม ในกลุ่มประเทศอาหรับแถบอ่าวเปอร์เซีย และคาบสมุทระอาหรับ (อ้างอิง: มุหัมมัด มัณซุร หมดเร้าะ. 2551: 192-193)

การโพกศีรษะนิยมกันมากในประเทศโอมาน เยเมน และบางพื้นที่ของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยจะเรียกการโพกศีรษะว่า “อิมามะฮฺ” หรือ “อิมามะฮฺ ฆะมะดานียะฮฺ”

สำหรับชาวมลายูสตูล ผ้าพันศีรษะจะเรียกว่า “ซ็ือรือบัน” มาจากคำว่า ซิรบันซึ่งชาวอาหรับใช้เรียกการโพกศีรษะแบบเปอร์เซีย สำหรับรูปแบบการพันที่คล้ายคลึงแบบชาวเยเมน สังเกตได้ว่า ชื่อที่ชาวมลายูใช้เรียกแตกต่างไปจากชาวอาหรับ ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกการโพกศีรษะว่า “อิมามะฮฺ” หรือ “อิมามะฮฺ ฆะมะดานียะฮฺ” (อ้างอิง: มุหัมมัด มัณซุร หมดเร้าะ. 2551: 193) ซึ่งสามารถพบทั่วไป ในกลุ่มผู้ที่ทำหยา (ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์) กลุ่มผู้นำศาสนา¹⁶ กลุ่มดะอวะฮฺ (นักเผยแพร่อิสลาม) และกลุ่มฮาฟิซ (นักท่องจำ)¹⁷

4.2.3 เสื้อโด้บ

Kandura/ Dishdasha/ Thobe ชุดประจำชาติอาหรับแตกต่างกัน ในกลุ่มประเทศอาหรับส่วนเหนือ “ดิชดาซา” (Dishdasha) ในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยจะเรียกว่า “กันดูร่า” (Kandura) ส่วนในซาอุดีอาระเบียเรียกว่า “โด้บ” (Thobe) เป็นชุดแต่งกายสำหรับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะ ในกลุ่มอ่าวอาระเบีย ลักษณะชุดยาว คลุมข้อเท้าผ้าด้านหน้า ความกว้างพอสำหรับสวมหัวได้ เสื้อแขนยาว นิยมใช้ผ้าสีขาวตัดเย็บ แต่การออกแบบปก และปลายแขนแตกต่าง

¹⁶ สัมภาษณ์ราชินี ฮัยยูไล๊ะ 17 เมษายน 2558, สมาน เกป็น 15 มิถุนายน 2558

¹⁷ คูภาพผนวกที่ 7, 8

กันเช่น คอกลมผ่าหน้ามีภู่ห้อย คอตั้ง ปกเข้ต ปลายแขนแบบปล่อย ปลายแขนติดกระดุมแบบเสื้อเข้ต ส่วนใหญ่นิยมสั่งตัด และใช้สีเข้ม เช่น น้ำตาล น้ำเงิน และเทา ผ้าเนื้อหนา หรือเนื้อผสมขนสัตว์ ในบางประเทศชายอาหรับจะสวมชุดนี้ทับกางเกงขายาวข้างในที่เรียกว่า Sirwal/ sarwal บางประเทศ เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จะสวมทับผ้าโสร่งลายหมากรุก หรือโสร่งสีขาว¹⁸

ชาวมุสลิมหลายชุด เรียกลูกชิ้นนี้ว่า “โด้บ” หรือ “ยูบอฮ์” ซึ่งเรียกตามสำเนียงของชาวอียิปต์เป็นเสื้อที่ผ่านประกอบพิธีฮัจญ์ นักศึกษาที่จบจากประเทศอาหรับ ผู้ที่ทำงานประเทศอาหรับ เจ้าของโรงเรียน โด๊ะครู และอุสตาส (ครูสอนศาสนาทั่วไป) ซึ่งนิยมสวมใส่ให้เข้าชุดกับหมวกกปิเยาะห์ และเชרבาน ในกลุ่มบุคคลทั่วไป นิยมสวมใส่เฉพาะวันสำคัญทางศาสนา เช่น คุฎบะฮ์ อาจสวมใส่บ้างในละหมาดวันศุกร์ และเทศกาลเนื่องในวันอีดิลฟิตรี อีดิลอัฎฮา ซึ่งสมัยก่อนในมุมมองของบุคคลทั่วไปมองว่าผู้สวมโด้บ กปิเยาะห์ และเชרבานนั้นเป็นการแต่งกายของผู้ที่อาเล็ม (ผู้รู้, เครื่องครัดศาสนา) และเป็นของคนดีเพราะชาวบ้านเชื่อว่า การแต่งกายดังกล่าว เป็นสิ่งศาสนาได้บัญญัติไว้ในอิสลาม เป็นสิ่งป้องกันจากการกระทำความชั่ว ต่อมาเมื่อกลุ่มตะวะฮ์ฮ์ดิสติก (นักเผยแพร่ศาสนา) เริ่มแพร่มากขึ้นซึ่งปรากฏได้ชัดในปัจจุบัน จากความเชื่อที่ว่า คนอาเล็ม (เครื่องครัดศาสนา) และผู้รู้เท่านั้นที่จะสวมใส่ได้กลับเปลี่ยนทัศนคติไปจนมีบางคนเอ่ยเลยว่า คนที่มีความรู้หน่อยก็สามารถสวมใส่ได้ เพราะการแต่งกายไม่ได้สามารถที่จะบ่งชี้ เพียงแค่คนที่เป็นผู้รู้หรืออาเล็ม (เครื่องครัด) แต่ทั้งมวลนั้นขึ้นอยู่กับความอีมาน (ความศรัทธา) ต่างหาก แต่ในกลุ่มผู้รู้มองว่าเป็นการแต่งตามสุนนะฮ์ (แบบฉบับ) ท่านนบีมุฮัมมัด การศรัทธาในรูปแบบอิสลาม เสริมบุคลิกภาพสัญลักษณ์ของอิสลาม หักห้ามสิ่งการกระทำที่เป็นมะซียะฮ์ (ความชั่ว) ได้รับเกียรติจากสังคม

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมอาหรับทางการแต่งกาย เช่น เสื้อโด้บ กปิเยาะห์ และเชרבาน สมัยก่อนนั้นจะสวมใส่เฉพาะแวดวงผู้รู้เท่านั้น แต่ปัจจุบันเมื่อผู้รู้มีมากขึ้น และผู้คนก็สนใจศึกษาศาสนามากขึ้น ทำให้เข้าใจว่า เป็นการแต่งกายแบบอิสลาม เป็นสุนนะฮ์ของท่านเราะฮ์ลุลสะดวกแก่การสวม ทำความสะอาด รวมถึงคนทั่วไปก็นิยมสวมใส่กัน โดยเฉพาะเทศกาล เช่น วันอีดิลฟิตรี วันอีดิลอัฎฮา และงานมัสยิด เป็นต้น จากการที่ผู้คนสวมใส่มากขึ้น ทำให้มีการวางจำหน่ายชุดแต่งกาย ในร้านค้าชุดมุสลิม ดังนั้นการแต่งกายแบบอาหรับถือว่า มีอิทธิพลต่อชาวมุสลิมหลายชุด

4.2.4 เสื้อคลุม

บิชต์ (Bisht) เป็นคำที่ ชาวอาหรับใช้กันอย่างแพร่หลาย เพื่อเรียกเสื้อคลุม คำว่า (Bisht) มาจาก (Busht) ในภาษาเปอร์เซียหมายถึง ข้างหลัง ด้านหลัง หรือสิ่งที่นำมาคลุมหลัง โดยปริยายซึ่งหมายถึง เสื้อคลุม นอกจากนี้ยังมีบางที่คนเห็นว่า คำว่า (Bisht) มาจากชื่อของเผ่าบุซต์ ในอัฟกานิสถาน เนื่องจากมีลักษณะเด่นตรงที่ชนเผ่านี้ชอบสวมเสื้อคลุม นอกจากนี้ยังมีชื่อเรียกอื่นอีก

¹⁸ ชาคริต เกตุเรือนโรจน์. 2553. 2553: 70

คือ มิซละหุ (Mishlah) ซึ่งนิยมเรียกกัน ในกลุ่มประเทศซาอุดีอาระเบีย (อ้างใน มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ, 2551 : 194) ส่วนภาษากลางเรียกว่า “อะบาอะฮฺ” (‘Abā’ah)

บิชต์ หรือมิซละหุ เป็นเสื้อคลุมยาวผ่าหน้าตลอด ตัดเย็บโดยไม่มีแขน จะใช้วิธีเปิดด้านข้างเอาไว้ สำหรับสอดมือออกเวลาสวมใส่ โดยจะสวมเข้าชุดกับชุดเราะฮฺ หรือ ชูมาฆ และเสวียนคาดศีรษะ หรืออาจไม่ใช้เสวียนก็ได้ สำหรับการสวมใส่ชาวอาหรับเบดูอิน จะสวมเสื้อคลุมนี้อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงเดินทางในทะเลทรายนั้น เสื้อคลุมสามารถเป็นเครื่องป้องกันความร้อนจากแสงแดดได้เป็นอย่างดี และในยามพักผ่อน ก็สามารถใช้ปูเป็นเสื่อสำหรับรองนั่ง และตอนกลางคืน ก็ยังสามารถใช้เป็นผ้าห่ม ยิ่งไปกว่านั้น บางคนยังใช้เสื้อคลุมกางเป็นเต็นท์ ที่พักส่วนตัวระหว่างเดินทางในตอนกลางวัน รวมถึงเป็นเครื่องป้องกันอันตรายที่เกิดจากพายุทราย ให้ชาวอาหรับเบดูอินด้วย

ส่วนชาวอาหรับในเมือง ในอดีตเสื้อชนิดนี้ผู้คนทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเด็ก หรือผู้ใหญ่นิยมสวมกันอย่างแพร่หลาย แต่ในปัจจุบันเสื้อคลุมชนิดนี้ กลายเป็นเสื้อคลุมที่ใช้เฉพาะสำหรับผู้มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม อาทิ กษัตริย์ รัฐมนตรี คณะทูต และนักการศาสนา เป็นต้น¹⁹ ซึ่งเสื้อคลุมเป็นเครื่องแสดงถึงฐานะทางสังคม แต่สำหรับประชาชนทั่วไป สวมเสื้อคลุมเฉพาะ ในช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น อาทิ วันอีด พิธีแต่งงาน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นที่นิยมเฉพาะประเทศบนคาบสมุทรอาหรับ เช่น ซาอุดีอาระเบีย โอมาน คูเวต กาตาร์ บาห์เรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เท่านั้น ส่วนประเทศอาหรับอื่น ๆ พบได้ในกลุ่มนักการศาสนา²⁰

ชาวมลายูสตูลเรียกว่า “ญูเบาฮฺ” ซึ่งเป็นการเรียกตามแบบชาวอียิปต์ ในจังหวัดสตูลจะพบว่า การสวมใส่เสื้อคลุมเพียงแค่บางสถานที่ เฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่จบจากประเทศที่ใช้ในพิธีแต่งงาน แต่ปัจจุบันไม่มีให้เห็นนัก พิธีการมอบประกาศนียบัตรบางสถาบัน²¹ และมีเพียงบางมัสยิดที่นำมาใช้สำหรับคอตีบสวมเวลาขึ้นกล่าวคุฏบะฮฺในวันศุกร์²² ซึ่งสาเหตุที่ไม่ได้รับความนิยมอาจ เนื่องจากเสื้อดังกล่าวมีราคาสูงซึ่งจะขึ้นอยู่กับเนื้อผ้า ลายปัก และสี โดยทั่วไปราคาอยู่ระหว่าง 600-1000 บาท ซึ่งแตกต่างจากเครื่องแต่งกายชนิดอื่น ที่มีราคาถูกกว่ามาก รวมถึงบางชนิดยังสามารถผลิตได้เองในท้องถิ่น อาทิ เสื้อโต่บ เป็นต้น

4.3 วัฒนธรรมทางด้านอาหาร

อาหารพื้นบ้าน หรืออาหารท้องถิ่นของชาวสตูลของชาวอำเภอเมืองสตูลก็เหมือนกับชุมชนอื่น ในจังหวัดสตูล มีรสชาติที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิม กับชาวไทยพุทธ จึงก่อเกิดวัฒนธรรมด้านอาหารการกินที่หลากหลาย มีให้เลือกลิ้มชิม

¹⁹ คูภาคผนวกที่ 9

²⁰ มุหัมมัดมันซูร หมัดเราะ. 2551: 194

²¹ คูภาคผนวกที่ 10

²² สัมภาษณ์ ราซี ฮับยูเส๊ะ

รสมากมาย ทั้งคาว²³ ได้แก่ แกงปจรี แกงต่อแมะ และอาจืด เป็นต้น ส่วนของหวาน ได้แก่ ขนมโรตี กายาย ขนมแป้งกั๋ง และขนมบุดะ เป็นต้น²⁴ เมื่อวัฒนธรรมทางด้านอาหารอาหรับ เริ่มแพร่หลายสู่ สังคมมุสลิมมลายู โดยผ่านกระบวนการที่ผู้คนไปประกอบพิธีหัจญ์ และจากการที่ผู้คนบางส่วนไปศึกษา ประเทศอาหรับ จากนั้นนำวัฒนธรรมดังกล่าวอย่างที่ปรากฏในปัจจุบันได้แก่

4.3.1 ข้าวมันชาอูดีอาระเบีย

ข้าวมันชาอูดีอาระเบีย ชาวอาหรับจะเรียกว่า Kabsa (คัซซา) เป็นข้าวหุงกับ เนื้อแพะ เนื้อแกะ²⁵ ลักษณะของข้าวจะแห้ง และหอมเครื่องเทศมากๆ ซึ่งจะใช้ Gara Masala แบบ อินเดียในการหุง ซึ่งข้าวชนิดนี้ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมชาวอินเดีย (อ้างถึง : Jacquette Kitchen 2554) ข้าวชนิดนี้ ถือเป็นอาหารประจำชาติของประเทศนี้ เพราะนิยมทานกันมากใน ชาอูดีอาระเบีย²⁶ และเป็นที่ยอมรับกันในคาบสมุทรอาหรับ เช่น เยเมน จอร์แดน คูเวต เป็นต้น ชาว สตุลจะเรียกข้าวชนิดนี้ว่า “ข้าวมันอาหรับ” ข้าวชนิดนี้ถือว่าเป็นที่นิยมของชาวสตุลเวลามีเทศกาล เช่น งานมัสยิด งานเมาลิด งานแต่งงาน งานเข้าสู่สูต และงานต่างๆ สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ข้าวชนิดนี้ ปรากฏ ในสตุลมากกว่า 40 ปี มาแล้ว ซึ่งมีที่มาจากมุฮัมหมัดอิรชาด ไบกาเต็ม ประธานมูลนิธิโรงเรียน แสงประทีปปัจจุบัน²⁷ ท่านเป็นนักศึกษุดแรก ประมาณ 10 คน ของชาวสตุล ที่ไปศึกษาประเทศ อาหรับ จากการอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมอาหารอาหรับ ทำให้คุ้นชินกับรสชาติอาหารที่นั่น พอกลับมา ก็นำสูตร และส่วนผสมบางอย่าง เช่น เหน็ดข้าวมัน และลูกเฮิ้ล ซึ่งขณะนั้นสตุลยังไม่มีขาย ต่อมาก็ไป หาซื้อส่วนผสมที่เหลืออย่างเช่น แฉงแคะฮู บูงามานิส (เปลือกไม้หวานต่างๆ) เปลือกข้าว และอื่นๆ จากร้านคนจีนซึ่งขายยา และเครื่องเทศมาทำกินเลี้ยงในหมู่ครอบครัว อยู่ประมาณ 2 ปี ต่อมาจัด เลี้ยงในคณะครูกับนักเรียนในโรงเรียน และเวลาละศีลอดที่มีสยิด²⁸ ซึ่งมักหาซื้อเครื่องจากร้านนี้เป็น ประจำ ทำให้เจ้าของร้านขอสูตร เพื่อทำเป็นเครื่องข้าวมันสำเร็จรูป ที่มีขายในปัจจุบัน²⁹ จะเห็นได้ว่า การมาของข้าวมันอาหรับมีมานานแล้ว เริ่มจากจะจัดเลี้ยงเฉพาะกลุ่มย่อย แล้วขยายจนมาเป็นอาหาร ที่นิยมของชาวสตุล ซึ่งข้าวชนิดนี้จะจัดเลี้ยงช่วงวันพิเศษ เช่น งานแต่งงาน งานเมาลิด งานเข้าสู่สูต และทุกๆ สัปดาห์ และสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดนัด³⁰ ทั่วไป

²³ ภาคใต้. (2556). กะตม แกงแพะ ขวนซิม “ต่อแมะ” อาหารพื้นเมืองสตุล.

²⁴ บุญเสริม ฤทธาภิรมย์, 2548 : 147- 149

²⁵ วิพิกี้เดีย สารานุกรมเสรีอาหารชาอูดีอาระเบีย สืบค้นวันที่ 27 มกราคม 2558

²⁶ รูปภาพผนวกที่ 11

²⁷ สัมภาษณ์ มุฮัมหมัดอิรชาดไบกาเต็ม 22 มกราคม 2558 โดยรูปภาพผนวกที่ 12

²⁸ สัมภาษณ์ มุฮัมหมัดอิรชาด ไบกาเต็ม 22 มกราคม 2558

²⁹ สัมภาษณ์ณัฐธยาน์ สิริบุรณ์การณ., 28 เมษายน 2558 โดยรูปภาพผนวกที่ 13, 14

³⁰ รูปภาพผนวกที่ 5

ภาพที่ 47
ข้าวมันชาอูดีอาระเบีย

เครื่องปรุง

- เนื้อ
- เนย
- น้ำมัน
- กระเทียม
- หอมใหญ่
- มะเขือเทศสด
- ขิง
- ซอสมะเขือเทศ
- ผงข้าวมัน
- พริกไทยดำเมล็ด
- ซอสพริกศรีราชา
- ลูกเกต
- ข้าว
- มะเขือเทศเข้มชิ้น
- ข้าวหอมมะลิเก่า
- ใบสะระแหน่

ปรุงรส

- น้ำตาล
- เกลือ

วิธีทำ

1. น้ำมัน เนื้อ ผัดพอสุกเล็กน้อย
2. กระเทียม เนย กระเทียม หอมใหญ่ ขิง ข้าว ซอสมะเขือเทศเข้มชิ้น ซอสมะเขือเทศ มะเขือเทศสด ซอสพริกศรีราชา น้ำ
3. ใส่นมสด ผงข้าวมัน Garam Masala พริกไทยเมล็ด เนื้อ ปรุงรส
4. ล้างข้าวให้เรียบร้อย แล้วใส่หม้อหุงข้าวไว้แล้วตามด้วยของที่ผัดลงไปใหม่หม้อหุงข้าว
5. ใส่น้ำที่ผัดเท่ากับข้าวที่จะหุง(เราใช้ข้าว 2 ถ้วย จึงใส่น้ำที่ผัดไปเท่ากันคือ 2 ถ้วย)
6. ใส่เครื่องเทศที่แถมมาให้ แล้วใส่ลูกเกตแล้วโรยสะระแหน่แล้วหุงตามปกติ

7. หลังจากที่ข้าวสุก ก็คนข้าวให้เข้ากัน กดหม้อต่อสักแป๊บเดียว จนหม้อข้าวติดขึ้นมา ก็จะได้ข้าวที่แห้ง ไม่แฉะ และน่ากินมาก³¹

4.3.2 ข้าวหมกไก่

ข้าวหมกเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง ในตะวันออกกลางรวมทั้งชาวมุสลิม ในประเทศต่างๆ ต้นกำเนิดของข้าวหมกจากอินเดีย ซึ่งรับวัฒนธรรมการปรุงข้าวหมกไปจากเปอร์เซีย เมื่อชาวอินเดีย และเปอร์เซียมาติดต่อกับค้าขาย กับประเทศไทย ก็รับวัฒนธรรมการปรุงข้าวหมกมาจากชาวเปอร์เซีย ดังมีปรากฏในกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานของรัชกาลที่ 2 ว่า "ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ รสพิเศษใส่ลูกเอ็น" ข้าวหมกไก่ตรงกับข้าวหมกประเภทบิรยานีของอินเดีย (อ้างอิง : ออบเชย อิมสบาย 2547 : 13)

"ข้าวหมกไก่" เดิมเป็นอาหารมุสลิมมาจากเปอร์เซีย หรืออิหร่าน แยกเปอร์เซียกินเป็นข้าวสวยธรรมดา กับข้าวพวกแกงกุรหมา เนื้อเค็ม แกงเปรี้ยว ไก่ทอด ผักคอง ฆานับร้อยๆ ปีแล้ว ไม่ได้เป็นอาหารพิเศษจานเดียวแต่อย่างไร ภายหลังได้เข้ามาในอินเดียสมัยราชวงศ์โมกุลจนกลายเป็นที่นิยม

ข้าวหมกไก่ หรือข้าวเปอร์เซีย มาถึงอินเดียแล้วแตกเป็น 2 สูตร ถ้าหุงผสมเครื่องเทศจนสีเข้มจัด โรยหัวหอมแดงเจียว กินเป็นข้าวสวยกับกับข้าวแบบเปอร์เซียดั้งเดิมเรียกว่าข้าวอาหรับ ข้าวเปอร์เซีย ข้าวพาราบ ข้าวมะเขือ แต่ถ้าหุงกับน้ำหญาฝรั่ง (แซฟฟรอน) และขมิ้นจนข้าวเหลืองอ่อนแล้วหมกไก่หรือเนื้อสัตว์อื่น เช่น แกะ แพะ เนื้อวัว ปลา ยกเว้นเนื้อหมูจะเรียกว่าข้าวบิรยานี

ข้าวทั้ง 2 สูตรนี้เข้ามาในประเทศไทยพร้อมกับลูกเรืออาหรับ และอินเดีย ตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่ความที่เหลืองๆ หอมเครื่องเทศคล้ายๆ กันเราจึงเรียกปะปนกันไป เช่น เรียกข้าวอาหรับ ข้าวมะเขือว่าข้าวบิรยานี หนักเข้าก็เพี้ยนเป็น "ข้าวบุหรี" ส่วนข้าวบิรยานี (หมกไก่) เราก็เรียกใหม่ตามสภาพที่มองเห็นว่า "ข้าวหมกไก่" "ข้าวหมกแพะ" คงคล้ายๆ ที่คนไทยเรียก "อิวจากัว" ของจีนว่า "ปาห้องโก" และเรียก "ปาห้องโก" ว่า "อิวจากัว" สลับกันนั้นแหละครับ

คนไทยสมัยโบราณเรียกข้าวหมกว่า "ข้าวบุหรี" หรือ "ข้าวหุงแบบเทศ" เคยเห็นตำรับ ท่านผู้หญิงเปลี่ยน บุนนาค ภริยาเจ้าพระยาภาสกรวงศ์เสนาบดี สมัยรัชกาลที่ 5 มีสูตรข้าวสุลต่านอีกอย่าง ใช้ข้าวสารอ่อนผัดกับเนย นม กระจวาน กานพลู ลูกจันทน์เทศจนหอมแล้วหุงกับน้ำหญาฝรั่ง น้ำกระตูดไก่ต้ม ออกไก่ต้ม เวลาจะเสิร์ฟให้โรยหน้าด้วยออกไก่ต้มฉีกฝอย ฟังดูก็ละม้ายข้าวหมกนั่นเอง

ก๊กสมเด็จพระยาองค์ใหญ่องค์น้อยคนสร้างวัดประยูรวงศ์ฯ และวัดพิชัยญาตินั้น ตระกูลบุนนาคของท่านสืบมาแต่ เฉากะหมัด พ่อค้าเปอร์เซียที่เข้ามาค้าขายในสมัยอยุธยา ตระกูลนี้จึงมีฝีมือทางข้าวหมก ดีไม่ดีเป็นคนนำข้าวหมกเข้ามาเผยแพร่เป็นคนแรก แต่ในกระบวนข้าวหมกทั้งหลาย อินเดียเห็นจะเป็นเลิศ เพราะอินเดียรับมาดัดแปลงจนถึงเครื่องเทศมากกว่าเปอร์เซีย ทั้งยังใส่นมใส่เนย (ชี) โรยหอมเจียวจึงถูกปากคนไทย พวกมุสลิมคลองบางหลวงรับเข้ามาดัดแปลงอีก

³¹ ก้นครัว. (2554). ข้าวมันชาวดูอาร์เบีย Saudi Kabsa. สืบค้นวันที่ 18 สิงหาคม 2558.

ทอด ทั้งยังเพิ่มน้ำจิ้ม อาจาด ซุปหางวัวเป็นเครื่องเคียง ทำให้ได้รสชาติเปรี้ยว หวาน เค็ม ถูกปากคนไทยยิ่งนัก

เจ้าจอมมารดาเรียม หรือสมเด็จพระศรีสุราลัย พระบรมราชชนนีของรัชกาลที่ 3 ท่านเป็นหลานตามุสลิมคลองบางหลวง น่าจะมีฝีมือทางตระกูลข้าวหมกอยู่ ดังนั้น เมื่อรัชกาลที่ 2 ทรงพระราชนิพนธ์กาพย์ห่อโคลงชมเครื่องคาวหวานมาถึงตอน

“ข้าวหุงปรุอย่างเทศ รสพิเศษใส่ลูกเอ็น” อาจจะทรงชมฝีมือเจ้าจอมมารดาเรียมก็ได้ คำว่า “ลูกเอ็น” ผู้รู้บอกว่าเป็น “ลูกเอ็น” เป็นชื่อเครื่องเทศแขกชนิดหนึ่ง ใช้หุงกับข้าวให้กลิ่นหอมแปลกออกไปกว่ากระวาน กานพลู³²

ในขณะเดียวกันข้าวหมกไก่ถือเป็นท้องถิ่นชาวสตูลมากกว่า 45 ปี³³ อีกทั้งนิยมกันไม่น้อยไปกว่าข้าวมันอาหรับ แหล่งที่มาของข้าวชนิดนี้ มาจากสูตรไก่ย่างจีราพัน (มุสลิมกรุงเทพฯ) มาก่อนที่เร่มาขายในท้องถิ่น ต่อมาคนสตูลนำสูตรไปทำไก่ทอด และข้าวหมกไก่ ซึ่งนิยมทานกันในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันฮารีรายอ งานรับแขกผู้ใหญ่ งานแต่งงาน และงานประเพณีต่าง ปัจจุบันหารับประทานกันได้ตามสะดวกตั้งแต่ย่านตลาดจนถึง ภัตตาคาร ซึ่งมีทั้งแบบไก่ต้ม ไก่ทอด และไข่ต้ม รับประทานกับน้ำจิ้มที่มีส่วนผสมของพริก กระเทียม เกลือ น้ำตาล น้ำส้มสายชู รสชาติของน้ำจิ้มจะต้องกลมกล่อมทั้งสามรส ผักที่รับประทานคู่กันก็มีผักกาดหอม ผักชี และแตงกวา³⁴

³² วิษณุ เครืองาม. (2556). ข้าวหมกไก่ถนอม. มติชน.

³³ สัมภาษณ์เจ้าของร้านขายยาซินฮั่วเซง 28 เมษายน 2558

³⁴ รูปภาพผนวกที่ 6

ภาพที่ 48
ข้าวหมกไก่

เครื่องปรุง

- อบเชย 2 ชิ้น
- ผงกระหรี่ 2 ช้อนชา
- พริกป่น ½ ช้อนชา
- ยี่หระป่น 1 ช้อนชา
- เกลือป่น 2 ช้อนชา
- ขมิ้น 1 ช้อนชา
- ข้าวสารเก่า 3 ถ้วยตวง
- กระเทียมซอย 3 ช้อนโต๊ะ
- ไก่หั่นชิ้นใหญ่ 1 กิโลกรัม
- โยเกิร์ตธรรมชาติ 1 ถ้วย
- เนยจืด 60 กรัม
- นมข้นจืด 4 ช้อนโต๊ะ
- พริกชี้ฟ้าแดงเม็ดใหญ่ 2 เม็ด
- เม็ดผักชีป่น 2 ช้อนชา
- กานพลู 6 ดอก
- พริกไทย 1 ช้อนชา
- กระวาน 6 ลูก

เด็ดใบ (สำหรับโรยหน้า)

- หอมแดงเจียว (สำหรับโรยหน้า)

เครื่องปรุงสำหรับน้ำจิ้ม

- ต้นหอม 8 ต้น
- ผักชี 10-12 ต้น
- ชিংแก่ 1 ถ้วย
- พริกชี้ฟ้าเขียว 4 เม็ด
- กระเทียมกลีบ 20 เม็ด
- ใบสะระแหน่ 1 ถ้วย
- น้ำตาลทราย 1/3 ถ้วย
- เกลือป่น 4 ช้อนชา
- น้ำส้มสายชู 1 ถ้วย
- น้ำเปล่า 4 ช้อนโต๊ะ

● ผักชี

วิธีทำ

1. เริ่มด้วยการล้างไก่ให้สะอาด สับให้เป็นชิ้นใหญ่ แล้วนำส้อมมาจิ้มไก่ให้ทั่วชิ้น แล้วพักไว้

2. มาต่อด้วยการเตรียมเครื่องเทศผงให้พร้อม โดยการนำ อบเชย กานพลู กระจวาน เม็ดผักชีป่น และพริกไทย ลงไปคั่วในกระทะ จากนั้นนำไปโขลกจนละเอียด แล้วตักใส่ถ้วยพักไว้ จากนั้นนำพริกชี้ฟ้าแดง และกระเทียมซอยมาโขลกรวมกันจนละเอียด แล้วเอาไปผสมกับเครื่องเทศที่โขลกไว้ก่อนหน้า จากนั้นใส่พริกป่น เกลือ ขมิ้น ผงกระหรี่ และยี่หระ คนให้เข้ากัน

3. ผสมเครื่องปรุงหมักไก่ โดยการนำเครื่องเทศผงที่ผสมเสร็จแล้ว ตามด้วยโยเกิร์ต เนยจืด ผสมให้เข้ากันในชามผสม

4. นำสะโพกไก่ น่องไก่ที่เตรียมไว้ ไปหมักรวมกับเครื่องปรุงที่ผสมเสร็จแล้ว มาคลุกเคล้านวดขยำเบาๆ ให้เข้ากัน เพื่อให้เครื่องปรุงทั้งหมดซึมเข้าเนื้อไก่ จากนั้นหมักทิ้งไว้อย่างน้อย 1 ชั่วโมง (หรือใครอยากจะหมักแช่ตู้เย็นทิ้งไว้ข้ามคืนก็ได้ จะยิ่งทำให้เนื้อไก่อนุ่มและหอมมาก

5. เนื่องจากมีเวลาว่างจากการหมักไก่ เราใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์กันเถอะ ด้วยการทำน้ำจิ้มข้าวหมกไก่เพื่อฆ่าเวลา เริ่มต้นด้วยการทำน้ำเชื่อมก่อน โดยนำน้ำตาลทราย เกลือ และน้ำเปล่าเทใส่ลงใน

หม้อ นำไปตั้งไฟระดับปานกลาง คนเรื่อยๆ จนน้ำตาลละลาย ปิดเตา ยกลง พักไว้ก่อน

6. ตัดรากต้นหอม ผักชี ปอกเปลือกขิง และตัดข้าวพริกชี้ฟ้า ล้างน้ำใส่สะอาด สะเด็ดน้ำแล้วทุกอย่างนำมาซอยหยาบๆ จากนั้นนำเครื่องที่ซอยไว้ใส่ลงในเครื่องปั่น แล้วปั่นเครื่องทั้งหมดให้ละเอียด

7. จากนั้นให้ใส่น้ำส้มสายชูลงไปในน้ำเชื่อมที่เตรียมไว้ คนให้เข้ากัน ใส่ตามด้วยผักที่ปั่นเตรียมไว้ลงไป แล้วคนให้ทั้งหมดเข้ากัน จากนั้นตักใส่ถ้วยเล็กๆ เพื่อเตรียมวางคู่กับข้าวหมกไก่ในจาน

8. เมื่อไก่หมักได้ที่แล้ว นำกระทะขึ้นตั้งไฟ ใส่น้ำมันลงไปเล็กน้อย รอจนเนยละลาย ใช้น้ำมันที่ได้อุ่นไปทอดไก่ให้หนังไก่เริ่มตึงๆ และเหลือง จากนั้นพลิกอีกด้าน ทอดจนเหลืองเช่นกัน ตักขึ้นแล้วพักไว้ก่อน (ทอดไก่ให้เกือบสุกทั้งสองด้านเท่านั้นนะคะ เพราะเดี๋ยวจะต้องนำไก่ทอดนี้ไปหมักในหม้อหุงข้าวต่ออีก)

9. ให้นำข้าวสารไปชามน้ำ แล้วเทน้ำทิ้งให้หมด จากนั้นใส่ไก่ที่ทอดไว้ แทรกระหว่างข้าว ใส่เครื่องหมักที่เหลืองตามลงไป สุดท้ายใส่น้ำเปล่าลงไป กะให้พอดีกับข้าวที่หุงตามปกติด้วยหม้อหุงข้าวไฟฟ้า (อย่าลืมกดสวิทซ์หุงข้าวนะคะ เดี่ยวจะอดกินคะ!) รอจนสุก แล้วปล่อยให้ข้าวระอุอีกประมาณ 10 นาที

10. ตักข้าวหมกไก่ใส่จาน โรยด้วยหอมเจียว ใบผักชี (หรือใครไม่ชอบหอมเจียว/ผักชีไม่ต้องโรยก็ได้คะ) จากนั้นวางแตงกวา ต้นหอมไว้ข้างๆ เสิร์ฟพร้อมกับน้ำจิ้มข้าวหมกไก่³⁵

³⁵ อาหารพื้นเมือง (ภาคใต้), 2558 สืบค้นวันที่ 2 มกราคม 2558

4.3.3 ถั่วบด

ถั่วบด หรือฮัมมุส (อาหรับ: **حمص**) แหล่งกำเนิดจากอียิปต์ และซาม หรือซีเรียปัจจุบัน เป็นอาหารประเภทจิ้ม ทำจากถั่วลูกไก่ ปัจจุบันฮัมมุสเป็นที่นิยมทั่วตะวันออกกลาง (รวมทั้งตุรกี และแอฟริกาเหนือ) และในรายการอาหารตะวันออกกลางทั่วโลก³⁶

ถั่วลูกไก่เป็นพืชในวงศ์ถั่ว เมล็ดมีโปรตีนสูง เป็นถั่วที่ปลูกในตะวันออกกลางมานานราว 7,500 ปีมาแล้ว ถั่วชนิดนี้เป็นถั่วที่มีบทบาทสำคัญ ในอาหารเมดิเตอร์เรเนียน อาหารตะวันออกกลาง และอาหารอินเดียมีสองชนิดคือ กาบูลี เมล็ดใหญ่ สีครีมนวล เปลือกเรียบ และแบบเดซี ขนาดเล็กกว่า สีเข้ม เปลือกขรุขระกว่า ทั้งสองแบบเมล็ดเป็นทรงกลม มีจะงอยแหลม ใช้ทำอาหารได้หลายอย่างเช่น บดละเอียดทำฮัมมุส บดหยาบผสมเครื่องปรุงแล้วทอดเรียก ฟาลาเฟล ใส่ในแกง สลัด ผัดหรือทอดกับเนื้อสัตว์³⁷

ถั่วลูกไก่ได้ถูกจัดอันดับว่าเป็นหนึ่งใน SuperFood เพราะเป็นพืชที่ให้คุณค่าโปรตีนสูง มีไฟเบอร์อาหารชนิดดี และมีโฟเลตสูง และประกอบกับในปัจจุบัน มีเด็ก และผู้ใหญ่จำนวนมากแพ้อาหารแป้ง จากข้าวสาลี บางคนแพ้นม บางคนแพ้ถั่วเหลือง และบางคนแพ้ถั่วปากอ้า ดังนั้นถั่วลูกไ้จึงกลายเป็นทางเลือกของอาหารสุขภาพที่เป็นที่นิยมอย่างมากในหลายประเทศ

คุณค่าจากถั่วถั่วลูกไก่

- มีสารต้านอนุมูลอิสระสูงกว่าถั่วชนิดอื่น
- อุดมไปด้วย วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินบี 2 วิตามินบี 3 วิตามินบี 5
- วิตามินอี โฟเลต ธาตุเหล็ก โพแทสเซียม สังกะสี ไอโอดีนและเบต้าแคโร

ทีน

ร่างกาย

ประโยชน์จากถั่วลูกไก่

- เพิ่มปริมาณไฟเบอร์และโปรตีนให้กับร่างกาย
- ลดความเสี่ยงในการเป็นมะเร็งลำไส้
- ป้องกันการเป็นโรคไขมันอุดตันในเส้นเลือดอันนำไปสู่การเป็นโรคหัวใจ
- ช่วยให้การไหลเวียนของน้ำตาลในเลือดเป็นไปอย่างมีจังหวะสมดุลกัน³⁸

ในที่เมืองไทย ถั่วลูกไ้กำลังเป็นที่รู้จักและนิยมเพิ่มขึ้น และสำหรับถั่วที่ขายในเมืองไทย ส่วนใหญ่เป็นถั่วนำเข้า จึงราคาแพงมาก (กระปุกละ 200-300 บาท)³⁹

สำหรับฮัมมุส เป็นอาหารประเภทที่ปรากฏ ในสตูดิโอที่มาจากนักศึกษาที่จบจากอาหรับ แล้วนำสูตร เช่นเดียวกับซามันอาหาร แล้วมาปรุงปรับให้เข้ากับรสชาติอาหารท้องถิ่น จิ้ม

³⁶ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2557 สืบค้นจาก : <https://th.wikipedia.org>.

³⁷ กานต์ เหมวิหค. ถั่วชิกพี : นุ่มมันอร่อย ดีต่อสุขภาพ. 2556: 32-34.

³⁸ อาหารสุขภาพที่เน้นโปรตีนจากพืช, 2558 สืบค้นจาก <https://th.http://treemeals.lnwshop.com>

³⁹ อาหารสุขภาพที่เน้นโปรตีนจากพืช, 2558 สืบค้นจาก: <https://th.http://treemeals.lnwshop.com>

กับโรตี ซึ่งทำกินเฉพาะพบปะในกลุ่มนักศึกษาต่างประเทศ และครอบครัวเท่านั้น⁴⁰ ไม่มีแพร่หลาย
ประปราย จึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักโดยผู้คนที่ทั่วไปนัก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

⁴⁰ สัมภาษณ์ รอเชต บุญเดชะ. 2 เมษายน 2558

ภาพที่ 49

ฮุมมุส

ส่วนผสม

- ถั่วบด (chickpea หรือ garbanzo beans) 1 กระป๋อง (425 กรัม)
- น้ำเลมอน 1 ลูก หรือ 1/4 ถ้วย
- งามบด tahini 1/4 ถ้วย (59 มิล)
- กระเทียมสับละเอียด 1/2 หัวใหญ่
- น้ำมันมะกอก extra virgin 2 ช้อนโต๊ะและอีกเล็กน้อยสำหรับเสิร์ฟ
- เกลือตามชอบ
- cumin 1/2 ช้อนโต๊ะ
- ผง paprika 1/2 ช้อนโต๊ะ และอีกเล็กน้อยสำหรับเสิร์ฟ
- น้ำเปล่า 2 – 3 ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

นำ tahini และน้ำเลมอนใส่เครื่อง food processor และบดหนึ่งนาทีจนเนียน กวาดข้างๆแล้วบดต่อ 30 วินาที แล้วเติมน้ำมันมะกอก กระเทียม ผง cumin และ paprika และเกลือ และบด 30 วินาทีจนเนียน กวาดข้างๆแล้วบดต่อ 30 วินาที และเทน้ำในกระป๋อง chickpeas ให้หมดแล้วล้างให้สะอาด เทลงบดทีละครึ่ง ครั้งละ 1 นาที กวาดข้างๆแล้วบดจนเนียน hummus ที่ได้ตอนนี้จะดูข้นหนืดให้เติมน้ำทีละนิด และบดต่อจนได้เนื้อที่ เสิร์ฟพร้อมน้ำมันมะกอกสัก 1 ช้อนโต๊ะ และผง paprika ⁴¹

⁴¹ My "Sous-Vide" Life, 2557 สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2558

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบถึงวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
2. ทราบถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
3. ทราบถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
4. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นองค์ความรู้ ในการเรียนการสอนวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวัฒนธรรมมุสลิม
5. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
6. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาลู่ทางต่อการประกอบธุรกิจ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และเขตใกล้เคียง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งอาศัยอยู่ใน 12 ตำบล 70 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง และ 1 เทศบาลตำบล ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 74.10

กลุ่มตัวอย่าง การได้มาของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความเป็นตัวแทนที่ดี โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ อาจารย์ จำนวน 5 ราย ได้แก่ อาจารย์แผนกภาษาอาหรับ หรืออาจารย์ที่จบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ จำนวน 10 ราย ได้แก่ ครูสอนภาษาอาหรับ หรือจบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ผู้นำมุสลิม จำนวน 10 ราย ได้แก่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) อาศัยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามอย่างเจาะลึก เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล ใน 3 ด้าน ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย และอาหาร

3.2 การสร้างเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

3.2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้เกี่ยวกับการศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล จากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามขอบเขต

3.2.3 แบบสัมภาษณ์ที่สร้างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสม รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 1 คน เพื่อความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอน และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนต่างๆ ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้ดังนี้

3.3.1 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัย

3.3.1.1 การเก็บข้อมูลที่เป็นตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหรับจากแหล่งเอกสารต่างๆ

3.3.1.2 ทบทวนตำราอรรถาธิบายอัลกรุอาน ในบทที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัย ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้โดยนักอรรถาธิบายอัลกรุอาน เช่น ตัฟสีร์อิบนุกะษีร์ ตัฟสีร์อัลกรุอาน เป็นต้น

3.3.1.3 ทบทวนตำราอัลหะดีษ ในบทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้โดยนักบันทึกหะดีษ เช่น เศาะหีหมุสลิม เศาะหีหุคอรีย์ เป็นต้น

3.3.1.4 รวบรวมเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และแหล่งข้อมูลรองจากหอสมุดต่างๆ เช่น หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดประจำจังหวัดสตูล ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ของจังหวัดสตูล และข้อมูลจากอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ อาทิเช่น PDF เป็นต้น และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 การศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรอง และหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษาถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากสัมภาษณ์ทั้งหมด เพื่อนำมาดำเนิน การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์

3.3.3 การจัดทำกระทำของข้อมูล

3.3.3.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งเอกสารต่างๆ มาศึกษา และสรุป สารสำคัญตามขอบเขตที่กำหนดไว้

3.3.3.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดบันทึก และบันทึกเสียง ถอดข้อความด้วยวิธีสรุปสารสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.3.3.3 นำข้อมูลตามข้อ ก. และข้อ ข. มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3.3.3.4 นำข้อมูลตามข้อ ก. และข้อ ข. มาศึกษาตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 รูปแบบ

3.3.4.1 ศึกษาเนื้อความจากตำราหนังสือ เอกสารต่างๆ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหาร และมลายูสตูล เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วน โดยหลักการคัดเลือกเอกสารที่เชื่อถือได้ ที่มีความสมบูรณ์ต่อมาศึกษาวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบขอบเขตเนื้อหา แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เช่น เพื่อแยกแยะรายละเอียดของ เนื้อหา เพื่อจัดลำดับเนื้อหา เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของเนื้อหา และทำการวิเคราะห์เนื้อหา

3.3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Method)

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหาร และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมืองจังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารพบว่า นิยามความหมายของวัฒนธรรม หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นนอกเหนือจากธรรมชาติ ดังนั้นวัฒนธรรมอาจเป็นทั้งแนวคิด ทักษะคติ มโนคติ ความรู้ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนการกระทำต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ และการถ่ายทอดต่อกันมาของสังคม วัฒนธรรมจึงไม่เป็นเพียงวัตถุ ฉะนั้นสังคมที่ต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน บุคคลอยู่ในวัฒนธรรมใดก็จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต หรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สังคมวัฒนธรรมจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประเทศ และไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครดีกว่าของใคร

วัฒนธรรมที่ปรากฏ ในแต่ละสังคมมีลักษณะที่สำคัญคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อมีวัฒนธรรมที่แปลกปลอมสู่สังคมหนึ่ง เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ก็อาจจะเลื่องลือได้ ทั้งนี้คุณค่าที่สำคัญของวัฒนธรรม คือ ความหลากหลาย เมื่อมีแนวคิด ในเรื่องความหลากหลายของวัฒนธรรม ในแต่ละสังคมจึงต้องรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องปรับปรุง พัฒนาวัฒนธรรมของตนให้เจริญงอกงาม เหตุนี้จึงทำให้แต่ละสังคมมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมซึ่งกัน และกัน ดังนั้นการส่งเสริมความเจริญทางด้านวัฒนธรรมจึงต้องดำเนินไปพร้อมกับการรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไว้ด้วย

ประเภทของวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประการแรก วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน ประการที่สอง วัฒนธรรมทางจิตใจ หรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และกิริยามารยาท

ลักษณะของวัฒนธรรมมี 4 ประการดังนี้ ประการแรก จะต้องมีการสะสมหมายถึง จะต้องมีการมีทุนเดิมอยู่ก่อนแล้วจะสะสมทุนนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และประการที่สอง วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุงหมายถึง ต้องรู้จักตัดแปลง และปรับปรุงส่วนที่บกพร่องอยู่ให้เหมาะสมและถูกต้อง ประการที่สาม จะต้องมีการถ่ายทอดคือ ทำให้วัฒนธรรมนั้นๆ แพร่หลายในวงกว้าง ประการที่สี่ มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่นหรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ก็จำเป็นต้องศึกษาทั้งด้านสังคม และวัฒนธรรม เพราะไม่ใช่เพียงว่าทั้งสองเรื่องมีอิทธิพลต่อกันและกันเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบทั้งสองก็ซับซ้อนการรวมแนวความคิดทางสังคม และวัฒนธรรมทั้งสองอย่างเข้าไว้ด้วยกันจึงเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมรวมเอาการเปลี่ยนแปลงในวิธีการที่มนุษย์ใช้เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของเขาการเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ

วัฒนธรรมอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักศรัทธา บทบัญญัติ หรือคำสอนที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และสุนนะฮ์ของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ ดังนั้นมุสลิมจึงไม่สามารถแยกวิถีชีวิตของตนเองออกจากอิสลามได้ เนื่องจากศาสนาอิสลามมีลักษณะ และวัฒนธรรมที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางวัตถุ และจิตใจให้เป็นไปตามกรอบของอิสลาม ดังนั้นในทุกๆ แง่มุมของวิถีชีวิตมุสลิมตั้งแต่การเดิน การนั่ง การนอนตลอดจนการเมือง การปกครอง การศึกษา การแพทย์ เศรษฐกิจ อุตสาหกรรมจะถูกกำหนดด้วยคำวาอิสลามทั้งสิ้น

นิยามความหมายของการยืมภาษาคือ การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ซึ่งลักษณะที่มีการยืมมีทั้งด้านเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภท โดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น การแสดงพหูพจน์ และหน่วยสร้างต่างๆ เช่น ประโยค กรรมวาจก เป็นต้น การยืมคำเกิดขึ้นภายใต้สภาวะของการสัมผัส และการสัมผัสภาษาเกิดจากความต่อเนื่องทางภูมิศาสตร์ หรือความใกล้ชิดของกลุ่มชนในสังคมที่พูดภาษาต่างกัน

ประเภทของคำยืม แบ่งออกเป็นสามประเภทคือ ประการแรก คำยืมทับศัพท์ ประการที่สอง คำยืมปน ประการที่สาม คำยืมแปล

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำ คือ ทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ หรือจากการแต่งงาน ทางด้านภูมิศาสตร์ ทางด้านธุรกิจการค้า ทางด้านศาสนา และทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการศึกษา วิทยาการ และเครื่องมือ

วัฒนธรรมการแต่งกาย เกิดจากสภาพภูมิอากาศ ศัตรูทางธรรมชาติ หน้าที่การงาน วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และความเชื่อความดีความงามในเพศตรงกันข้าม ฐานะทางเศรษฐกิจ

วัฒนธรรมอาหาร คือ แบบแผนการดำเนินชีวิตทางการบริโภคอาหาร ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น สร้างหรือทำขึ้นที่เกี่ยวกับอาหาร ซึ่งบุคคลได้เรียนรู้ และรับถ่ายทอดต่อกันกับมาจากรุ่นหนึ่งอีกรุ่นหนึ่ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารพบว่า นิยามความหมายของอาหารับถูกจำกัดขอบเขตเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ และพื้นที่ทางตะวันออกของประเทศอียิปต์เท่านั้น ซึ่งอันที่จริงในปัจจุบันชาวอาหรับมีอยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่ต่างๆ นอกเหนือจากคาบสมุทรอาหรับ อาทิเช่น แอฟริกาเหนือ และหมู่เกาะโคโมโรสในมหาสมุทรอินเดีย เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายดินแดนของราชวงศ์ต่างๆ ในอดีตฉะนั้นในปัจจุบันคำว่าอาหรับจึงหมายถึง ผู้ที่ใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาแม่ มีสำนึกในความเป็นอาหรับ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม

คาบสมุทรอาหรับออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ เขตโซดเขา (Arabia Petraea) เขตอุดมสมบูรณ์ (Arabia Felix) และเขตทะเลทราย (Arabia Deserta) แม้พื้นที่ของคาบสมุทรอาหรับส่วน

ใหญ่เป็นทะเลทราย ก็ไม่ได้เป็นทะเลทรายที่ปราศจากน้ำ หรือการเพาะปลูก เพราะสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นก็คือ มีพื้นที่ราบลุ่มสลับกับหุบเขาอยู่ ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ เหมาะสำหรับการเกษตร เลี้ยงปศุสัตว์ และการตั้งถิ่นฐาน

ความเชื่อ และศาสนาของชาวอาหรับ เริ่มแรกก่อนการนับถือศาสนาอิสลามนั้น เป็นความเชื่อแบบสัญลักษณ์นิยม (Totemism) คือ การใช้สัตว์ พืช หรือ วัตถุ เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า พร้อมกับเคารพนับถือสิ่งเหล่านั้น และเชื่อว่ามันจะปกป้องคุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือพวกเขาได้ ในยามที่ประสบความทุกข์ยาก หรือภัยพิบัติ ซึ่งหากสัญลักษณ์ประจำเผ่าเป็นสัตว์ พวกเขาจะปล่อยและไม่ยุ่งเกี่ยวกับมัน และหากเป็นพืชพวกเขาจะไม่ตัด หรือนำมาเป็นอาหาร นอกจากจะประสบภัยแล้งอย่างหนัก

วัฒนธรรมท้องถิ่นอาหรับ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ชาวเมือง (ชนชั้นสูงที่อยู่ในเมือง) ชาวนา (ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชนบท หรือตามโอเอซิส (Oasis) และชาวเบดูอินที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง แต่เดินทางเร่ร่อนไปในทะเลทราย เพื่อหาแหล่งน้ำ และทุ่งหญ้าให้แก่ฝูงสัตว์ของตน วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนตั้งแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ถึงแม้ประเทศมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย วิถีชีวิตของชนทั้ง สามประเภท มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างไม่เหนียวแน่น แต่ก็ต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชนพื้นเมืองท้องถิ่น สามารถอธิบายได้จากวิถีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพที่สำคัญ

รูปแบบที่อยู่อาศัย บนคาบสมุทรอาหรับมีสามลักษณะด้วยกันคือ กระจงของชาวเบดูอิน กระจงของชาวชนบท และบ้านปูนของชาวเมือง

ภาษาอาหรับเป็นภาษาในตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic) หรือแอฟโรเอเชียติก (Afroasiatic) เป็นภาษาที่มีผู้พูดมากที่สุดภาษาหนึ่งของโลก ประมาณกว่า 206 ล้านคน ภาษาอาหรับแบ่งออกเป็นสำเนียงถิ่นต่างๆ ดังนี้ 1. ภาษาอาหรับถิ่นอิญาซ และนัจด์ รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในอิญาซ นัจด์ และเยเมน 2. ภาษาอาหรับถิ่นซีเรีย รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในซีเรีย เลบานอน ปาเลสไตน์ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจอร์แดน 3. ภาษาอาหรับถิ่นอิรัก รวมถึงภาษาถิ่นย่อยต่างๆ ที่ใช้พูดในอิรัก 4. ภาษาอาหรับถิ่นอียิปต์ รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในอียิปต์กับซูดาน 5 ภาษาอาหรับถิ่นโมร็อกโก รวมถึงภาษาถิ่นย่อยที่ใช้พูดในทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา

ต้นกำเนิดอักษรโบราณ คือ อักษรยูการิติก (Ugaritic) ของพวกโพนีเซียน ซึ่งถือเป็นกลุ่มแรกที่ประดิษฐ์อักษรเซมิติก

อักษรอาหรับ พัฒนามาจากอักษรรูปภาพ ต่อมาเป็นสัญลักษณ์แทนความหมาย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของอักษรอาหรับ อักษรอาหรับได้แก่ อักษรแบบกูฟิก อักษรแบบนัสค อักษรแบบมุฮัก ก็อก อักษรแบบร็อยหานีย์ อักษรแบบเตากี อักษรแบบบรุกอะฮย อักษรแบบซุลูซ อักษรแบบมัมธรีบีย หรืออันตะลุซีย อักษรแบบฟารีซี อักษรแบบตุฆร้อ หรือตุฆรอ

การแต่งกายของชาวอาหรับ มีพัฒนาการตามการเปลี่ยนแปลงของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ และอับบาซียะฮ์ อิสลามในยุคแรกจะสวมเครื่องแต่งกายด้วย เสื้อยาวผ่าด้านหน้าโดยตลอด และคาดด้วยเข็มขัดหนัง เสื้อคลุมทำจากขนอูฐกางเกงขนาดพอดีตัวยาวประมาณหน้าแข้ง ประกอบด้วย

หมวก สำหรับสวมก่อนพันทับด้วยผ้า และผ้าพันศีรษะ การแต่งกายของสตรีอาหรับ จะสวมกางเกงยาว เสื้อแขนยาวผ่าคอ แล้วสวมทับด้วยเสื้อมวย และผ้าคลุมพันศีรษะเหลือไว้ส่วนของใบหน้า และใช้ชายผ้าที่เหลือพันรอบต้นคอ จนกระทั่งในยุคของราชวงศ์อับบาซียะฮ์ กระแสของวัฒนธรรมเปอร์เซีย เข้ามามีบทบาทเหนือวัฒนธรรมอาหรับยุคนี้เครื่องแต่งกายแบบเปอร์เซียได้กลายมาเป็นชุดประจำราชสำนักของราชวงศ์อับบาซียะฮ์วัฒนธรรมการพันศีรษะชาวอาหรับได้ถือปฏิบัติสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในอิรักได้มีการประกาศห้ามถอดผ้าพันศีรษะ ในช่วงประกอบพิธีฮัจญ์ มีการกำหนดให้ใช้ผ้าพันศีรษะสีดำในงานพิธี และงานฉลองต่างๆที่มีเคาะลีฟะฮ์เข้าร่วมเนื่องจากสีดำเป็นสีประจำราชวงศ์อับบาซียะฮ์ ดังนั้นในการแต่งกายเคาะลีฟะฮ์ จะสวมหมวก และพันทับด้วยผ้าสีดำ

อาหารตะวันออกกลาง เป็นอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากแหล่งอารยธรรมใหญ่สามแหล่งคือ เปอร์เซีย อาหรับ และออตโตมาน ลักษณะเด่นของอาหารตะวันออกกลางได้แก่ เนื้อสัตว์ ผัก ได้แก่ ถั่วชนิดต่างๆ มะเขือ แตงกวา กระเจี๊ยบเขียว และแป้งข้าวสาลี และข้าว นิยมปรุงแต่งอาหารด้วยหญ้าฝรั่น เครื่องเทศนานาชนิด น้ำกุหลาบ และขมิ้น

อาหารในมือต่างๆ อาหารเช้า ผลไม้รวม เสิร์ฟกับโยเกิร์ตหรือน้ำผึ้ง ถั่วบดผสมน้ำมะนาว และน้ำมันมะกอก เสิร์ฟกับผักสด และผักดอง ซุปถั่วสโตล์อาหรับ ขนมปังอาหรับ น้ำผลไม้คั้นสดได้แก่ น้ำส้ม น้ำเกรฟฟรุต, น้ำแตงโม หรือน้ำสับปะรด และกาแฟ อาหารกลางวัน และอาหารเย็น อาหารทั้ง 2 มื้อนี้มีลักษณะคล้ายคลึง จะนิยมนำเนื้อไก่ เกะ หรือแพะมาย่าง และราดด้วยซอสที่ทำจากถั่ว และเครื่องเทศชนิดต่างๆ รวมถึงปลา ของหวาน คือ ขนมประเภทแป้งอบราดน้ำผึ้ง และโรยด้วยถั่ว

อาหารอาหรับได้แก่ Kabsa (ซาอูดิอาระเบีย) ถั่วบดผสมน้ำมะนาว และน้ำมันมะกอก เสิร์ฟกับผักสด และผักดอง และข้าวหวมก มีข้าวหวมกไก่ และแพะ ข้าวหอมด้วยหญ้าฝรั่นจากอิหร่าน

วิถีชีวิตของชาวมุสลิมมลายูสตูล อำเภอเมืองสตูลเป็นอำเภอ ซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการของรัฐบาล ที่สำคัญของจังหวัดสตูลตั้งนั้นประวัติความเป็นมาของอำเภอเมืองสตูล จึงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จังหวัดสตูลเริ่มตั้งแต่ตั้งเมืองสตูลเป็นต้นมา

ก่อนปี พ.ศ. 2356 สตูลเคยเป็นตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรีเรียกว่า “มุเก็มสโตย” หมายถึง ตำบลสะทอน เมื่อปี พ.ศ. 2452 รัฐบาลยกเมืองไทรบุรี กลับคืน ตรังวานู และปะลิสให้กับประเทศอังกฤษ เพื่อแลกกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จนกระทั่งทำให้สตูลได้แยกออกจากมณฑลไทรบุรีไปรวมกับมณฑลภูเก็ต และต่อมาในปี พ.ศ. 2468 ไปขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราชต่อมาในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จึงได้ยกฐานะเมืองสตูลขึ้นเป็นจังหวัดเรียกว่า “จังหวัดสตูล”

ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเมืองไทรบุรีกับเมืองสตูล ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เมืองสตูลเป็นมุเก็ม หรือตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรีมาก่อน ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของมุเก็มเปอร์ลิส ที่มีทิวเขาสันกาลาศิริกั้นไว้ ดังนั้นเมืองสตูลจึงมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์กับเมือง

ไทรบุรีมาตลอด และชุมชนที่มีความเจริญมาก่อนเมืองสตูลคือ ละงู ดังนั้น ในสิบเมืองนั้น ละงูเป็นเมืองหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึง

อำเภอเมืองสตูล เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสตูลที่ประกอบไปด้วยตำบลต่างๆ 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลพิมาน ตำบลเกตรี ตำบลเกาะสาหร่าย ตำบลคลองขุดตำบลควนขัน ตำบลควนโพธิ์ ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลฉลุง ตำบลตำมะลัง ตำบลบ้านควน ตำบลปยู และตำบลตันหยงโป

วัฒนธรรมชาวมุสลิมมลายูสตูลสภาพสังคมของจังหวัดสตูล มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ กล่าวคือ เป็นสังคมสองวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธ บางอย่างก็ผสมผสานกันจนยาก ที่จะชี้ชัดได้ว่า เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มใด ดังเช่น การทำขนมในโอกาสเทศกาลต่างๆ ของไทยมุสลิม และไทยพุทธ ส่วนใหญ่ จะทำขนมชนิดเดียวกัน แม้แต่วัฒนธรรมการแต่งกาย ก็มีส่วนคล้ายคลึงกัน ต่างจากจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาสที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกับสตูล แต่วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธแตกต่างกัน

ที่อยู่อาศัยของชาวสตูลรูปแบบของอาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชาวสตูลแสดงออกถึงสถาปัตยกรรม ที่ผสมผสานระหว่างบ้านเรือนของชาวปักษ์ใต้กับรูปแบบของเมืองไทรบุรี บ้านทำจากไม้ ยกพื้นสูงประมาณ 1 - 2.5 เมตร ปล่อยให้ดินโล่งเสาเรือนจะมีฐานรองรับ ภาษาปักษ์ใต้เรียก “ตีนเสา” ทำจากหิน หรือคอนกรีตสำเร็จรูป เสาเรือนจึงไม่ฝังลงในดินการสร้างบ้านแบบใช้ดินเสาเป็นรูปแบบการสร้างบ้านสมัยก่อน ปรากฏให้เห็นทั่วไป เช่น แบบบ้านในจังหวัดพัทลุง ตรัง สงขลา และนครศรีธรรมราช แต่ปัจจุบันนี้หาได้ค่อนข้างยาก เพราะมีการรื้อถอน แล้วสร้างบ้านแบบสมัยใหม่ขึ้นแทน

ภาษาจังหวัดสตูลประกอบด้วยกลุ่มชน 2 วัฒนธรรมได้แก่ ชาวมุสลิมไทยมีเชื้อสายมลายูเดิม บางส่วนยังใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน กับชาวไทยพุทธซึ่งมีความสัมพันธ์กับเมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และตรังมาแต่อดีต เนื่องจากว่า เมืองสตูลตกอยู่ภายใต้การปกครองนครศรีธรรมราชมายาวนาน จึงได้รับอิทธิพลด้านภาษาไทยท้องถิ่นภาคใต้ จนกลายเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของจังหวัดนี้ คือ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่พูดภาษามลายูไม่ได้ ทุกวันนี้ยังคงหลงเหลืออยู่ไม่กี่ท้องที่ ที่ชาวไทยมุสลิมนิยมใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ตำบลเจ๊ะบิลัง ตำบลตำมะลัง ตำบลปยู ตำบลบ้านควน และตำบลฉลุงบางหมู่บ้าน

การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ผู้ชายนิยมนุ่งโสร่ง หรือที่เรียกว่า “ปาแลกัต หรือ ปาลีกัต” เสื้อที่สวมอาจใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาว หรือ เสื้อแขนกระบอก ตัดด้วยผ้าแพร หน้าอกผ้าลึกลงมาถึงกลางอก เรียกเสื้อแบบนี้ว่า “ตะโละบลางา” สวมหมวกกลมสีขาว หรือหมวก “ซองเกาะ” สีดำ สำหรับผู้ชายมุสลิมที่มีเชื้อสายเจ้าเมือง หรือฐานะดี จะสวมกางเกงขาบานทำจากผ้าแพร หรือผ้าเนื้อนุ่มอย่างดี เวลานุ่งจะใช้พันทบเอาไว้ สวมเสื้อตะโละบลางา สวมหมวกซองเกาะที่สีเข้ากับชุด บางครั้งอาจใช้ผ้าพันศีรษะ หรือ “ตะงูโละ” แทนหมวกการใช้ผ้าพันศีรษะจะแตกต่างกันตามฐานะ และตระกูลบางครั้งผู้แต่งอาจเหน็บกริช

ส่วนสตรีนิยมนุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ตัวเสื้อยาวถึงใต้สะโพก ผ่าอกถึงกลางลำตัว เรียกว่าเสื้อ “กะบายาลาโปะ” หรือกะบายาแบบตัวยาว หากตัวเสื้อสั้นถึงกลางสะโพก ผ่าอกตลอดเรียกว่า “กะบายาแปะ” สมัยก่อนนิยม ใช้กระดุมทำด้วยทองคำ ทำเป็นรูปดอกไม้ รูปผีเสื้อ กลัดติดไว้ 5 เม็ด มีสร้อยทองร้อยติดไว้ทุกตัว เรียกกระดุมนี้ว่า “เกรอซัง” หรือ

“กรอซัง” จึงมีชุดแต่งกายแบบ “กรุง” และ “บันดุง” นอกไปจากชุดกะบายาลาโปะ แต่ทุกวันนี้สตรีมุสลิม นิยมแต่งกายแบบมิดชิดตามหลักศาสนา ที่เรียกว่า “ชุดฮีญาบ” ซึ่งเป็นชุดหลวมๆ มีผ้าคลุมศีรษะ ถึงหน้าอก สวมรองเท้ายาง ถุงเท้า ด้วยมักเห็นสตรีแต่งกายชุดฮีญาบ ในชีวิตประจำวัน

อาหารการกินในชีวิตประจำวันของชาวสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาหารในภาคใต้ทั่วไป เพราะผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งนำมาใช้ปรุงอาหารนั้นเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ อาหารพื้นเมืองของชาวสตูล มีรสชาติที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิม กับชาวไทยพุทธ จึงก่อเกิดวัฒนธรรมด้านอาหารการกินที่หลากหลาย มีให้เลือกลิ้มชิมรสมากมาย ได้แก่ อาหารคาว ได้แก่ แกงกุ่มหมา แกงป๋จรี แกงตอแมะ แต่งจิ้ม อาจัต หรืออาจาด และ รอยะ หรือปัสมอสเป็นอาหารว่าง เครื่องปรุงมีหลายอย่าง เช่น สับปะรด แต่งกวา มันแกว หันเป็นชิ้นๆ แล้วราดด้วยน้ำแกง ส่วนอาหารประเภทของหวาน ที่ชาวมุสลิมนิยมทำขึ้นตามเทศกาล หรือในชีวิตประจำวันที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวสตูล ขนมบูตู ขนมลอปะเป๊ะ ขนมโรตีกาปาย ขนมบูตะ และขนมแป้งกั๊ว

วัตถุประสงค์ที่ 3 จากการศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยลงพื้นที่ ผู้วิจัยทำการสำรวจใน 3 ด้านด้วยกัน คือ ภาษา การแต่งกาย และอาหารซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางด้านภาษา

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 อักษร

ยาวีเป็นคำที่ใช้เรียกอักษรภาษามลายูที่เขียนด้วยอักษรอาหรับ มาจากคำว่า “ญาวะฮฺ” ซึ่งชาวอาหรับใช้เรียกเกาะสุมาตรารวมทั้งคาบสมุทรมลายู ดังปรากฏในตำราอาหรับหลายเล่ม อาทิ มุอญิม อัลบุลดาน (Mu‘jam al-Buldān) ของท่านยาคุต ตักวีม อัลบุลดาน (Taqwīm al-Buldān) ของท่านอับดุลฟีตอห์ และอรรีหะฮฺ (al-Rihlah) ของอิบน์ บัฏฏูญญะฮฺ เป็นต้น จากคำดังกล่าวชาวอาหรับ ได้ใช้เรียกคนที่อาศัยอยู่ในเกาะสุมาตราที่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายู และหมายรวมถึง ผู้ที่มีสีผิวเปลือกกลมก็ถือว่า เป็นชาวชวาเช่นเดียวกัน ดังนั้นอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องชาวอาหรับจะเรียกดาวีทั้งหมด ดังเช่น คนยาวีภาษายาวีอักษรยาวี และกิตายาวี เป็นต้น ซึ่งชาวอาหรับได้ใช้คำๆ นี้ในความหมายของผู้คน และภาษาที่กลุ่มชนดังกล่าวใช้ โดยจะเรียกรวมๆ ว่า คนยาวีซึ่งหมายถึง คนอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทยมาจวบจนปัจจุบัน โดยเฉพาะชาวอาหรับในประเทศซาอุดีอาระเบีย

ก่อนศาสนาอิสลามจะถูกเผยแพร่ ภาษามลายูได้ใช้อักษรกวี และเทวนาครีเป็นตัวเขียน แต่หลังจากที่ศาสนาอิสลามถูกเผยแพร่ภาษาอาหรับในฐานะที่เป็นภาษาแห่งคำสอนของศาสนาอิสลาม อักษรอาหรับก็ได้ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อใช้เป็นตัวเขียนในภาษามลายู โดยเรียกว่า อักษรยาวีโดยใช้วิธีการสองแบบ คือ

1. ยืมอักษรเปอร์เซียที่มีเสียงเหมือนกับภาษามลายู
2. ดัดแปลงอักษรใหม่โดยการเพิ่มจุด

ซึ่งอักษรที่ถูกดัดแปลงทั้งหมดมี 5 อักษร คือ ٱ ڤ ڱ ڲ ڳ โดยอักษร ڳ และ ڲ ยืมจากเปอร์เซีย ส่วน ٱ ڱ และ ٱ ดัดแปลงจากอักษรอาหรับ

1.2 คำยืม

ในด้านคำศัพท์ คำหลายคำในภาษามลายูถูกแทนที่ด้วยภาษาอาหรับ และภาษาเปอร์เซีย เนื่องจากภาษาอาหรับเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการทางด้านศาสนา และองค์ความรู้ด้านอื่นๆ ที่สำคัญในภูมิภาคมาลายูในยุคอิสลามนั้นคำศัพท์เฉพาะด้านในสาขาวิชาต่างๆ ได้ถูกบัญญัติ และเขียนในภาษามลายู เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านคำศัพท์อย่างรวดเร็ว ด้วยการยืมคำศัพท์ในสาขาวิชาต่างๆ มาจากภาษาอาหรับ อาทิ วิชาอัลกรุอาน วิชาอัลหะดีษ วิชาภาษาอาหรับ วิชาอัลอะกีดะฮฺ วิชาอัลฟิกฮฺ วิชาฮัตตารีค และวิชาอัลอัคลาค ในช่วงเวลาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา คำศัพท์ภาษาอาหรับหลายคำได้ถูกยืมใช้ในภาษามลายูโดยมีการปรับเปลี่ยนเสียง เพื่อให้เข้ากับเสียงในภาษามลายู จากการศึกษา คำยืมภาษาอาหรับในภาษามลายูถิ่นสตูลพบว่า ภาษาอาหรับหลากหลายคำถูกยืมใช้ ได้แก่ การตั้งชื่อสถาบันโรงเรียนเอกชน มัสยิด สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ซึ่งผู้ใช้มักไม่ทราบว่าคำเหล่านั้นถูกยืมมาจากภาษาอาหรับ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ศึกษาภาษาอาหรับ เนื่องจากคำศัพท์ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาถิ่นสตูล ดังหมวดหมู่ต่อไปนี้

1. คำที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และข้อบัญญัติต่าง ๆ
2. คำที่เกี่ยวกับอุทาน
3. คำที่เกี่ยวกับชื่อเฉพาะ และชื่อสถานที่
4. คำที่เกี่ยวกับการศึกษา
5. คำที่เกี่ยวกับชื่อวันเดือนปี เวลา และการคำนวณ
6. คำที่เกี่ยวกับสังคม เครือญาติ และฐานะ
7. คำที่เกี่ยวกับสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้
8. คำที่เกี่ยวกับการเมือง และการปกครอง
9. คำที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม และศาสนพิธีกรรม
10. คำที่เกี่ยวกับสำนวน คำพูด
11. คำที่เกี่ยวกับร่างกาย และลักษณะนิสัย
12. คำที่เกี่ยวกับสุขภาพ และการแพทย์
13. คำที่เกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ
14. คำที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การค้า
15. คำที่เกี่ยวกับอาหาร และผลไม้
16. คำที่เกี่ยวกับประเพณี และการละเล่น

2. วัฒนธรรมทางการแต่งกาย

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

2.1 กปิเยาะห์

หมวก Tagiya/ Taqiyah เป็นคำยืมจากภาษาอาหรับ คนไทยใช้ทับศัพท์ว่า หมวกกะปิเยาะห์ กปิเยาะห์เป็นคำที่กลายเสียงมาจากคำว่า กุฟียะฮ ในภาษาอาหรับ ซึ่งหมายถึง เมืองกุฟะฮ ในประเทศอิรัก ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตหมวกที่ดีที่สุดในสมัยราชวงศ์อับบาซียะฮ จะเห็นได้ว่าชาวอาหรับนั้นมีการสวมกปิเยาะห์ และใช้เสวียนคาดศีรษะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในปัจจุบัน

ชื่อที่ใช้สำหรับเรียกหมวกของชาวอาหรับจะมีอยู่หลายคำด้วยกัน อาทิ อิรัก เรียกว่า กุฟียะฮ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เรียกว่า เกาะหุฟียะฮ โอมานเรียกว่ากุมมะฮ และซาอุดีอาระเบียเรียกว่า กัฟฟียะฮ รูปทรงของกปิเยาะห์มีหลากหลาย มีการออกแบบลวดลายต่างปักและฉลุเพื่อเป็นรูระบายอากาศให้สวมใส่สบาย หมวกกปิเยาะห์ของชาวอาหรับประเทศกลุ่มอ่าวเปอร์เซีย นิยมใช้ลายโครเซตส์ขาว สวมแบบแนบศีรษะ สำหรับกปิเยาะห์ในสำเนียงของชาวสตูลเป็นคำที่มาจากกัฟฟียะฮในสำเนียงของชาวซาอุดีอาระเบีย

เหตุผลในการใช้หมวกของชาวอาหรับมี 2 ประการด้วยกัน

ประการแรก ชาวอาหรับใช้กปิเยาะห์ครอบศีรษะเพื่อป้องกันความร้อน โดยเฉพาะในฤดูร้อน ความเย็นในฤดูหนาว และป้องกันฝุ่นผงโดยใช้ร่วมกับผ้าโพกศีรษะ ซึ่งเป็นเหตุผลทางสภาพอากาศ

ประการที่สอง เป็นเหตุผลทางด้านศาสนาเนื่องจากมุสลิมส่วนใหญ่นิยมสวมใส่กปิเยาะห์ในขณะละหมาดโดยเฉพาะในกลุ่มของมุสลิมอินเดีย ปากีสถานที่ถือว่าในขณะละหมาดนั้นจะต้องสวมหมวกเสมอ

การสวมหมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตูล จะปรากฏเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้รู้ เช่น โต๊ะครู อูสตาส และตะอวะฮ (นักเผยแพร่ศาสนา) และผู้นำศาสนา เช่น อิหม่าม คอเตบ และบิลาล ซึ่งในมุมมองของผู้รู้เกี่ยวกับการสวมหมวกเป็นสัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านศาสนา

กลุ่มที่ 2 บุคคลทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะสวมประกอบศาสนกิจ เช่น ละหมาด ซึ่งให้เหตุผลว่า ประการที่หนึ่ง การละหมาดจะไม่สมบูรณ์หากเส้นผมมาปิดหน้าผากในขณะเวลาสujud (ก้มกราบ) ดังนั้นกปิเยาะห์จึงถูกใช้สำหรับรวบผมเอาไว้ไม่ให้มาปิดหน้าผาก ประการที่สอง ความเชื่อที่ว่าสวมแล้วได้ผลบุญ เนื่องการแต่งกายตามสุนนะฮ (แบบฉบับ) ของท่านนบีมุฮัมมัด

2.2 ผ้าคลุมศีรษะ

ลักษณะเป็นผ้าสี่เหลี่ยมด้านเท่า มีขนาด 1.3 เมตร ใช้สำหรับคลุม หรือพันศีรษะ สำหรับชาวสตูล ผ้าพันศีรษะจะเรียกว่า “ซ็ือร็อบาน” มาจากคำว่า ซิรบานซึ่งชาวอาหรับใช้เรียก การโพกศีรษะแบบเปอร์เซีย สำหรับรูปแบบการพันที่คล้ายคลึงแบบชาวเยเมน สังเกตได้ว่าชื่อที่ชาวมลายูใช้เรียกแตกต่างไปจากชาวอาหรับ ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกการโพกศีรษะว่า “อิมามะฮ” หรือ

“อิมามะฮฺ หะมะดานียะฮฺ” ซึ่งสามารถพบทั่วไปในกลุ่ม ผู้ที่ทำหะยี (ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์) กลุ่ม โต๊ะครู กลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มตะอวะฮฺ (นักเผยแพร่อิสลาม) และกลุ่มฮาฟิซ (นักท่องจำ)

2.3 เสื้อโด้บ

โด้บ ในกลุ่มประเทศอาหรับส่วนเหนือ “ดิชดาซา” (Dishdasha) ลักษณะชุด ยาว คลุมข้อเท้าผ่าด้านหน้า ความกว้างพอสำหรับสวมหัวได้ เสื้อแขนยาว นิยมใช้ผ้าสีขาวยัดเย็บ แต่ การออกแบบปก และปลายแขนแตกต่างกันเช่น คอกลมผ่าหน้ามีภู่อ้อย คอตั้ง ปกจี๊ด ปลายแขน แบบปล่อย ปลายแขนติดกระดุมแบบเสื้อจี๊ด ส่วนชาวสตูล เรียกเสื้อชนิดนี้ว่า “โด้บ”หรือ“ยวบอฮฺ” ซึ่งเรียกตามสำเนียงของชาวอียิปต์เป็นเสื้อผู้ผ่านประกอบพิธีฮัจญ์ นักศึกษาที่จบจากประเทศอาหรับ ผู้ที่ทำงานประเทศอาหรับ เจ้าของโรงเรียน โต๊ะครู และอุstad (ครูสอนศาสนาทั่วไป)

2.4 เสื้อคลุม

บิชต์ หรือมิซละหฺ เป็นเสื้อคลุมยาวผ่าหน้าตลอด ตัดเย็บโดยไม่มีแขนแต่ จะใช้ วิธีเปิดด้านข้างเอาไว้ สำหรับสอดมือออกเวลาสวมใส่ โดยจะสวมเข้าชุดกับชุดเราะฮฺ หรือ ชูมาฆ และเสวียนคาดศირชะ หรืออาจไม่ใช้เสวียนก็ได้ ซึ่งเสื้อคลุมเป็นเครื่องแสดงถึงฐานะทางสังคม แต่ สำหรับประชาชนทั่วไป มีการสวมเสื้อคลุมเฉพาะ ในช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น อาทิ วันอีด พิธี แต่งงาน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นที่นิยมเฉพาะประเทศบนคาบสมุทรอาหรับ เช่น ซาอุดีอาระเบีย โอมาน คูเวต กาตาร์ บาห์เรน เป็นต้น ชาวมลายูสตูลเรียกว่า “ญุเบาะฮฺ” ซึ่งเป็นการเรียกตามแบบชาวอียิปต์ ในจังหวัดสตูลพบเสื้อคลุมชนิดนี้ได้บ่อยมาก เฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่จบจากประเทศที่ใช้ในพิธีแต่งงาน แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีให้ปรากฏนัก จะมีเพียงบางมัสยิดที่นำมาใช้ สำหรับคอเต็บสวมเวลาขึ้นกล่าวคุฏบะฮฺ ในวันศุกร์

3. วัฒนธรรมทางด้านอาหาร

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

3.1 ข้าวมันซาอุดีอาระเบีย

ข้าวมันซาอุดีอาระเบีย ชาวอาหรับจะเรียกว่า Kabsa (คับซ่า) เป็นข้าวหุงกับ เนื้อแพะ เนื้อแกะ ลักษณะของข้าวจะแห้ง และหอมเครื่องเทศมากมายนิยมนานกันมากใน ซาอุดีอาระเบีย และเป็นที่นิยมเช่นกันในคาบสมุทรอาหรับ เช่น เยเมน จอร์แดน คูเวต เป็นต้น ชาว สตูลจะเรียกข้าวชนิดนี้ว่า “ข้าวมันอาหรับ” ปรากฏในสตูลมากกว่า 40 ปี มาแล้ว โดยนักศึกษาที่ศึกษา ประเทศอาหรับ นำสูตรกลับมาในถิ่นตนต่อมากเป็นที่ยอมรับของชาวสตูล ซึ่งจัดเวลามีเทศกาล เช่น งาน มัสยิด งานเมาลิด งานแต่งงาน งานเข้าสู่ันต์ งานต่างๆ และสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดนัดทั่วไป

3.2 ข้าวหมกไก่

ข้าวหมกเป็นอาหาร ที่มีเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง ในตะวันออกกลางรวมทั้งชาว มุสลิม ในประเทศต่างๆ “ข้าวหมกไก่” เดิมเป็นอาหารมุสลิมมาจากเปอร์เซีย หรืออิหร่าน แยกเปอร์เซีย กินเป็นข้าวสวยธรรมดาทำกับข้าวพวกแกงกุรหม่า เนื้อเค็ม แกงเปรี้ยว ไก่ทอด ผักดอง มานับร้อยๆ ปีแล้ว ไม่ได้เป็นอาหารพิเศษจานเดียวแต่อย่างไร ในขณะที่เดียวกันข้าวหมกไก่ถือเป็นท้องถิ่น ชาวสตูล

มากกว่า 45 ปี อีกทั้งนิยมกันไม่น้อยไปกว่าข้าวมันอาหรับ แหล่งที่มาของข้าวชนิดนี้ มาจากสูตรไก่ย่างจีราฟัน (มุสลิมกรุงเทพ) มาก่อนที่เรามาขายในท้องถิ่น ต่อมาคนสตูลนำสูตรไปทำไก่ทอด และข้าวหมกไก่ ซึ่งนิยมทานกันในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันฮารีรายอ งานรับแขกผู้ใหญ่ งานแต่งงาน และงานประเพณีต่าง ปัจจุบันหารับประทานกันได้ตามสะดวก ตั้งแต่ย่านตลาดจนถึง ภัตตาคาร ซึ่งมีทั้งแบบไก่ต้ม ไก่ทอด และไข่ต้ม รับประทานกับน้ำจิ้มที่มีส่วนผสมของพริก กระเทียม เกลือ น้ำตาล น้ำส้มสายชู รสชาติของน้ำจิ้มจะต้องกลมกล่อมทั้งสามรส ผักที่รับประทานคู่กันก็มีผักกาดหอม ผักชี และแตงกวา

3.2 ถั่วลูกไก่

ฮัมมัส, ฮุมมุส (อังกฤษ: hummus) หรือ ฮุมมุศ (อาหรับ: **حُمُّص**) แหล่งกำเนิดจากอียิปต์ และชาม หรือซีเรียปัจจุบัน เป็นอาหารประเภทจิ้ม ทำจากถั่วลูกไก่ ปัจจุบันฮัมมัสเป็นที่นิยมทั่วตะวันออกกลาง (รวมทั้งตุรกี และแอฟริกาเหนือ) และในรายการอาหารตะวันออกกลางทั่วโลก สำหรับฮัมมัส เป็นอาหารประเภทที่ปรากฏ ในสตูลมีที่มาจากนักศึกษาที่จบจากอาหรับ แล้วนำสูตร เช่นเดียวกับข้าวมันอาหรับ แล้วมาปรุงปรับให้เข้ากับรสชาติอาหารท้องถิ่น จิ้มกับโรตีสี่ ทำกินเฉพาะพบปะในกลุ่มนักศึกษาต่างประเทศ และครอบครัวเท่านั้น ไม่มีแพร่หลายประปราย จึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักโดยผู้คนที่ทั่วไปนัก

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะการยืมคำจัดเป็นวัฒนธรรมทางภาษา เกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศของการสัมผัสภาษา ซึ่งมาจากบุคคลบางกลุ่มที่พูดได้สองภาษาขึ้นไป และสามารถใช้ภาษาทั้งสองสื่อสารไปมา เช่น กรณีของผู้ที่เดินทางไปศึกษาที่ประเทศอาหรับ และใช้ชีวิตอยู่เป็นเวลานาน สามารถสื่อสารภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่น และภาษาอาหรับสลับไปมาได้ ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดคำยืม มีทั้งปัจจัยจากตัวภาษาเอง และปัจจัยทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการยืมคำของคาร์เมล เฮียะลีเฮียะ (Carmel Heah Lee Hsia, 1989 : 14-16) ที่ได้แบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำว่ามีทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวภาษา และปัจจัยทางสังคม โดยปัจจัยจากตัวภาษานั้น เกิดจากความถี่ในการปรากฏของคำ ซึ่งคำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูง และมีการใช้บ่อยจะมีการยืมได้ง่าย ดังพบได้จากกระบวนการสอน หรือบรรยายวิชาการศาสนาตามมัสยิด หรือสถานศึกษาต่างๆ ที่ผู้สอนมักใช้คำศัพท์ภาษาอาหรับซ้ำๆ กัน

สำหรับปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือจากปัจจัยของตัวภาษา เกิดจากศักดิ์ศรีของทั้งสองภาษาที่เกิดการสัมผัสกัน นั่นคือ ภาษาอาหรับมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าภาษามลายูถิ่นสตูล เนื่องจากเป็นภาษาของอัลกุรอาน และเป็นภาษาที่ใช้เขียนตำราศาสนา จึงทำให้ภาษามลายูถิ่นสตูล ยืมคำจากภาษาอาหรับมาใช้ นอกจากนี้ทัศนคติที่มีต่อภาษายังเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการยืมคำ เช่น ความรู้สึกที่ภาษาอาหรับน่าจะดีกว่า ภาษามลายู สำหรับเรียกแทนความหมายบางอย่าง หรือแสดงความรู้ความสามารถ ในการใช้ภาษาต่างประเทศของตน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศอาหรับ มักใช้คำภาษาอาหรับ ในการสนทนากันมากกว่าบุคคลทั่วไป

เช่น มักใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 อะนา (ผม) บุรุษที่ 2 อันตา (คุณ) และกัยฟาฮาหลัก (คุณสบายดีไหม บ่อยครั้ง

2. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ของชาวมุสลิมมลายูสตูล เป็นการเปลี่ยนความหมายของวัฒนธรรมอาหรับ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวอาหรับ เกิดจากปัจจัยของสภาพภูมิอากาศที่ผู้คนที่อาศัยอยู่บนคาบสมุทรอาหรับ ต้องแต่งกายมิดชิด เพื่อป้องกันร่างกายจากอันตรายของแสงอาทิตย์ และฝุ่นทรายต่างๆ แต่หลังจากสภาพสังคมเปลี่ยนไป การพัฒนาประเทศก้าวหน้า ชาวอาหรับก็มีการปรับการแต่งกายของตน ในรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น ดังนั้นไม่ว่าบุคคลทั่วไป หรือนักการศาสนาอิสลามก็แต่งกายเหมือนกัน แต่สำหรับชาวสตูลการแต่งกายแบบชาวอาหรับเป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา ซึ่งการใช้หมวกกปิเยาะห์เป็นเครื่องหมายทางศาสนา การใช้ผ้าพันศีรษะเป็นเครื่องหมายของผู้ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์ ลักษณะการยอมรับวัฒนธรรมอาหรับของสังคมมลายูสตูล ซึ่งเดิมเป็นการรับเอาวัฒนธรรมของชาวอาหรับมาใช้โดยทางอ้อม ปัจจุบันรับมาโดยตรง อาทิ หมวกกปิเยาะห์ เสื้อโด้บ ซีอริอบาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของพระยาอนูมาน ราชชน (2515 : 65) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะแรงใดลักษณะใด จะเป็นอย่างเชื่องช้า หรือรวดเร็ว ก็ขึ้นอยู่กับ การสร้างสรรค์วัฒนธรรม (Acculturation) คือ การที่วัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกันว่าจะมีมากหรือน้อย และมีความรุนแรงเพียงใด

3. วัฒนธรรมการแต่งกายแบบอาหรับ มีส่วนสำคัญในการสร้างค่านิยมทางด้านการแต่งกายของกลุ่มผู้นำศาสนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ มักนิยมสวมเสื้อสูททับ เสื้อโด้บแทนการสวมมิซละห์ ซึ่งเป็นการแต่งกาย ในแบบของชาวเยเมน ปัจจุบันการแต่ง ในลักษณะนี้ได้กลายเป็นเครื่องแบบของผู้นำศาสนา และสร้างความน่าเชื่อถือ ในแง่ของศาสนาอิสลาม

4. กระบวนการยอมรับวัฒนธรรมอาหรับเกิดจาก โต๊ะครู หรือผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลามเป็นแรงบันดาลใจ เนื่องจากโต๊ะครูเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2521 : 131) ที่กล่าวว่า อิทธิพลของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจยอมรับวัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งสูงจะมีความสำคัญมาก ดังนั้นโต๊ะครู หรือผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลามจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจยอมรับ ลักษณะของวัฒนธรรมอาหรับในสังคมมลายูเป็นวัฒนธรรม เกิดจากศาสนาอิสลาม จึงไม่ก่อให้เกิดการต่อต้านทางวัฒนธรรม เช่น การใช้หมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตูล ส่วนใหญ่จะใช้เนื่องด้วยเหตุผลทางด้านศาสนาเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอร์จัน บัวแก้ว และคณะ, (2549 : 33) นอกจากนี้ชาวบ้านทุกๆ ไปมักเข้าใจว่า ผู้ที่แต่งกายด้วยชุดโด้บ และพันศีรษะ มักเป็นผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม และเป็นผู้เคร่งครัดในหลักการศาสนาอิสลาม คนในหมู่บ้านมักไปสอบถามปัญหาศาสนาจากผู้ที่ยอมรับแต่งกายด้วยชุดอาหรับ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้น ไม่ได้เป็นผู้รู้ด้านศาสนาอิสลาม

5. จังหวัดสตูลมีสองลักษณะวัฒนธรรมได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธ ซึ่งทั้งสองวัฒนธรรมนี้ จะเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนั้น ลักษณะทางภาษาของจังหวัดสตูลว่า “จังหวัดสตูลมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา และรัฐปะลิสของประเทศมาเลเซีย ทำให้จังหวัดสตูลได้รับวัฒนธรรมทาง

ภาษาต่างจากกลุ่มชนต่างๆ ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล จึงมีลักษณะประสมประสานกันระหว่างของกลุ่มชนหลายกลุ่ม ได้แก่ ชาวไทย ชาวมลายู และชาวเล เป็นต้น และที่มีลักษณะโดดเด่นมากคือ การประสมประสานกันระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล กับภาษามลายูถิ่นที่รู้จักกันในนาม “ภาษาสาม”

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหาร และวัฒนธรรมชาวพุทธ ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
2. ควรมีการศึกษาถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมชาวไทยพุทธกับวัฒนธรรมชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล เพราะจังหวัดสตูลมีสองลักษณะวัฒนธรรมเด่นๆ ได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และวัฒนธรรมไทยพุทธ เพื่อจะได้ทราบถึงวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม
4. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะภาษาถิ่นในจังหวัดสตูล ซึ่งภาษาถิ่นที่โดดเด่นคือ ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษามลายูถิ่น เพื่อทราบความเป็นมาและความสัมพันธ์กันของภาษาถิ่นต่างๆ ในจังหวัดสตูล
5. ควรศึกษาถึงประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมภาษา การแต่งกาย การกีฬา ฯลฯ ของศาสนิกต่างๆ ในจังหวัดสตูลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

หนังสือ

ความหมายอัลกุรอานฉบับแปลความหมายภาษาไทย โดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย.
ฮ.ศ. 1419 (2542).

ครองชัย หัตถา. (2548). **ประวัติศาสตร์ปัตตานีสันยอาณาจักรโบราณถึงการปกครอง 7 หัวเมือง.**
ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสตูล.(2546). **สถิติสำคัญจังหวัดสตูล**
ประจำปี 2546. สตูล : สำนักงานจังหวัดสตูล.

งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์.

จรัญ มะลูลีม. (2541). **เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา : ภาพรวมทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.**
กรุงเทพฯ : กู๊ดวิล เพลส.

จूरรัตน์ บัวแก้ว และคณะ. (2549). **การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้นในการ**
พัฒนา กลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรี และกลุ่มกปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.
ปัตตานี: หน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.

จุมพล นิมพานิช. (2526). **วัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จารึก รัตนโอภาส และคณะ. (2546). **แลหลัง 160 ปีเมืองสตูล.** สตูล : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สตูล.

ฉันทัส ทองช่วย. (2536). **ภาษา และวัฒนธรรมภาคใต้.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ชูดา จิตพิทักษ์. (2528). **สังคมวิทยา และวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ : สารมวลชน.

ณรงค์ เส็งประชา. (2524). **สังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

ดลมนรร์จ บากา และคณะ. (2529). **การสำรวจจิตกรรรมไทยมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ**
นราธิวาส. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. (2521). **สี่เราะตุน นบี.** กรุงเทพฯ : อักษรสมัย.

ดำรง ฐานดี. (2520). **มานุษยวิทยา และวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- ดำรงศักดิ์ อายุวัฒน์. (2517). **ไทยในมาเลเซีย**. (ม.ป.พ).
- บรรจง บินกาซัน. (2522). **อิหร่านจากบัลลังก์กษัตริย์สู่รัฐอิสลาม**. กรุงเทพฯ : วุฒิชัยการพิมพ์.
- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์. (2543). **90 ปี สตุลวิทยา**. สตุล : สตุลวิทยา.
- ประดิษฐ์ มัชฌิมา. (2522). **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2521). **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รื่นภา รัตนพงศ์. (2542). **สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 5**. (ม.ป.พ).
- ระวีวรรณ ชุ่มพฤษ. (2528). **มานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- วราคม ที่สุกะ. (2524). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุเทพ สุนทรเกษม. (2548). **ชาติพันธุ์สัมพันธ์ : แนวคิดพื้นฐานทางมนุษยวิทยาในการศึกษาอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชาติ และการจัดองค์การความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- ส. พลายน้อย. (2534). **เกร็ดโบราณคดีประวัติศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ และชัยวัฒน์สถาอานันท์. (ม.ป.ป). **สี่จังหวัดภาคใต้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สวาท เสนาณรงค์. (ม.ม.ป). **ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สำนักพิมพ์มติชน. (2547). **พจนานุกรมฉบับมติชน**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตุล. (2533). **รวบเรื่องเมืองสตุล**. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2535). **วัฒนธรรมอิสลาม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ทางนำ.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตุล. (2548). **รวบเรื่องเมืองสตุล**. สงขลา : ไทยวัฒนาการพิมพ์.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2532). **คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อมรา พงศาพิชญ์ (2549). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนูมานราชชน, พระยา. (2515). **วัฒนธรรมเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- อรุณ วิทยานนท์. (2536). **หนังสืออนุสรณ์เมาลิตกลางแห่งประเทศไทย อิจเราะฮ์ศักราช 1414**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2516). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล.
- อารง สุทธาศาสน์. (2519). **ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้**. กรุงเทพฯ : ประชาพิทักษ์.
- Muhammad bin Ahmad Abu Abdullah. (2003). **Al-Jāmi‘a liahkām al-Qurān. al-Biyād** : Dar al-‘Aālam al-kutub.
- Ahmad bin Ali. (1987). **Fath al-Bariy Sharh Sahih al-Bukhariy**. Byrut: Dar al-Marifah.
- Muhammad ibn Ismail al-Bukhariy. (2008). **Sahih al-Bukhariy**. Misr : Markaz Maktabah al-Fa li at-Tijarah wa al-Tawziā.
- Carmel Heah Lee Hsia. (1989). **The Influence of English on the Lexical Expansion of Bahasa Malaysia**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Dewan Bahasa dan Pustaka. (1999). **Ensiklopedia Sejarah dan Kebudayaan Melayu**. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ismā ‘aī l bin Kathyr. (1999). **Tafsir al-Quraan al-Azim**. Al-Riyād : Dār al- Tayyibah Linnashri Wattwzī‘a.
- Fadil. (2517). Alor Setar 250 Tahu 1735-1985.
- Hasan bin Mas‘uud al-Baghawiy abu Muhammad. (1989). **Maalim al-Tanzil (Tafsir al-Baghawiy)**. Baghdad : Dar Taiyibah li al-Nashri wa al-Tauzia.
- Hasan Madmarn. (2002). **The Pondok and Madrasah in Patami**. Kuala lumpur : Bangi.
- Ḥasan ‘Ibrāhīm Ḥasan. (1964). **Tārīkh al-‘Islām al-Siyāsīy wa al-Dīniy wa al-Thaqāfiy wa al-‘Ijtimā‘īy**. 1 ed. Al-Qāhirah : Maktabat al-Nahḍah al-Misrīyah.

- Ḥasan 'Ibrāhīm Ḥasan. (1965). **Tārīkh al-'Islām al-Siyāsī wa al-Dīnī wa al-Thaqāfī wa al-'Ijtīmā'īy** 3 ed. Al-Qāhirah : Maktabat al-Nahḍah al-Misrīyah.
- Al-Husain Bin Mas'ūd. (1997). **Ma'alim al-Tansīl**. Al-Sa'aūdiy: Dar al-Taiyibah.
- Muslim bin al-Hijaj abu Husain. (2001). **Sahih Muslim**. Al-Qahirat : Maktabah al-Thaqafah al-Diniyah.
- Margoliouth, D.S. (1905). **Mohammed and the Rise of Islam**. New York : The Knickerbocker Press.
- Al-Mas'ūdī. (1346). **Murūj al-Dhahab wa Ma'ādin al-Jawhar**. Al-Qāhirah : s.n.
- Muhammad bin Isa Abu Isa. (1975). **Sunan atturmiziy**. Sharkah Maktabah wa Mutbaah Mustafa Albanīy al-Halabiy wa Awladihi.
- Muhammad bin Idris. (1990). **Al-Um lil Imam as-Shafīy**. Maktabah al-Balad al-Amin.
- Muhain ad-Din al-Nawawiy. (1999). **Mukoddimah al-Imam al-Nawawiy li Kitab al-Majmua' Sharh al-Muḥaṣṣab**. Al-Nachair: al-Maktabah al-Balad
- Mohd. Zamberi A. Malek. (1994). **Patani Dalam Tamadan Melayu**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Philip K. Hitti. (1970). **History of the Arabs**. London: Macmillan.
- Al- Sayyid 'Abd al-'Azīz Sālim. (n.d.). **Dirāsāh fī Tārīkh al-'Arab : Tārīkh al-'Arab Qabla al-'Islām**. Al-'Iskandarīyah : Mu'assasat. Shabāb al-Jāmi'ah.
- Abu Sulaiman Muhammad bin Muhammad. (1932). **Mu'alim as-Sunan**. Al-Mutbaah al-Elmiyah.
- Tibbetts, G.R. (1956). **Pre-Islamic Arabia and Southeast Asia**. Journal of the Mal
- Gustave Lebon. (Translated by 'Ādil Zu'aytar). (n.d.). **Hadārat al-'Arab**. s.l: 'Īsā al-Bābīy al-Halabī wa Sharikah.
- Winstedt, R.O. (1961). **The Malay: A Cultural History**. London: Routledge & Kegan.

‘Alīy ‘Abd al-Wāhid Wāfiy. (n.d). **Fiqh al-Lughah**. Al-Qāhirah : Dār Nahdah Misr.

Wizārat al-‘I‘lām Sultanat ‘Umān. (2001). **Masīrat al-Khayr**. Sultanat ‘Uman : Mu’assasat ‘Umān li Assahdāfah wa al-‘Ambā’ wa al-Nashr wa al-‘I‘lām.

Yāqūt al-Hamawīy. (1955). **Mu‘jam al-Buldān**. Bayrūt : Dār al-Kutub.

Ayah Branch of the Royal Asiatic Society 29/3: 205 -206.

หนังสือแปล

สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย. (2545). **ความหมายอัลกุรอานฉบับแปลความหมายภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ.

อัลฮาฟิซ ซากิอุดดีน อับดุลอาซิม อัลมุนซีรี. (2558). **ฮะดีษ เศาะฮี้ฮ์ มุสลิม. แปล บรรจง บินกาซิม และเรียบเรียงโดย อัลฮาฟิซ อัลมุนซีรี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ.

อิมาม อิสมาอีล อิบนิ อุมร์ อิบนิ กะซีร์. (2558). **ตัฟซีร์ อิบนิ กะซีร์. แปล ซากิรีน บุญมาเลิศ และเรียบเรียงโดย เซค คอฟียูรเราะฮมาน อัล-มุบาร็อกฟูรี**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ.

อิสมาอีล ฮามิด. (2545). **การเผยแพร่อิสลามในเอเชียและโลกมลายู. แปลจาก Perkembangan Islam da Asia dan Alam Melayu โดย อัลตุลเลาะ อับรู**. ปัตตานี: โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Gustave Lebon. (Translated by ‘Ādil Zu‘aytar). n.d. **Hadārat al-‘Arab**. s.l: ‘Isā al-Bābīy al-Halabī wa Sharikah.

วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย

ชาคริต เกตุเรือนโรจน์. (2553). **การออกแบบเลขนศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ อาหารส่งออกในประเทศแถบตะวันออกกลาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.**

นัฏกร บุญมาเลิศ. (2546). **อาหารมุสลิม ภาพสะท้อนสังคม และวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม กรณีศึกษา : ชุมชนมัสยิดหลวงอันซอริชซุนนะห์ (มัสยิดบางกอกน้อย)**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- บุญยง เกศเทศ. (2534). **มานุษยวิทยาวัฒนธรรม เชื้อชาติเผ่าพันธุ์มนุษย์**. วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ปราณี ภายอรุณสุทธิ. (2526). **คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารีญา อาสะหนิ. (2548). **ชีวประวัติของเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ :ศึกษาเฉพาะกรณีบทบาทในการพัฒนาสังคมมุสลิมในจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี).
- มุหัมมัดมันซูร หมัดเร้าะ. (2551). **อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมภายในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาอิสลามศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี).
- หมัดอุเส็น หมัดหมัน. (2557). **การจัดการมรดกตามหลักกฎหมายอิสลามของมุสลิมในจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาอิสลามศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี).
- วิบูลย์ หวังรายนาม.(2547). **วัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิมในเขตชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา โครงการบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สกรรจ จันทรรัตน์. (2522). **ปัญหาการปกครองมณฑลไทรบุรีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2440-2452**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ สำหนาว. (2545). **ศึกษาการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อลิสา คู่มเคียม. (2546). **ศึกษาคำยืมภาษามลายูที่ชาวไทยมุสลิมจังหวัดสตูล สามระดับอายุใช้ในชีวิตประจำวัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อุษา จารุภา. (2541). **อิทธิพลของวัฒนธรรมอิสลามต่อการสื่อสาร ในประเทศซาอุดีอาระเบีย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัสสมิง กาแข็ง. (2544). **คำยืมภาษาอาหารบในภาษามลายูถิ่นปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความ

กานต์ เหมวิหค. (2556). “ถั่วชิกพี: นุ่มนอร่อย ดีต่อสุขภาพ”. *ครัว* 19, 227 (พฤษภาคม): 32-34.

เออร์ลา สวิงเกิล. (2547). “สู่วัฒนธรรมสากล”, *National Geographic*. 34 (พฤษภาคม 2547), 110-127.

สุรพล ทรงวีระ. (2519). “วัฒนธรรมอิสลามคืออะไร”, *อัล-ญิฮาด*. 85 (พฤษภาคม 2519), 9-13.

สุเทพ สุนทรเกษม. (2547). “ปอเนาะ มรดกสถาบันการศึกษาที่บูรณาการทางศาสนา และสังคมของชาวมุสลิมในจังหวัด ภาคใต้ของประเทศไทย”. *ศิลปวัฒนธรรม*. 10 (สิงหาคม 2547), 96 – 107.

Omar Farouk Bajunid. (1996). **The Arabs in Southeast Asia: A Preliminary Overview**, *Hiroshima Journal of International Studies*. 2 (March 1996), 21-36.

บทความแปล

ริซัลย์ สะอะ. บทความว่าด้วยอาหารและเครื่องดื่ม (แปลจาก الأكلة والأشربة ไทย-Thai – تايلاندي) โดย มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัต-ตุวัยญีรีย. 2552, พฤษภาคม 5. *บรรณศาสตร์*. (2).

บุคลากร

ณัฐยาน์ สิริบุรณการณ. ร้านขายยาจีนฮั่วเซง. 28 เมษายน พ.ศ. 2558.

มุฮัมหมัดอิรฮาด ไบกาเต็ม. อดีตหัวหน้าแผนกวิชาภาษาอาหรับ. 22 มกราคม พ.ศ. 2558.

รอสี ไบกาเต็ม. ผู้อำนวยการโรงเรียนแสงประทีปวิทยาลัย. 22 มิถุนายน พ.ศ. 2558.

ราซี ฮับยูไล้. อาจารย์แผนกวิชาภาษาอาหรับ. 17 เมษายน พ.ศ. 2558.

สุกรี นาคกระวีศ. ผู้จัดการโรงเรียนอันซอเรียฮันดีนียะฮ์. 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2558.

สมาน เกป็น. รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล. 15 มิถุนายน พ.ศ. 2558.

อรุณ อุมาจิ. ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล. 9 สิงหาคม พ.ศ. 2558.

อามีน มั่นยามีน. กรรมการสถาบันอุลามาอแห่งเอเชีย. 5 มีนาคม พ.ศ. 2558.

รายการทางโทรทัศน์

‘Alīy al-Sharīf. (2007). **Nawāfidh. Sharjah TV UAE**, 2 February 2007.

ข้อมูลออนไลน์

คลังเอกสารสาธารณะ. (2009). **ความเชื่อภาคใต้ศาสนาอิสลาม** ใน <http://www.openbase.in.th/node/8860>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2558.

เนติ โชติช่วงนิธิ. 2556. **เครื่องเทศแห่งชีวิต** ใน <http://www.pub-law.net/publaw/view>. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2558.

วิษณุ เครืองาม. (2556). **ข้าวหมกไก่ถนนตก**. มติชน ใน <http://www.matichon.co.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2558.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). **ฮัมมัส**. ใน <https://th.wikipedia.org>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2558.

_____ . **อาหารชาวคูเวต**. ใน <https://th.wikipedia.org>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2558.

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. (2559). **ข้อสอบ PRE I – NET ปีการศึกษา 2557**. ใน <http://www.opes.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2558.

ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ.(2553). **อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล**. ใน <http://www.amphoe.com/menu.php?am>. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2558.

อาหารสุขภาพที่เน้นโปรตีนจากพืช. (2558). **เรื่องราวของฮัมมัส (HUMMUS)**. ใน <http://treemeals.lnshop.com> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558.

อำเภอเมืองสตูล. (ม.ป.ป). ใน <https://th.wikipedia.org> สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2559.

Al-Maktabah al-’Islāmīyah. (2007). **Al-Masālik wa al-Mamālik**. In www.aleman.com/Islamlib/viewchp-retrieved on 6 April 2007.

Sitee maream. (2551). **ประเพณีวัฒนธรรมมุสลิม** ใน <http://www.siamsouth.com/smf/index>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2558

<http://www.bloggang.com/viewdiary>. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2559.

<http://board.postjung.com/686489.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2559.

<https://www.facebook.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q>. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2558.

<https://www.google.co.th/search?q>. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2558.

<https://www.google.co.th/กระโจมชาวอาหรับ>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2558.

<https://www.google.co.th/search?q>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=Full>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=Full+Medames>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=ศาสนาในภาคใต้>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=บ้านปัจจุบันสตูล>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=%E0%>. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=แกงกรูหม่า+สตูล>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=แกงกรูหม่า+สตูล>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<http://27.254.38.19/~sipa017/index.php>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=รอยเขา+สตูล>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://www.google.co.th/search?q=โรตีกาพายสตูล>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<http://www.mekshat.com/vb/showthread.php>. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2558.

<http://my.dek-d.com/cutiebunny/writer>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2559.

<http://travel.thaiza.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2558.

<https://th.wikipedia.org/wiki/กลุ่มภาษาเซมิติก>. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<https://ar.wikipedia.org/wiki/%D8%AE%D8%B7>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2559

<http://www.wikiwand.com/th/อักษรยาวี>. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic>. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2559.

<https://th.wikipedia.org/wiki/อาหารตะวันออกลาง>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<http://treemeals.lnwshop.com/article>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

<http://www.uaesheep.com/vb/showthread>. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2558.

<https://www.youtube.com/watch?v>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559.

Prince of Songkhro University
Pattani Campus

ภาคผนวก

\

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก
ภาพประกอบการวิจัย

ภาพที่ 1
อักษรลิ่ม (Cunieform) อักษรรูปลิ่มบนดินเหนียว

ที่มา: ผู้วิจัย, <https://th.wikipedia.org/wiki/อักษรรูปลิ่ม> (5 พฤศจิกายน 2558)

ตัวอย่างเก่าสุดของอักษรในเมโสโปเตเมีย เริ่มราว 4,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช พบในบริเวณอูรุก (Uruk) นิปเปอร์ ชูซา และอัวร์ (Ur) ส่วนใหญ่เป็นบันทึกเกี่ยวกับการค้าขาย บันทึกเหล่านี้พัฒนามาจากระบบการนับที่ใช้มาตั้งแต่ 5,000 ปี ก่อนหน้านั้น แผ่นดินเหนียวเริ่มใช้ตั้งแต่ 8,000 ปีก่อนคริสต์ศักราชในเมโสโปเตเมียโดยทั่วไป เป็นรูปทรง 3 มิติ มี 2 ชนิดคือ แบบแผ่นแบน และแผ่นซ้อน

ภาพที่ 2
อักษรยูการิติก

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ภาษายูการิติก> (5 พฤศจิกายน 2558)

อักษรยูการิติก ตั้งชื่อตามนครรัฐยูการิตซึ่งใช้อักษรนี้ คาดว่าน่าจะประดิษฐ์ขึ้นเมื่อราว 857 ปี ก่อนพุทธศักราช นครรัฐนี้ปรากฏขึ้นเมื่อ 857 ปี ก่อนพุทธศักราช ถูกทำลายลงเมื่อราว 637 – 627 ปี ก่อนพุทธศักราช การค้นพบนครรัฐนี้ เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2471 โดยชาวนาซึ่งพบหลุมฝังศพโบราณใกล้ ราช ชามราห์ ทางเหนือของซีเรีย กลุ่มนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศสนำโดย Clavde F.A. Schaeffer เริ่มขุดค้นเมื่อ พ.ศ. 2472

ภาพที่ 3
ภาษาอาหรับถูกยืมมาใช้ในการตั้งชื่อมัสยิด

ที่มา: มัสยิดมาบัง ในเขตอำเภอเมืองสตูล

ภาพที่ 4

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

ภาพที่ 5

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ อาจารย์สุกรี นาคกระวีศ. ผู้จัดการโรงเรียนอันสอเรียอะอัดดีนียะฮ์

ภาพที่ 6

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ อาจารย์อรุณ อุม่าจิ ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

ภาพที่ 7

ที่มา : <https://www.facebook.com/pages/มัสกิส-สตูล>

ภาพที่ 8

ที่มา : ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสตรี อาทิเช่น เสื้อโตัวบ หมวก โสร่ง ชุดกุรง และฮิญาบ
บ้านฉลุง จังหวัดสตูล

ภาพที่ 9

มกุฎราชกุมารซัลมาน บิน อับดุลอาซิซ อัล-ซาอูด, ที่สองจากขวา แถวแรก, ถ่ายภาพพร้อมกับสมาชิกสภาชуроที่สภาพที่ปรึกษาชуроในริยาด, ซาอุดีอาระเบีย

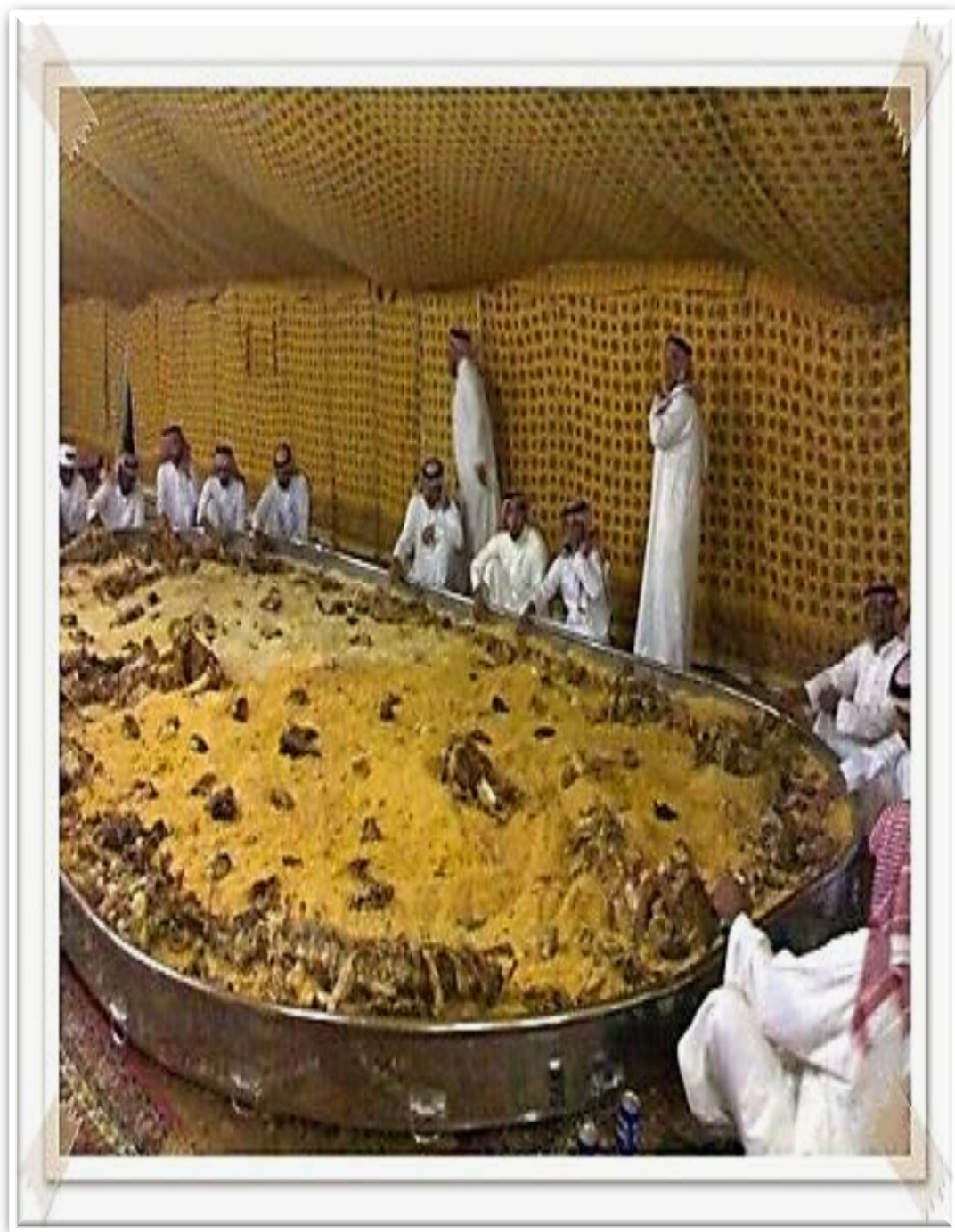
ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=มิชลาห์+กษัตริย์ซัลมาน>
(2 พฤศจิกายน 2558)

ภาพที่ 10
พิธีมอบประกาศนียบัตร

ที่มา : โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล

ภาพที่ 11

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=อาหาร+ประจำ+ชาติ+ซาอุดีอาระเบีย>

ภาพที่ 12

Prá

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ อาจารย์มุฮัมหมัดอริซาด ไบกาเต็ม

ภาพที่ 13

ร้านซินฮัวเซง เป็นร้านแรก และร้านเดียวที่ผลิตขายเครื่องข้าวมันอาหารับ ข้าวหมกสำเร็จรูปของสตูล

ที่มา: ณัฐธยาน์ สิริบุรณการณ. ร้านขายยาซินฮัวเซง. สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2558

ภาพที่ 14

ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าของร้านจีนฮั่วเซ่ง (28 เมษายน 2558)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร ๐-๙๘๕ ๒๖๕ ๓๒๔

ที่ มอ ๗๕๑/ ก ๓๗๔

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์

ด้วยนางสาวชัชชนัน มะสมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา(มุสลิมศึกษา) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมี ดร.ซาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ของอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตามจุดประสงค์ของแบบสอบถามที่ได้แนบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

จัดพิมพ์ที่พิมพ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร

2. ดร.อับดุลรอฮ์มาน สืออาน

3. ดร.กัมบุร์ สืออาน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขาธิการ

☎ ๐-๙๘๕ ๒๖๕ ๓๒๔

ที่ มอ ๗๕๑/๓๗๔

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.กาเดร์ สาอะ

ด้วยนางสาวชัยนั บ มะสมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา (มุสลิมศึกษา) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมี ดร.ซาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขออนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตามจุดประสงค์ของแบบสอบถามสัมภาษณ์ที่ได้แนบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์หมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขาธิการ

☎ ๐-๙๘๕ ๒๖๕ ๓๒๔

ที่ มอ ๗๕๑/๓๗๔

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อับดุลรอหนิง สือแต

ด้วยนางสาวชัยนั บ มะสมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา (มุสลิมศึกษา) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมี ดร.ซาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขออนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตามจุดประสงค์ของแบบสอบถามที่ได้แนบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์หมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขาธิการ

☎ ๐-๙๘๕ ๒๖๕ ๓๒๔

ที่ มอ ๗๕๑/๓๗๔

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. ชัมชู สาอุ

ด้วยนางสาวชยันน์ มะสมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา (มุสลิมศึกษา) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมี ดร.ชาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขออนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตามจุดประสงค์ของแบบสอบถามที่ได้แนบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์หมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘ /วท๑๖๕

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วยนางสาวชยันน์ มะสมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา (มุสลิมศึกษา) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล" มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหรับ และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
๒. เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

โดยมี ดร.ชาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ครูใหญ่ และครูผู้สอนวิชาศาสนา โรงเรียนอรุณศาสนวิद्याมูลนิธิ ของท่านจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นางสาวชยันน์ มะสมัน ได้เก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์หมัด ยี่สุนทอง)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐-๙๘๕ ๒๖๕ ๓๒๔

โทรสาร ๐-๗๓๓๓-๑๓๐๕

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ

๑๕๘๔

ที่ มอ ๗๔๑/

วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วยนางสาวชัยนั บ มะสมัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา (มุสลิมศึกษา) วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมี ดร.ชาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขออนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตามจุดประสงค์ของแบบสอบถามที่ได้แนบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์หมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผน และประกันคุณภาพ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์อาจารย์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง : อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

คำชี้แจง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหาร และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

กลุ่มเป้าหมาย

แบบสัมภาษณ์ สำหรับการสัมภาษณ์อาจารย์ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งคำถามการสัมภาษณ์เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านค้ำยืม
3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการแต่งกาย
4. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางอาหาร

บทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้คำถามต่อไปนี้โดยปรับให้เหมาะสมกับผู้สัมภาษณ์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่ง จำนวน 5 คน

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
- บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ ซอย.....
- ตำบล..... เขต/ แขวง.....
- อำเภอ..... จังหวัด.....
- สถานที่ให้สัมภาษณ์..... วันที่.....
- เดือน..... พ.ศ. 2559 เริ่มเวลา.....

สิ้นสุด..... รวมเวลา.....

1.2 ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งอะไร

.....

1.3 ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับไหน และจากที่ไหน (สามัญ และศาสนา)

.....

 1.4 ท่านดำรงตำแหน่งอาจารย์มาเป็นเวลากี่ปี

.....

 1.5 ภาษาที่ท่านใช้ในชีวิตประจำวันคือภาษาอะไร

.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านภาษา

2.1 ท่านคิดว่าภาษาถิ่นเดิมของชาวสตูลใช้ภาษาอะไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาใช้ภาษาอะไร

.....

 2.2 ท่านพอจะรู้จักคำยืมหรือเปล่า ในทัศนะของท่านคำยืมคืออะไร

.....

 2.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีคำยืมอื่นๆ ปรากฏบ้างไหม และคำยืมมาจากชาติใดบ้าง

.....

 2.4 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีคำยืมจากวัฒนธรรมอาหรับปรากฏบ้างไหม

.....

 2.5 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีคำยืมอื่นๆ อะไรบ้าง

.....

 2.6 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านภาษาอาหรับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

 2.7 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหรับด้านภาษาปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงไปเพราะเหตุใด- เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

.....
.....

3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการแต่งกาย

3.1 ท่านคิดว่าการแต่งกายดั้งเดิมของชาวสตูลเป็นอย่างไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาเป็นอย่างไร

.....
.....

3.2 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีการแต่งกายที่มาจากชาติอื่นๆ บ้างไหม และมาจากชาติใดบ้าง

.....
.....

3.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีการแต่งกายที่มาจากวัฒนธรรมอาหรับปรากฏบ้างไหม

.....
.....

3.4 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีการแต่งกายที่มาจากวัฒนธรรมอาหรับอะไรบ้าง

.....
.....

3.5 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางการแต่งกายแบบอาหรับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....

3.6 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหรับทางการแต่งกายปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุใด-เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

.....
.....

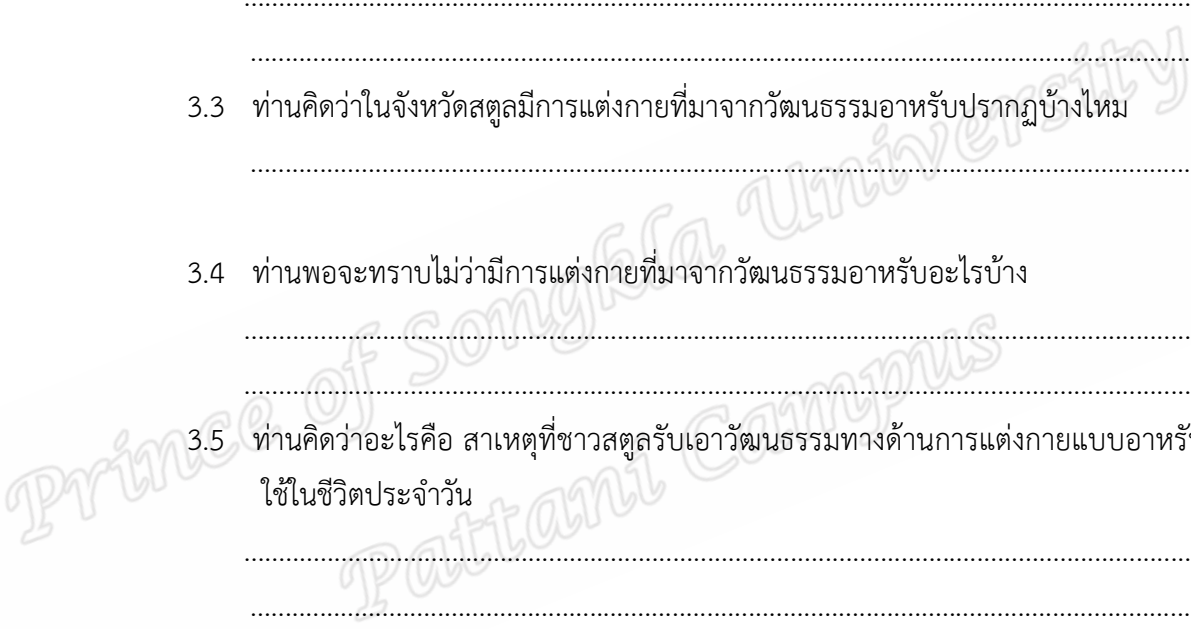
4. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านอาหาร

4.1 ท่านคิดว่าอาหารดั้งเดิมของชาวสตูลคืออะไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาเป็นอย่างไร

.....
.....

4.2 ท่านคิดว่าอาหารของชาวสตูลมาจากชาติอื่นๆ บ้างไหม และมาจากชาติใดบ้าง

.....
.....

4.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีอาหารอาหรับปรากฏบ้างไหม

.....

4.4 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีอาหารอาหรับอะไรบ้าง

.....

4.5 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านอาหารอาหรับมาปรุงแต่งใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

4.6 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหรับปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนไปเพราะเหตุใด-เปลี่ยนอย่างไรบ้าง

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2559

แบบสัมภาษณ์ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง : อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

คำชี้แจง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหรับ และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

กลุ่มเป้าหมาย

แบบสัมภาษณ์ สำหรับการสัมภาษณ์อาจารย์ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งคำถามการสัมภาษณ์เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านคำยืม
3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการแต่งกาย
4. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางอาหาร

บทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้คำถามต่อไปนี้โดยปรับให้เหมาะสมกับผู้สัมภาษณ์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่ง จำนวน 10 คน

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
 บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ ซอย.....
 ตำบล..... เขต/ แขวง.....
 อำเภอ..... จังหวัด.....
 สถานที่ให้สัมภาษณ์..... วันที่.....
 เดือน..... พ.ศ. 2559 เริ่มเวลา.....
 สิ้นสุด..... รวมเวลา.....
- 1.2 ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งอะไร

- 1.3 ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับไหน และจากที่ไหน (สามัญ และศาสนา)

- 1.4 ท่านดำรงตำแหน่งอาจารย์มาเป็นเวลากี่ปี

- 1.5 ภาษาที่ท่านใช้ในชีวิตประจำวันคือภาษาอะไร

2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านภาษา

- 2.1 ท่านคิดว่าภาษาถิ่นเดิมของชาวสตูลใช้ภาษาอะไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาใช้ภาษาอะไร

- 2.2 ท่านพอจะรู้จักคำยืมหรือเปล่า ในทัศนะของท่านคำยืมคืออะไร

.....
 2.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีคำยืมอื่นๆ ปรากฏบ้างไหม และคำยืมมาจากชาติใดบ้าง

.....
 2.4 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีคำยืมจากวัฒนธรรมอาหารับปรากฏบ้างไหม

.....
 2.5 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีคำยืมอื่นๆ อะไรบ้าง

.....
 2.6 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านภาษาอาหารับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
 2.7 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหารับด้านภาษาปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงไปเพราะเหตุใด- เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการแต่งกาย

3.1 ท่านคิดว่าการแต่งกายดั้งเดิมของชาวสตูลเป็นอย่างไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาเป็นอย่างไร

.....
 3.2 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีการแต่งกายที่มาจากชาติอื่นๆ บ้างไหม และมาจากชาติใดบ้าง

.....
 3.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีการแต่งกายที่มาจากวัฒนธรรมอาหารับปรากฏบ้างไหม

.....
 3.4 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีการแต่งกายที่มาจากวัฒนธรรมอาหารับอะไรบ้าง

.....

3.5 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านกายแบบอาหารรับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

3.6 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหารรับทางด้านกายปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุใด-เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

.....

4. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านอาหาร

4.1 ท่านคิดว่าอาหารดั้งเดิมของชาวสตูลคืออะไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาเป็นอย่างไร

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าอาหารของชาวสตูลมาจากชาติอื่นๆ บ้างไหม และมาจากชาติใดบ้าง

.....

.....

4.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีอาหารสำหรับปรากฏบ้างไหม

.....

.....

4.4 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีอาหารสำหรับอะไรบ้าง

.....

4.5 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านอาหารสำหรับมาปรุงแต่งใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

4.6 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหารรับปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุใด-เปลี่ยนอย่างไรบ้าง

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2559

แบบสัมภาษณ์ผู้นำมุสลิม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง : อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

คำชี้แจง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหรับ และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

กลุ่มเป้าหมาย

แบบสัมภาษณ์ สำหรับการสัมภาษณ์อาจารย์ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งคำถามการสัมภาษณ์เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านคำยืม
3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการแต่งกาย
4. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางอาหาร

บทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้คำถามต่อไปนี้โดยปรับให้เหมาะสมกับผู้สัมภาษณ์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่ง จำนวน 10 คน

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
- บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ ซอย.....
- ตำบล..... เขต/ แขวง.....
- อำเภอ..... จังหวัด.....
- สถานที่ให้สัมภาษณ์..... วันที่.....
- เดือน..... พ.ศ. 2559 เริ่มเวลา.....
- สิ้นสุด..... รวมเวลา.....

1.2 ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งอะไร

1.3 ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับไหน และจากที่ไหน (สามัญ และศาสนา)

1.4 ท่านดำรงตำแหน่งอาจารย์มาเป็นเวลากี่ปี

1.5 ภาษาที่ท่านใช้ในชีวิตประจำวันคือภาษาอะไร

.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านภาษา

2.1 ท่านคิดว่าภาษาถิ่นเดิมของชาวสตูลใช้ภาษาอะไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาใช้ภาษาอะไร

.....

2.2 ท่านพอจะรู้จักคำยืมหรือเปล่า ในทัศนะของท่านคำยืมคืออะไร

.....

2.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีคำยืมอื่นๆ ปรากฏบ้างไหม และคำยืมมาจากชาติใดบ้าง

.....

2.4 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีคำยืมจากวัฒนธรรมอาหรับปรากฏบ้างไหม

.....

2.5 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีคำยืมอื่นๆ อะไรบ้าง

.....

2.6 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านภาษาอาหรับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

2.7 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหรับด้านภาษาปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงไปเพราะเหตุใด- เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

.....

.....

3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการแต่งกาย

3.1 ท่านคิดว่าการแต่งกายดั้งเดิมของชาวสตูลเป็นอย่างไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาเป็นอย่างไร

.....

3.2 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีการแต่งกายที่มาจากชาติอื่นๆ บ้างไหม และมาจากชาติใดบ้าง

.....

3.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีการแต่งกายที่มาจากวัฒนธรรมอาหารับปรากฏบ้างไหม

.....

.....

3.4 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีการแต่งกายที่มาจากวัฒนธรรมอาหารับอะไรบ้าง

.....

.....

3.5 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางการแต่งกายแบบอาหารับมาใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

3.6 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหารับทางการแต่งกายปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุใด-เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

.....

.....

4. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านอาหาร

4.1 ท่านคิดว่าอาหารดั้งเดิมของชาวสตูลคืออะไร และหลังกระแสอิสลามเข้ามาเป็นอย่างไร

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าอาหารของชาวสตูลมาจากชาติอื่นๆ บ้างไหม และมาจากชาติใดบ้าง

.....

.....

4.3 ท่านคิดว่าในจังหวัดสตูลมีอาหารอาหารับปรากฏบ้างไหม

.....

.....

4.4 ท่านพอจะทราบไม่ว่ามีอาหารอาหารับอะไรบ้าง

.....

.....

4.5 ท่านคิดว่าอะไรคือ สาเหตุที่ชาวสตูลรับเอาวัฒนธรรมทางด้านอาหารอาหารับมาปรุงแต่งใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....
4.6 ท่านคิดว่าการมีวัฒนธรรมอาหรับปรากฏอยู่ในสังคมสตูลทำให้สังคมสตูลเปลี่ยนไปเพราะ
เหตุใด-เปลี่ยนอย่างไรบ้าง
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2559

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง
นิพนธ์ต้นฉบับ

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

โดย ชัยนับ มะสมัน

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารับมุสลิม และวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารับมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า 1) อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารับมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เริ่มขึ้นภายหลังจากสังคมมาอยู่ในจังหวัดสตูล เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม โดยเริ่มจากวัฒนธรรมทางด้านภาษา ประกอบด้วย อักษรอาหารับ และคำยืม 2) วัฒนธรรมทางการแต่งกาย ประกอบด้วย หมวกกปิเยาะห์ ผ้าโพกศีรษะ เสื้อโด้บ และเสื้อคลุม 3) วัฒนธรรมทางด้านอาหาร ประกอบด้วย ข้าวมันชาอูดีอาระเบีย ข้าวหมกไก่ และถั่วบด วัฒนธรรมอาหารับที่มีอิทธิพลต่อชาวสตูล เป็นอย่างมากนั้นคือ วัฒนธรรมทางการแต่งกาย เนื่องจากเป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนา และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชาวอำเภอเมือง จังหวัดสตูลในปัจจุบัน ตามด้วยวัฒนธรรมทางด้านภาษา และวัฒนธรรมทางด้านอาหาร

**The influences of Arab Culture on the Influences of Arab Culture on
Muslim Society in Muang District, Satun Province**

By Mrs. Zainub Masman

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study culture and its influence, 2) to study the way of Muslim Arab culture and the life way of Muslim Culture in Muang district, Satun province, and 3) to examine the influences of the Muslim Arab culture on the Muslim community in Muang district, Satun province. The study relied on relevant document, literature, and data collected from interview of key informants. The research used an analytical and descriptive method.

The research found that 1) The influences of Muslim Arab culture on the Muslim community in Muang district, Satun province, came into being after the Malayu community therein converted to Islam, and the first Muslim Arab culture studied influencing on them is the linguistic one including Arabic alphabet and Arabic loan words 2) The second culture studied influencing on them is the clothing culture including Kopiah hat, Turban headband, Toub robe, and overcoat, and 3) The third culture influencing on them is the food culture including Saudi Arabian Biyarni (risotto), chicken Biyarni, and Humus (ground chick beans). The Arab culture most influencing on the Muslim community in the area is the clothing culture due to its being the symbol of the religious learned men and has an economic implication in the area studied. The Second is the linguistic culture. And the third is the food culture.

บทนำ

สังคมใดสังคมหนึ่งย่อมมีเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะซึ่งเรียกว่า วัฒนธรรมของตนเองบางครั้งเป็นสิ่งที่สังคมนั้นๆสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเองแต่บางวัฒนธรรมนำมาจากสังคมอื่นแล้วผสมผสานเป็นวัฒนธรรมเดียวกันดังนั้นก็เกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมาอย่างที่เราพบมากมาในปัจจุบันซึ่งคล้องจองกับหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอาน

อิบน์ กะษีร์ (IbnKathyr, 2002: 25/3)อธิบายไว้ว่าอัลลอฮﷻได้สร้างชั้นฟ้าซึ่งประกอบด้วยความสูงความกว้างท้องฟ้าดวงดาวจักรวาลและการโคจรของสิ่งดังกล่าว وَالرَّايُّ وَالْمَاءِ หมายถึง อัลลอฮﷻได้สร้างแผ่นดินซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ราบพื้นที่สูงภูเขาหุบเขาทะเลสาบและต้นไม้ وَالْمَاءِ وَالرَّايُّ وَالْمَاءِ หมายถึง บรรดาภาษาต่างๆ ดังนั้นบางกลุ่มใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสารและบางกลุ่มใช้ภาษาอื่นในการสื่อสาร”

อัลลอฮﷻได้ระบุนอย่างชัดเจนถึงจุดประสงค์การให้มนุษย์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์เพื่อให้มนุษย์ได้มีสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และสมานฉันท์ ส่วนความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม และผิวพรรณนั้น พระองค์ต้องการให้มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้า เพราะเป็นมนุษยศาสตร์ที่สำคัญที่ชี้ถึงความยิ่งใหญ่ และเดชาภาพของพระองค์

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดเล็กๆ จังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ตอนใต้ของประเทศไทยใกล้จังหวัดปัตตานีที่มีการติดต่อการค้าระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับภูมิภาคแถบเอเชียตะวันตก และตะวันออก รวมถึงยุโรปตั้งแต่อดีต ทำให้จังหวัดสตูลมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับจังหวัดต่างๆ ผ่านเมืองปัตตานี และอื่นๆ ที่เข้ามาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่างๆระหว่างกันอย่างต่อเนื่องเป็นผลทำให้วัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาฝังรากในจังหวัดสตูล โดยบางวัฒนธรรมถูกยอมรับ และยึดถือเป็นแบบแผนประเพณี และการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมบางวัฒนธรรมถูกปรับเปลี่ยนผสมกลมกลืนให้เข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นจนในที่สุดถูกหลอมรวมเป็นวัฒนธรรมมุสลิม

ในบรรดาวัฒนธรรมที่เข้ามาติดต่อกับปฏิสัมพันธ์ และผสมผสานกับวัฒนธรรมมุสลิม วัฒนธรรมอาหรับดูเหมือนเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีบทบาทมาตั้งแต่อดีตถึงแม้ว่า หลักฐาน และข้อพิสูจน์ที่กล่าวถึงการเริ่มเข้ามาของวัฒนธรรมอาหรับสู่จังหวัดปัตตานีที่ปฏิสัมพันธ์กับจังหวัดสตูลนั้นมีมาตั้งแต่เมื่อใดยังไม่เป็นที่แน่ชัดกุสตาฟเลอบอง (Gustave Le Bon, n.d : 553) ได้กล่าวถึงเส้นทางการค้าของพ่อค้าชาวอาหรับว่า “พ่อค้าชาวอาหรับจากเอเชียตะวันตกได้เดินเรือมาติดต่อค้าขายตามเมืองต่างๆ ในแถบตอนใต้ของคาบสมุทรมาลากูก่อนการประสูติศาสนาพุทธมุฮัมมัดโดยชาวอาหรับจะเดินเรือจากตอนใต้ของคาบสมุทรอาหรับผ่านอินเดีย มะละกา อ่าวไทยไปจนถึงทะเลจีนใต้

ในทางประวัติศาสตร์ย้อนหลังไปคริสต์ศตวรรษที่ 7 ระบบการเขียนภาษามลายูแตกต่างจากที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหลักศิลาจารึกที่พบในเกาะสุมาตรา และบังกาจารึกด้วยตัวอักษรกีของอินเดียซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมฮินดู-พุทธสมัยนั้นหลังจากนั้นคร่าวคริสต์ศตวรรษที่ 13 เมื่อศาสนาอิสลามได้แผ่ขยายเข้ามาได้นำหลักคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอาน และภาษาอาหรับซึ่งใช้เขียนพระคัมภีร์เข้ามาด้วยนับตั้งแต่นั้นมาภาษาอินเดียบราหฺมในบริเวณนั้นก็ถูกแทนที่ด้วยภาษาอาหรับ

ต่อมาชาวมุสลิมจึงหันมาใช้อักษรอาหรับเป็นตัวเขียนโดยมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างของภาษาท้องถิ่น¹

จุดเริ่มต้นของการรับวัฒนธรรมอาหรับสู่สังคมมาลายูเป็นผลมาจากการรับนับถือศาสนาอิสลามของชาวมลายูโดยชาวอาหรับที่เข้ามาทำการค้าขายกับชาวเมือง และเผยแพร่ศาสนาไปด้วยในขณะที่การแต่งกายของชาวอาหรับก็แตกต่างไปจากชาวมลายูทำให้ชาวมลายูคิดว่า ชุดของชาวมุสลิมกอปร์ และชาวมลายูที่มีโอกาสเดินทางไปประกอบพิธีหัจญ์² บางส่วนก็ได้ศึกษาหาความรู้วิชาการทางด้านศาสนาไปด้วยพร้อมๆกัน จากการได้สัมผัส และใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางถิ่นกำเนิดของศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมอาหรับ เมื่อกลับมาเยือนถิ่น ก็นำวัฒนธรรมอาหรับติดตัวกลับมา และเผยแพร่ต่อๆ กันไป

ภาษาเป็นประการหนึ่งที่มีการผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นมาจากภายนอกซึ่งปรากฏในรูปแบบของคำยืมในภาษามลายูโดยเฉพาะภาษามลายูถิ่นสตูลมีคำยืมมาจากภาษาอาหรับมากมายหลายร้อยคำจนสามารถแบ่งออกเป็นหมวดต่างๆ ดังเช่นหมวดที่เกี่ยวกับศาสนา สังคม คำเรียกญาติ เครื่องแต่งกาย และอื่นๆ

อิทธิพลของภาษาอาหรับไม่เพียงแต่มีบทบาทเฉพาะในด้านการพูด และคำนับญาติยังรวมถึงลักษณะของไวยากรณ์ที่ใช้ในการเขียนตำรา กล่าวคือถ้าหากสังเกตรูปแบบการใช้ภาษาในกิตาบายาวิ³ ตั้งแต่อดีตจะพบว่าผู้แต่งเขียนโดยใช้ไวยากรณ์อาหรับ

ด้านการแต่งกายของชาวมุสลิมมาลายูในปัจจุบันจะเห็นว่า มีลักษณะที่แตกต่างกันไป บางคนสวมเสื้อเชิ้ต กางเกงขายาวแบบสมัยนิยม และบางคนสวมเสื้อแบบมุสลิม ที่เรียกว่า “ตือโล๊ะบลังอ” ผ้าโสร่ง โดยมีการผสมผสานให้เข้ากับหมวก “กูปียะห์”⁴ เสื้อยาวสีขาว หรือ “ชุดโต๊ป” ผ้าซัรบัน หรือ “อิมามะฮ์”⁵ เสมือนเป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการประกอบศาสนกิจ ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงชาวอาหรับสวมชุดโต๊ปในฐานะชุดธรรมดาที่สามารถสวมใส่ได้ทุกสถานที่โดยไม่จำเป็นต้องสวมชุดเพียงแต่การประกอบศาสนกิจเหมือนกับในสังคมมาลายู

อาหารตะวันออกกลางเป็นอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากแหล่งอารยธรรมใหญ่สามแหล่งคือเปอร์เซีย อาหรับ และออตโตมาน เมื่อศาสนาอิสลามแพร่กระจายไปทำให้วัฒนธรรมการปรุงอาหารของตะวันออกกลางแพร่กระจายไปสู่อินเดียมลายู-ชวาระวมทั้งประเทศไทย

เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมอาหรับหลายคน หมายถึง วัฒนธรรมอิสลาม เหตุเพราะศาสนาอิสลามมีจุดกำเนิดบนคาบสมุทรอาหรับฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่มาจากชาวอาหรับนั้นย่อมเป็นอิสลามแต่ความเป็นจริงอาจไม่ใช่อย่างที่หลายคนเข้าใจ เนื่องจากวัฒนธรรมอิสลามนั้นเกิดจากบทบัญญัติ และคำสอนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นหลักแต่วัฒนธรรมอาหรับเป็นวิถีชีวิตของชาวอาหรับซึ่งอาจสอดคล้องกับหลักการของศาสนา หรือไม่ก็ได้ ดังนั้นเราจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า “ชุดโต๊ป” เป็นชุด

¹ สุเทพ สุนทรภัสส์. “ปอเนาะ มรดกสถาบันการศึกษาที่บูรณาการทางศาสนาและสังคมของชาวมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย”. ศิลปวัฒนธรรม. (10 สิงหาคม 2547). น. 105

² หัจญ์หมายถึง การจาริกแสวงบุญนครมักกะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบีย

³ ตำราศาสนาที่เป็นภาษามลายู ซึ่งใช้อักษรอาหรับในการเขียนซึ่งต่อมาเรียกว่า อักษรยาวิ

⁴ กูปียะห์ (Kopiyah) หรือ ปียะห์ หมายถึง หมวกที่ชายชาวมุสลิมนิยมสวม โดยเฉพาะช่วงละหมาดซึ่งส่วนใหญ่จะมีสีขาวและลวดลายตามสมัย (“Ketayap”, Ensiklopedia Sejarah dan Kebudayaan Malayu. 2, 1233)

⁵ อิมามะฮ์ (عمامة) หรือซัรบัน (سربان) หมายถึง ผ้าที่ใช้พันศีรษะ

ของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม และเป็นวัฒนธรรมอิสลามในขณะเดียวกันเราสามารถที่จะกล่าวได้ว่า การละหมาด การถือศีลอด และการประกอบพิธีหัจญ์เป็นวัฒนธรรมอิสลามเพราะว่าศาสนกิจดังกล่าว มาจากบทบัญญัติ

วัฒนธรรมไม่เพียงแต่บ่งบอกลักษณะ หรือเอกลักษณ์ของชนกลุ่มชนใดในสังคมบาง โอกาสวัฒนธรรมอาจบ่งบอก ถึงฐานะทางเศรษฐกิจอาชีพ สัญชาติ ศาสนาหรืออื่นๆ โดยเฉพาะ วัฒนธรรมทางด้านการแต่งกาย จะเห็นได้จาก ผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์จะแต่งกายสุภาพเรียบร้อย นัก ธุรกิจจะแต่งกายภูมิฐานดูน่าเชื่อถือ ในบางครั้งเราสามารถทราบถึงสัญชาติ หรือศาสนาของผู้คนได้ โดยอาศัยการสังเกตจากเครื่องแต่งกายดัง เช่น สตรีชาวอินเดียมักจะสวมชุด紗หรี⁶ หรือหากเป็นสตรี ชาวมุสลิมมาเลเซีย หรือบรูไนมักจะแต่งกายด้วยกูรง⁷ ที่มีลวดลาย และสีสันฉูดฉาดเหล่านี้ล้วนแต่ เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ปัจจุบันเมื่อผู้คนสามารถมองเห็น และสัมผัสกับสิ่งต่างๆที่อยู่ทั่วทุกมุมโลกได้อย่างไม่ มีข้อจำกัดการหลั่งไหลของสินค้า และผู้คนจึงกลายเป็นพลวัต หรือพลังขับเคลื่อนกระบวนการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจนกลายเป็นรูปของวัฒนธรรมสากล (เออร์ลา สวิงเกิล, 2547: 110 -127) ในที่สุดภาพของวัฒนธรรมต่างแดนก็เข้ามาปรากฏอยู่รอบๆ ตัวเราโดยเฉพาะสังคมมุสลิมมาอยู่ในเขต อำเภอมือ่ง จังหวัดสตูลจนบางครั้ง ทำให้เข้าใจว่าวัฒนธรรมต่างแดนเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาว มุสลิมมาอยู่ตลอด

ดังนั้นวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมมุสลิมในเขตอำเภอมือ่ง จังหวัดสตูล โดยเฉพาะ ทางด้านภาษาการแต่งกาย และอาหารตลอดจนประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมอาหรับในสังคม มุสลิมในเขตอำเภอมือ่ง จังหวัดสตูลอีกทั้งในปัจจุบันไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า วัฒนธรรมอาหรับไม่ได้ เกี่ยวข้องกับสังคมมุสลิมทั้งนี้ เนื่องจากวัฒนธรรมอาหรับได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างงานสร้าง รายได้แก่ชาวมุสลิมมากมายในแต่ละปี และยังได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวมุสลิม จาก ประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอมือ่ง จังหวัดสตูลนี้ เป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อ

สังคมมุสลิมในเขตอำเภอมือ่ง จังหวัดสตูล

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหรับมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอมือ่ง

จังหวัดสตูล

⁶紗หรี เป็นเครื่องแต่งกายสตรีอินเดียแบบหนึ่ง ประกอบด้วยผ้าชิ้นยาวประมาณ 5-6 เมตร ใช้เป็นทั้งผ้าถุง และผ้าห่ม ส่วนที่นุ่ง ยาว กรอมสัน พันรอบตัว และจีบข้างหน้าเหนือตัวไว้ที่เอว ส่วนผ้าห่มใช้ชายผ้าที่เหลื่อพาดอก และสะพายบา โดยมากเป็นบ่าชายห้อยชายไป ข้างหลัง ชายที่ห้อยถึงมาคลุมหัวก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1186)

⁷กูรง (Baja Kurung) เป็นเครื่องแต่งกายของชาวมลายู สำหรับผู้หญิงจะมีลักษณะเป็นเสื้อแขนยาวคอกลมเล็ก และมีชายเสื้อยาวถึงเข่า ("Baja Kurung", Ensiklopedia Sejarah dan Kebudayaan Malayu.1, 392)

ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบถึงวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
2. ทราบถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
3. ทราบถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารมุสลิม ต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
4. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นองค์ความรู้ ในการเรียนการสอนวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวัฒนธรรมมุสลิม
5. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
6. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาสู่ทางต่อการประกอบธุรกิจ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และเขตใกล้เคียง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” นี้ผู้วิจัยได้วางขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังนี้
 - 1.1 ศึกษาวัฒนธรรม และอิทธิพลวัฒนธรรม
 - 1.2 ศึกษาถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหารมุสลิม และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
 - 1.3 ศึกษาถึงอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารมุสลิมต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
 - 1.4 ศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายเฉพาะการแต่งกายของสุภาพบุรุษ
2. ขอบเขตด้านภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึง อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลเท่านั้น

 - 2.1 วัฒนธรรมอาหาร หมายถึง วัฒนธรรมทางด้านภาษาการแต่งกาย และอาหารของชาวอาหรับที่ปรากฏในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
 - 2.2 สังคมมุสลิม หมายถึง สังคมชาวไทยเชื้อสายมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามพูดภาษามลายูอาศัยอยู่ใน จังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสรวมถึงพื้นที่อำเภอจะนะ เทพานาทวี สะบ้าย้อยจังหวัดสงขลา
 - 2.3 ชาวจังหวัดสตูล หมายถึง ชาวไทยเชื้อสายมลายูหรืออื่นๆที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งที่พูดภาษามลายู และภาษาไทยแต่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
 - 2.4 อิทธิพล หมายถึง อิทธิพลทางด้านภาษา การแต่งกาย และทางด้านอาหาร

วิธีการดำเนินการวิจัย

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดสตูล จำนวน 25 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การได้มาของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความเป็นตัวแทนที่ดี โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคืออาจารย์จำนวน 5 ราย ได้แก่ อาจารย์แผนกภาษาอาหรับ หรืออาจารย์ที่จบการศึกษาจากประเทศอาหรับ ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ จำนวน 10 ราย ได้แก่ ครูสอนภาษาอาหรับ หรือจบจากประเทศอาหรับ ผู้นำมุสลิม จำนวน 10 ราย ได้แก่ กรรมการสถาบันอุลามาอแห่งเอเชีย. ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บข้อมูลได้แก่ อาจารย์ ครูสอนวิชาภาษาอาหรับ และผู้นำมุสลิม จำนวน 25 ราย แสดงตามตารางดังนี้

ลำดับที่	ตำแหน่ง	กลุ่มตัวอย่าง
		จำนวน
1	อาจารย์	5
2	ครูผู้สอนวิชาภาษาอาหรับ	10
3	ผู้นำมุสลิม	10
รวมทั้งหมด		25

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) อาศัยการพรรณนาวิเคราะห์ (Description Method)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามอย่างเจาะลึก เกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูล

3.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

- ก. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์
- ข. จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้เกี่ยวกับ การศึกษา อิทธิพลวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมในเขตอำเภอ จังหวัดสตูลจากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามขอบเขต
- ค. แบบสัมภาษณ์ที่สร้างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ง. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 1 คน เพื่อความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอน และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนต่างๆ ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

4.1 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัย

- ก. การเก็บข้อมูลที่เป็นตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมอาหารจากแหล่งเอกสารต่างๆ
- ข. รวบรวมเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และแหล่งข้อมูลรองจาก หอสมุดต่างๆ เช่น หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุด วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดประจำ จังหวัดสตูล ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ของจังหวัดสตูล และข้อมูลจากอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ อาทิ เช่น TDF เป็นต้น และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรอง และ หนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษาถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากสัมภาษณ์ทั้งหมด เพื่อนำมาดำเนินการ ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์

4.3 การจัดกระทำของข้อมูล

- ก. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งเอกสารต่างๆ มาศึกษา และสรุป สาระสำคัญตามขอบเขตที่กำหนดไว้
- ข. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดบันทึก และบันทึกเสียง ถอดข้อความ ด้วยวิธีสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้
- ค. นำข้อมูลตามข้อ ก. และข้อ ข. มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และเก็บ ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์
- ง. นำข้อมูลตามข้อ ก. และข้อ ข. มาศึกษาตามขอบเขตด้านเนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 รูปแบบ

- 5.1 ศึกษาเนื้อหาสาระจากตำรา หนังสือ เอกสารต่างๆ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับวัฒนธรรมอาหาร และมลายูสตูล เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วน โดยหลักการคัดเลือกเอกสารที่เชื่อถือ

ได้ ที่มีความสมบูรณ์ต่อมาศึกษาวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบขอบเขตเนื้อหา แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เช่น เพื่อแยกแยะรายละเอียดของเนื้อหา เพื่อจัดลำดับเนื้อหา เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของเนื้อหา และทำการวิเคราะห์เนื้อหา

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เพื่อศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมอาหาร และวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูลเพื่อศึกษาอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารต่อสังคมมุสลิมในเขต อำเภอเมืองจังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารพบว่า

ประวัติความเป็นมาของชาวอาหรับ จะจำกัดขอบเขตเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ และพื้นที่ทางตะวันออกของประเทศอียิปต์เท่านั้น ซึ่งอันที่จริงในปัจจุบันชาวอาหรับมีอยู่กระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากคาบสมุทรอาหรับ อาทิเช่น แอฟริกาเหนือ และหมู่เกาะโคโมโรสในมหาสมุทรอินเดีย เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายดินแดนของราชวงศ์ต่าง ๆ ในอดีต ฉะนั้นในปัจจุบันคำว่าอาหรับ จึงหมายถึง ผู้ที่ใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาแม่ มีสำนึกในความเป็นอาหรับ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็ตาม จากความหลากหลายของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้ทำให้รูปร่างลักษณะของคนกลุ่มนี้แตกต่างกันไป แต่รูปร่างและลักษณะเด่นที่ปรากฏอยู่ และสามารถสังเกตได้ซึ่ง มาร์เชล (Marcel) ได้แบ่งลักษณะของชาวอาหรับออกเป็นสองกลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มแรกจะมีรูปร่างขนาดปานกลาง กล้ามเนื้อกระชับ ข้อเล็ก มีใบหน้ายาวเหลี่ยมตอนปลาย คางมีขนาดเล็กและยื่นออกเล็กน้อยปากเล็ก ฟันขาวและเรียบเสมอ ริมฝีปากบาง จมูกเล็กโด่ง นัยน์ตาสีดำ ดวงตากว้างสวยงาม คิ้วโค้งบาง และศีรษะยาว ส่วนกลุ่มที่สองได้แก่กลุ่มที่มีรูปร่างสูงใหญ่ ใบหน้ากว้าง กรามและคางใหญ่ ปากจะกว้างกว่ากลุ่มแรก ริมฝีปากหนา จมูกโด่งโต คิ้วต่อกันและหนา ตาโตและมีสีดำ หน้าผากแคบ โดยลักษณะแรกในข้างต้นจะพบได้ในกลุ่มของชาวซีเรีย และชาวอียิปต์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ส่วนลักษณะที่สองจะพบได้ในกลุ่มของชาวอัซซีเรียน ชาวยิว ชาวอาหรับภาคใต้ และชาวอียิปต์ที่มีเชื้อสายแอฟริกา

ส่วนประวัติความเป็นมาของอำเภอเมืองสตูลเป็นอำเภอ ซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการของรัฐบาลที่สำคัญของจังหวัดสตูลตั้งนั้นประวัติความเป็นมาของอำเภอเมืองสตูล จึงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จังหวัดสตูลเริ่มตั้งแต่ตั้งเมืองสตูลเป็นต้นมาก่อนปี พ.ศ. 2356 สตูลเคยเป็นตำบลหนึ่งของเมืองไทรบุรีเรียกว่า “มุแกมสโตย” หมายถึง ตำบลสะท้อน เมื่อปี พ.ศ. 2452 รัฐบาลยกเมืองไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิสให้กับประเทศอังกฤษ เพื่อแลกกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จนกระทั่งทำให้สตูลได้แยกออกจากมณฑลไทรบุรีไปรวมกับมณฑลภูเก็ต และต่อมาในปี พ.ศ. 2468 ไปขึ้นกับมณฑลนครศรีธรรมราช ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จึงได้ยกฐานะเมืองสตูลขึ้นเป็นจังหวัดเรียกว่า “จังหวัดสตูล”

วัตถุประสงค์ที่ 2 จากการศึกษา อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยลงพื้นที่ ผู้วิจัยทำการสำรวจใน 3 ด้านด้วยกัน คือ ภาษา การแต่งกาย และอาหารซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางด้านภาษา

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 อักษร

ยาวีเป็นคำที่ใช้เรียกอักษรภาษามลายูที่เขียนด้วยอักษรอาหรับ มาจากคำว่า “ญวาระฮฺ” ซึ่งชาวอาหรับใช้เรียกเกาะสุมาตรารวมทั้งคาบสมุทรมลายูตั้งปรากฏในตำราอาหรับหลายเล่ม อาทิ มุอญิม อัลบุลดาน (Mu‘jam al-Buldān) ของท่านยากูต ตักวีม อัลบุลดาน (Taqwīm al-Buldān) ของท่านอับดุลฟีตอ์ และอรรีหละฮฺ (al-Rihlah) ของอิบน์ บัฏฏูฏฏาะฮฺ เป็นต้น จากคำดังกล่าว ชาวอาหรับได้ใช้เรียกคนที่อาศัยอยู่ในเกาะสุมาตรา ที่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายู และหมายรวมถึงผู้ที่มีสีผิวเปลือกกลมุด ก็ถือว่าเป็นชาวชวาเช่นเดียวกัน ดังนั้นอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้อง ชาวอาหรับจะเรียกดาวีทั้งหมด ดังเช่น คนยาวีภาษา ยาวีอักษรยาวี และกิตาบยาวี เป็นต้น ซึ่งชาวอาหรับได้ใช้คำ ๆ นี้ในความหมายของผู้คน และภาษาที่กลุ่มชนดังกล่าวใช้โดยจะเรียกรวม ๆ ว่า คนยาวีซึ่งหมายถึง คนอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทยมาจวบจนปัจจุบัน โดยเฉพาะชาวอาหรับในประเทศซาอุดีอาระเบีย

ก่อนศาสนาอิสลามจะถูกเผยแพร่ ภาษามลายูได้อักษรกวิ และเทวนาครีเป็นตัวเขียน แต่หลังจากที่ศาสนาอิสลามถูกเผยแพร่ภาษาอาหรับในฐานะที่เป็นภาษาแห่งคำสอนของศาสนาอิสลาม อักษรอาหรับก็ได้ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อใช้เป็นตัวเขียนในภาษามลายูโดยเรียกว่าอักษรยาวีโดยใช้วิธีการสองแบบ คือ

1. ยืมอักษรเปอร์เซียที่มีเสียงเหมือนกับภาษามลายู
2. ดัดแปลงอักษรใหม่โดยการเพิ่มจุด

ซึ่งอักษรที่ถูกดัดแปลงทั้งหมดมี 5 อักษร คือ ڤ ڤ ڤ ڤ ڤ โดยอักษร ڤ

และ ڤ ยืมจากเปอร์เซีย ส่วน ڤ และ ڤ ดัดแปลงจากอักษรอาหรับ

1.2 คำยืม

ในด้านคำศัพท์ คำหลายคำในภาษามลายูถูกแทนที่ด้วยภาษาอาหรับ และภาษาเปอร์เซีย เนื่องจากภาษาอาหรับเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการทางด้านศาสนา และองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่สำคัญในภูมิภาคมลายูในยุคอิสลามนั้นคำศัพท์เฉพาะด้านในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ถูกบัญญัติและเขียนในภาษามลายู เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านคำศัพท์อย่างรวดเร็ว ด้วยการยืมคำศัพท์ในสาขาวิชาต่างๆ มาจากภาษาอาหรับ อาทิ วิชาอัลกรุอาน วิชาอัลหะดีษ วิชาภาษาอาหรับ วิชาอัลอะกีดะฮฺ วิชาอัลฟิฮฺ วิชาอัลตารีค และวิชาอัลอัคลาค ในช่วงเวลาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา คำศัพท์ภาษาอาหรับหลายคำได้ถูกยืมใช้ในภาษามลายูโดยมีการปรับเปลี่ยนเสียง เพื่อให้เข้ากับเสียงในภาษามลายู จากการศึกษา คำยืมภาษาอาหรับในภาษามลายูถิ่นสตูลพบว่า ภาษาอาหรับ

จำนวนหลายคำที่ถูกใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ใช้มักไม่ทราบว่าคำเหล่านั้นถูกยืมมาจากภาษาอาหรับ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ศึกษาภาษาอาหรับ เนื่องจากคำศัพท์ได้ถูกปรับเสียงให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาถิ่นสตูล ดังหมวดหมู่ต่อไปนี้

1. คำที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และข้อบัญญัติต่าง ๆ
2. คำที่เกี่ยวกับอุทาน
3. คำที่เกี่ยวกับชื่อเฉพาะ และชื่อสถานที่
4. คำที่เกี่ยวกับการศึกษา
5. คำที่เกี่ยวกับชื่อวันเดือนปี เวลา และการคำนวณ
6. คำที่เกี่ยวกับสังคม เครือญาติ และฐานะ
7. คำที่เกี่ยวกับสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้
8. คำที่เกี่ยวกับการเมือง และการปกครอง
9. คำที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม และศาลยุติธรรม
10. คำที่เกี่ยวกับสำนวน คำพูด
11. คำที่เกี่ยวกับร่างกาย และลักษณะนิสัย
12. คำที่เกี่ยวกับสุขภาพ และการแพทย์
13. คำที่เกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ
14. คำที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การค้า
15. คำที่เกี่ยวกับอาหาร และผลไม้
16. คำที่เกี่ยวกับประเพณี และการละเล่น

2. วัฒนธรรมทางด้านการแต่งกาย

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

2.1 กปิเยาะห์

หมวก Tagiya/ Taqiyah เป็นคำยืมจากภาษาอารบิก คนไทยใช้ทับศัพท์ว่า หมวกกะปิเยาะห์ กปิเยาะห์เป็นคำที่กลายเสียงมาจากคำว่า กุฟิยะฮฺ ในภาษาอาหรับ ซึ่งหมายถึงเมืองกุฟิยะฮฺ ในประเทศอิรัก ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตหมวกที่ดีที่สุด ในสมัยราชวงศ์อับบาซียะฮฺ จะเห็นได้ว่าชาวอาหรับนั้นมีการสวมกปิเยาะห์ และใช้เสวียนคาดศีรษะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในปัจจุบัน

ชื่อที่ใช้สำหรับเรียกหมวกของชาวอาหรับจะมีอยู่หลายคำด้วยกัน อาทิ อิรักเรียกว่า กุฟิยะฮฺ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เรียกว่า เกาะหฺฟิยะฮฺ โอมานเรียกว่ากุมมะฮฺ และซาอุดีอาระเบียเรียกว่า กัฟิยะฮฺ รูปทรงของกปิเยาะห์มีหลากหลาย มีการออกแบบลวดลายต่างปักและฉลุเพื่อเป็นรูระบายอากาศให้สวมใส่สบาย หมวกกปิเยาะห์ของชาวอาหรับประเทศกลุ่มอ่าวเปอร์เซีย นิยมใช้ลายโครเซตส์ขาว สวมแบบแนบศีรษะ สำหรับกปิเยาะห์ในสำเนียงของชาวสตูล เป็นคำที่มาจากกัฟิยะฮฺในสำเนียงของชาวซาอุดีอาระเบีย

เหตุผลในการใช้หมวกของชาวอาหรับมี 2 ประการด้วยกัน

ประการแรก ชาวอาหรับใช้กปิเยาะห์ครอบศีรษะ เพื่อป้องกันความร้อน โดยเฉพาะในฤดูร้อน ความเย็นในฤดูหนาว และป้องกันฝุ่นผงโดยใช้ร่วมกับผ้าโพกศีรษะ ซึ่งเป็นเหตุผลทางสภาพอากาศ

ประการที่สอง เป็นเหตุผลทางด้านศาสนา เนื่องจากมุสลิมส่วนใหญ่นิยมสวมใส่กปิเยาะห์ในขณะละหมาด โดยเฉพาะในกลุ่มของมุสลิมอินเดีย ปากีสถานที่ถือว่า ในขณะละหมาดนั้นจะต้องสวมหมวกเสมอ

การสวมหมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตูล จะปรากฏเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้รู้ เช่น โต๊ะครู อุस्ताส และตะอวะฮฺ (นักเผยแพร่ศาสนา) และผู้นำศาสนา เช่น อิหม่าม คอเตบ และบิลาล ซึ่งในมุมมองของผู้รู้เกี่ยวกับการสวมหมวกเป็นสัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านศาสนา

กลุ่มที่ 2 บุคคลทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะสวมประกอบศาสนกิจ เช่น ละหมาด ซึ่งให้เหตุผลว่า ประการที่หนึ่ง การละหมาดจะไม่สมบูรณ์ หากเส้นผมมาปิดหน้าผาก ในขณะเวลาสุยุด (ก้มกราบ) ดังนั้น กปิเยาะห์จึงถูกใช้สำหรับรวบผมเอาไว้ไม่ให้มาปิดหน้าผาก ประการที่สอง ความเชื่อที่ว่าสวมแล้วได้ผลบุญ เนื่องการแต่งกายตามสุนนะฮฺ (แบบฉบับ)

2.2 ผ้าคลุมศีรษะ ลักษณะเป็นผ้าสี่เหลี่ยมด้านเท่า มีขนาด 1.3 เมตร ใช้สำหรับคลุม หรือพันศีรษะสำหรับชาวสตูล ผ้าพันศีรษะจะเรียกว่า “ชีอริอบาน” มาจากคำว่า ชีรบานซึ่งชาวอาหรับใช้เรียกการโพกศีรษะแบบเปอร์เซีย สำหรับรูปแบบการพันที่คล้ายคลึงแบบชาวเยเมนสังเกตได้ว่าชื่อที่ชาวมลายูใช้เรียกแตกต่างไปจากชาวอาหรับ ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกการโพกศีรษะว่า “อิมามะฮฺ” หรือ “อิมามะฮฺ หะมะดานียะฮฺ” ซึ่งสามารถพบทั่วไปในกลุ่ม ผู้ที่ทำหะยี (ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์) กลุ่มโต๊ะครู กลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มตะอวะฮฺ (นักเผยแพร่อิสลาม) และกลุ่มฮาฟิซ (นักท่องจำ)

2.3 เสื้อโต่บ โต่บ ในกลุ่มประเทศอาหรับส่วนเหนือ “ดิชดาซา” (Dishdasha) ลักษณะชุดยาว คลุมข้อเท้าด้านหน้า ความกว้างพอสำหรับสวมหัวได้ เสื้อแขนยาว นิยมใช้ผ้าสีขาวตัดเย็บ แต่การออกแบบปก และปลายแขนแตกต่างกันเช่น คอกกลมผ่าหน้ามีภู่อ้อย คอตั้ง ปกเช็ด ปลายแขนแบบปล่อย ปลายแขนติดกระดุมแบบเสื้อเชิ้ตส่วนชาวสตูล เรียกเสื้อชนิดนี้ว่า “โต่บ” หรือ “ยูปอฮฺ” ซึ่งเรียกตามสำเนียงของชาวอียิปต์เป็นเสื้อผู้ที่ผ่านประกอบพิธีฮัจญ์ นักศึกษาที่จบจากประเทศอาหรับ ผู้ที่ทำงานประเทศอาหรับ เจ้าของโรงเรียน โต๊ะครู และอุस्ताส (ครูสอนศาสนาทั่วไป)

2.4 เสื้อคลุม

บิชต์ หรือ มิซละหะ เป็นเสื้อคลุมยาวผ่าหน้าตลอด ตัดเย็บโดยไม่มีแขนแต่จะใช้วิธีเปิดด้านข้างเอาไว้สำหรับสอดมือออกเวลาสวมใส่ โดยจะสวมเข้าชุดกับชุดเราะฮ์ หรือ ชูมาฆ และเสวียนคาคีร์ชะ หรืออาจไม่ใช้เสวียนก็ได้ ซึ่งเสื้อคลุมเป็นเครื่องแสดงถึงฐานะทางสังคม แต่สำหรับประชาชนทั่วไปมีการสวมเสื้อคลุมเฉพาะในช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น อาทิ วันอีด พิธีแต่งงาน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นที่นิยมเฉพาะประเทศบนคาบสมุทรอาหรับ เช่น ซาอุดีอาระเบีย โอมาน คูเวต กาตาร์ บาห์เรน เป็นต้น ชวามลายูสตูลเรียกว่า “ญูบะฮ์” ซึ่งเป็นการเรียกตามแบบชาวอียิปต์ ในจังหวัดสตูลพบเสื้อคลุมชนิดนี้ได้้น้อยมาก เฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่จบจากประเทศที่ใช้ในพิธีแต่งงาน แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีให้ปรากฏนัก จะมีเพียงบางมัสนิดที่นำมาใช้สำหรับคอเต็บสวมเวลาขึ้นกล่าวคุฏบะฮ์ในวันศุกร์

3. วัฒนธรรมทางด้านอาหาร

อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับทางด้านภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

3.1 ข้าวมันซาอุดีอาระเบีย ข้าวมันซาอุดีอาระเบียชาวอาหรับจะเรียกว่า Kabsa (คัซซา) เป็นข้าวหุงกับเนื้อแพะ เนื้อแกะ ลักษณะของข้าวจะแห้ง และหอมเครื่องเทศมากมาย นิยมทานกันมากในซาอุดีอาระเบีย และเป็นที่นิยมเช่นกันในคาบสมุทรอาหรับ เช่น เยเมน จอร์แดน คูเวต เป็นต้น ชาวสตูลจะเรียกข้าวชนิดนี้ว่า “ข้าวมันอาหรับ” ปรากฏในสตูลมากกว่า 40 ปี มาแล้ว โดยนักศึกษาที่ศึกษาประเทศอาหรับ นำสูตรกลับมาในถิ่นตนต่อมาก็เป็นที่นิยมของชาวสตูล ซึ่งจัดเวลามีเทศกาล เช่น งานมัสนิด งานเมาลิด งานแต่ง งานเข้าสู่ันต์ งานต่างๆ และสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดนัดทั่วไป

3.2 ข้าวหมกไก่ ข้าวหมกเป็นอาหาร ที่มีเอกลักษณ์อย่างหนึ่งในตะวันออกกลางรวมทั้งชาวมุสลิมในประเทศต่างๆ "ข้าวหมกไก่" เดิมเป็นอาหารมุสลิมมาจากเปอร์เซียหรืออิหร่าน แยกเปอร์เซียกินเป็นข้าวสวยธรรมดา กับข้าวพวกแกงกุรหมา เนื้อเค็ม แงงเปรี้ยว ไก่ทอด ผักดอง มานับร้อยๆ ปีแล้ว ไม่ได้เป็นอาหารพิเศษจานเดียวแต่อย่างไร ในขณะที่เดียวกันข้าวหมกไก่ถือเป็นท้องถิ่นชาวสตูลมากกว่า 45 ปีอีกทั้งนิยมกันไม่น้อยไปกว่าข้าวมันอาหรับ แหล่งที่มาของข้าวชนิดนี้มาจากสูตรไก่ย่างจีราฟีน (มุสลิมกรุงเทพ) มาก่อนที่เรามาขายในท้องถิ่น ต่อมาคนสตูลนำสูตรไปทำไก่ทอด และข้าวหมกไก่ ซึ่งนิยมทานกันในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันฮารีรายอ งานรับแขกผู้ใหญ่ งานแต่งงาน และงานประเพณีต่าง ปัจจุบันหารับประทานกันได้ตามสะดวกตั้งแต่ย่านตลาดจนถึงภัตตาคาร ซึ่งมีทั้งแบบไก่ต้ม ไก่ทอด และไข่ต้ม รับประทานกับน้ำจิ้มที่มีส่วนผสมของพริกกระเทียม เกลือ น้ำตาล น้ำส้มสายชู รสชาติของน้ำจิ้มจะต้องกลมกล่อมทั้งสามรส ผักที่รับประทานคู่กันก็มีผักกาดหอม ผักชี และแตงกวา

3.2 ถั่วลูกไก่ ฮัมมัส, ฮุมมุส (อังกฤษ: hummus) หรือ ฮุมมุศ (อาหรับ: **حمص**) แหล่งกำเนิดจากอียิปต์ และชาม หรือซีเรียปัจจุบัน เป็นอาหารประเภทยิ้ม ทำจากถั่วลูกไก่ ปัจจุบันฮัมมัสเป็นที่นิยมทั่วตะวันออกกลาง (รวมทั้งตุรกี และแอฟริกาเหนือ) และในรายการอาหารตะวันออกกลางทั่วโลกสำหรับฮัมมัส เป็นอาหารประเภทที่ปรากฏในสตูลมีที่มาจากนักศึกษาที่จบจาก

อาหารับ แล้วนำสูตร เช่นเดียวกับข้ามันอาหารับ แล้วมาปรุงปรับให้เข้ากับรสชาติอาหารท้องถิ่น จิ้มกับโรตีสี่ซึ่งทำกินเฉพาะพบปะในกลุ่มนักศึกษาต่างประเทศ และครอบครัวเท่านั้นไม่มีแพร่หลายเลย จึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักโดยผู้คนที่ทั่วไปนัก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะการยืมคำจัดเป็นวัฒนธรรมทางภาษา เกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศของการสัมผัสภาษา ซึ่งมาจากบุคคลบางกลุ่มที่พูดได้สองภาษาขึ้นไป และสามารถใช้ภาษาทั้งสองสื่อสารไปมา เช่น กรณีของผู้ที่เดินทางไปศึกษาที่ประเทศอาหารับ และใช้ชีวิตอยู่เป็นเวลานาน สามารถสื่อสารภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่น และภาษาอาหารับสลับไปมาได้ ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดคำยืม มีทั้งปัจจัยจากตัวภาษาเอง และปัจจัยทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการยืมคำของคาร์เมล เฮียะลีเฮียะ (Carmel Heah Lee Hsia, 1989 : 14-16) ที่ได้แบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการยืมคำว่ามีทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวภาษา และปัจจัยทางสังคม โดยปัจจัยจากตัวภาษานั้น เกิดจากความถี่ในการปรากฏของคำ ซึ่งคำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูง และมีการใช้บ่อยจะมีการยืมได้ง่าย ดังพบได้จากกระบวนการสอน หรือบรรยายวิชาการศาสนาตามมัสยิด หรือสถานศึกษาต่างๆ ที่ผู้สอนมักใช้คำศัพท์ภาษาอาหารับซ้ำๆ กัน

สำหรับปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือจากปัจจัยของตัวภาษา เกิดจากศักดิ์ศรีของทั้งสองภาษาที่เกิดการสัมผัสกัน นั่นคือ ภาษาอาหารับมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าภาษามลายูถิ่นสตูล เนื่องจากเป็นภาษาของอัลกุรอาน และเป็นภาษาที่ใช้เขียนตำราศาสนา จึงทำให้ภาษามลายูถิ่นสตูล ยืมคำจากภาษาอาหารับมาใช้ นอกจากนี้ทัศนคติที่มีต่อภาษายังเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการยืมคำ เช่น ความรู้สึกที่ภาษาอาหารับน่าจะดีกว่า ภาษามลายู สำหรับเรียกแทนความหมายบางอย่าง หรือแสดงความรู้ความสามารถ ในการใช้ภาษาต่างประเทศของตน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศอาหารับ มักใช้คำภาษาอาหารับ ในการสนทนากันมากกว่าบุคคลทั่วไป เช่น มักใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 อะนา (ผม) บุรุษที่ 2 อันตา (คุณ) และกัยฟาหลัก (คุณสบายดีไหมบ่อยครั้ง

2. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ของชาวมุสลิมมลายูสตูล เป็นการเปลี่ยนความหมายของวัฒนธรรมอาหารับ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวอาหารับ เกิดจากปัจจัยของสภาพภูมิอากาศที่ผู้คนที่อาศัยอยู่บนคาบสมุทรอาหารับ ต้องแต่งกายมิดชิด เพื่อป้องกันร่างกายจากอันตรายของแสงอาทิตย์ และฝุ่นทรายต่างๆ แต่หลังจากสภาพสังคมเปลี่ยนไป การพัฒนาประเทศก้าวหน้า ชาวอาหารับก็มีการปรับการแต่งกายของตน ในรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น ดังนั้นไม่ว่าบุคคลทั่วไป หรือนักการศาสนาอิสลามก็แต่งกายเหมือนกัน แต่สำหรับชาวสตูลการแต่งกายแบบชาวอาหารับเป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา ซึ่งการใช้หมวกกปิเยาะห์เป็นเครื่องหมายทางศาสนา การใช้ผ้าพันศีรษะเป็นเครื่องหมายของผู้ผ่านการประกอบพิธีหัจญ์ ลักษณะการยอมรับวัฒนธรรมอาหารับของสังคมมลายูสตูล ซึ่งเดิมเป็นการรับเอาวัฒนธรรมของชาวอาหารับมาใช้โดยทางอ้อม ปัจจุบันรับมาโดยตรง อาทิ หมวกกปิเยาะห์ เสื้อโด้บ ซือร็อบาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของพระยาอนุมาน ราชธน (2515 : 65) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะแรงใดลักษณะใด จะเป็นอย่างเชื่องช้า หรือรวดเร็ว ก็ขึ้นอยู่กับการ

สร้างสรรค์วัฒนธรรม (Acculturation) คือ การที่วัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกัน ว่าจะมีมาก หรือน้อย และมีความรุนแรงเพียงใด

3. วัฒนธรรมการแต่งกายแบบอาหรับ มีส่วนสำคัญในการสร้างค่านิยมทางด้าน การแต่งกายของกลุ่มผู้นำศาสนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ มักนิยมสวมเสื้อสุททาบ เสื้อโตะบแทนการสวมมิซละหุ ซึ่งเป็นการแต่งกาย ในแบบของชาวเยเมน ปัจจุบันการแต่ง ในลักษณะนี้ได้กลายเป็นเครื่องแบบของผู้นำศาสนา และสร้างความน่าเชื่อถือ ในแง่ของศาสนาอิสลาม

4. กระบวนการยอมรับวัฒนธรรมอาหรับเกิดจาก โต๊ะครู หรือผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลามเป็นแรงบันดาลใจ เนื่องจากโต๊ะครูเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2521 : 131) ที่กล่าวว่า อิทธิพลของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจยอมรับวัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งสูงจะมีความสำคัญมาก ดังนั้นโต๊ะครู หรือผู้รู้ทางด้านศาสนาอิสลามจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจยอมรับ ลักษณะของวัฒนธรรมอาหรับในสังคมมลายูเป็นวัฒนธรรม เกิดจากศาสนาอิสลาม จึงไม่ก่อให้เกิดการต่อต้านทางวัฒนธรรม เช่น การใช้หมวกกปิเยาะห์ของชาวมลายูสตุล ส่วนใหญ่จะใช้เนื่องด้วยเหตุผลทางด้านศาสนาเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอร์จ บัวแก้ว และคณะ, (2549 : 33) นอกจากนี้ชาวบ้านทั่วไปมักเข้าใจว่า ผู้ที่แต่งกายด้วยชุดโตะบ และพันศีรษะ มักเป็นผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม และเป็นผู้เคร่งครัดในหลักการศาสนาอิสลาม) คนในหมู่บ้านมักไปสอบถามปัญหาศาสนาจากผู้ที่นิยมแต่งกายด้วยชุดอาหรับ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้น ไม่ได้เป็นผู้รู้ด้านศาสนาอิสลาม

5. จังหวัดสตูลมีสองลักษณะวัฒนธรรมได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และไทยพุทธ ซึ่งทั้งสองวัฒนธรรมนี้ จะเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ลักษณะทางภาษาของจังหวัดสตูลว่า “จังหวัดสตูลมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา และรัฐปะลิสของประเทศมาเลเซีย ทำให้จังหวัดสตูลได้รับวัฒนธรรมทางภาษาต่างจากกลุ่มชนต่างๆ ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล จึงมีลักษณะประสมประสานกันระหว่างของกลุ่มชนหลายกลุ่ม ได้แก่ ชาวไทย ชาวมลายู และชาวเล เป็นต้น และที่มีลักษณะโดดเด่นมากคือ การประสมประสานกันระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสตูล กับภาษามลายูถิ่นที่รู้จักกันในนาม “ภาษาสำสาม”

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีเปรียบเทียบอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสตูลกับจังหวัดอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบถึงอิทธิพลของอาหรับที่หลากหลายรูปแบบยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่นๆ ต่อผู้สนใจเหล่านั้น เช่น วัฒนธรรมมลายู วัฒนธรรมไทย เป็นต้น เพื่อจะทราบถึงอิทธิพลที่หลากหลายของวัฒนธรรมนั้น

3. ควรมีการศึกษาถึงการจุดเริ่มต้นของการรับวัฒนธรรมอาหารทั้งทางการแต่งกาย อาหาร เป็นต้น เนื่องจากการรับวัฒนธรรมอาหารมีผสมผสานกับวัฒนธรรมอินเดีย วัฒนธรรม ปากีสถานอยู่ด้วย เพื่อที่จะได้กำหนดรูปแบบของวัฒนธรรมทางด้านต่างๆ

4. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะวัฒนธรรมในจังหวัดสตูลเพราะจังหวัดสตูลมี สองลักษณะ วัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมไทยมุสลิม และวัฒนธรรมไทยพุทธ ทั้ง 2 วัฒนธรรมนี้ เพื่อจะได้ถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

5. ควรการศึกษาถึงลักษณะภาษาถิ่นในจังหวัดสตูล ซึ่งภาษาถิ่นที่โดดเด่น คือ การ ประสม ประสานระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษามลายูถิ่น เพื่อความเป็นมาของภาษาถิ่น ในจังหวัด สตูล

บรรณานุกรม

จूरรัตน์ บัวแก้ว และคณะ. (2549). การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้นในการ พัฒนา กลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรี และกลุ่มกปิเยาะหิโนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: หน่วยประสานงานวิจัยเพื่อที่ ้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตปัตตานี.

บรรจง บินกาซัน. (2522). **อิหร่านจากบัลลังก์กษัตริย์สู่รัฐอิสลาม**. กรุงเทพฯ : วุฒิชัยการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.

สุเทพ สุนทรเกสัช. (2548). **ชาติพันธุ์สัมพันธ์: แนวคิดพื้นฐานทางมนุษยวิทยาในการศึกษาอัต ลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชาติ และการจัดองค์กรความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.

อนูมานราชชน, พระยา. (2515). **วัฒนธรรมเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

เออร์ลา สวิงเกิล. (2547). “สู่วัฒนธรรมสากล”, National Geographic. 34 (พฤษภาคม 2547), 110-127.

Carmel Heah Lee Hsia. (1989). **The Influence of English on The Lexical Expansion of Bahasa Malaysia**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Dewan Bahasa dan Pustaka.(1999). **Ensiklopedia Sejarah dan Kebudayaan Melayu**. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.

Abu al-Fidaa, Ismail bin Kasir. (1999-1420). **Tafsir al-Quraan al-Azim**. Biyrut: al-Dar al-Namudhajiah.

Gustave Lebon. (Translated by ‘Ādil Zu‘aytar). (n.d.). **Hadārat al-‘Arab**. s.l: ‘Īsā al-Bābīy al-Halabī wa Sharikah.

Yāqūt al-Hamawīy. (1955). **Mu‘jam al-Buldān**. Bayrūt : Dār al-Kutub.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวชัยนั บ มะสมัน

รหัสนักเรียนศึกษา 5620420022

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่จบ
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอาหรับ	มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	2556

ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน

ครูสอนวิชาศาสนา โรงเรียนอรุณศาสน์วิทยามูลนิธิ ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนการหลง
จังหวัดสตูล 93000

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ชัยนั บ มะสมัน และชาฟีอี อาดำ. 2558. “อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมุสลิมในเขตอำเภอ
เมือง จังหวัดสตูล” Proceedings การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ICON – IMAD
ครั้งที่ 5 วันที่ 12-14 กันยายน 2558 วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์